

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО СКОПЈЕ

ISSN-1857-9779

БИЛТЕН

НА
УНИВЕРЗИТЕТОТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО СКОПЈЕ

Број 1303

Скопје, 15 март 2024 година

Издание на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје

Бул. „Гоце Делчев“ бр. 9, 1000 Скопје

ПРВИОТ БРОЈ НА БИЛТЕНОТ Е ОБЈАВЕН ВО МАЈ 1957 ГОДИНА

**Уредник на издавачката дејност на УКИМ:
проф. д-р Биљана Ангелова, ректор**

**Уредник на Билтенот:
Илија Богоевски**

**Лектори:
Весна Илиевска-Цветановска
Соња Попоска**

**Техничко уредување:
Зоран Кордоски**

СОДРЖИНА НА БИЛТЕН БРОЈ 1303 ОД 15 МАРТ 2024 ГОДИНА

АРХИТЕКТОНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на 1 (еден) соработник во соработничко звање – асистент од научната област друго (20118) на група предмети од ликовната уметност на Институтот за заштита на градителското наследство, историја на архитектурата и уметност при Архитектонскиот факултет – Скопје (м-р Ѓулизара Башкими, м-р Марина Убавкова).....6-12

ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на ракописот **Интерна ревизија** од авторите: проф. д-р Зорица Божиновска Лазаревска и ас. м-р Иван Дионисијев.....13-17
2. Преглед на одобрени теми за изработка на магистерски трудови (Александар Петковски, Мартина Кочоска, Сања Стратарска, Себахат Реца, Емине Мехмеди, Леонора Елези, Елена Цуцулоска, Билјана Андриеска, Тамара Рогозинова, Вулнет Ахмети).....18-19
3. Преглед на одобрена тема за изработка на докторска дисертација (м-р Бесфорт Имери).....20

МАШИНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научните области: општо машинство, проектирање и машински конструкции (21400) и индустриски дизајн (друго 21424), на Машинскиот факултет – Скопје (д-р Иле Мирчески).....21-36
2. Рецензија на ракописот **Вибрации во машинството** од авторите: проф. д-р Виктор Гаврилоски и доц. д-р Симона Домазетовска Марковска.....37-41
3. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Примена на стереолитографски технологии на адитивно производство во конструктивни изведби на алати за инјекционо вбригување** од м-р Огнен Тутески, (на македонски и на англиски јазик) пријавена на Машинскиот факултет – Скопје.....42-56
4. Преглед на одобрени теми за изработка на магистерски трудови (Илија Левески, Никола Гелчев, Сара Папазова, Владимир Ристевски).....57

МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на ракописот **Клиничко испитување**, од група автори.....58-64
2. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Грам-негативни бактерии изолирани од урина од испитаници во регионот на Пеќ и нивната антимикробна осетливост од д-р Илиријана Лоџај**, пријавена на Медицинскиот факултет – Скопје.....65-71
3. Преглед на одобрена тема за изработка на докторска дисертација (**Митхат Еминовиќ**).....72
4. Преглед на одобрени теми за изработка на докторски дисертации (**Фатбардх Рамадани, Блерим Адеми, Албулена Јашари Селмани**).....73

ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област уставно право и политички систем на Правниот факултет „Јустинијан Први“ – Скопје (д-р Марко Кртолица).....74-94
2. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Грција по падот на хунтата до Преспанскиот договор (1974 – 2018) – внатрешнополитичкиот развој и неговото влијание на односите со соседите (Greece from the fall of the junta until the Prespa Agreement (1974-2018) – internal political development and its influence on the relations with its neighbors)** од м-р Ирена Шуменковска, пријавена на Правниот факултет „Јустинијан Први“ – Скопје.....95-103

3. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Слободарство, држава и промена: Овертонов прозорец за улогата на државата во македонското општество (Libertarianism, state and change: Overton window on the role of the state in the Macedonian society)** од м-р Никола Љ. Илиевски, пријавена на Правниот факултет „Јустинијан Први“ - Скопје.....104-108

ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Биолошки третман на отпадни води од петрохемиска индустрија со примена на гранулирани аеробни микроорганизми** од м-р Исмаил Ердил, пријавена на Природно-математичкиот факултет – Скопје.....109-113

СТОМАТОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

1. Преглед на одобрени теми за изработка на магистерски трудови (д-р Гоце Ѓоревски, д-р Мациде Иса, д-р Семра Ѓурѓевиќ, д-р Влора Нуредини, д-р Катерина Атанасовска, д-р Верица Гаврилоска).....114
2. Преглед на одобрени теми за изработка на докторски дисертации (д-р Анета Лазарова, д-р Блерина Колгеџи, д-р Нол Цена, д-р Шкипоње Гаши, д-р Бојан Попоски).....115

ТЕХНОЛОШКО-МЕТАЛУРШКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Моделирање и оптимизација на процесот на микроенкапсулација на биоактивни компоненти во полисахаридни матрици преку имплементација на принципот *квалиџеј сѝоред дизајн*** од м-р Тамара Георгиевска, пријавена на Технолошко-металуршкиот факултет – Скопје.....116-122

ФАКУЛТЕТ ЗА ДРАМСКИ УМЕТНОСТИ

1. Преглед на одобрена тема за изработка на магистерски труд (Хакан Даци).....123

ФАКУЛТЕТ ЗА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА И ИНФОРМАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ

1. Рецензија на ракописот **Системи за управување на електроенергетски објекти, учебно помагало** од авторката Невенка Китева Роглева.....124-130
2. Рецензија на ракописот **Дигитално процесирање звук** од авторот Бранислав Геразов.....131-135

ФАКУЛТЕТ ЗА ФИЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ, СПОРТ И ЗДРАВЈЕ

1. Преглед на одобрена тема за изработка на магистерски труд (Нена Гонгарева).....136

ФАРМАЦЕВТСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Преглед на одобрени теми за изработка на специјалистички трудови (Цветанка Трпеноска, Иван Настев, Мартин Цветаноски, Венера Комони).....137-138

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања од наставно-научните области: интегрална безбедност (шифра 51503) и друго (шифра 51610) на Филозофскиот факултет – Скопје (вонр. проф. д-р Марјан Ѓуровски).....139-159
2. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научните области: планирање на семејството (шифра 50207) и современите предизвици на семејствата во Европа, семејството во стратегиите на ЕУ (друго, шифра 51128) на Филозофскиот факултет – Скопје (вонр. проф. д-р Македонка Радуловиќ).....160-187

ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“

1. Преглед на одобрени теми за изработка на магистерски трудови (Андреј Стојановски, Елена Ѓорѓиовска, Анеса Рамадани).....188

2. Преглед на одобрени теми за изработка на докторски дисертации (м-р Душко Деспотовски, м-р Сунчица Трифуновска-Јаниќ).....189
1. Преглед на одобрена тема за изработка на докторска дисертација (м-р Елена Делова).....190

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА 1 (ЕДЕН) СОРАБОТНИК ВО СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ – АСИСТЕНТ ВО НАУЧНАТА ОБЛАСТ ДРУГО (20118) НА ГРУПА ПРЕДМЕТИ ОД ЛИКОВНАТА УМЕТНОСТ НА ИНСТИТУТОТ ЗА ЗАШТИТА НА ГРАДИТЕЛСКОТО НАСЛЕДСТВО, ИСТОРИЈА НА АРХИТЕКТУРАТА И УМЕТНОСТ ПРИ АРХИТЕКТОНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Архитектонски факултет – Скопје, објавен во весниците „Вечер“ и „Коха“ од 27 – 28.11.2023 година, за избор на 1 (еден) соработник во соработничко звање – асистент од научната област друго (20118) на група предмети од ликовната уметност на Институтот за заштита на градителското наследство, историја на архитектурата и уметност при Архитектонскиот факултет во Скопје, во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 08-6/127 од 11.12.2023 година, донесена на 47. седница одржана на 6.12.2023 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: м-р Наташа Милованчева, редовен професор на Архитектонскиот факултет во Скопје (претседател), д-р Елизабета Касапова, редовен професор на Архитектонскиот факултет во Скопје, д-р Дивна Пенчиќ, редовен професор на Архитектонскиот факултет во Скопје, д-р Александар Петровски, вонреден професор на Архитектонскиот факултет во Скопје и д-р Добре Николовски, доцент на Архитектонскиот факултет во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на 1 (еден) соработник во соработничко звање – асистент од научната област друго (20118) на група предмети од ликовната уметност на Институтот за заштита на градителското наследство, историја на архитектурата и уметност при Архитектонскиот факултет во Скопје, во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, во предвидениот рок се пријавија 2 (две) кандидатки (подредени по азбучен ред): м-р Ѓулизара Башкими и м-р Марина Убавкова.

М-р Ѓулизара Башкими

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката м-р Ѓулизара Башкими е од Лабуништа, Струга, Република Македонија. Родена е на 9.6.1994. Податоци за завршено средно образование не се наведени. Кандидатката дипломирала на прв циклус универзитетски студии по ликовна педагогија, сликарство, на Факултетот за ликовни уметности, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, во 2017 година со просечен успех од 9,38, за што добила награда за висок просек (за која нема приложено потврда). Со високо образование од втор циклус се стекнала на Филозофскиот факултет, студиска програма: Историја на уметноста, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, каде што на 19.9.2019 година одбранила завршен труд под наслов: „Антички портрет во Република Македонија“, со просечен успех 9,60 и се здобила со звањето магистер по историја на уметноста од областа на античката уметност.

Активно се служи со албански и англиски јазик. Приложено е уверение за познавање на англискиот јазик, кое одговара на ниво Б2, од Cambridge Academy, од февруари 2021 година, но приложениот документ е незаверена фотокопија и не може да се утврди неговата автентичност.

Работно искуство

Во периодот од 2017 до 2023 година, кандидатката работела во ООЦ „Мурат Лабуништа“, како наставник, но без дополнително наведени информации и документација.

2. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во периодот од 2017 до 2023 година, кандидатката работела во основното училиште „Мурат Лабуништи“ како наставник, за што нема доставено соодветна документација. Комисијата

истакнува дека согласно со Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања, наставно-образовната дејност (НО) во основните и средните училишта не претставува референца за вреднување при изборот во наставно-научни звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Научноистражувачка и стручно-уметничка дејност

Во пријавата е наведено дека кандидатката е учесник на повеќе групни изложби во Скопје, меѓу кои е издвоен проект – изложбата „Темно“, без дополнителни информации и потврда за тоа. Кандидатката нема доставено список на објавени трудови/дела во стручни каталози, ниту, пак, какви било информации и потврди за учество на останатите наведени изложби и активности.

Стручно-апликативна дејност и дејности од поширок интерес

Во пријавата, кандидатката навела дека работи во повеќе организации со мешан етнички состав, како и дека волонтира во Здружение за здравствена заштита на лица со посебни потреби (без доставени потврди за нив). Во делот за технички вештини и компетенции, наведено е дека добро управува со ИТ-технологијата.

ОБРАЗЕЦ 1

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидатка: **Ѓулизара Башким Башкими**
 Институција: **Архитектонски факултет, УКИМ, Скопје**
 Научна област: **друго (20118) на група предмети од ликовната уметност**

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ – АСИСТЕНТ

брoј	РРед.	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1		Има завршено прв и втор циклус академски студии со најмалку 300 ЕКТС-кредити, со остварен просечен успех од најмалку 8,00 (осум) Просечниот успех изнесува: /*	Не*
2		Има завршено додипломски и постдипломски студии по студиските програми пред воведувањето на европскиот кредит-трансфер систем и има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на додипломските и постдипломските академски студии одделно Просечниот успех на додипломски студии изнесува: _____ Просечниот успех на постдипломски студии изнесува: _____	/
3		Има познавање на најмалку еден странски јазик 1. Странски јазик: <u>англиски јазик</u> 2. Назив на документот: уверение, ниво Б2 3. Издавач на документот: Cambridge Academy** 4. Датум на издавање на документот: февруари 2021	Не**

* Доставените документи за завршени прв и втор циклус не соодветствуваат на научната област наведена во конкурсот (друго 20118).

**Приложениот документ е незаверена фотокопија и не може да се утврди неговата автентичност.

М-р Марина Убавкова

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката м-р Марина Убавкова е родена на 22.9.1987, во Кавадарци. Средно образование завршила во Кавадарци во СОУ Гимназија „Добри Даскалов“.

Во учебната 2006/2007 се запишала на додипломски студии по архитектура на Архитектонскиот факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Дипломирала на 10.7.2014 год., на тема „Македонска винарија како културен и произведен пункт“ и се стекнала со стручен назив – дипломиран инженер архитект. Во учебната 2016/2017 се запишала на втор циклус студии по архитектура на интегрираните петгодишни студии од прв и втор циклус на Архитектонскиот факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. На 29.1.2020 година го одбрала магистерски труд со наслов: „Парк, хибридно поле, ново просторно средиште, спортско-рекреативен центар“ и се стекнала со звањето магистер инженер архитект (Master of architecture). Вкупниот просек од двете студиски програми изнесува 7,78.

Во учебната 2014/2015 се запишала на академски студии од прв циклус, студиска програма: Сликарство, модул: конзервација и реставрација на Факултетот за ликовни уметности, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, каде што дипломирала во 2018 година со просечен

успех 9,76. На 20.9.2018 година го одбрала дипломскиот труд на тема: „Портрет и личност“ и се стекнала со стручен назив – дипломиран сликар со конзервација и реставрација. Со високо образование од втор циклус се стекнала на Факултетот за ликовни уметности во Скопје, каде што магистрала во 2023 година со просечен успех 9,60. На 19.5.2023 година го одбрала магистерскиот труд на тема: „Психички интензитети“, под менторство на проф. м-р Жанета Вангели, со што се стекнала со звањето магистер по ликовни уметности од областа сликарство.

Кандидатката активно се служи со англиски јазик, за што има приложено уверение за познавање на англискиот јазик, кое одговара на ниво Б2 според Европската јазична рамка на Советот на Европа (CEFR), издадено од Британскиот совет во РС Македонија.

Во периодот на нејзините студии, кандидатката бележи учество во следните проекти: меѓународниот Erasmus + (European Commission) *Студијска ѝосејџа на Хаџ, Хаг, Холандија* (2017 год.); учество во меѓународниот Erasmus + (European Commission) проект *Art and culture*, Барселона, Шпанија (2015 год.), како и во *Terri(tory) Stories*, Летна школа по архитектура од Архитектонски факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Крива Паланка, (2009 год.).

Со цел нејзина континуирана професионална надградба, во мигов м-р Марина Убавкова се запишува на трет циклус студии на Дизајн и социјален контекст (Design and Social Context) на Кралскиот институт за технологија во Мелбурн (Royal Melbourne Institute of Technology, RMIT), поддржано со истражувачка стипендија од 2024 година.

Работно искуство

Во текот на 2021 – 2022 година, кандидатката м-р Марина Убавкова работела како архитект во „СД Инженеринг“, Скопје, а во текот на 2022 година како архитект, проект-менаџер и консултант во „БАБ Консалтинг“, Скопје. Во тековната 2023 година има статус на слободен уметник, академски сликар.

3. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Архитектонски факултет – Скопје, во периодот од 2017 до 2023 година, кандидатката м-р Марина Убавкова изведувала вежби на интегрираните студии од прв циклус на студиската програма Архитектура на предметите Ликовно изразување (I и II семестар) и Пластично обликување (III и IV семестар), на Институтот за заштита на градителското наследство, историја на архитектурата и уметност.

Во текот на нејзината работа во наставно-образовниот процес како демонстратор и стручњак од практиката на Архитектонскиот факултет во Скопје, кандидатката покажува исклучително знаење, квалитет, посветеност и педагошки пристап во едукацијата на студентите. Притоа, преку негување на личниот израз на студентот, совладување на визуелната граматика, развивање на визуелните способности и артикулирањето на идеја, преку повеќе техники и медиуми, кандидатката придонесува студентите да се стекнат со продлабочени знаења, вештини и способности за разбирање и воспоставување на нужни интеракции помеѓу архитектурата и ликовната уметност.

Во таа насока, м-р Марина Убавкова, како демонстратор на предметот Пластично обликување, била и соработник ментор на две студентски изложби:

- „Де Стијл: Структури во простор“, проект – изложба на студентите од Архитектонскиот факултет, во рамки на фестивалот „Скопје Креатива 2018“, Младински културен центар, Скопје (2018 год.);
- „101 година Де Стијл“, изложба на студентите во предметот Пластично обликување, Коридор на Архитектонскиот факултет, Скопје (2018 год.).

Научноистражувачка и стручно-уметничка дејност

Стручно-уметничката дејност на кандидатката м-р Марина Убавкова во периодот до овој конкурс, бележи опус на самостојни (2) и групни национални и меѓународни уметнички претставувања (15). Комисијата ги издвојува следните како позначајни:

Самостојни изложби

- самостојна изложба „Небесник“ – Дом на културата „Иван Мазов-Климе“, Кавадарци, Македонија (2022 год.);
- самостојна изложба „Портрет и личност“, Младински културен центар, Скопје, Македонија (2020 год.).

Групни изложби

- Годишна изложба на ДЛУМ, Национална галерија, Мултимедијален центар „Мала станица“, Скопје (2023 год.)
- „50 години Младински културен центар, Скопје“, Младински културен центар, Скопје (2022 год.)
- Годишна изложба на Друштвото на ликовни уметници на Македонија – ДЛУМ, Национална галерија, Мултимедијален центар „Мала станица“, Скопје (2022 год.)
- „Мал формат – ДЛУМ“, галерија „Империјал“, Културно-информативен центар, Скопје (2022 год.)
- Изложба на Друштвото на ликовни уметници на Кавадарци – ДЛУК, Дом на културата „Иван Мазов-Климе“, Кавадарци (2022 год.)
- 24. Меѓународна ликовна работилница „Михајлово – Кавадарци“, изложба на ликовни дела, Дом на културата „Иван Мазов-Климе“, Кавадарци (2020 год.)
- „Учителот и неговите ученици“, изложба посветена на академскиот сликар проф. м-р Владимир Георгиевски, Младински културен центар, Скопје (2019 год.)
- „In Situ Art Fair“ – Меѓународен саем за уметност, Младински културен центар, Скопје (2019 год.)
- „ДЛУК“, изложба на ликовни дела, Дом на културата „Иван Мазов-Климе“, Кавадарци (2019 год.)
- „За децата на центар Виножито“ (Za djecu centra Duga)", 12. Меѓународна ликовна колонија, Кулен-Вакуф, 2013 год. (приложена е Благодарница, доделена од страна на Фондацијата Центар Дуја Арџ Кулен – Вакуф и Градска галерија Бихаќ, БиХ).

Стручно-применувачка дејност и дејност од поширок интерес

Кандидатката м-р Марина Убавкова е активна и во стручно-применувачката работа, како и во дејностите од поширок интерес.

Во 2010 година, кандидатката реализирала студиска посета на уметничкиот комплекс Wakehouse Art Complex – Miami, САД. Од 2015 до 2017 година е член во Советот на млади при Општина Кавадарци, Македонија. Од 2015 до 2018 година е активен член на невладината организација „Креатив“, Кавадарци, со активно учество, волонтирање и менторство на интернационални младински проекти, поддржани од Европската комисија и Еразмус + програмата за млади. Во 2017 година е стипендист на Фондацијата „Атанас Близнаков“ на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Кандидатката членува во повеќе струкови организации како: „Portrait Society of America“ и „Cecilia Beaux Forum“. Член е на Друштвото на ликовни уметници на Македонија – ДЛУМ, од 2022 година, како и на Друштвото на ликовни уметници на Кавадарци – ДЛУК, од 2019 година.

За сè што е погоре наведено, приложени се валидни потврди, сертификати и документација.

ОБРАЗЕЦ 1

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидатка: **Марина Љупчо Убавкова**
 Институција: **Архитектонски факултет, УКИМ, Скопје**
 Научна област: **друго (20118) на група предмети од ликовната уметност**

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ – АСИСТЕНТ

број	РРед.	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1		Има завршено прв и втор циклус студии со најмалку 300 ЕКТС-кредити, со остварен просечен успех од најмалку 8,00 (осум) Просечниот успех изнесува: 7,78	Не
2		Има завршено додипломски и постдипломски студии по студиските програми пред воведувањето на европскиот кредит-трансфер систем и има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на додипломските и постдипломските академски студии одделно Просечниот успех на додипломски студии изнесува: _____ Просечниот успех на постдипломски студии изнесува: _____	/
3		Има познавање на најмалку еден странски јазик 1. Странски јазик: <u>англиски јазик</u> 2. Назив на документот: уверение, ниво <u>Б2</u> според <u>CEFR</u> 3. Издавач на документот: <u>Британски совет во РС Македонија</u> 4. Датум на издавање на документот: <u>12.1.2023</u>	Да

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и презентираниот извештај, Рецензентската комисија донесе заклучок дека ниту една од пријавените кандидатки не ги исполнува општите и посебните услови пропишани во конкурсот.

Кандидатката м-р Ѓулизара Башкими, како дипломиран ликовен педагог на Факултетот за ликовни уметности, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, и магистер по историја на уметноста од областа на античката уметност на Филозофскиот факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, не ги исполнува општите и посебните услови пропишани во конкурсот за научната област друго (20118) на група предмети од ликовната уметност.

Кандидатката м-р Марина Убавкова, магистер инженер архитект и магистер по ликовни уметности од областа сликарство, не го исполнува општиот услов за остварен просечен успех од најмалку 8,00 (осум), пропишан во конкурсот од научната област друго (20118) на група предмети од ликовната уметност.

Врз основа на погоре изнесеното, Рецензентската комисија нема предлог до Наставно-научниот совет на Архитектонскиот факултет во Скопје, за избор на кандидат во соработничкото звање асистент од научната област друго (20118) на група предмети од ликовната уметност на Институтот за заштита на градителското наследство, историја на архитектурата и уметност при Архитектонскиот факултет во Скопје, во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Рецензентска комисија

Проф. м-р Наташа Милованчева, претседател, с.р.

Проф. д-р Елизабета Касапова, член, с.р.

Проф. д-р Дивна Пенчиќ, член, с.р.

Вонр. проф. д-р Александар Петровски, член, с.р.

Доц. д-р Добре Николовски, член, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
НА РАКОПИСОТ „ИНТЕРНА РЕВИЗИЈА“ ОД АВТОРИТЕ ПРОФ. Д-Р ЗОРИЦА
БОЖИНОВСКА ЛАЗАРОВСКА И АС. М-Р ИВАН ДИОНИСИЈЕВ

Врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје бр. 02-401/7 од 1.3.2024 година, за членови на Рецензентската комисија за рецензирање на учебникот **Интерна ревизија** од авторите: проф. д-р Зорица Божиновска Лазаровска и ас. м-р Иван Дионисијев, наменет за студентите на **Економскиот факултет во Скопје**, за предметот **Интерна ревизија**, избрани се проф. д-р Марина Трпеска и проф. д-р Атанаско Атанасовски.

По добивањето на ракописот и неговото детално разгледување и анализа, до Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје, рецензентите го поднесуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ

I. ОПШТ ДЕЛ

Основни податоци за ракописот

Назив на ракописот:	Интерна ревизија
Назив на предметната програма:	Интерна ревизија
Назив на студиската програма:	Сметководство и ревизија
Фонд на часови и ЕКТС-кредити (доколку ракописот е наменет за повеќе предмети, да се наведат сите предмети):	Неделен фонд на часови: 4+2 ЕКТС кредити: 7,5
Предметот Интерна ревизија на Економски факултет – Скопје е задолжителен предмет со фонд на часови 4+2 број на ЕКТС-кредити – 7,5 и се слуша во осмиот семестар.	
Реден број на изданието:	прво издание
Општи податоци за ракописот:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 404 страници (формат А4) напишани на компјутер, со големина на фонтот Times New Roman 12. Текстот е поделен во 13 поглавја.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Марина Трпеска, с.р.
Проф. д-р Атанаско Атанасовски, с.р.

I ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р МАРИНА ТРПЕСКА

<p>Краток опис на содржината:</p>	<p>Ракописот со наслов „Интерна ревизија“ од авторите проф. д-р Зорица Божиновска Лазаревска и ас. м-р Иван Дионисијев е систематизиран во 13 поглавја во кои се елаборираат сите значајни аспекти на внатрешната ревизорска професија, нејзиното законско и професионално регулирање, фазите на процесот на внатрешната ревизија, но и современите предизвици со кои се соочува. Имено, првото поглавје дава дефиниција на внатрешната ревизија, се елаборира комуникацијата на релација надворешен и внатрешен ревизор, но и истакнати се клучните разлики помеѓу надворешната и внатрешната ревизија. Студентите со ова поглавје се запознаваат со историскиот развој на внатрешната ревизија и со значењето на Институтот на внатрешни ревизори. Второто поглавје ја опфаќа законската регулатива на внатрешната ревизија во Република Северна Македонија преку елаборација на Законот за банките, Законот за трговските друштва, Законот за супервизија на осигурување и Законот за јавна внатрешна финансиска контрола. Ова поглавје ги запознава студентите и со Повелбата за внатрешна ревизија и можните начини за организирање на внатрешната ревизија. Третото поглавје е насочено кон меѓународната рамка за професионална практика и во детали се опфатени стандардите за извршување на внатрешната ревизија. Материјалот понатаму продолжува со четвртото поглавје, во кое е презентирана професионалната етика и етичките дилеми на внатрешните ревизори. Петтото поглавје е фокусирано на управувањето со ризик како клучен концепт на внатрешната ревизија и опфатена е улогата на внатрешната ревизија во управувањето со ризици на претпријатијата. Внатрешните контроли се дел од шестото поглавје, кое е насочено кон целите на внатрешната контрола, нејзините предности и лимитирања. Со ова поглавје се дефинирани видовите на внатрешна контрола. Седмото поглавје акцентот го става на измамите од аспект на внатрешната ревизија, преку дефинирање на измамата и видовите на измама. Осмото поглавје ги анализира ревизорските докази и работната документација во внатрешната ревизија и ги запознава студентите со значењето на концептот на ревизорски докази, но и потребата од постоење на ревизорска документацијата. Следните три поглавја (деветто, десетто и единаесетто) се фокусирани на управувањето со функцијата на внатрешната ревизија, како и процесот на ревизија преку фазите на планирање, извршување и известување на резултатите. Во овие</p>
--	--

	<p>поглавја, низ конкретни примери се опфатени сите активности кои се дел од процесот на внатрешна ревизија. Дванаесеттото поглавје ги опфаќа ангажманите на советување кои имаат најголем потенцијал да обезбедат долгорочна вредност на системот на внатрешни контроли на организацијата.</p> <p>Последното тринаесетто поглавје обрнува внимание на современите предизвици со кои се соочува внатрешната ревизија, и тоа: концептот на ESG и агилната внатрешна ревизија.</p> <p>Со ова на читателите на ракописот им се обезбедува заокружена целина за постепено разбирање на внатрешната ревизија од сите клучни аспекти.</p>
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Ракописот е целосно усогласен со деталната содржина на предметната програма која е усвоена на Наставно-научниот совет на Факултетот.
Предлози за потребни корекции:	Техничко доуредување на одредени илустрирани примери преку слики и мал број на граматички грешки во текстот.
Оцена на ракописот:	Ракописот е лесно читлив, разбирлив, со соодветно ниво на елаборација за законската и професионалната рамка која во практиката треба да се користи од страна на службите за внатрешна ревизија. Текстот изобилува со слики и табели, кои воедно го прават ракописот поразбирлив, а дополнително на крајот од секое поглавје се обезбедени отворени прашања, прашања со повеќекратен и избор и прашања за дискусија преку студии на случај кои на читателот му овозможуваат лесно да ги совлада и примени сите аспекти на внатрешната ревизија. На ракописот овие карактеристики му обезбедуваат квалитет на добар учебник. Исто така, за ракописот се користени последните измени во меѓународната професионална и законска регулатива.
Категоризација:	учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 404 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонтот Times New Roman 12. Текстот е поделен во 13 поглавја.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како **учебник** по предметот **Интерна ревизија**, примарно наменет за студентите на Економскиот факултет во Скопје.

Во Скопје, 11.3.2024 година

РЕЦЕНЗЕНТ
Проф. д-р Марина Трпеска, с.р.

II. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р АТАНАСКО АТАНАСОВСКИ

<p>Краток опис на содржината:</p>	<p>Ракописот на учебникот „Интерна ревизија“ од авторите проф. д-р Зорица Божиновска Лазаревска и ас. м-р Иван Дионисијев е поделен во 13 поглавја, со кои се опфатени сите значајни аспекти на внатрешната ревизија, законското и професионалното регулирање, фазите на процесот на внатрешна ревизија и предизвиците што се појавуваат.</p> <p>Првото поглавје ја дефинира внатрешната ревизија и ја истакнува комуникацијата меѓу надворешните и внатрешните ревизори, како и разликите помеѓу нив. Со ова поглавје, опфатени се историските аспекти на внатрешната ревизија и значењето на Институтот на внатрешни ревизори. Второто поглавје ги обработува законските аспекти во Република Северна Македонија, вклучувајќи ги Законот за банките, Законот за трговските друштва, Законот за супервизијата на осигурување и Законот за јавната внатрешна финансиска контрола. Исто така, во поглавјето е претставена и Повелбата за внатрешна ревизија и начините на организација на внатрешната ревизија. Со третото поглавје, студентите се запознаваат со меѓународната рамка за професионална практика и стандардите за извршување на внатрешната ревизија. Четвртото поглавје ги презентира професионалната етика и етичките предизвици, додека петтото се фокусира на управувањето со ризик како клучен аспект на внатрешната ревизија. Шестото поглавје ги опфаќа внатрешните контроли, нивните цели и ограничувања. Седмото поглавје го истакнува значењето на ревизијата на измами, дефинирајќи ја измамата и различните видови на измами. Осмото поглавје ги анализира ревизорските докази и работната документација во внатрешната ревизија, како клучни концепти во професијата. Во наредните три поглавја се обработени теми поврзани со управувањето со функцијата на внатрешната ревизија, но и процесот на ревизија, вклучувајќи ги фазите на планирање, извршување и известување за резултатите. Преку овие три поглавја, студентите добиваат длабински сознанија за тоа како се спроведува внатрешната ревизија во практиката и методологијата за нејзино извршување. Следното, дванаесетто поглавје, акцентот го става на ангажманите на советување, како значаен сегмент на внатрешната ревизија и детално ги анализира видовите на ангажмани на советување, како и фазите на советодавните услуги. Тринаесеттото поглавје е доста значајно, но и потребно бидејќи ги обработува современите предизвици во внатрешната ревизија, вклучувајќи го концептот на ESG и агилната внатрешна</p>
--	---

	ревизија. На крајот на секое поглавје, авторите имаат обезбедено кратко резиме, но и повеќе видови на прашања за повторување на материјалот: отворени прашања, прашања со повеќекратен избор и прашања за дискусија со студии на случај. Овој начин на презентација им овозможува на студентите да ги проверат, да ги заокружат и практично да ги усовршат знаењата поврзани со материјалот.
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Ракописот е целосно усогласен со деталната содржина на предметната програма. Теоретски се покриени и практично соодветно се илустрирани клучни аспекти од внатрешната ревизија.
Предлози за потребни корекции:	Мал број на технички корекции во однос на текстот во одредени слики.
Оцена на ракописот:	Ракописот ги обработува и соодветно ги покрива сите тематски единици на усвоената програма на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје. Соодветно се обработени законската и професионалната регулатива на внатрешната ревизија, кои се основа за развојот на професијата, како во Република Северна Македонија, така и глобално. Материјалот не изостава ниту еден значаен аспект поврзан со професијата, а дадени се и современите предизвици со кои се соочува внатрешната ревизија, а се во фокусот на професионалната и академска заедница.
Категоризација:	учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 404 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонтоот Times New Roman 12. Текстот е поделен во 13 поглавја.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како **учебник** по предметот **Интерна ревизија**, примарно наменет за студентите на Економскиот факултет во Скопје.

Во Скопје, 11.3.2024 година

РЕЦЕНЗЕНТ

Проф. д-р Атанаско Атанасовски, с.р.

ПРЕГЛЕД
НА ПРИФАТЕНИ ТЕМИ ЗА МАГИСТЕРСКИ ТРУД НА ЕКОНОМСКИОТ ФАКУЛТЕТ
– СКОПЈЕ

Ред. Бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. На одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Александар Петковски	„Управување со портфолио на акции на македонскиот пазар на хартии од вредност“	“Equity portfolio management on the Macedonian securities market”	проф. д-р Кирил Јовановски	04.03.2024 година Бр.02-401/33
2.	Мартина Кочоска	„Оптимизација на перформансите на банките преку управување со проблематичните кредити – стратегии и практики“	„Optimizing bank performance through non-performing loan management – strategies and practices”	проф. д-р Елена Наумовска	04.03.2024 година Бр.02-401/32
3.	Сања Стратарска	„Влијанието на финансирањето на буџетот и буџетскиот дефицит на државата од страна на банките врз нивната профитабилност – случајот на македонскиот банкарски сектор“	„The impact of the banks’ financing the state budget and budget deficit on the banks’ profitability – the case of the Macedonian banking sector“	проф. д-р Елена Наумовска	04.03.2024 година Бр.02-401/31
4.	Себахат Реџа	„Инструменти за спроведување на монетарната политика на Народна банка на Република Северна Македонија“	„Instruments for implementing monetary policy of the National Bank of the Republic of North Macedonia“	проф. д-р Кирил Јовановски	04.03.2024 година Бр.02-401/30

5.	Емине Мехмеди	„Влијанието на електронското банкарство врз задоволството на клиентите на банките во Република Северна Македонија“	„The impact of e- banking on banks customers’ satisfaction in the Republic of North Macedonia“	проф. д-р Лидија Пулевска Ивановска	04.03.2024 година Бр.02-401/29
6.	Леонора Елези	„Предизвици на користењето на вештачката интелигенција во социјалните медиуми и дигиталниот маркетинг“	„The challenges of using artificial intelligence in social media and digital marketing“	проф. д-р Сашо Јосимовски	04.03.2024 година Бр.02-401/28
7.	Елена Цуцулоска	„Модели на дигитализација за менаџмент на плати кај мали компании“	„Digitalization models for payroll management of small enterprises“	проф. д-р Мијалче Санта	04.03.2024 година Бр.02-401/24
8.	Билјана Андриеска	„Примената на извештај за одржливост во компании во Р.С. Македонија“	„ESG reporting implementation in companies in NRM“	проф. д-р Марина Трпеска	04.03.2024 година Бр.02-401/27
9.	Тамара Рогозинова	„Техники за поддршка и унапредување на процесот на стратемискиот менаџмент“	„Techniques for supporting and improving the strategic management process“	проф. д-р Љубомир Дракулевски	04.03.2024 година Бр.02-401/26
10.	Вулнет Ахмети	„Анализа на ефектите на монетарната и фискалната политика врз клучните макроекономски индикатори“	„Analysis of the effects of monetary and fiskal policy on key macroeconomic indicators“	проф. д-р Драган Тевдовски	04.03.2024 година Бр.02-401/25

ПРЕГЛЕД
НА ПРИФАТЕНИ ТЕМИ ЗА ИЗРАБОТКА НА ДОКТОРСКИ ДИСЕРТАЦИИ НА
ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ-СКОПЈЕ

Ред Бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. На одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
3.	М-р Бесфорт Имери	„Финансиската стабилност на комерцијалните банки во услови на економски и безбедносни кризи. Случајот на неколку земји од Западен Балкан“	Financial stability of commercial banks in conditions of economic and security crisis. The case of several countries from the Western Balkans	Проф.д-р Михаил Петковски	01.03.2024 год. бр.02-401/16/1

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО НАСТАВНО-НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ: ОПШТО МАШИНСТВО, ПРОЕКТИРАЊЕ И МАШИНСКИ КОНСТРУКЦИИ (21400) И ИНДУСТРИСКИ ДИЗАЈН (ДРУГО 21424) НА МАШИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Машински факултет – Скопје, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 6.2.2024 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научните области: општо машинство, проектирање и машински конструкции (21400) и индустриски дизајн (друго 21424), и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 02-211/2, донесена на 29.2.2024, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Татјана Кандиќјан, редовен професор на Машинскиот факултет во Скопје, д-р Петар Симоновски, редовен професор на Машинскиот факултет во Скопје и д-р Софија Сидоренко, редовен професор на Машинскиот факултет во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научните области: општо машинство, проектирање и машински конструкции (21400) и индустриски дизајн (друго 21424), во предвидениот рок се пријави само еден кандидат, д-р Иле Мирчески.

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатот Иле Мирчески е роден на 8.1.1981 година во Скопје, каде што го завршил основното и средното образование. Завршил средно образование – машински техничар во ЕМУЦ „Никола Тесла“, Скопје, со одличен успех, и е прогласен за првенец на генерацијата. Во текот на неговото школување во средното училиште учествувал на два државни натпревара од областа на машинството и има освоено една прва и една втора награда. На Машинскиот факултет во Скопје се запишал во учебната 1999/2000 година, на насоката Хидротехника, пневматика и автоматика, и дипломирал во јуни 2004 година со среден успех 9,53. Дипломската работа ја одбрал со оценка 10.

Во 2004 година се запишал на магистерските студии на Машинскиот факултет во Скопје и ги положил испитите од подрачјето теорија на конструирање при Институтот за машински конструкции, механизациони машини и возила со средна оценка 10. Магистерскиот труд под наслов: „Нумеричко моделирање и анализа на удобноста на возачко седиште кај патнички автомобил“, под менторство на проф. д-р Татјана Кандиќјан, го одбрал на 11.12.2009 година и се стекнал со звањето магистер на машински науки.

Во 2011 година, кандидатот д-р Иле Мирчески ја пријавил својата докторска дисертација од подрачјето теорија на конструирање при Институтот за машински конструкции, механизациони машини и возила на Машинскиот факултет во Скопје под наслов: „Методологија на одлучување за градба на врските во склопот во процесот на конструирање од аспект на демонтажа на производите“, со ментор проф. д-р Татјана Кандиќјан. На 21.2.2014 година, кандидатот успешно ја одбрал докторската дисертација на Машинскиот факултет во Скопје, пред Комисија во состав: проф. д-р Татјана Кандиќјан, проф. д-р Ремон Поп-Илиев, проф. д-р Петар Симоновски, проф. д-р Валентина Гечевска и проф. д-р Софија Сидоренко. Со тоа се стекнал со научниот степен доктор на технички науки од научната област машинството.

Кандидатот активно се служи со англискиот јазик.

Од 31.12.2007 година е вработен на Машинскиот факултет како помлад асистент на Институтот за машински конструкции, механизациони машини и возила. На 25.11.2010 година е избран во звањето асистент и на 17.10.2013 повторно е избран во истото звање на Машинскиот факултет. На 27.11.2014 година е избран во звањето доцент на Машинскиот факултет при Институтот за машински конструкции, механизациони машини и возила и рефератот за избор е објавен во Билтенот на УКИМ бр. 1085 од 1.10.2014 година. Во моментот е вонреден професор на Машинскиот факултет во Скопје, избран во 2019 година. Последниот реферат за избор е објавен во Билтенот на УКИМ бр. 1197 од 15.8.2019 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од почетокот на кариерата, објавени во Билтенот бр. 995, од 1.11.2010 година, Билтенот бр. 1061 од 16.9.2013 година, Билтенот бр. 1085, од 1.10.2014 година и Билтенот бр. 1197 од 15.8.2019 година, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

2. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТОТ ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Машински факултет – Скопје, кандидатот д-р Иле Мирчески изведува настава на прв циклус студии на сите студиски програми на Машинскиот факултет во Скопје. Во текот на изминатиот период, од неговиот избор за вонреден професор на Машинскиот факултет до сега, кандидатот д-р Иле Мирчески одржувал предавања по предметите: CAD-техники, Производи од пластика, Конструирање, Проект и Пракса. Кандидатот изведува настава и на втор циклус студии на Машинскиот факултет во Скопје, на студиската програма Индустриски дизајн, по предметот Дизајн на производи од пластика. Во рамките на Школата за докторски студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на третиот циклус студии, кандидатот учествува во реализација на наставата на студиската програма Машинство на Машинскиот факултет во Скопје, по предметите Дизајн на производите за животна средина и Ергономија кај возилата и механизационите машини.

Сите наставни обврски кандидатот ги извршуваше редовно, исполнително и на високо образовно-педагошко ниво, за што сведочат резултатите од анонимните анкети спроведени помеѓу студентите.

Кандидатот во разгледуваниот период учествувал во 38 комисии за одбрана на дипломски трудови, од кои на 19 дипломски трудови бил ментор.

Кандидатот е коавтор на позитивно рецензиран учебник под наслов „Производи од пластика“, Татјана Кандиќјан и Иле Мирчески, издавач: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Машински факултет во Скопје.

Научноистражувачка дејност

Д-р Иле Мирчески има објавено вкупно 13 научни трудови од областите конструирање и индустриски дизајн, од кои 5 научни труда во научни списанија со фактор на влијание, 4 труда во меѓународни научни списанија и 4 труда во зборник на трудови презентирани на меѓународни конференции.

Објавените научни трудови покажуваат високо познавање и даваат научен придонес во областите конструирање и индустриски дизајн, областите со кои се занимава кандидатот, како од теоретски, така и од истражувачки аспект. Доказ за тоа се рецензираните и публикуваните трудови во еминентни меѓународни списанија и тематски меѓународни собири, како и нивната цитираност.

Д-р Иле Мирчески бил раководител на 1 национален научен проект и учесник во 6 национални научни и развојни проекти.

Кандидатот во разгледуваниот период учествувал во 5 комисии за одбрана на магистерски трудови.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Иле Мирчески активно е вклучен во стручно-апликативната работа на Институтот за машински конструкции, механизациони машини и возила на Машинскиот факултет во Скопје. Неговиот придонес во оваа дејност се потврдува преку изработка на повеќе развојни проекти, обуки за инженери и соработки со машинската индустрија. Кандидатот заедно со проф. д-р Татјана Кандиќјан има спроведено обука на инженери во областа на мерни вериги и геометриски толеранции. Кандидатот д-р Иле Мирчески остварил повеќе експертски активности за потребите на повеќе компании од земјава. Значајно е да се наведе неговото учество и придонес во развојните проекти на Институтот за машински конструкции, механизациони машини и возила со компанијата Green Machines од Велес, која развива и произведува електрични машини метларки

за одржување на хигиена во урбани средини. Во склоп на соработката, кандидатот има учествувало во развој на две електрични машини метларки, и тоа типовите GM400ze и GM720ze, и исто така учествувал во развојот на електричната машина метларка од типот GM500ze со задача за развој на кабината на возачот.

Д-р Иле Мирчески е раководител на Лабораторијата за конструирање и индустриски дизајн при Институтот МКММВ на Машинскиот факултет во Скопје, во периодот од 15.9.2016 до 14.9.2023 година.

Д-р Иле Мирчески активно учествувал во организација на годишните изложби на студентите од насоката Индустриски дизајн при Машинскиот факултет во Скопје, како и други изложби и настапи на студентите.

Особена активност кандидатот покажува во дејностите од поширок интерес. Активно е вклучен во работата на стручни комисии и работни групи при Машинскиот факултет: член на факултетска Комисија за студентски проекти со мандат од 2017 до 2020 година, член на Комисијата за промотивни активности на Факултетот од 2019/2020, член на факултетската Комисија за самоевалуација за периодот од 2019 до 2023 година, член на факултетска Комисија за реакредитација на наставните програми од вториот циклус студии во 2024 година и др.

Оценка од самоевалуација

Кандидатот д-р Иле Мирчески доби позитивна оценка на анонимно спроведената анкета на студентите на Машинскиот факултет.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатот, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Иле Мирчески.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатот од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Иле Мирчески поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избран во звањето редовен професор во научните области: општо машинство, проектирање и машински конструкции (21400) и индустриски дизајн (друго 21424).

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Машинскиот факултет во Скопје, д-р Иле Мирчески да биде избран во звањето **редовен професор** во научните области: општо машинство, проектирање и машински конструкции (21400) и индустриски дизајн (друго 21424).

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Татјана Кандиќјан, с.р.
Проф. д-р Петар Симоновски, с.р.
Проф. д-р Софија Сидоренко, с.р.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: *Иле Лубе Мирчески*

(име, татково име и презиме)

Институција: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Машински факултет – Скопје

Научни области: општо машинство, проектирање и машински конструкции (21400) и индустриски дизајн (друго 21424)

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – РЕДОВЕН
ПРОФЕСОР/ НАУЧНО ЗВАЊЕ – НАУЧЕН СОВЕТНИК

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	<p>Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус</p> <p>Просечниот успех на прв циклус изнесува: 9,53. Просечниот успех на втор циклус изнесува: 10. Просечниот успех изнесува 9,77 за интегрираните студии.</p>	Да
2	<p>Научен степен – доктор на науки од научните области за кои се избира</p> <p>Назив на научната област: општо машинство, проектирање и машински конструкции (21400) и индустриски дизајн (друго 21424); поле: техничко-технолошки науки; подрачје: машинство.</p>	Да
3	<p>Објавени најмалку шест рецензирани научни труда во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор</p>	Да
3.2	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови</p> <p>(1)</p> <p>1. Назив на научното списание: Journal of Production Engineering</p> <p>2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): Croatia-1, Serbia-6, Slovenia-1, Bosnia and Herzegovina-1, Czech Republic-1, North Macedonia-1, Romania-1, вкупно 12-членови.</p> <p>3. Назив на трудот: Determination of disassembly interference matrix and improved nondestructive disassembly sequences for the product</p> <p>4. Датум на објава: 2019</p> <p>(2)</p>	Да

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<p>1. Назив на научното списание: Mechanical Engineering - Scientific Journal (MESJ)</p> <p>2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): North Macedonia-4, Serbia-5, Malaysia-1, Bulgaria-1, Canada-1, Croatia-1, Slovenia-2, USA-1, Austria-1, Germany-1, вкупно 18-членови.</p> <p>3. Назив на трудот: Design and improvement of a reusable bottle for sports drinks using virtual testing and validation</p> <p>4. Датум на објава: 2022</p> <p>(3)</p> <p>1. Назив на научното списание: Mechanical Engineering - Scientific Journal (MESJ)</p> <p>2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): North Macedonia-4, Serbia-5, Malaysia-1, Bulgaria-1, Canada-1, Croatia-1, Slovenia-2, USA-1, Austria-1, Germany-1, вкупно 18-членови.</p> <p>3. Назив на трудот: Design process of complx product shape with lattice Voronoi's structure using CAx tools</p> <p>4. Датум на објава: 2023</p>	
3-5	<p>Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји</p> <p>(4)</p> <p>1. Назив на зборникот: Proceedings “Machine design in context of Industry 4.0 – Intelligent products”</p> <p>2. Назив на меѓународниот собир: 10th International scientific conference - IRMES2022</p> <p>3. Имиња на земјите: Србија, Босна и Херцеговина, Романија, Турција, Италија, Бугарија, Словенија, USA, Словачка, Црна Гора, Полска, Унгарија, Германија, Грција, Северна Македонија, Австрија, Хрватска, Шпанија</p> <p>4. Наслов на трудот: Design process of a fully electric vacuum sweeper</p> <p>5. Датум на објава: 2022</p> <p>(5)</p> <p>1. Назив на зборникот: Proceedings “Machine design in context of Industry 4.0 – Intelligent products”</p> <p>2. Назив на меѓународниот собир: 10th International scientific conference - IRMES2022</p> <p>3. Имиња на земјите: Србија, Босна и Херцеговина, Романија, Турција, Италија, Бугарија, Словенија, USA, Словачка, Црна Гора, Полска, Унгарија, Германија, Грција, Северна Македонија, Австрија, Хрватска, Шпанија</p> <p>4. Наслов на трудот: Custom design of an orthopedic hand cast using virtual simulation, 3D printing and experimental verification</p> <p>5. Датум на објава: 2022</p>	Да

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<p>(6)</p> <p>1. Назив на зборникот: IOP Conference Series: Materials Science and Engineering, Volume 1271.</p> <p>2. Назив на меѓународниот собир: 9th International Congress Motor Vehicles & Motors 2022 - MVM2022</p> <p>3. Имиња на земјите: Германија, Италија, Србија, Босна и Херцеговина, Турција, Романија, Словенија, Хрватска</p> <p>4. Наслов на трудот: Improving ride comfort by optimising suspension system of an electric street sweeper</p> <p>5. Датум на објава: 2022</p>	
4	<p>Објавен рецензиран учебник, монографија, практикум или збирка задачи од научната област за која се избира</p> <p>(1)</p> <p>1. Назив на учебникот, монографијата, практикумот или збирката задачи: Производи од пластика (учебник)</p> <p>2. Место и датум на објава: Скопје, 2020 (ISBN 978-608-4624-30-1, COBISS.MK-ID 51852805); рецензија во Билтен бр. 1206 од 30.12.2019</p> <p>(2)</p> <p>1. Назив на учебникот, монографијата, практикумот или збирката задачи: Конструирање со помош на компјутер, Збирка решени задачи (збирка задачи)</p> <p>2. Место и датум на објава: Скопје, 2016 (ISBN 978-608-4624-19-6, COBISS.MK-ID 100131338); рецензија во Билтен бр. 1111 од 16.11.2015</p>	Да
5	Претходен избор во наставно-научно звање – вонреден професор, датум и број на Билтен: бр. 1197 од 15.8.2019	Да
6	Има способност за изведување на високообразовна дејност	Да

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Татјана Кандиќјан, с.р.
Машински факултет, УКИМ – Скопје

Проф. д-р Петар Симоновски, с.р.
Машински факултет, УКИМ – Скопје

Проф. д-р Софија Сидоренко, с.р.
Машински факултет, УКИМ – Скопје

ОБРАЗЕЦ 2
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Иле Лубе Мирчески

Институција: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Машински факултет – Скопје

Научна област: општо машинство, проектирање и машински конструкции (21400) и индустриски дизајн (друго 21424)

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Одржување на предавања на прв циклус студии	
1.1	САД-техники (учебни: 2019/2020 (3 паралелки); 2020/2021 (3 паралелки); 2021/2022 (2 паралелки); 2022/2023 г. (2 паралелки)) (2 x 15 x 0,04) x 10	12
1.2	Конструирање (учебни: 2019/2020; 2020/2021; 2021/2022; 2022/2023г.) (2 x 15 x 0,04) x 4	4,8
1.3	Производи од пластика (учебни: 2019/2020; 2020/2021; 2021/2022; 2022/2023, 2023/2024 г.) (2 x 15 x 0,04) x 5	6
1.4	Пракса (учебни: 2020/2021; 2021/2022; 2022/2023, 2023/2024 г.) (2 x 15 x 0,04) x 4	4,8
1.5	Проект (учебни: 2021/2022; 2022/2023, 2023/2024 г.) (2 x 15 x 0,04) x 3	3,6
2	Одржување на настава на втор циклус студии	
2.1	Дизајн на производи од пластика (учебна 2022/2023 г.) (2 x 15 x 0,05) x 1	1,5
3	Одржување на настава на трет циклус студии	
3.1	Дизајн на производите за животната средина (учебна: 2021/2022 г.) (2 x 15 x 0,06) x 1	1,8
3.2	Ергономија кај возилата и механизационите машини (учебна: 2021/2022 г.) (2 x 15 x 0,06) x 1	1,8
4	Менторства и членство во комисии	
4.1	Член во 5 комисии за оцена или одбрана на магистерски труд (5 x 0,3)	1,5
4.2	Ментор на 19 дипломски работи (19 x 0,2)	3,8
4.3	Член во 38 комисии за одбрана на дипломска работа (38 x 0,1)	3,8
5	Консултации со студенти	

5.1	Консултации со студенти, 2019/2020 (499 студенти x 0,002)	0,998
5.2	Консултации со студенти, 2020/2021 (479 студенти x 0,002)	0,958
5.3	Консултации со студенти, 2021/2022 (290 студенти x 0,002)	0,58
5.4	Консултации со студенти, 2022/2023 (334 студенти x 0,002)	0,668
5.5	Консултации со студенти, 2023/2024 (29 студенти x 0,002)	0,058
6	Позитивно рецензиран универзитетски учебник	
5.1	Татјана Кандиќјан, Иле Мирчески, Производи од пластика, Машински факултет во Скопје, 2020.	6
	Вкупно	54,7

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1	Раководител на национален научен проект	
1.1	Национален проект: Конструирање на робот за дезинфекција на површини и воздух во просторија со технологија која користи УВЦ зраци. Раководител на проектот: д-р Иле Мирчески Иновациски ваучер од ФИТР Траење на проектот: 2021. Финансиран од: Фондот за иновации и технолошки развој на РС Македонија и компанијата УВЦ Макс ДОО, Скопје.	6
2	Учесник во национален научен проект	
2.1	Национален проект: Параметарски дизајн за адитивно производство, финансиран од Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“. Раководител на проектот: проф. д-р Татјана Кандиќјан. Учесници: вонр. проф. д-р Иле Мирчески, доц. д-р Јелена Џокиќ, проф. д-р Софија Сидоренко, вонр. проф. д-р Мирко Петрушевски и м-р Елена Бијановска Наќева. Траење на проектот: 2020 – 2021.	3
2.2	Национален проект: ИМАГИНАЦИЈА >> ДИЗАЈН << ТЕХНОЛОГИЈА. Раководител на проектот: проф. д-р Татјана Кандиќјан. Учесници: вонр. проф. д-р Иле Мирчески и други; финансиран од Министерство за култура на Р Македонија, 2020.	3
2.3	Национален проект: Комерцијализација на системи за пречистување на амбиентниот воздух во корпоративни средини и во домот. Раководител на проектот: Ѓорѓи Христовски. Учесник во проектот и консултант: вонр. проф. д-р Иле Мирчески, вонр. проф. д-р Игор Шешо и други. Траење на проектот: 2019 – 2021. Финансиран од: Фондот за иновации и технолошки развој на РС Македонија и компанијата Мулти Медија ДОО, Скопје.	3
2.4	Национален проект: Стратегија за развој на биоинспирирани структури за примена во дизајнот и инженерството, финансиран од Машински факултет во Скопје. Раководител на проектот: проф. д-р Софија	3

	Сидоренко. Учесници: вонр. проф. д-р Иле Мирчески и други. Траење на проектот: 2021 – 2022.	
2.5	Национален проект: Лабораториско испитување на мини водена турбина за водоводни мрежи. Координатор на проектот: вонр. проф. д-р Виктор Илиев. Учесници: вонр. проф. д-р Дарко Бабунски, вонр. проф. д-р Иле Мирчески, и други. Иновациски ваучер од ФИТР Траење на проектот: 2021 Финансиран од: Фондот за иновации и технолошки развој на Р Македонија и компанијата АПОЛО Инженеринг, Скопје.	3
2.6	Национален проект: Развој на модел на вентилаторски ротор за проток на воздух. Раководител на проектот: вонр. проф. д-р Виктор Илиев. Учесник: вонр. проф. д-р Иле Мирчески и други. Иновациски ваучер од ФИТР Траење на проектот: 2021. Финансиран од: Фондот за иновации и технолошки развој на Р Македонија и компанијата АМБРЕЛА ПАУЕР ДООЕЛ увоз-извоз Скопје.	3
3	Дел од монографија	
3.1	Кандикјан Т., Сидоренко С., Цветковски Л., Ѓурков И., Ташевски Р., Мирчески И., Џокиќ Ј.,: Дигиталната монографија „Имагинација >> ДИЗАЈН << Технологија“, Скопје, ноември 2020.	4
4	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание кое има импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование.	
4.1	Zdravkova A., Mircheski I. , Sidorenko S. (2020) Bio-inspired approach for innovative design of knee protectors for recreational sports. FME Transaction journal, Vol. 48, No. 4, pp. 849-854 (Импакт фактор согласно SCOPUS (Source Normalized Impact per Paper (SNIP) 2022=0.826, Cite Score 2022=3.6) (8+0,826)*0,8	7,06
4.2	Kandikjan T., Mircheski I. , Angeleska E. (2022) Teaching Methodology for Designing Smart Products. Machine and Industrial Design in Mechanical Engineering. KOD 2021. Mechanisms and Machine Science, vol 109. Springer, Cham. (Импакт фактор согласно SCOPUS (Source Normalized Impact per Paper (SNIP) 2022=0.29, Cite Score 2022=1.1) (8+0,29)*0,8	6,63
4.3	Djokikj J., Kandikjan T., Mircheski I. (2022) Design Recommendations for FFF Parts. Machine and Industrial Design in Mechanical Engineering. KOD 2021. Mechanisms and Machine Science, vol 109. Springer, Cham.	6,63

	(Импакт фактор согласно SCOPUS (Source Normalized Impact per Paper (SNIP) 2022=0.29, Cite Score 2022=1.1) (8+0,29)*0,8	
4.4	Angeleska E., Vasilevski K., Mircheski I. , Sidorenko S. (2022) Application of a Six-Step Bionic Strategy for Achieving Product Segmentation. TEM Journal, 11(1), pp. 196-201. (Импакт фактор согласно SCOPUS (Source Normalized Impact per Paper (SNIP) 2022=0.546, Cite Score 2022=1.9) (8+0,546)*0,6	5,13
4.5	Kandikjan T., Djokikj J., Mircheski I. , Angeleska E. (2022) Integrating parametric design and additive manufacturing knowledge in Industrial design education. Elsevier, Materials Today: Proceedings, International Conference of Additive Manufacturing for a Better World (AM Conference) 2022, Vol. 70, pp. 687-693. (Импакт фактор согласно SCOPUS (Source Normalized Impact per Paper (SNIP) 2022=3.327, Cite Score 2022=33.5) (8+3,327)*0,6	6,8
5	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две тритини од вкупниот број на членови.	
5.1	Mircheski I. (2019) Determination of disassembly interference matrix and improved nondestructive disassembly sequences for the product. Journal of Production Engineering, Vol. 22, No. 2, 2019, pp. 30-34. (Списание со меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат 12 членови од 7 земји, најмногу од Србија и тоа 6 членови, $6/12=0,5 < 0,67$)	5
5.2	Jovchevska A., Krlevski L., Mircheski I. (2022) Design and improvement of a reusable bottle for sports drinks using virtual testing and validation. Mechanical Engineering - Scientific Journal, Faculty for Mechanical Engineering - Skopje, Vol. 40, Number 1, pp. 23-31. (Списание со меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат 18 членови од 9 земји, најмногу од Србија и тоа 5 членови, $5/18=0,28 < 0,67$) (5*0.8)	4
5.3	Janura M., Sidorenko S., Mircheski I. , Iliev V., Angeleska E. (2022) Bio-inspired kinetic structures. Mechanical Engineering - Scientific Journal, Faculty for Mechanical Engineering - Skopje, Vol. 40, Number 1, 2022, pp. 33-42. (Списание со меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат 18 членови од 9 земји, најмногу од Србија и тоа 5 членови, $5/18=0,28 < 0,67$) (5*0.6)	3
5.4	Mircheski I. , Georgievski D. (2023) Design process of complex product shape with lattice voronoi's structure using CAX tools. Mechanical Engineering - Scientific Journal, Faculty for Mechanical Engineering - Skopje, Vol. 41, No. 1, 2023, pp. 43-50.	4,5

	(Списание со меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат 18 членови од 9 земји, најмногу од Србија и тоа 5 членови, $5/18=0,28<0,67$) ($5*0,9$)	
6	Трудови со огринални научни/стручни резултати, објавени во зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три замји	
6.1	Mircheski I. (2022) Design process of a fully electric vacuum sweeper. 10th International scientific conference “Machine design in context of Industry 4.0 – Intelligent products” IRMES2022, 26 May 2022, Faculty of Mechanical engineering in Belgrade, Serbia, pp. 5-13. (меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од 18 замји)	5
6.2	Krlevski L., Jovchevska A., Mircheski I. (2022) Custom design of an orthopedic hand cast using virtual simulation, 3D printing and experimental verification. 10th International scientific conference “Machine design in context of Industry 4.0 – Intelligent products” IRMES2022, 26 May 2022, Faculty of Mechanical engineering in Belgrade, Serbia, pp. 205-210. (меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од 18 замји) ($5*0,8$)	4
6.3	Mircheski I. , Nestorovski B., Ignov V. (2021) The applicability of injection molding simulation process for improving design of plastic parts with complex geometries. VIII International scientific and practical conference, Innovations and prospects for the development of mining engineering and electromechanics: IPDME-2021, St. Petersburg, Russia, 22-23 April 2021. (меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од 6 замји) ($5*0,8$)	4
6.4	Changoski V., Mircheski I. , Danev D. (2022) Improving ride comfort by optimising suspension system of an electric street sweeper. 9th International Congress Motor Vehicles & Motors (MVM2022), Kragujevac, Serbia, October 13th-14th. (меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од 9 замји) ($5*0,8$)	4
7	Рецензија на научен/стручен труд (13 труда) ($13 \times 0,2$)	2,6
8	Пленарно предавање на научен собир со меѓународно учество	
8.1	10th International scientific conference “Machine design in context of Industry 4.0 – Intelligent products” IRMES2022, Faculty of Mechanical engineering in Belgrade, Serbia, 2022. Наслов на предавањето: Design process of a fully electric vacuum sweeper	3
	Вкупно	99,35

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија, технички извештаи, вешт наод и мислење, стручно мислење, проценка на капитал, систематизација, методологија.	
1.1	Учество (од 21.10.2019 до 30.12.2019) во проект за „Испитување на моторни возила“ за извршена работа „Стручно мислење за технички карактеристики на делови, системи и самостојни технички единици на возила и стручно мислење за технички карактеристики на возила во постапка за испитување на возила“. Раководител на проектот: проф. д-р Дарко Данев.	1
1.2	Учество (11.3.2020) во проект за „Изработка на елаборат-технички извештај од тестирање на трактор Roland“. Раководител на проектот: проф. д-р Милан Косевски.	1
1.3	Технички извештај за „Изработка на 3Д модел и Motion анализа (во SolidWorks), за начин на инсталација врз основа на претходно подготвен идеен проект“, за потребите на компанијата Johnson Matthey, 11.5.2020, Раководител на проектот: вонр. проф. д-р Иле Мирчески.	1
1.4	Учество (24.1.2020 до 14.2.2020, 30 часа предавање) во проект за стручно мислење и за обука на инженери од индустријата (компанија Аптив) со наслов „Спроведување обука за проектирање и геометриски толеранции“. Раководители на проектот: проф. д-р Татјана Кандиќјан и вонр. проф. д-р Иле Мирчески.	1
1.5	Технички извештај за „Лабораториско испитување на карактеристиките на индустриски модел на прочистувач на воздух и изработка на технички извештај со анализа на добиените резултати од испитувањето“, за потребите на компанијата Мулти Медија ДОО, февруари 2020, Раководител на проектот: доц. д-р Виктор Илиев. Учесници: проф. д-р Предраг Поповски и вонр. проф. д-р Иле Мирчески.	1
1.6	Технички извештај за „Услуги и знаења од областа на информатиката и машинството (know how) во врска со начинот на функционирање на производствена машина CNC и други машини во погонот“, за потребите на компанијата Филип Прима Екслузив ДОО, 6.6.2019 до 30.6.2019. Раководител на проектот: вонр. проф. д-р Иле Мирчески.	1
1.7	Технички извештај за „Конструирање и техничка документација за електричната машина метларка GM400ze“, за потребите на компанијата Брако Велес и Green Mashines Велес, 2020. Раководител на проектот: проф. д-р Дарко Данев. Учесник: вонр. проф. д-р Иле Мирчески.	1
1.8	Технички извештај за „Конструирање на системот за рецикулација за електричната машина метларка GM400ze“, за потребите на компанијата Брако Велес и Green Mashines Велес, 2020. Раководител на проектот: проф. д-р Дарко Данев. Учесник: вонр. проф. д-р Иле Мирчески.	1
1.9	Технички извештај за „Конструирање на погонскиот систем за електричната машина метларка GM400ze“, за потребите	1

	на компанијата Брако Велес и Green Mashines Велес, 2020. Раководител на проектот: проф. д-р Дарко Данев. Учесник: вонр. проф. д-р Иле Мирчески.	
1.10	Технички извештај за „Мерење на нивото на емисија на ПМ _{2,5} и ПМ ₁₀ честници за електричната машина метларка GM400ze“, за потребите на компанијата Брако Велес и Green Mashines Велес, 2021. Раководител на проектот: проф. д-р Дарко Данев. Учесник: вонр. проф. д-р Иле Мирчески.	1
1.11	Технички извештај за „Редизајн на производот Герминатор 1 дизајниран за дезинфекција на душеци и рамни површини“, за потребите на компанијата УВЦ Макс, 16.11.2020. Раководител на проектот: вонр. проф. д-р Иле Мирчески. Учесници: Лео Кралевски и Ана Јовчевска.	1
1.12	Технички извештај за „1) Консултантска поддршка за анализа на пластична саксија за садење на трева на кровни конструкции која треба да се изработи со процесот на инјекционо вбригање во калап. 2) Печатење на саксијата со 3Д-принтер во два примерока“, за потребите на компанијата ФојаКо Скопје, 25.11.2020. Раководител на проектот: вонр. проф. д-р Иле Мирчески.	1
1.13	Технички извештај за „Конструирање на робот за дезинфекција на површини и воздух во просторија со технологија која користи УВЦ зраци“, за потребите на компанијата УВЦ Макс, проектот е предаден на 31.3.2021. Раководител на проектот: вонр. проф. д-р Иле Мирчески. Учесници: Благоја Несторовски, Лео Кралевски и Ана Јовчевска.	1
1.14	Технички извештај за „1) Конвертирање на 3Д-цртежи од AutoCAD во SolidWorks верзија 2020 година. 2) Изработка на 3Д принт на една половина од делот со приближни надворешни димензии (должина 135 мм, ширина 185 мм и висина 73 мм)“, за потребите на компанијата Грeен Стар Битола, 5.10.2021. Раководител на проектот: вонр. проф. д-р Иле Мирчески.	1
1.15	Технички извештај за „Конструирање и техничка документација на кабина за електричната машина GM500ze“, за потребите на компанијата Брако Велес и Green Mashines Велес, 1.2.2022. Раководител на проектот: проф. д-р Дарко Данев. Учесник: вонр. проф. д-р Иле Мирчески и други.	1
1.16	Технички извештај за „Конструирање и техничка документација за електричната машина метларка GM720ze“, за потребите на компанијата Брако Велес и Green Mashines Велес, 25.6.2023. Раководител на проектот: проф. д-р Дарко Данев. Учесник: вонр. проф. д-р Иле Мирчески и други.	1
1.17	Технички извештај за „Конструирање и техничка документација за кабина со две седишта за електричната машина метларка GM720ze“, за потребите на компанијата Брако Велес и Green Mashines Велес, 2023. Раководител на проектот: проф. д-р Дарко Данев. Учесник: вонр. проф. д-р Иле Мирчески и други.	1
1.18	Технички извештај за „Конструирање и техничка документација на хидрауличниот систем за електричната машина метларка GM720ze“, за потребите на компанијата Брако Велес и Green Mashines Велес, 2023. Раководител на	1

	проектот: проф. д-р Дарко Данев. Учесник: вонр. проф. д-р Иле Мирчески и други.	
1.19	Технички извештај за „Пресметка на погонските системи за електричната машина метларка GM720ze“, за потребите на компанијата Брако Велес и Green Mashines Велес, 2023. Раководител на проектот: проф. д-р Дарко Данев. Учесник: вонр. проф. д-р Иле Мирчески и други.	1
	Дејности од поширок интерес	
2	Раководител на лабораторија	
2.1	Иле Мирчески, раководител на Лабораторијата за конструирање и индустриски дизајн при Институтот МКММВ на Машинскиот факултет во Скопје во периодот од 15.9.2016 до 14.9.2020.	1
2.2	Иле Мирчески, раководител на Лабораторијата за конструирање и индустриски дизајн при Институтот МКММВ на Машинскиот факултет во Скопје во периодот од 15.9.2020 до 14.9.2023.	1
3	Меѓународни награди на научни и уметнички постигнувања	
3.1	Патентот за пронајдокот „Филтер за воздух вграден во велосипедско тркало“, со автори: Ина Крстевска, Филип Попоски, Марко Насески, Мартин Спасовски Игор Џамбаски, Александар Јанковиќ, д-р Иле Мирчески и Тошко Ристов, на 12. по ред меѓународна изложба „KIWIE 2019“, одржана во Сеул, Јужна Кореја, во периодот од 20 до 23 јуни 2019, во организација на Корејската асоцијација за жени пронајдувачи KWIA и поддршка од Корејскиот завод за интелектуална сопственост КИРО и светската организација за интелектуална сопственост WIPO се здобија со следните меѓународни награди: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Златен медал од страна на Меѓународната комисија составена од експерти во дадената област ➤ Златен медал со диплома од страна на Асоцијацијата за промоција на пронајдоци и иновации од Индонезија (2 x 4)	8
3	Член на факултетска комисија	
3.1	Член на факултетска комисија (2019): учество како член во работна група за успешно реализирање на конкурсот за прием на нови студенти во I година во учебната 2019/2020 на Машинскиот факултет во Скопје.	0,5
3.2	Член на факултетска комисија (2020): учество во работа на Комисијата за студенски проекти.	0,5
3.3	Член на факултетска Комисија за самоевалуација на Машинскиот факултет во Скопје за мандатен период 2019 – 2023 година.	0,5
4	Член на комисија за избор во звање	
4.1	Член на Комисија за избор во звање: соработничко звање – помлад асистент во областа општо машинство, проектирање и машински конструкции	0,2
4.2	Член на Комисија за избор во звање: доцент во областа машински системи	0,2
5	Координатор на студиска програма (студиска програма на втор циклус студии: Индустриски дизајн)	1

	Вкупно	31,9

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	54,7
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	99,35
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	31,9
Вкупно	185,95

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Татјана Кандиќјан, с.р.
Машински факултет, УКИМ – Скопје

Проф. д-р Петар Симоновски, с.р.
Машински факултет, УКИМ – Скопје

Проф. д-р Софија Сидоренко, с.р.
Машински факултет, УКИМ – Скопје

РЕЦЕНЗИЈА
НА РАКОПИСОТ „ВИБРАЦИИ ВО МАШИНСВОТО“ ОД АВТОРИТЕ
ПРОФ. Д-Р ВИКТОР ГАВРИЛОСКИ И ДОЦ. Д-Р СИМОНА ДОМАЗЕТОВСКА
МАРКОВСКА

Врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет од 29.2.2024, бр. 02-290/2, за членови на Рецензентската комисија за рецензирање на учебникот „Вибрации во машинството“ од авторите: проф. д-р Виктор Гаврилоски и доц. д-р Симона Домазетовска Марковска, наменет за студентите на Машинскиот факултет во Скопје, за предметите Механика 3 (прв циклус студии) и Вибрации во машинството (втор циклус студии), избрани се проф. д-р Даме Коруноски и проф. д-р Златко Петрески.

По добивањето на ракописот и неговото детално разгледување и анализа, до Наставно-научниот совет на Машинскиот факултет во Скопје, рецензентите го поднесуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ

I Општ ДЕЛ

Основни податоци за ракописот

Назив на ракописот:	Вибрации во машинството
Назив на предметната програма:	Вибрации во машинството
Назив на студиските програми:	Мехатроника, Производно инженерство, Моторни Возила, транспорт и механизација, Термичко и енергетско инженерство, Хидраулично енергетско инженерство, Материјали, процеси и иновации, Индустриско инженерство и менаџмент, Енергетика и екологија, Автоматизација и управувачки системи, Индустриски дизајн
Фонд на часови и ЕКТС-кредити (доколку ракописот е наменет за повеќе предмети, да се наведат сите предмети):	Механика 3, 2+2 (5 ЕКТС), прв циклус студии Вибрации во машинството, 2+2 (5 ЕКТС), втор циклус студии
Предметот Механика 3 на Машинскиот факултет е задолжителен предмет со фонд на часови 2+2, број на ЕКТС-кредити – 5 и се слуша во 4. семестар на прв циклус студии на сите насоки, а предметот Вибрации во машинството е основен избран предмет на студиските програми Мехатроника и Механика и машински системи со фонд на часови 2+2, број на ЕКТС-кредити – 5 и се слушаат во првиот семестар на втор циклус студии.	
Реден број на изданието:	прво издание
Општи податоци за ракописот:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 208 страници (формат В5 проширен), напишани на компјутер, со големина на фонтот 11. Текстот е поделен во 7 поглавја.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Даме Коруноски, с.р.
 Проф. д-р Златко Петрески, с.р.

II. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р ДАМЕ КОРУНОСКИ

<p>Краток опис на содржината:</p>	<p>Во почетокот на материјалот се дадени насловните страници, предговорот на авторите и содржината на материјалот.</p> <p>Во Глава 1 се дадени општите согледувања за вибрациите на системите, како: основни елементи на динамички осцилаторен систем, класификација на вибрациите и нивна кинематика.</p> <p>Во Глава 2 се прикажани слободните непридушени вибрации на систем со еден степен на слобода, основните карактеристики и закони.</p> <p>Во Глава 3 се прикажани придушените вибрации со еден систем на слобода, како и силите на придушување. Текстот е поделен на 8 дела, каде што се прикажани равенката за движење на слободни придушени вибрации и примената на Лагранжовата равенка од втор ред.</p> <p>Во Глава 4, со наслов „Принудни вибрации на систем со еден степен на слобода“, прикажани се принудните вибрации на системите под дејство на различни побуди: хармониска сила, побудна сила од неурамнотеженост на систем без отпори, како и хармониска кинематска побуда.</p> <p>Во Глава 5 се прикажани принудните придушени вибрации на систем со еден степен на слобода. Прикажани се принудните придушени вибрации на механички систем со хармониска побуда, виброизолација и коефициент на пренос и системи со кинематска побуда на подлогата.</p> <p>Во Глава 6 се прикажани слободните непридушени вибрации на системи со повеќе степени на слобода, каде што фокусот е даден на системи со два степена на слобода. Анализирани се вибрациите на полуопределени системи.</p> <p>Во Глава 7, со наслов „Принудни вибрации на системи со повеќе степени на слобода“, прикажани се принудните вибрации без отпори на систем со два степена на слобода. Анализирани се два вида на динамични апсорбери, без придушување и со отпори.</p> <p>Од крајот на секое поглавје, од Глава 2 до Глава 7, дадени се по два прилога: прилог А, во кој се вклучени решени задачи, и прилог Б, во кој се вклучени задачи за решавање од соодветната тема на главата.</p>
<p>Оцена за усогласеноста со предметната програма:</p>	<p>Усогласеноста со наставната програма е целосна.</p>
<p>Предлози за потребни корекции:</p>	<p>нема</p>
<p>Оцена на ракописот:</p>	<p>Книгата (материјалот) претставува сеопфатно издание од областа на вибрациите во машинството. Може да се види дека материјалот е произлезен</p>

	како резултат на долгогодишен интерес и работа на авторите во оваа област, како и нивно повеќегодишно учество во наставниот процес.
Категоризација:	учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 208 страници (формат В5 проширен), напишани на компјутер, со големина на фонтот 11. Текстот е поделен во 7 поглавја.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како **учебник** по предметите **Вибрации во машинството** и **Механика 3**, наменет за студентите на Машинскиот факултет.

Во Скопје, 5.3.2024 година

РЕЦЕНЗЕНТ

Проф. д-р Даме Коруноски, с.р.

III. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р ЗЛАТКО ПЕТРЕСКИ

<p>Краток опис на содржината:</p>	<p>На почетокот од ракописот се дадени насловната и другите почетни страници, предговорот на авторите и содржината на материјалот.</p> <p>Во Глава 1 се обработени основните елементи на динамички осцилаторен систем, класификацијата на вибрациите во машинството и нивната кинематика, односно се прикажани воведните насоки за вибрациите на системите.</p> <p>Во Глава 2, која се однесува на слободни непридушени вибрации на систем со еден степен на слобода, обработени се основните поими поделени во 8 делови, кои ги вклучуваат фундаменталните вибрации кои се јавуваат кај овие системи. На крајот од Глава 2, дадени се два прилога: прилог А, со решени задачи, и прилог Б, со задачи за решавање.</p> <p>Во Глава 3 се презентирани придушените вибрации на систем со еден степен на слобода, каде што се објаснети равенката на движење на слободни придушени вибрации и примената на Лагранжовата равенка од втор ред. Анализирани се силите на придушување, вибрациите на системи со мало, критично и големо придушување, како и логаритамскиот декремент и вибрациите со константна отпорна сила. На крајот од Глава 3, дадени се два прилога: прилог А, со решени задачи, и прилог Б, со задачи за решавање.</p> <p>Во Глава 4 се презентирани принудните вибрации на систем со еден степен на слобода, каде што се анализирани разните природи на принудата, поделени во седум делови. На крајот од Глава 4, дадени се два прилога: прилог А, со решени задачи, и прилог Б, со задачи за решавање.</p> <p>Во Глава 5 се обработени принудните придушени вибрации на систем со еден степен на слобода. Прикажани се системите со хармониска побуда и системите со кинематска побуда на подлогата, виброизолација и коефициентот на пренос. На крајот од Глава 5, дадени се два прилога: прилог А, со решени задачи, и прилог Б, со задачи за решавање.</p> <p>Во Глава 6 се прикажани слободните непридушени вибрации на системи со повеќе степени на слобода, вклучувајќи рамнински модел на возило, торзиони вибрации и вибрации на полуопределени системи. На крајот од Глава 6, дадени се два прилога: прилог А, со решени задачи, и прилог Б, со задачи за решавање.</p> <p>Во Глава 7 се прикажани принудни вибрации на системи со повеќе степени на слобода, вклучувајќи ги и динамичните апсорбери без придушување и динамичните апсорбери со отпори. На крајот од</p>
--	--

	Глава 7, дадени се два прилога: прилог А, со решени задачи, и прилог Б, со задачи за решавање.
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Усогласеноста со наставната програма е целосна.
Предлози за потребни корекции:	нема
Оцена на ракописот:	Сметам дека се работи за квалитетен и сеопфатен труд од областа на вибрациите во машинството, а воедно претставува труд неопходен за изведување на наставата на прв и втор циклус студии, кој може да им послужи и на инженерите во практиката.
Категоризација:	учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 208 страници (формат В5 проширен), напишани на компјутер, со големина на фонтот 11. Текстот е поделен во 7 поглавја.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како **учебник** по предметите **Вибрации во машинството** и **Механика 3**, наменет за студентите на Машинскиот факултет.

Во Скопје, 5.3.2024 година

Рецензент

Проф. д-р Златко Петрески, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ПРИМЕНА НА СТЕРЕОЛИТОГРАФСКИ ТЕХНОЛОГИИ НА АДИТИВНО ПРОИЗВОДСТВО ВО КОНСТРУКТИВНИ ИЗВЕДБИ НА АЛАТИ ЗА ИНЈЕКЦИОНО ВБРИЗГУВАЊЕ“ ОД М-Р ОГНЕН ТУТЕСКИ, ПРИЈАВЕНА НА МАШИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Со Одлука на Наставно-научниот совет на Машинскиот факултет во Скопје бр. 02—936/6, на седницата одржана на 29.8.2023 година, формирана е Комисија за оцена на докторската дисертација со наслов: „Примена на стереолитографски технологии на адитивно производство во конструктивни изведби на алати за инјекционо вбризгување“, изработена од м-р Огнен Тутески, во следниов состав: проф. д-р Владимир Дукоски (претседател), проф. д-р Атанас Кочов (ментор), проф. д-р Глигорче Вртаноски (член), проф. д-р Анита Грозданов (член) и проф. д-р Блаж Нардин (член).

Комисијата внимателно ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Машинскиот факултет во Скопје му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација „Примена на стереолитографски технологии на адитивно производство во конструктивни изведби на алати за инјекционо вбризгување“, изработена од м-р Огнен Тутески, дипл. маш. инж., е самостоен труд кој го дава својот придонес во научноистражувачката и апликативната област, посветена на употребата на адитивните технологии за конструкција на алатни сегменти за инјекционо вбризгување. Анализите и истражувањата спроведени во неа резултираат во согледување на потенцијалот за развој и примена на овие технологии во разгледуваната област, како и за донесување на заклучоци за нивните можности и предизвици.

Приложената докторска дисертација претставува заокружена целина во која преку систематски и продлабочен пристап се презентирани оригиналните сопствени истражувања на кандидатот, кои се детално разработени на 193 страници. Дисертацијата содржи над 100 оригинални слики, прикази и табели.

Истражувањата се темелат на претходно детално анализирана литература која опфаќа над 110 библиографски единици од областите на адитивното производство, принципот на работа на стереолитографијата и нејзината примена, фотополимерите како материјали за инженерски апликации и нивна примена во процесот за инјекционо вбризгување, моделирање и симулација на процесот за инјекционо вбризгување со примена на методологија на компјутерски поддржано инженерство. Библиографските единици претставуваат книги, стандарди и научноистражувачки трудови од естаблирани автори кои се презентирани во современи научни списанија и зборници од интернационални конференции и симпозиуми.

Истражуваната проблематика од докторската дисертација е презентирана со следнава содржина:

1. **ВОВЕД**
2. **ПРЕГЛЕД НА ЛИТЕРАТУРАТА РЕЛЕВАНТНА ЗА ИСТРАЖУВАЊАТА**
3. **ТЕОРЕТСКИ ОСНОВИ**
4. **ЕКСПЕРИМЕНТАЛНИ ИСТРАЖУВАЊА**
5. **РЕЗУЛТАТИ И ДИСКУСИЈА**
6. **ЗАКЛУЧОК**
7. **КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА**

Податоци за предмет на истражување

Предметот на истражување на оваа докторска дисертација е анализа за применливоста на стереолитографските гравури како функционални елементи во

алатите за инјекционо вбризување. Истражувањата се насочени кон анализа на некои од достапните фотополимери способни да ги издржат работните температури во процесот на инјекционо вбризување. Во рамките на истражувањето во докторската теза анализирани се стереолитографските техники и процесните параметри кои можат да се контролираат. Применувајќи ја оваа методологија може да се влијае на механичките карактеристики на деловите добиени со оваа постапка. На овој начин се овозможува да се утврди нивното влијание врз механичките карактеристики на изработените делови на различни степени на дополнителни постпроцесирања на парчињата, што е исто многу важно за нивна примена како материјали за изработка на гравури за инјекционо вбризување.

Во Глава 1 се претставени мотивацијата, целите и придобивките од ова истражување, работните хипотези, како и очекуваните резултати и научниот придонес. Методологијата на истражување е спроведена во насока на успешно реализирање на целите кои се предвидени во рамките на оваа докторска дисертација.

Целта на овој докторски труд е проучување на применливоста на полимерни Rapid Tooling вметоци како функционални гравури во алатите за инјекционо вбризување. За еден дел изработен, користејќи ги овие гравури да биде употреблив, тој мора да ги задоволува дадените физички димензии во рамките на прифатливите граници на толеранција. Тоа подразбира дека алатните сегменти добиени со стереолитографски метод на адитивно производство мора да бидат доволно стабилни, цврсти и да останат во прифатливите граници по повеќе работни циклуси. Со цел да се испита степенот на применливост на стереолитографски алатни гравури, во склоп на оваа теза, докторандот има реализирано три различни експерименти од кои може да се извлечат заклучоци за оваа проблематика:

- испитување на влијанието на ориентацијата на моделот на подлогата за градење врз точноста и јачината на истегнување;
- анализа на димензионалните отстапувања кај пластичните модели, изработени во стереолитографски гравури;
- анализа на механичките карактеристики кај пластични модели, изработени во стереолитографски гравури.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работен докторскиот труд

Во Глава 2 е направен преглед на достапната литературата која се занимава со примена на делови добиени со стереолитографско адитивно производство како функционални елементи во алатите за инјекционо вбризување. Притоа, достапната литература е поделена во четири групи според конкретната разгледувана проблематика:

1. испитувања за механичките карактеристики на печатени 3Д-гравури во зависност од избраната технологија на АП;
2. причини за појавување на дефекти кај гравурите за инјекционо вбризување, добиени со адитивно производство;
3. анализи на животен век на стереолитографски гравури;
4. влијание на материјалот на алатот врз механичките карактеристики на изработените пластични делови.

Анализата на достапната литература покажува дека досегашното истражување во оваа област е доста фрагментирано и повеќето истражувања се направени како резултат на потребите на производителите на машини за адитивно производство. Испитувајќи ја претходната литература која се фокусира на ефектите на полимерните алати врз карактеристиките на производите, се доаѓа до заклучок дека за овој тип на алати е направена многу мала релација со истражувањата за конвенционални алати кои ја опишуваат интеракцијата меѓу параметрите на процесирање и карактеристиките на полимерот.

Во претходно објавената литература се направени и неколку општи споредби на технологии за адитивно производство за изработка на алати, но тие најмногу се концентрираат на бројот на парчиња кои може да се добијат и на заштедите во време и

трошоци во споредба со конвенционалните алати. До денес, главниот акцент во ова истражување е на развојот на технологии погодни за поголемо производство. Во случаите каде што се прави споредба меѓу алати добиени со специфични процеси на адитивно производство и конвенционално добиените алати, карактеристиките кои се споредуваат се пристрасни кон барањата на крајниот корисник. Досега, овие директни споредби го немаат квантифицирано ефектот на овој тип алати врз механичките карактеристики на производите. Од резултатите во друга достапна литература се гледа дека постои и варијација во механичките карактеристики на готовите производи кај полимерите обликувани под различни услови. Оваа појава сè уште не е целосно објаснета и кај некои автори се забележуваат контрадикторни резултати.

Од овие конфликтни резултати станува јасно дека идните истражувања треба да се фокусираат на параметрите на процесирање и нивното влијание врз карактеристиките на производот. Потребно е да се утврди до кој степен термичките карактеристики на алатниот материјал влијаат врз механичките и димензионалните карактеристики на производите. Дополнително, може да се разгледуваат термичката спроводливост и специфичниот температурен капацитет и штом нивното влијание се квантифицира, резултатите може да се искористат за развивање на предиктивен модел за најупотребуваните РТ-процеси кои се употребуваат од крајните корисници.

Во **Глава 3** се дадени теоретските основи за сите елементи што се опфаќаат во докторската дисертација. Разгледана е стереолитографијата како процес за адитивно производство што користи течен фотополимер како суров материјал. Опфатени се основите на фотополимеризација со што доаѓа до стврднување на фотополимерот и даден е преглед на комерцијално достапните стереолитографски фотополимерни смоли.

Понатаму во истата глава се разгледани принципите за брза изработка на алати, користејќи ги технологиите за адитивно производство, со акцент на конструктивните разлики во однос на стандарните алати изработени од некаков метал.

Краток опис на применетите методи

На крај, оваа глава го објаснува и го опишува Фишеровиот сефакторен експериментален план со повеќе нивоа, кој се користи во дизајнот на експеримент во дисертацијата преку кој се врши математичко моделирање на механичките карактеристики на испитуваните фотополимери, важни за нивна примена во инјекционото вбригување.

Во **Глава 4** се објаснети постапките за поставување и реализација на експерименталните истражувања, експерименталните протоколи, користената опрема и анализираните материјали.

Најпрво е дадено објаснување за испитувањето на влијанието на ориентацијата на моделот на подлогата за градење врз точноста и затегачката јакост. За таа цел, поставен е дизајн на експеримент (DoE) со примена на Фишеровиот сефакторен план на повеќе нивоа и во ова поглавје се објаснети влезните и излезните параметри.

Влезните променливи параметри во експериментот, кои се менуваат контролирано, се: материјал, агол на наклон, ориентација и степен на постпроцесирање. Излезните параметри (одзиви) во овој експериментален дизајн се максималната јачината на истегнување σ и максималната деформација во момент на лом ϵ .

Во експериментот, факторите материјал и ориентација се менуваат на две нивоа, додека агол на наклон и степен на постпроцесирање се менуваат на три нивоа. Факторот агол на наклон е континуиран, што значи дека во изведените регресиони равенки за јакоста и деформацијата може да се добиваат вредности за сите агли на наклон во интервалот од 0° до 90° . Од друга страна, факторите материјал, ориентација и степен на постпроцесирање се дискретни, односно можат да имаат само одредена вредност која не е нумеричка бидејќи припаѓаат на специфични класи. За да се најдат комбинациите на независните фактори и нивните нивоа, користен е статистичкиот софтвер Minitab.

Следно е објаснето како ќе се дефинира изводливоста на применување на стереолитографски гравури во алатите за инјекционо вбризување со анализа на димензионалните отстапувања кај пластичните делови што се добиени од вакви гравури.

Геометриските показатели што се анализирани се дебелината, вкупната должина и вкупната ширина. Кружните димензии како геометриски показатели, исто така, се користени, но во помала мера. Главниот фокус за време на испитувањето е дебелината, што претставува еден од најважните конструктивни критериуми кога се развива нов пластичен дел.

Стандардната епрувета како облик е избрана за да се користи како пример за делови за инјекционо вбризување што се плочести. Геометриските параметри што се следат на овие модели се линиски димензии за вкупната должина, ширината на главите, ширината на мерното подрачје и дебелината на епруветата. Избраната форма и облик за анализа на радиусите на заоблување е трапезоидна плоча. Покрај радиусите, на овој модел се анализирани и дебелината на плочката, како и широчината на правоаголниот испуст.

На крај е направена анализа на механичките карактеристики кај пластични делови изработени добиени од стереолитографски гравури со цел да се испитаат контрадикторните резултати на оваа тема опишани во претходната литература.

За сите парчиња изработени во стереолитографските гравури, направен е тест на истегнување според стандардот ISO 527. За секој примерок се пресметани максималната јачина на истегнување σ_m и релативната максимална деформација ε . Секоја вредност и σ - ε дијаграмите од тестовите се евидентирани и дадени во прилог во трудот.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Сите претходно спроведени анализи, сознанија и заклучоци послужуваат за изведба на експериментите што се претставени во **Глава 5**. Тука се анализирани јакоста и деформацијата кај разгледуваните материјали и се претставени неколку регресиони математички модели што ја даваат зависноста на механичките параметри во однос на ориентацијата на моделот на подлогата и степенот на постпроцесирање.

Согласно со поставените хипотези за реализација на истражувањата во оваа докторска дисертација, направени се експериментални истражувања кои се темелат на Фишеровиот сефакторен модел, имајќи ги предвид влезните променливи параметри и нивните нивоа. Користејќи мултирегресиона варијабилна метода, креирани се математички модели за зависноста на јачината на истегнување и максималната деформација од разгледуваните променливи параметри.

Со цел да се спроведат регресионите анализи, бидејќи степен на постпроцесирање е категорична променлива, таа е декодирана со користење на заменски променливи во континуирана променлива. Трите воведени заменски променливи се однесуваат на трите различни степени на постпроцесирање што се анализирани во експериментите во докторскиот труд. Овие заменски променливи можат да примат вредност или 0 или 1, при што секогаш кога една од нив е 1, останатите две се еднакви на 0. Со оваа метода на креирање на заменски променливи, категоричната променлива „степен на пост- процесирање“ е претставена како нумеричка променлива и може да се користи во регресионата анализа.

Следно се дадени резултатите од тестовите за димензионалните отстапувања кај пластични делови изработени во стереолитографски гравури, а на крај се резултатите од анализата на механичките карактеристики кај пластични делови изработени во стереолитографски гравури.

Сите функционални зависности од мерењата од овој ексеримент добиени од распределбата на мерките низ различните работни циклуси се дадени сумарно во докторатот. Според добиените изрази, за примена на стереолитографски гравури за производство на пластични делови теоретски може да се предвиди по колку работни циклуси би дошло до нарушување на контролната димензија што е критична за даден производ.

Од добиените резултати може да се забележи дека кај овие математички модели има значителен простор за подобрување со оглед на ниските вредности на R^2 . Мерките на радиусите се со особено високи отстапувања од генералниот тренд.

Во **Глава 6** се претставени сублимираните резултати од деталните анализи во рамките на докторската дисертација, како и препораките за идни истражувања во оваа област.

Врз основа на претходно изложените цели и работни хипотези, од анализираните резултати во експериментите во оваа дисертација може да се дефинира следниот научен придонес во областа:

Преку регресионите анализи успеано е да се претстави математичка зависност помеѓу јакоста на истегнување на испитуваните материјали и нивната максимална деформација со влезните параметри во процесот. Ова е нешто што е корисно не само во дизајнот на стереолитографски гравури туку може да се искористи и при изработка на какви било други делови со оваа технологија за чија примена јакоста и дозволената деформација играат голема улога.

Со применување на стереолитографски фотополимерни гравури во процес на инјекционо вбризување на едноставни делови, потврдена е применливоста на овие материјали. Преку контрола на димензиите на изработените делови по повеќе работни циклуси, заклучено е дека најголем дел ги исполнуваат потребните димензионални барања што е задоволително во услови на мали, пилот-серии на производство.

Податоците од експериментите покажуваат дека со стереолитографските гравури е можно да се исполнат димензионалните ограничувања за поголемиот дел од изработените пластични модели. Дополнително може да се извлече заклучок дека степенот на варијабилност кај добиените модели, во текот на животниот век на стереолитографската гравура е помал од стандардните толеранции за делови добиени со инјекционо вбризување.

Подрачје на примена и ограничувања

За време на експериментите увидени се и ограничувањата што ги имаат стереолитографските материјали за оваа примена.

За ефикасна имплементација на стереолитографски гравури за производство на мали серии или прототипирање на пластични делови треба да се надминат неколку препреки. Еден од главните проблеми е успешна и ефикасна контрола на температура во гравурата. Кога станува збор за квалитетот на деловите кои се добиваат со инјекционо вбризување, интеракцијата помеѓу оптималната температура на алатот и температурата на топење е од суштинско значење. Постојат голем број работи што треба да се земат предвид за да се избегне губење на важни својства на обработениот полимер.

Докторандот во докторската теза извлекува заклучок дека за да се проектира успешен процес на инјекционо вбризување каде што некои од работните елементи на алатите се изработени со стереолитографија, мора предвид да се земе различната топлинска спроводливост кај полимерите и металите. Тоа повлекува потреба од поголема контрола при загревањето на стереолитографските гравури и зголемени работни циклуси заради побавното ладење на полимерите. Слабата топлотна спроводливост води кон подолги циклуси што ја ограничува примената само во услови на малосериско производство бидејќи, во спротивно, продуктивноста на процесот ќе биде многу мала. Тука мора да се спомне и големата тешкотија во автоматското работење поради потенцијалните проблеми при исфрлувањето на деловите доколку текстурата на површината на гравурата не е дополнително доработена. Материјалите можат да ги издржат работните услови за процесирање на ABS-пластика, меѓутоа доколку се користат за изработка на делови од полимери со повисоки точки на топење или полимерни композити со полнило што се поабразивни, тогаш очекувано е дека животниот дел на гравурите значително ќе опадне.

Истражувањето укажува дека постои потреба од оптимизирање на достапниот простор за поставување на гравурите во куќиштето на алатот за инјекционо вбризување со цел да се намали трошокот за изработка на стереолитографските гравури, што во

најголем дел зависи од количината на потрошениот материјал. Авторот ова го наведува како еден од најголемите ограничувачки фактори на опсегот на истражувањата и експериментите направени во овој докторски труд.

За надминување на овој проблем, се препорачува да се направи студија за да се одреди минималната потребна дебелина на сидот на гравурите изработени со SLA-технологијата на адитивно производство за да се добие димензионално стабилна компонента што ќе може да одговори на сите напрегања за време на процесот на инјекционо вбригување. Резултатите од едно вакво истражување би можеле да се искористат за да се оптимизира и минимизира количината на фотополимер потребна за изработка на гравурите што за возврат би го намалило времето и трошоците за производство.

Можни понатамошни истражувања

Во докторскиот труд се дадени и препораки за можни понатамошни истражувања во областа на примена на адитивни технологии во процесот на производство на алатни гравури за инјекционо вбригување. Се препорачува да се направат дополнителни експерименти на оваа проблематика за да се проверат и да се потврдат наодите на поширок спектар од пластични модели со геометрии со различна комплексност.

Дополнително експериментирање е потребно за да се утврди дали е можно да се добијат пофини толеранции и дали сложени геометрии како површини добиени од сложени криви со полиноминални функции од повисок степен може да имаат слични толеранции како рамните површини.

Втората препорачана насока за истражување се однесува на ладењето на стереолитографските гравури. Сите досегашни истражувања, како и експериментите направени во рамките на овој докторски труд покажуваат кон тоа дека доколку се искористат дополнителни стратегии за ладење, можно е да се постигне зголемување на животниот век на алатот за најмалку 25 %. Имплементацијата на вакви стратегии за ладење, исто така, може да ги намали или одложи ефектите од појава на прекумерен венец, кои беа вообичаени по повеќе работни циклуси на стереолитографската гравура.

Со оглед на тоа што во ова истражување користените параметри за процесот за инјекционо вбригување во експериментите се многу блиски до параметрите што би се користеле при употреба на алуминиумски или челични гравури, кандидатот наведува потреба од понатамошно експериментирање во оваа област. Во докторската теза се препорачува во идните студии да се продолжи да се истражуваат разликите во параметрите од процесот за инјекционо вбригување за обработка помеѓу стереолитографските и конвенционалните гравури.

Особено внимание е препорачано да се обрне на фазата за пакување во којашто се полнат последните 5 до 10 % од гравурата на алатот. Во оваа фаза е потребно дополнително да се дејствува со притисок врз растопениот полимер поради неколку дополнителни причини.

За време на пакувањето, врз гравурата дополнително се дејствува со притисок што е 50 до 80 % од максималниот притисок на вбригување. Доколку притисокот на пакување не е доволно голем, тогаш постои ризик од формирање на шуплини и воздушни празнини во гравурата. Затоа, важно е да се одржи доволен притисок за пакување за да се избегнат овие проблеми.

Во случај на употреба на стереолитографски гравури за инјекционо вбригување чии механички карактеристики се пониски од оние кај металните алати, препорачано е да се користат колку што е можно пониски работни притисоци и температури со цел да се зголеми животниот век на гравурите. За сметка на ова, може да се добијат делови кои нема да бидат целосно пакувани и ќе имаат пониски механички карактеристики. Од таа причина, кандидатот наведува дека во процесот на инјекционо вбригување треба внимателно да се калибрираат работните притисоци во временски период дефиниран од конкретниот полимер што се процесира.

Со истражување на разликите помеѓу параметрите во процесот за инјекционо вбризување помеѓу стереолитографските и конвенционалните гравури би се дошло до оптимални вредности со кои би се зголемил животниот век на алатот и би се овозможило производство на поголем број на делови по гравура без притоа да се нарушат потребните механички карактеристики на произведените делови. Оптималните процесни параметри за конкретниот фотополимер кој се користи за изработка на гравурите ќе овозможат нивна примена во повеќе работни циклуси. Со ова би се намалила индивидуалната цена на пластичните делови, што дополнително ја зголемува применливоста на ваквиот тип алати добиени со методи за адитивно производство.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатот, пред одбраната на докторскиот труд, ги објавил следниве рецензирани истражувачки трудови:

- [1]. Автор-и: **Ognen Tuteski**, Atanas Kochov (2023): “Experimental research of the mechanical properties of the injection molded parts in molds produced by additive manufacturing”. “MECHANICAL ENGINEERING SCIENTIFIC JOURNAL”, Vol. 41 No. 2 (2023), pg(s) 131-140.
- [2]. Автор-и: **Ognen Tuteski**, Atanas Kochov (2021): “Tensile strength and dimensional variances in parts manufactured by SLA 3D printing”. INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL "INDUSTRY 4.0", Vol. 6 (2021), Issue 4, pg(s) 143-149.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Докторската дисертација со наслов: „Примена на стереолитографски технологии на адитивно производство во конструктивни изведби на алати за инјекционо вбризгување“, изработена од м-р Огнен Тутески, дипл. маш. инж., претставува истражување со придонес во областа на преработка на полимерни материјали со инјекционо вбризгување при малосериско производство.

Докторската дисертација е посветена на анализа и имплементација на стереолитографијата како технологја за адитивно производство на делови од алатите за инјекционо вбризгување, испитување на релевантните механички карактеристики на користените материјали, како и тестирање на конструктивни изведби за нивна примена како гравурни вметоци.

Врз основа на наведените констатации, Комисијата заклучува дека докторската дисертација со наслов: „Примена на стереолитографски технологии на адитивно производство во конструктивни изведби на алати за инјекционо вбризгување“, изработена од м-р Огнен Тутески, дипл. маш. инж., ги задоволува барањата за реализирана докторска дисертација и му предлага на Наставно-научниот совет на Машинскиот факултет во Скопје да го прифати овој извештај, да го одобри и да закаже јавна одбрана.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

**Проф. д-р Владимир Дукоски, претседател, с.р.
Машински факултет – Скопје,
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје**

**Проф. д-р Атанас Кочов, ментор, с.р.
Машински факултет – Скопје,
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје**

**Проф. д-р Глигорче Вртаноски, член, с.р.
Машински факултет – Скопје,
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје**

**Проф. д-р Анита Грозданов, член, с.р.
Технолошко-металуршки факултет – Скопје,
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје**

**Проф. д-р Блаж Нардин, надворешен член, с.р.
Faculty of Polymer Technology, Slovenj Gradec,
Slovenia**

R E P O R T

FOR THE EVALUATION OF THE DOCTORAL DISSERTATION "APPLICATION OF STEREOLOGRAPHIC TECHNOLOGIES IN ADDITIVE MANUFACTURING FOR INJECTION MOLDING TOOL DESIGN" BY MR. OGNEN TUTESKI, SUBMITTED TO THE FACULTY OF MECHANICAL ENGINEERING IN SKOPJE

In accordance with the decision of the Teaching-Scientific Council of the Faculty of Mechanical Engineering in Skopje, No. 02—936/6, at the session held on 29.8.2023, a Commission for the evaluation of the doctoral dissertation authored by M.Sc. Ognen Tuteski with the title "Application of Stereolithographic Technologies in Additive Manufacturing for Injection Molding Tool Design" was formed. The commission consists of the following members: Prof. Dr. Vladimir Dukoski (Chairman), Prof. Dr. Atanas Kochov (Mentor), Prof. Dr. Gligorche Vrtanoski (Member), Prof. Dr. Anita Grozdanov (Member), and Prof. Dr. Blaz Nardin (Member).

The commission carefully reviewed and assessed the doctoral dissertation, and submits the following

R E P O R T

THESIS ANALYSIS

The doctoral dissertation titled "Application Of Stereolithographic Technologies In Additive Manufacturing For Injection Molding Tool Design", authored by Ognen Tuteski, M.Sc., is an independent work contributing to the scientific-research and applicative field dedicated to the use of additive technologies in the construction of tool segments for injection molding. The analyses and research conducted in it result in an insight into the potential for the development and application of these technologies in the discussed area, as well as drawing conclusions about their possibilities and challenges.

The attached doctoral dissertation represents a cohesive whole in which, through a systematic and in-depth approach, the author's original research is presented in detail over 193 pages. The dissertation contains over 100 original images, illustrations, and tables.

The research is based on previously thoroughly analyzed literature covering over 110 bibliographic units from the fields of additive manufacturing, the principle of stereolithography operation and its application, photopolymers as materials for engineering applications, and their use in the injection molding process, modeling, and simulation of the injection molding process using the methodology of concurrent engineering. Bibliographic units include books, standards, and scientific-research papers by established authors presented in contemporary scientific journals and proceedings of international conferences and symposiums.

The researched issues in the doctoral dissertation are presented with the following content:

1. INTRODUCTION
2. LITERATURE REVIEW AND PREVIOUS RESEARCH
3. THEORETICAL FOUNDATIONS
4. EXPERIMENTAL RESEARCH
5. RESULTS AND DISCUSSION
6. CONCLUSION
7. REFERENSES

The subject of research in this doctoral dissertation is the analysis of the applicability of stereolithographic mold inserts as functional elements in injection molding tools. The research is focused on the analysis of available photopolymers capable of withstanding the working temperatures in the injection molding process. Within the scope of the research in the doctoral thesis, stereolithographic techniques and controllable process parameters have been analyzed. By applying this methodology, it is possible to influence the mechanical characteristics of the parts obtained through this procedure. This allows determining their influence on the mechanical characteristics of the manufactured parts at different levels of

additional post-processing of the pieces, which is crucial for their use as materials for manufacturing molds for injection molding.

In Chapter 1, the motivation, goals, and benefits of this research, working hypotheses, as well as expected results and scientific contributions, are presented. The research methodology is conducted towards the successful realization of the goals outlined in this doctoral dissertation.

Since the aim of this doctoral work is to study the applicability of polymer Rapid Tooling inserts as functional injection molds, in order a part made using these inserts to be usable, it must meet the given physical dimensions within acceptable tolerance limits. This implies that the tool segments obtained through stereolithographic additive manufacturing must be stable, robust, and remain within acceptable limits after multiple working cycles. To examine the applicability of stereolithographic tool inserts, the PhD candidate has performed three different experiments within this thesis, from which conclusions about this issue can be drawn:

- Investigating the impact of model orientation on the build platform on accuracy and tensile strength
- Analysis of the dimensional deviations in plastic models produced in stereolithographic molds
- Analysis of the mechanical characteristics of plastic models produced in stereolithographic molds

In **Chapter 2**, a review of available literature dealing with the application of parts obtained through stereolithographic additive manufacturing as functional elements in injection molding tools is conducted. The available literature is divided into four groups according to the specific problems considered:

1. Investigations on the mechanical characteristics of additive manufactured molds in correlation with the selected AM technology
2. Causes of defects in molds for injection molding obtained through additive manufacturing
3. Analysis of the service life of stereolithographic molds
4. The influence of tool material on the mechanical characteristics of the manufactured plastic parts

The analysis of the available literature shows that the existing research in this area is quite fragmented, and most studies have been conducted as a result of the needs of additive manufacturing machine producers. By examining the previous literature that focuses on the effects of polymer tools on the final product characteristics, it is concluded that there is very little correlation for this type of tools with research on conventional tools that describe the interaction between processing parameters and polymer characteristics.

In the previously published literature, several general comparisons of additive manufacturing technologies for tool production have been made, but they mostly focus on the number of parts that can be obtained and the time and cost savings compared to conventional tools. To date, the main focus of this research has been on the development of technologies suitable for larger-scale production. In cases where comparisons are made between tools obtained through specific additive manufacturing processes and conventionally obtained tools, the characteristics being compared are biased towards the end-user requirements. So far, these direct comparisons have not quantified the effect of this type of tool on the mechanical characteristics of the products. From the results in other available literature, it is observed that there is a variation in the mechanical characteristics of finished plastic products manufactured under different conditions. This phenomenon is not fully explained, and contradictory results are noted by some authors.

From these conflicting results, it becomes clear that future research should focus on processing parameters and their influence on product characteristics. It is necessary to determine to what extent the thermal characteristics of the tool material affect the mechanical and dimensional characteristics of the products. Additionally, thermal conductivity and specific heat capacity can be examined, and once their influence is quantified, the results can

be used to develop a predictive model for the most commonly used RT processes employed by end-users.

Chapter 3 provides the theoretical foundations for all elements covered in the doctoral dissertation. Stereolithography is discussed as an additive manufacturing process using liquid photopolymer as a raw material. The basics of photopolymerization, leading to the solidification of the photopolymer, are covered, and an overview of commercially available stereolithographic photopolymers is provided.

Further in the same chapter, the principles of rapid tooling using additive manufacturing technologies are discussed, with a focus on the structural differences compared to standard tools made of metal.

Finally, this chapter explains and describes the Fisher's factorial experimental design with multiple levels used in the experiment design in the dissertation for mathematical modeling of the mechanical characteristics of the tested photopolymers important for their application in injection molding.

Chapter 4 explains the procedures for setting up and implementing experimental research, experimental protocols, the equipment used, and the analyzed materials.

First, an explanation is given for testing the influence of the orientation of the model on the build platform for accuracy and tensile strength. For this purpose, a Design of Experiments (DoE) is implemented using Fisher's factorial plan at multiple levels, and in this chapter, the input and output parameters are explained.

The controlled input variable parameters in the experiment are: material, tilt angle, orientation, and degree of post-processing. The output parameters (responses) in this experimental design are the maximum tensile strength σ and the maximum deformation at the moment of fracture ε .

In the experiment, the factors material and orientation are varied at two levels, while the tilt angle and degree of post-processing are varied at three levels. The tilt angle factor is continuous, meaning that the regression equations for strength and deformation can obtain values for all tilt angles in the range from 0° to 90° . On the other hand, the material, orientation, and degree of post-processing factors are discrete, meaning they can only have a specific value that is non-numerical since they belong to specific classes. To find the combinations of independent factors and their levels, the statistical software Minitab has been used.

Next, it is explained how the feasibility of applying stereolithographic injection molds will be defined by analyzing dimensional deviations in plastic parts obtained from such tools.

The geometric indicators analyzed include thickness, overall length, and overall width. Circular dimensions, as geometric indicators, are also used but to a lesser extent. The main focus during the testing is on thickness, which represents one of the most important design criteria when developing a new plastic part.

The standard test specimen shape is chosen to be used as an example for injection-molded flat parts. The geometric parameters tracked on these models include linear dimensions for overall length, head width, measurement area width, and specimen thickness. The selected form and shape for analyzing the rounding radii are a trapezoidal plate. In addition to the radii, this model also analyzes the thickness of the plate and the width of the rectangular outlet.

Finally, an analysis of the mechanical characteristics of plastic parts obtained from stereolithographic molds is performed to investigate the contradictory results on this topic described in previous literature.

For all pieces produced in stereolithographic molds, a tensile test was conducted according to ISO 527 standards. For each specimen, the maximum tensile strength (σ_m) and the relative maximum deformation (ε) were calculated according to the expressions given in the standard. Each value and the σ - ε diagrams from the test results are recorded and presented in the annex to the thesis.

All previously conducted analyses, insights, and conclusions serve for the execution of the experiments presented in **Chapter 5**. Here, the strength and deformation of the studied materials are analyzed, and three regression mathematical models are presented, giving the

dependence of mechanical parameters on the orientation of the model on the build platform and the degree of post-processing.

According to the hypotheses set for the implementation of the research in this doctoral dissertation, experimental investigations have been conducted based on the Fisher factorial design, taking into account the input variable parameters and their levels. Using the multiregression variable method, mathematical models are created for the dependency of tensile strength and maximum deformation on the considered variable parameters.

In order to conduct the regression analyses, given that the degree of post-processing is a categorical variable, it has been decoded using surrogate variables into a continuous variable. The three introduced surrogate variables correspond to the three different degrees of post-processing analyzed in the experiments in the doctoral thesis. These surrogate variables can take a value of either 0 or 1, where whenever one of them is 1, the other two are set to 0. With this method of creating surrogate variables, the categorical variable "degree of post-processing" is represented as a numerical variable and can be used in the regression analysis.

Subsequently, the results of the analysis of the mechanical characteristics of plastic parts made in stereolithographic molds are presented and finally, the results of the analysis of the mechanical characteristics in plastic parts manufactured in stereolithographic molds.

All functional dependencies derived from the measurements in this experiment, obtained from the distribution of measurements through various operating cycles, are collectively presented in the doctoral thesis. According to the obtained expressions, for the application of stereolithographic engravings in the production of plastic parts, it can theoretically be predicted after how many operating cycles a deviation in the critical control dimension for a given product would occur.

From the obtained results, it can be noted that these mathematical models have significant room for improvement, considering the low values of R^2 . The measurements of the radii exhibit particularly high deviations from the general trend.

Chapter 6 presents the summarized results of detailed analyses within the doctoral dissertation, as well as recommendations for future research in this area.

Based on the previously stated goals and working hypotheses, from the analyzed results in the experiments in this dissertation, the following scientific contributions in the field can be defined:

Through regression analyses, a mathematical dependence between the tensile strength of the tested materials and their maximum deformation with the input parameters in the process has been successfully found. This is something useful not only in the design of stereolithographic molds but can also be used in the manufacturing of any other parts with this technology where strength and allowable deformation play a significant role.

The applicability of stereolithographic photopolymer molds in the injection molding process for simple parts has been confirmed. By controlling the dimensions of the manufactured parts after multiple working cycles, it has been concluded that the majority meet the required dimensional requirements, which is satisfactory for small pilot production runs.

The data from the experiments indicate that stereolithographic molds can meet the dimensional constraints for the majority of produced plastic models. Additionally, it can be concluded that the degree of variability in the obtained models over the lifetime of the stereolithographic mold is less than the standard tolerances for parts obtained through injection molding.

Limitations of stereolithographic materials for this application have been identified during the experiments, and recommendations are provided for overcoming them.

For the efficient implementation of stereolithographic molds in the production of small batches or prototyping of plastic parts, several obstacles need to be overcome. One of the main challenges is the successful and efficient control of temperature in the mold. When it comes to the quality of parts obtained through injection molding, the interaction between the optimal tool temperature and the melting temperature is crucial. Numerous considerations must be taken into account to avoid the loss of essential properties of processed polymers.

The PhD candidate has derived conclusion that to design a successful injection molding process where some tool components are manufactured using stereolithography, the different thermal conductivity of polymers and metals must be taken into account. This necessitates greater control during the heating of stereolithographic molds and extended processing cycles due to the slower cooling of polymers. The low thermal conductivity leads to longer cycles, limiting its application to small-scale production conditions, as otherwise, the process's productivity would be significantly reduced. It is important to note the significant difficulty in automated operation due to potential issues when ejecting parts if the surface texture of the mold is not further machined. Materials can withstand processing conditions for ABS plastic; however, if they are used for producing parts from polymers with higher melting points or polymer composites with some abrasive filler, the expected lifespan of the molds will significantly decrease.

The research presents that there is a need to optimize the available space for placing inserts within the injection molding tool housing to reduce the cost of manufacturing stereolithographic molds, which largely depends on the amount of used material. The author identifies this as one of the major limiting factors in the scope of the research and experiments conducted in this doctoral thesis.

To overcome this problem, it is recommended to conduct a study to determine the minimum required thickness of the walls of molds made with SLA additive manufacturing technology to obtain a dimensionally stable component that can withstand all stresses during the injection molding process. The results of such a study could be used to optimize and minimize the amount of photopolymer needed to manufacture molding inserts, thereby reducing production time and costs.

In the doctoral thesis, recommendations are also given for possible further research in the field of applying additive technologies in the process of manufacturing tool inserts for injection molding. Additional experiments on this issue are recommended to verify and confirm the findings on a wider range of plastic models with geometries of different complexity.

Additional experimentation is needed to determine whether it is possible to achieve finer tolerances and whether complex geometries such as surfaces obtained from complex curves with polynomial functions of higher degree can have similar tolerances to flat surfaces.

The second recommended research direction pertains to the cooling of stereolithographic molds. All previous research, as well as experiments conducted within this doctoral thesis, indicate that by employing additional cooling strategies, an increase in the tool's lifespan of at least 25% can be achieved. The implementation of such cooling strategies can also mitigate or delay the effects of the appearance of excessive wear, which were common after multiple working cycles.

Considering that the parameters used in the injection molding process in the experiments are very close to those that would be used with aluminum or steel molds, the author emphasizes the need for further experimentation in this area. The doctoral thesis recommends future studies to continue exploring the differences in parameters between the injection molding process for processing with stereolithographic and conventional molds.

Special attention is recommended to be paid to the packing phase, where the last 5 to 10% of the cavity of the tool is filled. During packing, pressure is additionally applied to the mold, ranging from 50 to 80% of the maximum injection pressure. If the packing pressure is not sufficiently high, there is a risk of forming voids and air pockets in the mold. Therefore, it is important to maintain sufficient packing pressure to avoid these issues.

In the case of using stereolithographic molds for injection molding, whose mechanical characteristics are lower than those of metal molds, it is recommended to use lower working pressures and temperatures to increase the life of the molds. However, this may result in parts that are not fully packed and have lower mechanical characteristics. For this reason, the author notes that in the injection molding process, working pressures should be carefully calibrated within a time period defined by the specific polymer being processed.

By researching the differences in parameters in the injection molding process between stereolithographic and conventional molds, optimal values could be identified to increase the

tool's lifespan and enable the production of a larger number of parts per mold without compromising the required mechanical characteristics of the produced parts. The optimal process parameters for the specific photopolymer used for mold production will allow their application in multiple working cycles. This would reduce the individual cost of plastic parts, further enhancing the applicability of such types of tools obtained through additive manufacturing methods.

FULFILLMENT OF LEGAL CONDITIONS FOR THESIS DEFENSE

The PhD candidate has published two reviewed papers:

- [3]. Author-s: **Ognen Tuteski**, Atanas Kochov (2023): “Experimental research of the mechanical properties of the injection molded parts in molds produced by additive manufacturing”. “MECHANICAL ENGINEERING SCIENTIFIC JOURNAL”, Vol. 41 No. 2 (2023), pg(s) 131-140.
- [4]. Author-s: **Ognen Tuteski**, Atanas Kochov (2021): “Tensile strength and dimensional variances in parts manufactured by SLA 3D printing”. INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL "INDUSTRY 4.0", Vol. 6 (2021), Issue 4, pg(s) 143-149.

CONCLUSION AND PROPOSAL

The doctoral thesis titled: "Application of stereolithographic technologies in additive manufacturing for injection molding tool design" by Ognen Tuteski, M.Sc., Mech. Eng, represents research in the field of processing polymer materials by injection molding. The doctoral thesis is dedicated to the analysis and implementation of stereolithography as a technology for additive manufacturing in the design of injection molding tools, by focusing on mechanical characteristics of the used materials, as well as testing the performances of molding inserts.

Based on the stated findings, the Commission concludes that the thesis titled: "Application of stereolithographic technologies in additive manufacturing for injection molding tool design" by Ognen Tuteski, M.Sc., Mech. Eng, fully meets the requirements and criteria for doctoral dissertation. The Committee proposes that the Teaching and Research Council of the Faculty of Mechanical Engineering in Skopje accepts and approves this report, and to schedule a public defense.

REVIEW COMMITTEE

prof. Vladimir Dukoski, Ph.D, chairman
Faculty of Mechanical Engineering - Skopje
Ss. Cyril and Methodius University in Skopje

prof. Atanas Kochov, Ph.D, mentor
Faculty of Mechanical Engineering - Skopje
Ss. Cyril and Methodius University in Skopje

prof. Gligorche Vrtanoski, Ph.D, member
Faculty of Mechanical Engineering - Skopje
Ss. Cyril and Methodius University in Skopje

prof. Anita Grozdanov, Ph.D, member
Faculty of Technology and Metallurgy – Skopje
Ss. Cyril and Methodius University in Skopje

prof. Blaž Nardin, Ph.D, outside member
Faculty of Polymer Technology, Slovenj Gradec,
Slovenia

ПРЕГЛЕД
на теми за изработка на магистерски труд прифатени од
Наставно-научниот совет на Машински факултет во Скопје
на седницата одржана на 29 февруари 2024 година

МАГИСТЕРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Илија Левески	3Д печатење како алатка за изработка на персонализирани дизајнерски производи	3D Printing as Tool for Fabrication of Personalized Designer Products	Доц. д-р Јелена Џокиќ	02-254/2 29.02.2024 год.
2.	Никола Гелчев	Оптимизирање на дизајнот, одржливоста, ергономијата и интеграција на технологијата на пластично шише: сеопфатен пристап за подобри перформанси	Optimising Design, Sustainability, Ergonomics and Technology Integration of Plastic Bottle: A Comprehensive Approach for Enhanced Performance	Вон. проф. д-р Иле Мирчески	02-312/2 29.02.2024 год.
3.	Сара Папазова	Проектирање и анализа на ефикасноста на енергетска постројка со Органски Ранкинов циклус со сончево Фреснелови концентратори и систем за складирање топлина	Design and Efficiency Analysis of an Organic Rankine Cycle Energy Plant with Solar Frensel Concentrators and Heat Storage System	Проф. д-р Ристо Филкоски	02-249/2 29.02.2024 год.
4.	Владимир Ристевски	Воведување на систем за менаџмент за резачки алат во металопреработувачка индустрија	Introducing a Cutting Tool Management System in the Metalworking Industry	Проф. д-р Мите Томов	02-320/2 29.02.2024 год.

РЕЦЕНЗИЈА
НА РАКОПИСОТ „КЛИНИЧКО ИСПИТУВАЊЕ“ ОД ГРУПА АВТОРИ

Врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, бр. 02-5832/15 од 26.12.2023, за членови на Рецензентската комисија за рецензирање на учебникот „Клиничко испитување“ од авторите: проф. д-р Љубица Георгиевска Исмаил, проф. д-р Сашко Кедев, проф. д-р Елизабета Србиновска Костовска, проф. д-р Силвана Јованова, проф. д-р Маријан Бошевски, проф. д-р Марија Вавлукис, вонр. проф. д-р Христо Пејков, вонр. проф. д-р Јорго Костов, вонр. проф. д-р Лидија Попоска, вонр. проф. д-р Емилија Христова, доц. д-р Оливер Калпак, вонр. проф. д-р Калина Гривчева Старделова, вонр. проф. д-р Ѓорѓи Дерибан, вонр. проф. д-р Владимир Андреевски, вонр. проф. д-р Бети Тодоровска, доц. д-р Фани Личоска Јосифовиќ, н. сор. д-р Атип Рамадани, н. сор. д-р Елена Цуракова, н. сор. д-р Дафина Николова, н. сор. д-р Емилија Николовска Трпчевска, проф. д-р Ирина Пановска-Ставридис, вонр. проф. д-р Александра Пивкова Вељановска, вонр. проф. д-р Сања Трајкова, проф. д-р Тајјана Миленковиќ, проф. д-р Снежана Марковиќ, проф. д-р Славица Шубевска-Стратрова, вонр. проф. д-р Саша Јовановска-Мишевска, вонр. проф. д-р Искра Битоска Милева, проф. д-р Андон Чибишев, проф. д-р Нико Беќаровски, вонр. проф. д-р Лидија Петковска, вонр. проф. д-р Жанина Переска, насл. вонр. проф. д-р Наташа Симоновска, н. сор. д-р Александра Бабуловска, проф. д-р Ѓорѓи Божиновски, вонр. проф. д-р Љубинка Дамјановска Крстиќ, вонр. проф. д-р Дејан Спасовски, доц. д-р Емилија Сандевска, доц. д-р Маја Бојаџиева, доц. д-р Филип Гучев, д-р Оливера Ѓеорѓиева Јанев, проф. д-р Дејан Докиќ, проф. д-р Бисерка Каева, проф. д-р Златица Гошева, доц. д-р Димитар Каркински, доц. д-р Сава Пејковска, проф. д-р Гоце Спасовски, проф. д-р Петар Дејанов, проф. д-р Весна Герасимовска, проф. д-р Весна Ристовска, проф. д-р Ѓулшен Селим, проф. д-р Билјана Герасимовска, проф. д-р Игор Николов, доц. д-р Павлина Џекова Видимлиски, доц. д-р Ирена Рамбабова Бушљетиќ, доц. д-р Лада Трајческа, н. сор. д-р Галина Северова, н. сор. д-р Светлана Павлеска-Кузманоска, н. сор. д-р Владимир Пушевски, н. сор. д-р Звездана Петронијевиќ, **наменет за студентите на Медицински факултет, за предметот Клиничко испитување, избрани се: проф. д-р Даниела Поп Ѓорчева и проф. д-р Билјана Кузмановска.**

По добивањето на ракописот и неговото детално разгледување и анализа, до Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, рецензентите го поднесуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ

III. ОПШТ ДЕЛ

Основни податоци за ракописот

Назив на ракописот:	Клиничко испитување
Назив на предметната програма:	Клиничко испитување
Назив на студиската програма:	ОПШТА МЕДИЦИНА
Фонд на часови и ЕКТС-кредити (доколку ракописот е наменет за повеќе предмети, да се наведат сите предмети):	73 часа, 13 ЕКТС
Предметот Клиничко испитување на Медицински факултет е задолжителен предмет со фонд на часови 73, број на ЕКТС-кредити – 13 и се слуша во V и VI семестар.	
Реден број на изданието:	прво издание

Општи податоци за ракописот:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 630 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонтот 12. Текстот е поделен во 8 поглавја (вклучувајќи ја литературата) и содржи 319 слики и 67 табели.
-------------------------------------	---

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Даниела Поп Ѓорчева, с.р.
Проф. д-р Билјана Кузмановска, с.р.

I. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р ДАНИЕЛА ПОП ЃОРЧЕВА

<p>Краток опис на содржината:</p>	<p>Ракописот „Клиничко испитување“, напишан од групата автори, реномирани наставници и научни соработници на Катедрата за интерна медицина, истовремено и супспецијалисти во областите од интерната медицина, а под уредништво на проф. д-р Марија Вавлукис, претставува уште еден импозантен, стручно висококвалитетен и дидактички соодветно осмислен и реализиран издавачки проект на оваа катедра.</p> <p>Ракописот е прво издание на учебникот, наменет за студентите на студиската програма Општа медицина, за изучување и совладување на теоретската и практичната настава по предметот Клиничко испитување, кој како прв клинички предмет во наставниот курикулум, со својата содржина ги надградува знаењата на студентите стекнати претходно од базичните науки и ги подготвува за разбирање и успешно усвојување на знаењата од бројните гранки на клиничката медицина во понатамошниот тек на студиската програма. Имајќи го тоа предвид, веќе од првичниот преглед на текстот се согледува одлична систематизираност на изобилството клинички информации со кои студентите за првпат се среќаваат на овој наставен предмет, а јасната структурираност на ракописот овозможува одлична прегледност, лесно пребарување и користење на целиот текст од страна на студентот. Ракописот поседува атрибути на учебник, организиран е низ осум поглавја (проследени со преглед на користената литература) и во нив се разработени методските единици од осум клинички области на интерната медицина: кардиологијата, гатроентерохепатологијата, хематологијата, ендокринологијата, клиничката токсикологија, ревматологијата, пулмологијата и нефрологијата. Секое од поглавјата започнува со концизен, но исцрпен преглед на потребните предзнаења на студентите стекнати од базичните науки, за потоа, низ јасно и унифицирано дефинирани потпоглавја, на студентот му се пренесува конкретниот теоретски и практичен материјал кој ја претставува суштината на предметот Клиничкото испитување: специфики во пристапот кон пациентот, техника на земање анамнеза, проценка на општиот статус на пациентот со принципи на преглед по системи, препознавање на симптомите карактеристични за секој систем на органи, карактеристики на наодите од параклиничките испитувања за најзначајните и најчестите интернистички заболувања, патолошки состојби и патолошки процеси по системи. Богатото клиничко искуство на авторите, вткаено во</p>
--	--

	<p>изнесената клиничка информација, концизниот и јасен јазичен израз и издржаната логична мисла придонесуваат ваквите комплексни и сложени клинички информации полесно да се разберат и усвојат од страна на студентот, што е посебен квалитет на ракописот.</p> <p>Бројните слики, табели, графикони и шеми му ги доближуваат и појаснуваат на студентот методите на клиничкиот преглед, така што веќе со првото читање на текстот, студентот стекнува извесни предзнаења и подготвеност на практичната настава по овој предмет да се здобие со првичната вештина за совладување на техниките и методите на земање медицинска историја, клинички преглед на болен, диференцијално-дијагностичко размислување, проценка на потреба од примена и интерпретација на резултатите од параклиничките испитувања. Така, поглавјето „Клиничко испитување во кардиологијата“ е напишано од 11 автори, на 112 страници, со 37 слики; поглавјето „Клиничко испитување во гастроентерохепатологијата“ е напишано од 9 автори, на 117 страници, со 82 слики и 17 табели; поглавјето „Клиничко испитување во хематологијата“ е напишано од 3 автори, на 117 страници, со 35 слики и 13 табели; поглавјето „Клиничко испитување во ендокринологијата“ е напишано од 5 автори, на 61 страница, со 34 слики и 7 табели; поглавјето „Клиничко испитување во токсикологијата“ е напишано од 6 автори, на 33 страници, со 8 табели; поглавјето „Клиничко испитување во ревматологијата“ е напишано од 7 автори, на 65 страници, со 41 слика и 7 табели; поглавјето „Клиничко испитување во пулмологијата“ е напишано од 5 автори, на 73 страници, со 44 слики и 4 табели и поглавјето „Клиничко испитување во нефрологијата“ е напишано од 14 автори, на 81 страница, со 46 слики и 11 табели. Материјалот во целост се наметнува како сериозно и темелно замислен и реализиран проект, притоа и мошне обемен и информативен, содржаен, со изнесено изобилство исцрпни факти, надградени со нови сознанија и етаблирани ставови кои го водат клиничарот низ дијагностичкиот процес.</p>
<p>Оцена за усогласеноста со предметната програма:</p>	<p>Севкупната содржина, структурираност и дидактичкиот пристап во ракописот се усогласени со содржината, обемот и наставните цели на предметот. Приложениот учебник ги исполнува критериумите на ЕКТ-системот на студирање за соодветноста на учебникот кон содржината и структурата на наставната програма по предметот за кој е наменет.</p>

Предлози за потребни корекции:	/
Оцена на ракописот:	Авторите со многу искуство, јасно и постапно го изнесуваат текстот и ги разработуваат методските единици, со медицински богат, но разбирлив јазик, лесен за следење. Дидактичкиот пристап за усвојување на методската единица е концизен, со акцент на стручната информација, со пренесување на практични вештини и искуства кои ветуваат реални изгледи за целосен увид и разбирање на изучуваната проблематика од страна на студентот.
Категоризација:	учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 630 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонтот 12. Текстот е поделен во 8 поглавја (вклучувајќи ја литературата) и содржи 319 слики и 67 табели.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебник по предметот Клиничко испитување, примарно наменет за студентите на Општа медицина на Медицинскиот факултет.

Во Скопје, 26.2.024 година

РЕЦЕНЗЕНТ

Проф. д-р Даниела Поп Ѓорчева, с.р.

II ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р БИЛЈАНА КУЗМАНОВСКА

<p>Краток опис на содржината:</p>	<p>Предложениот ракопис „Клиничко испитување“, од група автори, наставници и научни соработници на Катедрата за интерна медицина, под уредништво на проф. д-р Марија Вавлукис, е висококвалитетен текст кој детално и разбирливо ја објаснува областа клиничко испитување во интерната медицина.</p> <p>Ракописот е наменет за студентите по општа медицина, кои преку предметот Клиничко испитување, кој е прв клинички предмет во наставниот курикулум, го воведува студентот во принципите на клиничките испитувања.</p> <p>Овој ракопис, содржински и концептуално, претставува многу корисна алатка за учење на основите на клиничката медицина, кој ќе им помогне на студентите не само во изучување на предметот Клиничко испитување, туку претставува текст на кој студентите често ќе се навраќаат во тек на изучувањето на сите клинички предмети.</p> <p>Ракописот е поделен во осум поглавја, кои се однесуваат на: кардиологија, гатроентерохепатологија, хематологија, ендокринологија, клиничка токсикологија, ревматологија, пулмологија и нефрологија.</p> <p>Поглавјата започнуваат со преглед на потребните предзнаења од базичните медицински науки, потоа следат потпоглавја во кои се објаснети: техника на земање анамнеза, општ статус, преглед по органски системи, карактеристики на симптомите за различни клинички ентитети, параклинички испитувања и специфичност на параклиничките наоди кај патолошки состојби за сите органски системи кои се предмет на изучување на интерната медицина.</p> <p>Ракописот изобилува со слики, табели и графикони, како надополнување и дообјаснување на текстот.</p> <p>Така, поглавјето „Клиничко испитување во кардиологијата“ е напишано од 11 автори, на 112 страници, со 37 слики; поглавјето „Клиничко испитување во гастроентерохепатологијата“ е напишано од 9 автори, на 117 страници, со 82 слики и 17 табели; поглавјето „Клиничко испитување во хематологијата“ е напишано од 3 автори, на 117 страници, со 35 слики и 13 табели; поглавјето „Клиничко испитување во ендокринологијата“ е напишано од 5 автори, на 61 страница, со 34 слики и 7 табели; поглавјето „Клиничко испитување во токсикологијата“ е напишано од 6 автори, на 33 страници, со 8 табели; поглавјето „Клиничко испитување во ревматологијата“ е напишано од 7 автори, на 65 страници, со 41 слика и 7 табели; поглавјето „Клиничко испитување во пулмологијата“ е напишано од 5 автори, на 73</p>
--	--

	<p>страници, со 44 слики и 4 табели и поглавјето „Клиничко испитување во нефрологијата“ е напишано од 14 автори, на 81 страница, со 46 слики и 11 табели.</p> <p>Предложениот текст ги има сите елементи на универзитетски учебник.</p>
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Ракописот е усогласен со студиската програма за студенти на општа медицина.
Предлози за потребни корекции:	/
Оцена на ракописот:	<p>Ракописот ги исполнува критериумите за учебник за студенти на студиската програма Општа медицина.</p> <p>Богатството на информации, јасноотијата со кои тие се презентирани, како и богатата илустрираност на текстот со слики и табели, го прават овој текст капитално дело во македонската медицинска литература.</p> <p>Иако е наменет примарно за студентите на Општа медицина, овој текст е ризница на знаења која ќе послужи како литература и за специјализантите од клиничките гранки на медицината.</p>
Категоризација:	учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 630 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонтот 12. Текстот е поделен во 8 поглавја (вклучувајќи ја литературата) и содржи 319 слики и 67 табели.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебник по предметот Клиничко испитување, примарно наменет за студентите на Општа медицина на Медицинскиот факултет.

Во Скопје, 26 февруари 2024 година

РЕЦЕНЗЕНТ

Проф. д-р Билјана Кузмановска, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ГРАМ-НЕГАТИВНИ БАКТЕРИИ ИЗОЛИРАНИ ОД УРИНА ОД ИСПИТАНИЦИ ВО РЕГИОНОТ НА ПЕЌ И НИВНАТА АНТИМИКРОБНА ОСЕТЛИВОСТ“ ОД Д-Р ИЛИРИЈАНА ЛОЏАЈ, ПРИЈАВЕНА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, на својата II редовна седница одржана на 26.12.2023 година, по предлог на Советот на III циклус – докторски студии, а врз основа на член 112 од Законот за високоТО образование и член 55 од Правилникот за внатрешните односи и работењето на Медицинскиот факултет, во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, донесе Одлука за формирање на Комисија за оцена на докторската дисертација од **д-р Илиријана Лоџај**, вработена во Општата болница во Пеќ, под наслов: **Грам-негативни бактерии изолирани од урина од испитаници во регионот на Пеќ и нивната антимикробна осетливост**, во следниов состав:

1. проф. д-р Елена Трајковска Докиќ, претседател
2. проф. д-р Сунчица Петровска, ментор
3. проф. д-р Жаклина Цековска, член
4. проф. д-р Гордана Јанкоска, член
5. проф. д-р Бети Зафирова Ивановска, член.

Комисијата ја разгледа докторската дисертација под наслов: „Грам-негативни бактерии изолирани од урина од испитаници во регионот на Пеќ и нивната антимикробна осетливост“ и има чест на Наставно-научниот совет да му го поднесе следниов

ИЗВЕШТАЈ

Мислење за предложената тема за изработка на докторска дисертација

Доставената докторска дисертација ги содржи сите потребни елементи на една научноистражувачка студија: вовед, дизајн на студијата, мотив и цели на студијата, материјал и методи, статистичка анализа, резултати, дискусија и литература.

Во **воведот**, кандидатката децидно и темелно го дефинира проблемот на уринарните инфекции предизвикани од Грам-негативните бактерии, како и нивната се почеста резистенција кон различни групи антибиотици. Даден е прегледот на најчестите фамилии и видови грам- негативните бактерии (*E.coli*, *Klebsiella*, *Enterobacter*, *Citrobacter*, *Proteus*, *Morganella*, *Serratia*, *Pseudomonas*), нивните морфолошки, биохемиски карактеристики, како и специфичноста на изгледот на нивните колонии и подлогите за култивација. Кандидатката детално го обработува проблемот на зачестеноста на уринарните инфекции во текот на бременоста, потенцирајќи дека најголем ризик од овој тип инфекции се јавува во 6. недела од бременоста, достигнувајќи највисока точка во 22. до 24. недела од бременоста. Некои од причините за почеста појава на уринарните инфекции во текот на бременоста се: зголемување на уретрата, намалување на уретралниот тонус, зголемување на волуменот на мочниот меур и појава на гликозурија која се јавува кај околу 70 % од трудниците. Се укажува на фактот дека инфекциите на уринарниот тракт во текот на бременоста може да бидат предизвикани и од Грам-позитивни коки, како што се *Staphylococcus* and *Streptococcus*. Од особена важност е поврзаноста на инфекциите на уринарниот тракт со *Streptococcus* од групата Б, *Mycoplasma genitalium* и *Ureaplasma urealyticum*. Ставен е посебен акцент врз различните причини за резистенцијата кон антибиотици што се во директна позитивна корелација со морфолошките и биохемиските карактеристики на Грам-негативните бактерии и со мутациите што ја менуваат внатрешната отпорност на бактериите кон одреден вид на антибиотикот. Исто така, се укажува на фактот дека

ризик-факторите за зголемената антибиотска резистенција на Грам-негативните бактерии како причинители на уринарните инфекции можат да бидат и зголемен број на хоспитализации, зголемена инциденца на дијабетесот, примена на хемодијализа и катетеризација, како и неконтролирано земање на антибиотици без лекарски рецепт.

Понатаму, кандидатката дава детално објаснување на резистентноста на различни видови Грам-негативни бактерии кон специфични видови антибиотици, механизмите на нивната резистенција и третманот на пациентите, при тоа осврнувајќи се на резултатите од голем број научни и стручни студии.

Како **мотив** за изработка на студијата, кандидатката ја наведува потребата од ваков вид истражување со цел за поставување на нови стандарди во контролата, превенцијата и терапијата на инфекциите на уринарниот тракт предизвикани од Грам-негативните бактерии, инфекциите на уринарниот тракт кај жените во текот на бременоста како многу чувствителен дел од популацијата што може да имаат негативни последици за здравјето на мајката и на плодот. Уште поголема мотивација претставува фактот што во Косово до денешен ден не постои ниту една студија на оваа тема.

Истражувањето е дизајнирано како лонгитудинална проспективна студија што е реализирана во микробиолошката лабораторија и на гинеколошкото одделение во регионалната болница во Пеќ.

Целите на студијата се јасни и таксативно наброени.

Главната цел на истражувањето е да се утврди вкупниот број наспроти бројот на изолираните Грам-негативни бактерии од урина на регионата на Пеќ во периодот 2018 – 2020 година и нивната дистрибуција според полот, возраста на пациентите, како и според престојот на пациентите во болницата (хоспитализирани) и во заедницата (амбулантски пациенти).

Споредни цели се:

- 1) Анализа на отпорноста на Грам-негативните изолати со одредување на резистотипови.
- 2) Фреквенција на отпорноста на хоспиталните и амбулантските Грам-негативни изолати во периодот 2018 – 2020.
- 3) Дистрибуција на отпорните хоспитални и амбулантски Грам-негативни изолати според пол и возраст во периодот 2018 – 2020 година.
- 4) Определување на типот на бактерии изолирани од урината кај 100 бремени жени и анализирање на нивно присуство во моменталната бременост споредено со другите бремености.
- 5) Фреквенција на отпорноста на изолатите кај бремените жени со определување на резистотипови.
- 6) Анализа на антибиотиците кои најчесто се користеле за време на бременоста и дистрибуција на отпорноста кон антибиотиците.

Во делот **Материјал и методи**, кандидатката наведува дека во спроведување на ова истражување е употребен епидемиолошкиот метод, при што се користени бази на податоци за идентификување на резултати од микробиолошкото испитување на примероците на урина во микробиолошката лабораторија на општата болница во Пеќ и во Институтот за јавно здравје (ИЈЗ) во Пеќ. Истражувањето е направено во периодот од три години (јануари 2018 – декември 2020 година). Во испитувањето се вклучени испитаници на возраст над 18 години, од двата пола, при што е користена квантитативна и квалитативна методологија. Бидејќи симптоматските и асимптоматските инфекции на уринарниот тракт се доста чести кај бремените жени, во истражувањето се опфатени и 100 бремени жени со различна гестациска старост од гинеколошкото одделение на Регионалната болница во Пеќ, во периодот од јануари до март 2022 година. Анализирано е присуството на сите патогени изолати, но посебен

акцент е ставен врз Грам-негативните патогени бактерии и нивната отпорност кон антибиотици.

Во однос на ексклузионите критериуми, во студијата не се вклучени:

- изолати урина од пациенти на возраст под 18 години;
- изолати во кои се детектирани два вида бактерии;
- изолати на *Candida spp.* (34).

Во однос на и процедурите, во студијата се применети следниве лабораториски процедури:

а) Бактериолошко испитување на примероци од урина

Микробиолошко испитување на примероци од урина (уринокултура – УК) е направено во микробиолошките лаборатории во регионот на Пеќ врз основа на стандардите поставени од EUCAST.

Идентификацијата на Грам-негативни бактерии во недостаток на автоматска опрема (Витек 2) е реализирана со тестирање на биохемиските својства преку кратка биохемиска серија која се состои од:

- 1) разградба на јаглехидрати (Клиглер)
- 2) разградба на триптофан (Индол)
- 3) разградба на уреа во длабок агар
- 4) испитување на подвижност
- 5) користење на цитрати (Симонс цитрат агар).

Инкубацијата е реализирана во аеробни услови на температура од 37°C, во период од 18 до 24 часа. Вториот ден е обработен примерокот од урина за идентификација на бактерии и е извршено тестирање на чувствителност кон антибиотици.

б) Определување на осетливост на предузвувачите на УИ кон антибиотици

Тестирањето на чувствителноста на Грам-негативните бактерии на антибиотици во регионот на Пеќ е направено врз база на стандардите поставени од EUCAST, со методот на диск-дифузија во Петриеви плочи со агар (Mueller Hinton agar).

Антибиотиците кои беа користени за тестирање на осетливост на антибиотици кон примероците на урина во микробиолошките лаборатории се: ампицилин (10µg), цефалексин (30µg), цефуроксим (30µg), цефотаксим (30µg), цефтазидим (30µg), гентамицин (30µg), тобрамицин (10µg), амикацин (30µg), ципрофлоксацин/левофлоксацин (10µg/5µg), триметхоприм-сулфаметоксазоле (25µg), нитрофурантоин (50µg), имипенем (10µg), пиперацилин/пиперацилин-тазобацтам (30µg /36µg). Микробиолошката анализа на урината трае 48 часа до конечната идентификација на бактериите и тестирањето за чувствителност на антибиотици.

Користени се податоци добиени од база на податоци во болницата во Пеќ и ИЈЗК, по добиената дозвола од раководителот на болницата и ИЈЗК, кој бил информиран за целта на истражувањето, позитивните аспекти и придобивките од резултатите од истражувањето.

Во посебен дел од овој труд, децидно е опишана **статистичката обработка** на податоците со примена на стандардни и соодветни статистички методи. Базата на податоци е подготвена во SPSS, а обработката на податоците е спроведена со статистичкиот пакет SPSS 22.0.

Хипотезата на трудот е во контекст на следното:

Висока преваленца на Грам-негативни бактерии во примероците на урина во регионот на Пеќ, поврзана со висока отпорност кон антимикуробни средства што ќе зависи од возраста, полот на пациентот и нивото на здравствена заштита (амбулантско или болничко).

Висока преваленца на Грам-негативни бактерии во примероците на урина на бремени симптоматски и асимптоматски жени во Косово, поврзана со висока отпорност на антимикуробни средства што ќе зависи од возраста и бројот на породувања

Резултатите од оваа студија покажуваат дека преваленцата на уринарните инфекции со Грам-негативните бактерии е статистички значајно поголема кај жените

во однос на мажите. Возраста беше сигнификантно различна кај пациентите со уринарна инфекција предизвикана од *E. coli* и од *Acinetobacter spp.* Кај пациентите на возраст од 41 до 60 години, значајно почесто од пациентите постари од 61 година беше идентификувана *E. coli* наспроти кај пациентите постари од 61 година, значајно почесто од пациентите на возраст од 19 до 40 години, и од 41 до 60 години, причинител на уринарната инфекција беше *Acinetobacter spp.*

Преваленцијата на *Klebsiella spp.*, *Proteus spp.* и *Pseudomonas aeruginosa* беше слична, односно неситнификантно различна во трите возрасни групи. Најзастапена возрасна група кај жените е од 19 до 40 години, а кај мажите над 60 години. Најчесто изолирани бактерии се: *E. coli*, *Klebsiella spp.*, *Proteus spp.*, *Pseudomonas aeruginosa* и *Acinetobacter spp.* Во однос на типот на изолирана бактерија, уринарната инфекција кај женските пациенти сигнификантно почесто е предизвикана од *E. coli*, додека во примероците од машките пациенти сигнификантно почесто беа детектирани *Klebsiella spp.*, *P. aeruginosa* и *Acinetobacter spp.* Преваленцијата на *Proteus spp.* беше слична во машките и женски изолати. Согласно со добиените резултати од нашата студија, *E. coli* беше сигнификантно асоцирана со уринарните инфекции во заедницата, односно сигнификантно почесто беше изолирана кај амбулантно третирани пациенти со уринарни инфекции наспроти болнички лекувани пациенти, *Klebsiella spp.* беше сигнификантно асоцирана со хоспиталните уринарни инфекции, односно сигнификантно почесто беше изолирана кај хоспитализирани пациенти со уринарни инфекции наспроти амбулантно лекувани пациенти, а *Acinetobacter spp.* беше сигнификантно асоцирана со уринарните инфекции во заедницата, односно сигнификантно почесто беше изолирана кај амбулантно третирани пациенти со уринарни инфекции наспроти болнички лекувани пациенти. *Proteus spp.* и *Pseudomonas aeruginosa* имаа слична фреквенција на зачестеност кај хоспитализираните и амбулантските пациенти.

Во однос на отпорност на бактериите кон антибиотиците, отпорноста на *E. coli* беше најниска кон антибиотиците Imipenem и Amikacin, а највисока кон Ampicilin. *E. coli* не покажа комплетна отпорност кон ниту еден од тестираните антибиотици. Отпорноста на *Klebsiella spp.* се движеше од 2,02 % кон Amikacin до 84,4 % кон Ampicilin. Ниска отпорност на овој бактериски сој беше идентификувана кон Imipenem, отпорност поголема од 50 % кон Trimethoprim/sulfamrthoxazole и кон Piperacilin. *Klebsiella spp.* не покажа комплетна отпорност кон ниту еден од тестираните антибиотици. Отпорноста на *Proteus spp.* беше најниска кон Amikacin (2,17 %), а потоа кон Ofloxacin (8,7 %), највисока кон Nitrofurantoin (58,82 %), а потоа кон Ampicilin (52,59 %). *Proteus spp.* не покажа комплетна отпорност кон ниту еден од тестираните антибиотици. Отпорноста на *Pseudomonas aeruginosa* се движеше од 7,14 % кон Tobramicin до 89,13 % кон Ampicilin. Висока отпорност на овој бактериски сој беше идентификувана кон Cefalexin и Trimethoprim/sulfamrthoxazole (81,48 % и 81,25 %, соодветно). *Pseudomonas aeruginosa* не покажа комплетна отпорност кон ниту еден од тестираните антибиотици. *Acinetobacter spp.* не беше резистентен кон Tobramicin, а ниска отпорност покажа кон Imipenem (2,63 %). Највисока отпорност покажа кон Ampicilin (67,86 %), а потоа кон Ofloxacin (66,67 %).

Резултатите од статистичката анализа покажаа статистичка сигнификантна разлика во отпорноста на *E. coli* на анализираните антибиотици во зависност од полот на пациентите (Chi-square=37.24 df=12 p=0.0002). *E. coli* покажа сигнификантно поголема отпорност кај машките пациенти споредено со женските кон 11/13 користени антибиотици: кон Ampicilin (59,36 % наспроти 47,48 %, p=0.002), кон Amikacin (5,73 % наспроти 1,57 %, p=0.0004), кон Gentamicin (18,38 % наспроти 7,87 %, p<0.0001), кон Cefalexin (42,02 % наспроти 25,23 %, p=0.0001), кон Cefuroxim (57,69 % наспроти 24,54 %, p=0.0002), кон Cefotaxim (48 % наспроти 19,75 %, p=0.001), кон Ceftazidime (40,91 % наспроти 18,73 %, p=0.013), кон Ofloxacin (57,89 % наспроти 25,56 %, p=0.0024), кон Piperacilin (48,33 % наспроти 30,8 %, p=0.0058), кон Nitrofurantoin (21,2 % наспроти 6,31 %, p<0.0001) и кон Trimethoprim/sulfamrthoxazole (48,88 % наспроти 36,46 %, p=0.0012). Кај обата пола, *E. coli* покажа најниска резистентност кон Imipenem (3,85 %

и 1,43 %, соодветно кај машки и женски пациенти), највисока резистентност кон Ampicilin (59,36 % и 47,48 %, соодветно кај машки и женски пациенти). *E. coli* покажа сигнификантно поголема отпорност кај хоспиталните пациенти споредено со амбулантски кон Ampicilin (80,4 % наспроти 41,44 %, $p < 0.0001$), кон Cefalexin (37,04 % наспроти 22,75 %, $p < 0.0001$), кон Piperacilin (41,76 % наспроти 20,98 %, $p < 0.0001$) и кон Trimethoprim/sulfamrthoxazole (51,3 % наспроти 34,45 %, $p < 0.0001$). Во анализираниот период 2018 – 2020 година, беше регистриран тренд на зголемена отпорност на *E. coli* кон Ampicilin од 37,41 % во 2018 година на 65,85 % во 2020 година; кон Tobramicin од 3,68 % во 2018 година на 5,97 % во 2020 година; кон Cefalexin од 29,41 % во 2018 година на 31,09 % во 2020 година; кон Cefuroxim од 23,7 % во 2018 година на 28,99 % во 2020 година; кон Cefotaxim од 21,32 % во 2018 година на 27,94 % во 2020 година; кон Ceftazidime од 18,84 % во 2018 година на 27,54 % во 2020 година; кон Piperacilin од 28,73 % во 2018 година на 34,97 % во 2020 година; кон Nitrofurantoin од 5,98 % во 2018 година на 8,21 % во 2020 година; и, кон Trimethoprim/sulfamethoxazole од 35,56 % во 2018 година на 42,77 % во 2020 година. Како статистички сигнификантна се потврди зголемената отпорност на *E. coli* на Ampicilin во 2019 наспроти 2018, и во 2020 година наспроти 2018 и 2019 година ($p < 0.0001$), зголемената отпорност кон Cefalexin во 2020 наспроти 2019 година ($p = 0.031$), кон Nitrofurantoin во 2019 наспроти 2018 година ($p = 0.017$), и кон Trimethoprim/sulfamrthoxazole во 2020 наспроти 2018 година ($p = 0.025$). Отпорноста на *Klebsiella spp.* За Ampicilin, Amikacin, Gentamicin, Cefalexin, Cefuroxim, Cefotaxim, Ceftazidime, Ofloxacin и Piperacilin беше сигнификантно поголема кај машките пациенти споредено со женските: 97,14 % наспроти 78,38 %, $p = 0.0117$, за Ampicilin; 6,45 % наспроти 0 %, за Amikacin; 30,56 % наспроти 6,85 %, $p = 0.001$, за Gentamicin; 76 % наспроти 43,08 %, $p = 0.005$, за Cefalexin; 78,95 % наспроти 34,09 %, $p = 0.0011$, за Cefalexin; 73,68 % наспроти 33,33 %, $p = 0.003$, за Cefotaxim; 75 % наспроти 35,9 %, $p = 0.008$, за Ceftazidime; 70,59 % наспроти 14,71 %, $p = 0.0001$, за Ofloxacin; 84,38 % наспроти 42,42 %, $p = 0.0001$, за Piperacilin. Кај обата пола, *Klebsiella spp.* покажа највисока отпорност кон Ampicilin (97,14 % и 78,38 %, соодветно машки и женски пациенти), најниска кон Imipenem (9.68% и 7.35%, соодветно машки и женски пациенти). Статистичка сигнификантна разлика во половата дистрибуција на отпорните изолати на *Proteus spp.* се потврди единствено за Tobramicin ($p = 0.039$) и се должи на значајно почеста отпорност во групата женски пациенти (20 % наспроти 4 %). Во групата машки пациенти, *Proteus spp.* не покажа резистентност кон 7/13 тествани антибиотици (Amikacin, Tobramicin, Cefuroxim, Cefotaxim, Ceftazidime, Ofloxacin и Imipenem), највисока резистентност покажа кон Nitrofurantoin (70,59 %). Во групата женски пациенти, најниска резистентност на *Proteus spp.* беше регистрирана кон Amikacin (2,6 %), а потоа кон Ofloxacin и Imipenem (5,26 % и 5,41 %, соодветно), највисока за Nitrofurantoin и Ampicilin (56,47 % и 53,61 %). Отпорноста на *Pseudomonas aeruginosa* на Amikacin, Gentamicin и Imipenem беше сигнификантно поголема кај машките пациенти споредено со женските: 89,47 % наспроти 88,8 %, $p = 0.013$, за Amikacin; 36,36 % наспроти 12,55 %, $p = 0.038$, за Gentamicin; 31,82 % наспроти 4,17 %, $p = 0.013$, за Imipenem. *Pseudomonas aeruginosa* беше несигнификантно почесто отпорна на Cefalexin кај жените споредено со машките пациенти (83,33 % наспроти 77,78 %, $p = 0.73$). Кај мажите 100 % отпорност беше регистрирана на Cefuroxim, Cefotaxim и Ofloxacin, кај жените на Tobramicin и Ofloxacin. Во групата пациенти од женски пол, ниска отпорност на *Pseudomonas aeruginosa* беше идентификувана на Amikacin и Imipenem (3,57 % и 4,17 %). *Acinetobacter spp.* покажа сигнификантно поголема отпорност кај машките пациенти споредено со женските кон Ampicilin (87,5 % наспроти 53,13 %, $p = 0.0064$), кон Gentamicin (63,64 % наспроти 21,88 %, $p = 0.002$), кон Nitrofurantoin (85 % наспроти 46,43 %, $p = 0.0065$) и кон Trimethoprim/sulfamrthoxazole (82,61 % наспроти 46,43 %, $p = 0.0078$). *Acinetobacter spp.* не покажа резистентност на Tobramicin кај двата пола, на Cefuroxim, Cefotaxim, Ceftazidime, Ofloxacin и Imipenem кај машките пациенти. Висока резистентност оваа бактерија покажа на Ampicilin и Trimethoprim/sulfamrthoxazole (87,5 % и 82,61 %, соодветно) кај машките пациенти, на Ampicilin кај женските пациенти (53,13 %).

Кај бремените жени, позитивен резултат од уринокултурата беше добиен кај 38 % бремени жени. Најчестите причинители на уринарните инфекции кај бремените жени се *E. coli* (33 %), многу поретко од *Enterococcus spp.* (4 %) и *Streptococcus grupa B* (1 %). Антибиотска резистентност беше регистрирана кај 29 % бактериски изолати, на следниве антибиотици: Trimethoprim-sulphamethoxazole (8 %), Ampicilin (8 %), Gentamicin (4 %), Azithromicin (2 %), 1 % отпорнист беше идентификувана на Ceftriaxon, Ceftriaxon, Tobramicin, Amoxicilin-clavulinic acid, Ciprofloxacin, Cefuroxime и Ceftriaxon, Cefuroxime, Ampicilin.

Во делот **Дискусија**, кандидатката дава темелна анализа и компарација на резултатите добиени во оваа студија со резултатите на голем број научни трудови од понов датум поврзани со оваа тематика. Ставен е акцентот врз студиите во кои се анализира третманот на пациенти со инфекции предизвикани од Грам-негативни MDR бактерии што претставува предизвик, особено кај критично болните пациенти. Неможноста да се избере антибиотик, исто така, ја намалува можноста за примена на адекватна антибиотска терапија. Од тие причини, потребата за брза лабораториска дијагноза е многу важна со цел да се овозможи брза и ефикасна администрација со антибиотици.

На крајот од докторскиот труд е дадена листа на избрана **литература**, која содржи 101 правилно цитирана референција од понов датум, релевантни за темата на истражувањето.

ЗАКЛУЧОК

Врз основа на направената анализа на приложениот докторски труд, актуелноста на темата, како и познавањето на способноста на кандидатката за стручна и научна работа, Комисијата е на мислење дека докторската дисертација на кандидатката **д-р Илиријана Лоцај**, вработена во Општата болница во Пеќ, под наслов: **Грам-негативни бактерии изолирани од урина на испитаници во регионот на Пеќ и нивната антимикуробна осетливост**, според својата актуелност, поставени цели, избор на материјалот и методологија на истражување, како и добиените резултати, во целост ги исполнува критериумите на квалитетна докторска дисертација. Комисијата позитивно ја оценува докторска дисертација и има чест да му предложи на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје да ја прифати и да ја проследи во понатамошна постапка.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Елена Трајковска Докиќ, претседател, с.р.
Проф. д-р Сунчица Петровска, ментор, с.р.
Проф. д-р Жаклина Цековска, член, с.р.
Проф. д-р Гордана Јанкоска, член, с.р.
Проф. д-р Бети Зафирова Ивановска, член, с.р.

ПРЕГЛЕД
НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ/ИНСТИТУТ

1. ДОКТОРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Митхат Еминовиќ	„Употреба на СОМ-В модел за проценка на влијанието на здравствената едукација врз процесот на имунизација во подрачјето на општина Тутин“.	„Use of the COM-B model for assessing the impact of health education on the process of immunization in the area of the municipality of Tutin“	Проф. д-р Елена Косевска	11.03.2024 0905-1419/58

ПРЕГЛЕД
НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ/ИНСТИТУТ

2. ДОКТОРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Фатбардх Рамадани	"Карактеристики на болестите на тироидната жлезда поврзани со инфекции со COVID 19 и анти-ковид вакцинации"	„Characteristics of thyroid disease associated with covid-19 infections and anti-covid vaccination“	Проф. д-р Деска Димитриевска	11.03.2024 0905-1419/50
2.	Блерим Адеми	"Дијагностички вредности на серумското ниво на протеин S100β кај болеста на церебралните мали крвни садови што доведува до когнитивно нарушување"	„Diagnostic values of serum level of S100β protein in cerebral small vessel disease leading to cognitive impairment“,	Проф. д-р Светлана Цековска	11.03.2024 0905-1419/51
3.	Албулена Јашари Селмани	"Епидемиолошки карактеристики на пациенти со дијабетична ретинопатија"	„Epidemiological characteristics of patients with diabetic retinopathy“	Проф. д-р Виктор Исјановски	11.03.2024 0905-1419/52

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО
НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ УСТАВНО ПРАВО И ПОЛИТИЧКИ СИСТЕМ НА
ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област уставно право и политички систем, објавен на 13.2.2024 година, во дневните весници „Вечер“ и „Коха“, како и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, донесена на 29.2.2024 година, формирана е Рецензентска комисија за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област уставно право и политички систем, во состав: проф. д-р Рената Дескоска, редовен професор на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, проф. д-р Тања Каракамишева-Јовановска, редовен професор на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје и проф. д-р Александар Спасеновски, редовен професор на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација, на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје му го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област уставно право и политички систем, во предвидениот рок се пријави кандидатот:

1. д-р Марко Кртолица.

Кон пријавата, кандидатот достави доказ за стекнат соодветен степен на образование – доктор на науки, изјава за исполнување на општите и посебните услови за избор, уверение за државјанство, кратка биографија (CV), список на објавени научни и стручни трудови и по еден примерок од трудовите и други докази за исполнување на професионалните референци.

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ ЗА Д-Р МАРКО КРТОЛИЦА

Кандидатот д-р Марко Кртолица е роден во Скопје, Република Македонија, на 11.4.1987 година. Средното образование го завршил во ДСУ „Орце Николов“ во Скопје, со континуиран одличен успех како еден од најдобрите ученици во генерацијата.

Со високо образование се стекнал на Правниот факултет „Јустинијан Први“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Дипломирал на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, на политичките студии, на 25.6.2008 година, со просечен успех 9,24. Со тоа, кандидатот се стекнал со стручното звање дипломиран политиколог.

По дипломирањето, во 2008 година, кандидатот добил стипендија и се запишал на магистерските студии по европски интеграции и регионализам организирани од Универзитетот „Карл Франценс“ во Грац и Автономниот универзитет во Барселона, вброени во 500-те најдобри универзитети во светот според Шангајската листа. На 28.10.2010 година, кандидатот го одбрал својот магистерски труд на тема: „Развојот и капацитетот на државните служби на земјите кандидатки за ЕУ од Западен Балкан – Хрватска и Македонија“ и се стекнал со звањето магистер по европски студии.

Во 2012 година, со решение на Министерството за образование и наука на Република Македонија, бр. 14-4914/2 од 13.6.2012 година, дипломата на кандидатот издадена од Универзитетот „Карл Франценс“ во Грац и Автономниот универзитет во Барселона е признаена

како документ за завршени втор циклус – магистерски студии, со просечен успех 8,23 и стекнат научен степен – магистер по европски студии.

Во текот на учебната 2012/2013 година, кандидатот се запишал на докторските студии по политички систем на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, под менторство на проф. д-р Гордана Сиљановска-Давкова. Дисертацијата на тема „Транзиционата правда и нејзината примена во соочувањето со комунистичкото минато во Европа“, кандидатот ја одбранил на 20.4.2019 година, со што се стекнал со научниот степен доктор на политички науки од областа политички систем.

Во 2017 година, кандидатот е избран за асистент докторанд во научната област уставно право и политички систем, а во 2019 година, кандидатот е избран за доцент во научната област уставно право и политички систем на предметите од политичките науки на Правниот факултет „Јустинијан Први“

Кандидатот активно ги говори англискиот и српскиот јазик, а поседува и напредни познавања од областа на информациските технологии.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

2. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТОТ ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

2.1. Наставно-образовна дејност

Кандидатот доц. д-р Марко Кртолица има повеќегодишно искуство во наставно-образовната дејност. Во рамките на наставно-образовната дејност на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, во периодот по изборот во звањето доцент, кандидатот доц. д-р Марко Кртолица учествувал во изведувањето на наставата на следниве предмети:

- Политички систем (правни студии)
- Политички систем (политички студии – македонски јазик)
- Политички систем (политички студии – англиски јазик)
- Политички систем (студии по новинарство)
- Политички партии и интересовни групи (политички студии – македонски јазик)
- Современи политички системи (политички студии – македонски јазик)
- Современи политички системи (односи со јавност)
- Современа македонска политика и политички систем на Македонија (политички студии – македонски јазик)
- Модели на демократија (политички студии – македонски јазик)
- Политички системи во земјите од Југоисточна Европа (политички студии – македонски јазик)
- Локална самоуправа (уставно право – мастер студии)
- Локална самоуправа (политички студии – македонски јазик)
- Локална самоуправа (политички студии – англиски јазик)
- Иновативни истражувачки техники (финансово право – мастер студии).

Кандидатот при спроведувањето на наставата секогаш се стремел да внесе современ пристап во изведување на наставата, да оствари интеракција и да поттикне аргументирана комуникација со студентите.

Кандидатот д-р Марко Кртолица, во периодот по изборот во звањето доцент, бил коавтор на два позитивно рецензирани учебника, и тоа: „Политички систем“ и „Локална самоуправа“. Учебникот „Политички систем“ се користи за студентите на правните студии, политичките студии, студиите по новинарство и студиите за односи со јавноста на Правниот факултет „Јустинијан Први“, додека, пак, учебникот „Локална самоуправа“ се користи за

студентите на политичките студии и студентите на мастер студиите по уставно право на Правниот факултет „Јустинијан Први“.

Исто така, во периодот по изборот во звањето доцент, д-р Марко Кртолица учествувал како член во комисија за оцена и одбрана на вкупно 7 магистерски труда.

Покрај придонесот во наставно-образовната дејност на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, кандидатот учествувал и во изведување на настава на 16 школи, работилници и семинари.

Конкретните активности кои припаѓаат во наставно-образовната дејност се наведени во табелата во Образец 2 кон Извештајот за избор во наставно-научно звање.

2.2. Наставноистражувачка дејност

Од доставената документација, Комисијата може да заклучи дека кандидатот д-р Марко Кртолица покажал забележителни резултати во областите од неговиот научен интерес.

Притоа, кандидатот д-р Марко Кртолица објавил вкупно 8 трудови од областа на уставното право и политичкиот систем, од кои 7 труда се објавени во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една база на списанија со трудови достапни на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scoopus, Web of Science, Journal citation Report и 1 труд е објавен во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број членови.

Сите објавени трудови се уредно внесени во Репозиториумот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, каде штосе внесени и 10 апстракти кои кандидатот ги објавил во зборници на меѓународни конференции.

Д-р Марко Кртолица учествувал во 2 научни проекта, и тоа еден меѓународен научен проект и еден национален научен проект.

Во периодот по изборот во звањето доцент, кандидатот бил ментор на 3 магистерски труда.

Исто така, кандидатот д-р Марко Кртолица одржал вкупно 17 секциски предавања на научни собири со меѓународно учество и 2 секциски предавања на научни собири. Кандидатот учествувал на меѓународни конференции во Австрија, Полска, Хрватска, Србија и Босна и Херцеговина.

Другите активности што припаѓаат во научноистражувачката дејност, податоците за објавените трудови и за одржаните предавања се наведени во табелата во Образец 2 кон Извештајот за избор во наставно-научно звање.

2.3. Стручно-применувачка дејност и дејност од поширок интерес

Од изборот во звањето доцент, кандидатот бил активен и во делот на стручно-применувачката дејност, како и во дејностите од поширок интерес.

Кандидатот активно бил вклучен во промотивни активности на Факултетот, а исто така, членувал и во 12 факултетски комисии на Правниот факултет „Јустинијан Први“. Дополнително, кандидатот бил член на организационен одбор на вкупно 3 меѓународни научни собири.

Активностите што припаѓаат во стручно-применувачката дејност и дејноста од поширок интерес се наведени во табелата во Образец 2 кон Извештајот за избор во наставно-научно звање.

3. ОЦЕНКА ОД САМОЕВАЛУАЦИЈА

Кандидатот д-р Марко Кртолица, за периодот од изборот во звањето доцент до поднесувањето на пријавата, доби позитивна оценка од самоevaluацијата, преку анонимно анкетирање на студентите на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

Заклучок и предлог

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатот, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-применувачката дејност, како и дејноста од поширок интерес на кандидатот д-р Марко Кртолица.

Рецензентската комисија, врз основа на проучувањето на пристигнатата пријава на конкурсот, констатира дека кандидатот д-р Марко Кртолица магистрирал и докторирал на современи теми од областа на политичките науки. Кандидатот континуирано се развива во полето на политичките науки и веќе подолг период е вклучен во имплементирањето и развојот на неколку клучни предметни програми од областа на политичкиот систем на додипломските и мастер студиите на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје. Од последниот избор за доцент, како коавтор придонел во подготовката на два универзитетски учебника и објавил осум трудови. Исто така, треба да се напомене неговото активно учество на повеќе конференции, семинари и обуки, како и придонесот кој го дава на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје преку учества во комисији и работни групи. Од почетокот на своето вработување до денес, д-р Марко Кртолица ги вршел одговорно и посветено своите работни обврски, одлично соработува со сите членови на Катедрата за уставно право и политички систем и со членовите на другите катедри и е позитивно оценет од студентите во процесот на самоevaluација.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатот од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Марко Кртолица поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје ги исполнува сите услови да биде избран во звањето вонреден професор. Со оглед на тоа што д-р Кртолица сите степени на факултетско образование ги стекнал во областа на политичките науки, неговиот избор се однесува на научната област политички систем.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, д-р Марко Кртолица да биде избран во звањето вонреден професор во научната област уставно право и политички систем.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Рената Дескоска, с.р.

Проф. д-р Тања Каракамишева-Јовановска, с.р.

Проф. д-р Александар Спасеновски, с.р.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат:

Марко Павле Кртолица

Институција:

Правен факултет „Јустинијан Први“ – Скопје

Научна област: уставно право и политички систем

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – ВОНРЕДЕН ПРОФЕСОР/НАУЧНО ЗВАЊЕ –
ВИШ НАУЧЕН СОРАБОТНИК

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	<p>Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус *</p> <p>Просечниот успех на прв циклус изнесува: 9,24. Просечниот успех на втор циклус изнесува: 8,23. Просечниот успех изнесува _____ за интегрираните студии.</p> <p>(*Кандидатот има засновано работен однос пред стапување во сила на Законот за високото образование, Службен весник на Република Македонија бр. 82/2018)</p>	ДА
2	<p>Научен степен – доктор на политички науки</p> <p>Назив на научната област: уставно право и политички систем; поле: политички науки; подрачје: општествени науки.¹</p>	ДА
3	<p>Објавени најмалку пет рецензирани научни труда во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор</p>	ДА
3.1	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <p>1. Назив на научното списание: _____ 2. Назив на електронската база на списанија: _____ 3. Наслов на трудот: _____ 4. Година на објава: _____</p>	ДА (детално во образец 2)

¹ Согласно со член 24, став 1, точка 5, потточка 5.2 и Прилог 1 од Статутот на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, Катедрата за уставно право и политички систем при Институтот за правно-политички науки ја покрива научната област уставно право и политички систем 50814, а согласно со Меѓународната стандардна класификација на образованието (Фраскатиевата класификација) на научните подрачја, полиња и области во високото образование ги покрива областите: политички системи, современи политички системи, граѓанско општество, политички партии и интересни групи и друго од полето политички науки 507, од научното подрачје општествени науки, за кои се избира кандидатот.

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
3.2	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови</p> <p>1. Назив на научното списание: _____</p> <p>2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): _____</p> <p>3. Наслов на трудот: _____</p> <p>4. Година на објава: _____</p>	ДА (детално во образец 2)
3.3	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е објавено во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД</p> <p>1. Назив на научното списание: _____</p> <p>2. Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД _____</p> <p>3. Наслов на трудот: _____</p> <p>4. Година на објава: _____</p>	НЕ
3.4	<p>Книга или дел од книга рецензирана и објавена во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД</p> <p>1. Наслов на книгата: _____</p> <p>2. Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД _____</p> <p>3. Издавач, година и место на издавање/објавување: _____</p>	НЕ
3.5	<p>Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји</p> <p>1. Назив на зборникот: _____</p> <p>2. Назив на меѓународниот собир: _____</p> <p>3. Имиња на земјите: _____</p> <p>4. Наслов на трудот: _____</p> <p>5. Година на објава: _____</p>	НЕ
3.6	<p>Преводи на капитални дела во области кои ги утврдува Националниот совет за високо образование и научноистражувачка дејност</p> <p>1. Наслов на преведеното капитално дело: _____</p> <p>2. Година на објава _____</p> <p>3. Издавач, место на издавање и година _____</p>	НЕ
4	Претходен избор во наставно-научно звање – доцент, датум и број на Билтен: 15.7.2019 година, број 1196	ДА
5	Има способност за изведување на високообразовна дејност	ДА

* На лицата кои имаат заснован работен однос на Универзитетот или на некој од универзитетите во Република Македонија во моментот на стапување во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр. 82/2018), нема да се применуваат одредбите од Законот кои се однесуваат на просекот, односно дека лицата треба да имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус. Во овој случај, полето под реден број 1 не се пополнува.

** За кандидатот/ите кој има повеќе од 5 (пет) научни труда во референтна научна публикација, рецензентската комисија научните труда ќе ги наведе, ќе ги оцени и ќе ги вреднува во Образец 2.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Рената Дескоска, с.р.

Проф. д-р Тања Каракамишева-Јовановска, с.р.

Проф. д-р Александар Спасеновски, с.р.

ОБРАЗЕЦ 2
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Марко Павле Кртолица

Институција: Правен факултет „Јустинијан Први“ – Скопје

Научна област: уставно право и политички систем

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	<p>Одржување на настава од прв циклус студии:</p> <p>Политички систем (правни студии) - 2023 – 2024 30 - 2019 – 2020 60</p> <hr style="width: 20%; margin-left: auto; margin-right: auto;"/> <p style="text-align: center;">90x0,04= 3,6</p> <p>Политички систем (политички студии - македонски јазик) -2023 – 2024 22,5 -2022 – 2023 15 -2021 – 2022 15 -2020 – 2021 15 -2019 – 2020 15</p> <hr style="width: 20%; margin-left: auto; margin-right: auto;"/> <p style="text-align: center;">82,5x0,04= 3,3</p> <p>Политички систем (политички студии – англиски јазик) -2022 – 2023 30 -2021 – 2022 30 -2020 – 2021 30 -2019 – 2020 15</p> <hr style="width: 20%; margin-left: auto; margin-right: auto;"/> <p style="text-align: center;">105x0,04= 4,2</p> <p>Политички партии и интересовни групи (политички студии – македонски јазик) -2022 – 2023 20 -2021 – 2022 20 -2020 – 2021 20 -2019 – 2020 20</p> <hr style="width: 20%; margin-left: auto; margin-right: auto;"/> <p style="text-align: center;">80x0,04= 3,2</p> <p>Современи политички системи (политички студии – македонски јазик) -2022 – 2023 20 -2021 – 2022 20</p>	25,19

	<p>-2020 – 2021 20 -2019 – 2020 30</p> <hr/> <p>90x0,04= 3,6</p> <p>Современа македонска политика и политички систем на Македонија (политички студии – македонски јазик)</p> <p>-2023 – 2024 15 -2022 – 2023 15 -2021 – 2022 15 -2020 – 2021 15</p> <hr/> <p>60x0,2=12x0,04=0,48</p> <p>Модели на демократија (политички студии – македонски јазик)</p> <p>-2023 – 2024 18 -2022 – 2023 18 -2021 – 2022 18 -2020 – 2021 18</p> <hr/> <p>72x0,2=14,4x0,04= 0,57</p> <p>Политички системи во земјите од Југоисточна Европа (политички студии – македонски јазик)</p> <p>-2023 – 2024 15 -2022 – 2023 15 -2021 – 2022 15 -2020 – 2021 15</p> <hr/> <p>60x0,2=12x0,04=0,48</p> <p>Политички систем (студии по новинарство)</p> <p>-2023 – 2024 40</p> <hr/> <p>40x0,04= 1,6</p> <p>Современи политички системи (односи со јавноста)</p> <p>-2022 – 2023 26 -2021 – 2022 26 -2020 – 2021 26 -2019 – 2020 26</p> <hr/> <p>104x0,04= 4,16</p>	
--	--	--

<p>2.</p>	<p>Одржување на настава од втор циклус студии:</p> <p>Локална самоуправа (Уставно право – мастер студии) -2022 – 2023 25 -2021 – 2022 25 -2020 – 2021 25</p> <hr/> <p style="text-align: center;">$75 \times 0,2 = 15 \times 0,05 = 0,75$</p> <p>Локална самоуправа (Политички студии – македонски јазик) -2022 – 2023 30 -2021 – 2022 30 -2020 – 2021 30 -2019 – 2020 30</p> <hr/> <p style="text-align: center;">$120 \times 0,2 = 24 \times 0,05 = 1,2$</p> <p>Локална самоуправа (Политички студии – англиски јазик) -2022 – 2023 20 -2021 – 2022 20 -2020 – 2021 20 -2019 – 2020 30</p> <hr/> <p style="text-align: center;">$90 \times 0,2 = 18 \times 0,05 = 0,9$</p> <p>Иновативни истражувачки техники (Финансово право – мастер студии) -2023 – 2024 60</p> <hr/> <p style="text-align: center;">$60 \times 0,2 = 12 \times 0,05 = 0,6$</p>	<p>3,45</p>
<p>3.</p>	<p>Учесник во настава во школи и работилници:</p> <p>3.1. Предавач (учесник) на Академија за добро управување, организирана од Фондацијата за демократија на Вестминстер, Тетово, 26 – 28.1.2024 [1*1]</p> <p>3.2. Предавач (учесник) на работилницата „Јавно говорење и презентација“, организирана од Центарот за кариера и одбор за поддршка (алумни) на Правниот факултет „Јустинијан Први“, Скопје, 1.12.2023 [1*1]</p> <p>3.3. Предавач (учесник) на Охридскиот конгрес на правото, организиран од Факултетско студентско собрание на Правен факултет „Јустинијан Први“, Охрид, 27 – 30.10.2023 [1*1]</p> <p>3.4. Предавач (учесник) на работилницата „Важноста на парламентарната дебата за квалитетно законодавство,</p>	<p>16x1=16</p>

	<p>граѓанско претставување и парламентарен надзор”, организирана од Националниот демократски институт (НДИ) во Северна Македонија и Институт за демократија „Societas Civilis”, Скопје, 24.3.2023 [1*1]</p> <p>3.5. Предавач (учесник) на работилницата „Превенција од насилен екстремизам и радикализација”, организирана од Отворена Порта - Ла Страда, Скопје, 25.11.2022 [1*1]</p> <p>3.6. Предавач (учесник) на работилницата „Важноста на парламентарната дебата за квалитетно законодавство, граѓанско претставување и парламентарен надзор”, организирана од Националниот демократски институт (НДИ) во Северна Македонија и Институт за демократија „Societas Civilis”, Скопје, 30.5.2022 [1*1]</p> <p>3.7. Предавач (учесник) на 5-th Itinerant Summer University in the Balkans - „Crisis of the Rule of Law in the Balkans and the EU”, организирана од Université Paris Nanterre, Universität Münster и Правен факултет „Јустинијан Први”, Скопје, 5 – 6.5.2022 [1*1]</p> <p>3.8. Предавач (учесник) на Школата за јавни политики „Мајка Тереза”, организирана од Центарот за истражување и креирање политики – ЦРПМ, Скопје, 4.5.2022 [1*1]</p> <p>3.9. Предавач (учесник) на обуката „Намалување на старосната граница на избирачкото право на 16-годишна возраст во Република Северна Македонија” организирана од Либерално-демократска младина (ЛИДЕМ) и Фондацијата за слободата „Фридрих Науман”, Маврово, 1 – 3.4.2022 [1*1]</p> <p>3.10. Предавач (учесник) на работилницата „Превенција од насилен екстремизам и радикализација”, организирана од Отворена Порта - Ла Страда, Скопје, 4.3.2022 [1*1]</p> <p>3.11. Предавач (учесник) на работилницата „Граѓански активизам на локално ниво (Локална самоуправа и јавно говорење)”, организирана од страна на Ромалитико и УСАИД, Online, 20 – 21.11.2021 [1*1]</p> <p>3.12. Предавач (учесник) на работилницата „Лидерство”, организирана од страна на Меѓународната организација за миграции во Северна Македонија (ИОМ), Скопје, 6 - 7.11.2021 [1*1]</p>	
--	--	--

	<p>3.13. Предавач (учесник) на International Youth Conference 19 – European Values for the Future of SEE Countries 2021, организирана од Youth Alliance – Krusevo, Крушево, 30.9 – 4.10.2021 [1*1]</p> <p>3.14. Предавач (учесник) на работилницата „Академско пишување“, организирана од страна на Ромаверзитас, Струга, 4 – 5.8.2020 [1*1]</p> <p>3.15. Предавач (учесник) на Првата политичка академија за еднакво учество на лицата со попреченост, организирана од Фондацијата за демократија на Вестминстер и Полио Плус, Тетово, 5 – 8.3.2020 [1*1]</p> <p>3.16. Предавач (учесник) на Winter School and Pre-Moot on Investment, организирана од Правниот факултет „Јустинијан Први“ и Друштвото за меѓународна соработка GIZ, Скопје, 19 – 23.11.2019 [1*1]</p>	
4.	<p>Подготовка на нов предмет (предавања):</p> <p>4.1. Транзициона правда и демократска консолидација (мастер студии по Уставно право) [1*1]</p> <p>4.2. Иновативни истражувачки техники (мастер студии по Финансово право) [1*1]</p>	2x1=2
5.	<p>Консултации со студенти:</p> <p>-2023 – 2024 300x0,002= 0,6</p> <p>-2022 – 2023 100x0,002= 0,2</p> <p>-2021 – 2022 100x0,002= 0,2</p> <p>-2020 – 2021 100x0,002= 0,2</p> <p>-2019 – 2020 350x0,002= 0,7</p>	1,9
6.	<p>Член на комисија за оцена или одбрана на магистерски труд:</p> <p>6.1. Кандидатка Марија Автовска [1*0,3]</p> <p>6.2. Кандидатка Сара Марковска [1*0,3]</p> <p>6.3. Кандидат Марко Видачек [1*0,3]</p> <p>6.4. Кандидат Александар Колариќ [1*0,3]</p> <p>6.5. Кандидат Теодор Богоевски [1*0,3]</p> <p>6.6. Кандидатка Фелекназ Реџепа Бајрам [1*0,3]</p> <p>6.7. Кандидатка Михаела Мострова [1*0,3]</p>	7x0,3=2,1
7.	<p>Позитивно рецензиран универзитетски учебник (коавтор):</p> <p>7.1. „Политички систем“ од проф. д-р Рената Тренеска Дескоска, проф. д-р Јелена Трајковска-Христовска и доц. д-р Марко Кртолица, Фондација „Фридрих Еберт“ (ФЕС), Скопје, 2023 [1*6]</p> <p>7.2. „Локална самоуправа“ од проф. д-р Гордана Силјановска-Давкова, проф. д-р Владимир Митков, проф.</p>	2x6=12

	д-р Тања Каракамишева-Јовановска, проф. д-р Александар Спасеновски и доц. д-р Марко Кртолица, Правен факултет „Јустинијан Први“ и Фондација „Конрад Аденауер“ (КАС), Скопје, 2020 [1*6]	
Вкупно		62,64

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Ментор на магистерски труд: 1.1. Кандидатка Стефанија Стојановска [1*2] 1.2. Кандидат Панче Патоски [1*2] 1.3. Кандидат Андреј Гулабовски [1*2]	3x2= 6
2.	Учесник во национален научен проект: 2.1. „Мегапроект: евроинтеграцијата на општествениот, правниот и политичкиот систем на Република Македонија“, Правен факултет „Јустинијан Први“ [1*3]	1x3=3
3.	Учесник во меѓународен научен проект: 3.1. „Popular Sovereignty vs. The Rule of Law? Defining the Limits of Direct Democracy“ (LIDD), Institute for International and Comparative Constitutional Law of the University of Zurich [1*5]	1x5=5
4.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank, MathSciNet (Mathematical Reviews), Zentralblatt fur Mathematik и Реферативный журнал "Математика" или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование: 4.1. „Non-Democratic Systems: Types and Characteristics“, Iustinianus Primus Law Review, Vol. 14 No. 1, Year 2023 (Ebsco and HeinOnline) [1*5] 4.2. „The Impact of Transitional Justice on the Rule of Law in Post-conflict and Post-repressive Societies“, Iustinianus Primus Law Review, Vol. 13 No. 3, Special issue, Year 2022 (Ebsco and HeinOnline) [1*5] 4.3. „The Impact of the Electoral System on the Development and Functioning of the Macedonian Political System“, Iustinianus Primus Law Review, Vol. 13 No. 2, Year 2022 (Ebsco and HeinOnline) [1*5] 4.4. „The Role of Crises (Financial, Migrant and Covid-19) in the Rise and Fall of the Radical Right Political Parties in Europe“,	7x5= 35

	<p>Iustinianus Primus Law Review, Vol. 12, Special Issue, Year 2021 (Ebsco and HeinOnline) [1*5]</p> <p>4.5. „Development and Basic Features of Green Ideology and Green Political Parties in Europe”, Iustinianus Primus Law Review, Vol. 12 No. 2, Year 2021 (Ebsco and HeinOnline) [1*5]</p> <p>4.6. „Truth Commissions: Distraction Tool or Key to Democratization and Reconciliation?”, Iustinianus Primus Law Review, Vol. 11, No. 1, Year 2020 (Ebsco and HeinOnline) [1*5]</p> <p>4.7. „The Misuse of the Lustration Processes in the Post-Communist Transitions in Europe”, Iustinianus Primus Law Review Vol. 10, Special Issue, Year 2019 (Ebsco and HeinOnline) [1*5]</p>	
5.	<p>Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број членови:</p> <p>5.1. „(Зло)употребата на ветингот при престанок на работен однос/ The (Mis)use of Vetting in the Termination of Employment Relationship”, Свет на работата: Македонско научно и стручно списание за трудово и социјално право, Година 1 Број 1, Здружение за трудово и социјално право на Северна Македонија, 2023 [1*5]</p>	1x5= 5
6.	<p>Секциско предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество:</p> <p>6.1. Conference - Meaning of Democracy: Variation, Complexity, and Practice, организирано од Polish Academy of Sciences - Scientific Centre in Vienna и University of Warsaw, Виена, 16-17.11.2023, презентација на труд под наслов: „The Rise of the Radical Right Parties: Mainstreaming and Normalization of Illiberal Values in Democratic Societies”. [1*2]</p> <p>6.2. State (In) Stability and Communist Legacy in Central and Southeastern Europe, организирано од Libertas International University (LIU), Зарепб, 10.11.2023, презентација на труд под наслов: „The Processes of Lustration in Post-communist Countries in Europe: Medicine or Poison?” [1*2]</p> <p>6.3. 2023 Annual Scientific International Conference: The Prospects of the European Integration in Time of Geopolitical Challenges, организирано од Правен факултет „Јустинијан</p>	17x2 = 34

	<p>Први”, Скопје, 3.11.2023, презентација на труд под наслов: „Russia-Ukraine War: a New Impetus for the Rise of Radical Right Parties in Europe”. [1*2]</p> <p>6.4. Годишна конференција на премиот помеѓу постоечкото и новото работно законодавство во Северна Македонија – премногу рано или премногу доцна за нов закон за работните односи?, организирано од Здружението за трудово и социјално право на Северна Македонија, Охрид, 31.5 – 1.6.2023, презентација на труд под наслов: „(Зло)употребата на вџетингот при престанок на работен однос”. [1*2]</p> <p>6.5. 2022 Annual Scientific International Conference: Contemporary Aspects of Legal Culture – Contents and Discontents, организирано од Правен факултет „Јустинијан Први”, Online, 4.11.2022, презентација на труд под наслов: „The Impact of Transitional Justice on the Rule of Law in Post-conflict and Post-repressive Societies”. [1*2]</p> <p>6.6. The Serbian Political Science Association (SPSA) Annual International Conference: Social Justice in Post-Communist Societies, организирано од Serbian Political Science Association (SPSA) и University of Belgrade, Белград, 24 – 25.9.2022, презентација на труд под наслов: „Confronting the Communist Past in Macedonia: New Injustices in the Name of Justice”. [1*2]</p> <p>6.7. Položaj i diskriminacija Roma, организирано од Internacionalna Akademija nauka i umjetnosti u Bosni i Hercegovini (IANUBIH) и OSCE Мисијата во Босна и Херцеговина, Сараево, 21.9.2022, презентација на труд под наслов: „Položaj i diskriminacija Roma u Sjevernoj Makedoniji”. [1*2]</p> <p>6.8. 2022 ICON•S Annual Conference: Global Problems and Prospects in Public Law, организирано од International Society of Public Law и University of Wrocław, Вроцлав, 4 - 6.7.2022, презентација на труд под наслов: „The Impact of Covid 19 over the Elections in Europe: Significant, but not Deadly”. [1*2]</p> <p>6.9. Conference: Elections – Democracy – Covid-19. Lessons from Europe, организирано од University of Warsaw и Institute for Political Studies – Belgrade, Online, 24 – 25.2.2022, презентација на труд под наслов: „Covid-19: Short run poison and long run space fuel for radical right political parties in Europe”. [1*2]</p> <p>6.10. 30 Years Since the Adoption of Republic of Macedonia’s Constitution, организирано од Правен факултет „Јустинијан</p>	
--	---	--

	<p>Први”, Online, 10.12.2021, презентација на труд под наслов: „The Impact of the Electoral System on the Development and Functioning of the Macedonian Political System”. [1*2]</p> <p>6.11. International Scientific Conference: Sustainable Recovery in Post-Pandemic Era Green Economy Challenges, организирано од International Labour Organization (ILO), Institute of Social Sciences Belgrade и Институт за социолошки и политичко-правни истражувања – Скопје, Online, 7 – 8.12.2021, презентација на труд под наслов: „Political Winners and Political Losers in Western Europe from the Covid-19 Outbreak”. [1*2]</p> <p>6.12. 2021 Annual Scientific International Conference: Law, Socio-Economics and Politics in Troubled Times, организирано од Правен факултет „Јустинијан Први”, Online, 5.11.2021, презентација на труд под наслов: „The Role of Crises (Fiscal, Migrant and COVID-19) in the Rise and Fall of the Radical Right Political Parties in Europe”. [1*2]</p> <p>6.13. 2020 Annual International Conference: 70 Years of the European Convention on Human Rights, организирано од Правен факултет „Јустинијан Први”, Online, 6 – 7.11.2020, презентација на труд под наслов: „The Impact of the European Court of Human Rights in Dealing with Communist Past in Europe”. [1*2]</p> <p>6.14. 12th CEE Forum Conference: Populism, popular sovereignty and public reason, организирано од CEE Forum и Vienna University of Economics and Business, Online, 09-10.09.2020, презентација на труд под наслов: „Causes and Consequences of the Rise of Radical Right Populism in Macedonian Society”. [1*2]</p> <p>6.15. Contemporary Populism and its Political Consequences: Discourses and Practices in Central and South-Eastern Europe, организирано од Scientific Society for the History of Health Culture (SSHHC) и University of Belgrade, Белград, 12 – 13.12.2019, презентација на труд под наслов: „The Particularities of Populism in the Macedonian Society – Past, Present and Future Tendencies”. [1*2]</p> <p>6.16. Annual International Conference: Transition of Legal Systems: 30 Years After the Fall of the Berlin Wall, организирано од Правен факултет „Јустинијан Први, Скопје, 8 – 9.11.2019, презентација на труд под наслов: „The Misuse of the Lustration Processes in the Post-Communist Transitions in Europe”. [1*2]</p> <p>6.17. Public Administration in a Democratic Society: Thirty Years of Democratic Transition in Europe, организирано од</p>	
--	---	--

	Institute of Public Administration, Croatia и University of Zagreb, Дубровник, 3 – 6.10.2019, презентација на труд под наслов: „The Influence of the Lustration Processes in the Post-Communist Transitions in Europe“. [1*2]	
7.	<p>Секциско предавање на научен/стручен собир:</p> <p>7.1. 86. Средба на правниците, организирана од Здружение на правници на Република Северна Македонија, Охрид, 2 – 4.11.2023, презентација на труд под наслов: „Ветингот како правен механизам за прочистување на државните институции од некомпетентни и корумпирани кадри“. [1*1]</p> <p>7.2. Свечен научен собир: Современата македонска држава – две етапи во процесот на нејзиното формирање и развој: 1941-1991/ 1991 – 2021 година, организирано од Македонската академија на науките и уметностите (МАНУ), Online, 27.9.2021, презентација на труд под наслов: „Соочување со комунистичкото минато во Македонија: уште една тажна приказна на македонската транзиција“. [1*1]</p>	2x1=2
8.	<p>Апстракт објавен во зборник на конференција:</p> <p>8.1. „The Rise of the Radical Right Parties: Mainstreaming and Normalization of Illiberal Values in Democratic Societies“, објавен во Зборник на меѓународната конференција Conference - Meaning of Democracy: Variation, Complexity, and Practice, организирана од Polish Academy of Sciences - Scientific Centre in Vienna and University of Warsaw, Виена, 16 – 17.11.2023 (меѓународна конференција) [1*1]</p> <p>8.2. „Elections During a Pandemic: Experiences and Challenges“, објавен во Зборник на меѓународната конференција 9th International Scientific Conference OHRID SCHOOL OF LAW, организирана од Institute for Legal-Economic Research and Education IURIDICA PRIMA, Охрид, 11 – 14.5.2023 (меѓународна конференција) [1*1]</p> <p>8.3. „Confronting the Communist Past in Macedonia: New Injustices in the Name of Justice“, објавен во Зборник на меѓународната конференција The Serbian Political Science Association (SPSA) Annual International Conference: Social Justice in Post-Communist Societies, организирана од Serbian Political Science Association (SPSA) и University of Belgrade, Белград, 24 – 25.9.2022 (меѓународна конференција) [1*1]</p> <p>8.4. „The Impact of Covid 19 over the Elections in Europe: Significant, but not Deadly“, објавен во Зборник на меѓународната конференција 2022 ICON•S Annual Conference: Global Problems and Prospects in Public Law, организирана од International Society of Public Law и University of Wroclaw, Вроцлав, 4 – 6.7.2022 (меѓународна конференција) [1*1]</p>	10x1=10

	<p>8.5. „The Phenomenon of Leadership Meetings in the Macedonian Political System: an Informal Politics that Determines the Formal Politics”, објавен во Зборник на меѓународната конференција - 8th International Scientific Conference OHRID SCHOOL OF LAW, организирана од Institute for Legal-Economic Research and Education IURIDICA PRIMA, Охрид, 12 – 15.5.2022 (меѓународна конференција) [1*1]</p> <p>8.6. „Whether to Punish or to Forget: the Eternal Dilemma of Transitional Justice?”, објавен во Зборник на меѓународната конференција 7th International Scientific Conference OHRID SCHOOL OF LAW – 2021, организирана од Institute for Legal-Economic Research and Education IURIDICA PRIMA, Охрид, 21 – 24.10.2021 (меѓународна конференција) [1*1]</p> <p>8.7. „The Impact of the European Court of Human Rights in Dealing with Communist Past in Europe”, објавен во Зборник на меѓународната конференција 2020 Annual International Conference: 70 Years of the European Convention on Human Rights, организирана од Правен факултет „Јустинијан Први”, Online, 6 – 7.11.2020 (меѓународна конференција) [1*1]</p> <p>8.8. „Causes and Consequences of the rise of radical right populism in Macedonian Society”, објавен во Зборник на меѓународната конференција 12th CEE Forum Conference: Populism, Popular Sovereignty and Public Reason”, организирана од CEE Forum и Vienna University of Economics and Business, Online, 9 – 10.9.2020 (меѓународна конференција) [1*1]</p> <p>8.9. „The Particularities of the Populism in the Macedonian Society – Past, Present and Future Tendencies”, објавен во Зборник на меѓународната конференција: Contemporary Populism and its Political Consequences: Discourses and Practices in Central and South-Eastern Europe, организирана од Scientific Society for the History of Health Culture (SSHHC) и University of Belgrade, Белград, 12 – 13.12.2019 (меѓународна конференција) [1*1]</p> <p>8.10. „The Influence of the Lustration Processes on the Post-Communist Transitions in Europe”, објавен во Зборник на меѓународната конференција Public Administration in a Democratic Society: Thirty Years of Democratic Transition in Europe”, организирана од Institute of Public Administration, Croatia, Дубровник, 3 – 6.10.2019 (меѓународна конференција) [1*1]</p>	
	Вкупно	100

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	<p>Учество во промотивни активности на Факултетот:</p> <p>1.1 Учество на промотивни активности на Правниот факултет „Јустинијан Први“ за упис на студенти во академската 2021/2022 година [1*0,5]</p> <p>1.2. Учество на промотивни активности на Правниот факултет „Јустинијан Први“, во рамки на програмската активност на Секторот за образование на Град Скопје (2 – 17.3.2020) [1*0,5]</p> <p>1.3. Учество на промотивни активности на Правниот факултет „Јустинијан Први“ на настанот „Запознај го УКИМ“ (2.11.2019 година) [1*0,5]</p>	3x0,5= 1,5
Дејности од поширок интерес		
2.	<p>Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир:</p> <p>2.1. Член на организациски одбор на меѓународната онлајн конференција на тема „Law in the digital age“, одржана на 22.6.2023 година, во организација на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, УКИМ и Department of Business Law, Faculty of Economic and Social Sciences of the Budapest University of Technology and Economics, Budapest, Hungary; Department of Law, Faculty of Law & Management, University of Mauritius, Mauritius; Department of Private International Law, Faculty of Law, University of Szeged, Szeged, Hungary; Faculty of Law and Business Studies Dr Lazar Vrkatić, Novi Sad, Serbia; Faculty of Law, Ankara Yıldırım Beyazıt University, Ankara, Turkey; Faculty of Law, Yozgat Bozok University, Yozgat, Turkey [1*1]</p> <p>2.2. Член на организациски одбор на меѓународната конференција под наслов: „30 Years since adoption of Republic of Macedonia’s Constitution“, одржана на 10.12.2021 година, во организација на Правниот факултет „Јустинијан Први“. [1*1]</p> <p>2.3. Член на организацискиот одбор на меѓународната конференција под наслов „70 години од донесувањето на Европската конвенција за човекови права“, одржана на 6 – 7.11.2020, во организација на Правниот факултет „Јустинијан Први“. [1*1]</p>	3x1= 3
3.	<p>Член на факултетска комисија:</p> <p>3.1. Член на Штаб за заштита и спасување на Правниот факултет „Јустинијан Први“ (Комисија формирана од ННС на 6.6.2023 година) [1*0,5]</p> <p>3.2. Член на изборна комисија која ќе го спроведе изборот на членови и заменици членови во Изборната комисија на Правниот</p>	12x0,5= 6

	<p>факултет „Јустинијан Први“ за избор на ректор на УКИМ (Комисија формирана од ННС на 27.4.2023 година) [1*0,5]</p> <p>3.3. Член на Координативна работна група за подготовка на документација за повторно акредитирање на постојната студиска програма на правни студии – прв циклус на Правниот факултет „Јустинијан Први“ (Решение бр. 03-1064/1 од 7.10.2022 година) [1*0,5]</p> <p>3.4. Член на Конкурсна комисија за упис на студенти на прв циклус студии во учебната 2022/2023 година на Правниот факултет „Јустинијан Први“ (Комисија формирана од ННС на 3.6.2022 година) [1*0,5]</p> <p>3.5. Член на Комисија за редовен годишен попис за 2021 година (Комисија формирана на 1.12.2021 година) [1*0,5]</p> <p>3.6. Член на постојана работна група за организација на настани на Правниот факултет „Јустинијан Први“ (Решение бр. 03-596/1 од 26.5.2021 година) [1*0,5]</p> <p>3.7. Член на Комисија за дисциплинска одговорност на студентите на Правниот факултет „Јустинијан Први“ (Комисија формирана од ННС на 28.12.2020 година) [1*0,5]</p> <p>3.8. Член на изборна комисија за избор на декан на Правниот факултет „Јустинијан Први“ за мандатен период 2021 – 2024 година (Комисија формирана од ННС на 31.8.2020 година) [1*0,5]</p> <p>3.9. Заменик-член во Изборната комисија на Правниот факултет „Јустинијан Први“ за избор на ректор на УКИМ (Комисија формирана од ННС на 4.6.2020 година) [1*0,5]</p> <p>3.10. Член на работна група за изработка на апликација на Правниот факултет „Јустинијан Први“ за меѓународен проект во рамки на Еразмус+ програмата (Решение бр. 03-1511/1 од 3.12.2019 година) [1*0,5]</p> <p>3.11. Комисија за редовен годишен попис за 2019 година (Комисија формирана на 28.11.2019 година) [1*0,5]</p> <p>3.12. Заменик-член во избирачки одбор за спроведување на постапката на гласањето за претседател и членови на ФСС на Правниот факултет „Јустинијан Први“ (избори спроведени на 28.11.2019 година) [1*0,5]</p>	
	Вкупно	10,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	62,64
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	100
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	10,5
Вкупно	173,14

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Рената Дескоска, с.р.

Проф. д-р Тања Каракамишева-Јовановска, с.р.

Проф. д-р Александар Спасеновски, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ГРЦИЈА ПО ПАДОТ НА ХУНТАТА ДО ПРЕСПАНСКИОТ ДОГОВОР (1974 – 2018) – ВНАТРЕШНОПОЛИТИЧКИОТ РАЗВОЈ И НЕГОВОТО ВЛИЈАНИЕ НА ОДНОСИТЕ СО СОСЕДИТЕ“ (GREECE FROM THE FALL OF THE JUNTA UNTIL THE PRESPA AGREEMENT (1974-2018) – INTERNAL POLITICAL DEVELOPMENT AND ITS INFLUENCE ON THE RELATIONS WITH ITS NEIGHBORS)“ ОД М-Р ИРЕНА ШУМЕНКОВСКА, ПРИЈАВЕНА НА ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на седницата одржана на 22.12.2023 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација со наслов: **Грција по падот на хунтата до Преспанскиот договор (1974 – 2018) – внатрешнополитичкиот развој и неговото влијание на односите со соседите (Greece from the fall of the junta until the Prespa Agreement (1974-2018) – internal political development and its influence on the relations with its neighbors)** од кандидатката м-р **Ирена Шуменковска**, во состав: проф. д-р Сашо Георгиевски, проф. д-р Ненад Марковиќ (ментор), проф. д-р Ирена Рајчиновска Пандева, проф. д-р Васко Наумовски и проф. д-р Иванка Василевска. Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Ирена Шуменковска, со наслов: „Грција по падот на хунтата до Преспанскиот договор (1974 – 2018) – внатрешнополитичкиот развој и неговото влијание на односите со соседите“ („Greece from the fall of the junta until the Prespa Agreement (1974-2018) – internal political development and its influence on the relations with its neighbors“), содржи 406 страници компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman, со 1,5 проред и големина на букви 12, со 1201 фуснота и 204 библиографски единици, од кои 150 книги, статии и написи, како и 54 интернет-извори, меѓу кои документи, анализи, релевантни написи и колумни.

Истражувањето на докторската дисертација има за цел детално елаборирање на политиката на Грција од падот на хунтата до Преспанскиот договор, т.е. во периодот од 1974 до 2018 година, преку внатрешнополитичките случувања и нивното влијание на односите со соседите. Во шеесеттите и седумдесеттите години на минатиот век, во Грција се случиле низа настани како на внатрешен, така и на надворешен план, кои го обележувале нејзиното променливо политичко расположение. Падот на диктатурата на воената хунта, во летото 1974 година, предизвикал низа турбуленции во Кипар и тоа ги отворило портите за една нова ера. Кипарската криза во 1974 година можела да се смета како голема пресвртница во однос на грчките безбедносни размислувања во периодот по Втората светска војна. Турската инвазија и последователна окупација на северниот дел на Кипар била многу трауматично искуство за Грција, но исто така и основа за нови размислувања во однос на безбедноста.

Дисертацијата обрнува посебно внимание на внатрешната и надворешната политика во Грција во периодот од 1974 до 2018 година. Покрај демократизацијата на општеството, овој период е важен поради зачекорувањето на Грција на европскиот пат. Падот на хунтата придонел за демократизација на грчкото општество и целосна европеизација на Грција. Историјата на ЕЗ ни покажува дека проширувањето делува како поттик за продлабочување, бидејќи инсистира на институционални промени и реформа на политиките на Заедницата, притоа се нагласува дека проширувањето не може да ги стави во опасност основите, целите и кохезијата на Заедницата, ниту нејзиниот иден развој. Посебен акцент е ставен на влијанието на Грчката православна црква врз грчкото општество. Религијата има значајна улога во креирањето на политиките на внатрешен и надворешен план. Односите меѓу Грчката православна црква и Цариградската патријаршија имаат понатамошно влијание врз развојот на настаните и грчко-турските билатерални односи.

Во оваа дисертација се анализираат билатералните односи помеѓу Грција и Албанија, како и нивните отворени прашања, меѓу кои и малцинските права на грчкото население во Албанија. Грчко-турските односи, испреплетени со низа несогласувања и тензии, ќе бидат проследени во дисертацијата. Грчко-македонските билатерални односи се анализирани уште од самиот почеток, поточно од независноста на Република Македонија. Како резултат на тоа, предмет на анализа на докторската дисертација претставува Грција од падот на хунтата до Преспанскиот договор од 1974 до 2018 година, кој е исклучително значаен период за дефинирање на внатрешната и надворешната политика на Грција. Оваа дисертација ќе се обиде да докаже дека оваа нова констелација на односите создадена во периодот од 1974 до 2018 година беше пресудна за Грција и одлуките кои оваа земја ги донесе на внатрешен и надворешен план, особено во односите со соседните држави Албанија, РС Македонија и Турција.

Целта на докторската дисертација е да покаже дека модерната грчка историја е изградена врз длабоки политички расцепи, каде што десничарските партии доминираат во грчката политика во поголемиот дел од XX век. Државниот удар од 1967 година и воената хунта која траеше до 1974 година бил обид да се обезбеди политичката и културната чистота на народот во Грција, иако средствата и обидите на полковниците да постигнат такви цели резултирале со период на интензивен страв, недоверба и политичка нестабилност. Настаните што го забрзале државниот удар дополнително ја зголемиле меѓународната загриженост заради појавата на комунизмот и нестабилноста на надворешните односи на Грција со Турција. Националната и меѓународната клима и настаните кои се случиле во текот на целиот државен удар имале влијание врз уништувањето на режимот, што резултирало со евентуално враќање на демократијата во Грција и со воспоставување на демократски систем.

Анализата проникнува во блоковската поделеност на светот во тој историски период која целосно ги променила дотогашните односи на континентот, а токму прашањето на Грција претставувало прв голем предизвик за американската надворешна политика за време на Студената војна. Кипарскиот спор бил дополнителен мотив за сè поголемото присуство на влијание на САД и СССР врз политичката ситуација во Грција. Падот на хунтата придонел кон демократизација на грчкото општество и кон целосна европеизација на Грција. Историјата на ЕЗ ни покажува дека проширувањето делува како поттик за продлабочување, бидејќи инсистира на институционални промени и реформа на политиките на Заедницата, при што се нагласува дека

проширувањето не може да ги стави во опасност основите, целите и кохезијата на Заедницата, ниту нејзиниот иден развој. Главен мотив на ЕЗ за проширувањето во 1981 година со Грција бил геополитичкиот фактор. И покрај негативната оценка од Комисијата во однос на идното проширување на Заедницата со Грција, важноста на геополитичкиот фактор, а воедно и безбедноста се истакнале како пресудни во проширувањето. Влијанието на Студената војна и нејзиниот неизвесен исход, географската местоположба на Грција, заострените односи со Турција во однос на нерешеното прашање околу идниот статус на Кипар, можноста за стимулирање на комунистичките сили кои очигледно сè уште биле присутни во грчкото општество, проследено со влијанието на СССР, биле само дел од причините од кои произлезе проширувањето на Европската заедница со Грција како 10-та земја членка во европското семејство. Конечно, целта на истражувањето е и да покаже дека враќањето на демократијата во Грција конечно ги иницирало напорите на државата да се движи паралелно со другите западни политички системи и да влезе во период на нагласен политички прогрес.

Во поглед на содржината, дисертацијата е структурирана во вовед, четири глави и заклучок.

По воведот, кој е елаборативен и прецизно ја отсликува понатамошната содржина, следува **првата глава**. Во оваа глава се истражува внатрешната политика на Грција во периодот од 1974 до 2018 година. Покрај демократизацијата на општеството, седумдесеттите години на дваесеттиот век се важни поради почетокот на преговорите со Европската заедница и зачекорувањето на Грција на европскиот пат. Најпрво се анализира периодот на падот на воената хунта, почетокот на демократизацијата на општеството и политиките кои биле преземени од страна на Константин Караманлис. Европската интеграција на Грција и подемот на ПАСОК е период важен за грчката историја, бидејќи во овој период биле донесени одлуки кои биле од големо значење за понатамошниот пат на општеството. Владите предводени од Константин Симитис, Костас Караманлис и Георгос Папандреу имаат големо значење за политиката на Грција во деведесеттите години на минатиот век и првата декада на двеилјадитите години. Во овој период биле донесени одлуки кои ќе имаат големо влијание со соседните држави, особено со Република Македонија. Владата на Антонис Самарас продолжила да ги застапува тврдокорните грчки ставови кон соседните држави кои биле карактеристични за Нова демократија - партија чиј претставник бил и Самарас. За време на неговиот мандат биле преземени серија реформи и мерки за штедење со цел да го намали државниот буџетски дефицит и да ја направи грчката економија конкурентна. Од друга страна, Алексис Ципрас, предводникот на СИРИЗА, ќе биде запаметен во грчката историја како политичар кој презел политики кои го промениле текот на настаните во надворешната политика. Тој ќе е запаметен како првиот премиер кој положил граѓанска заклетва наместо религиозна заклетва на функцијата, што означува прекин со грчката православна церемонијална култура. Неговиот втор мандат ќе биде обележан со успех на надворешен план поради средбата со Ахмет Давотоглу и соработката со Турција за време на бегалската криза. Втор битен момент во надворешната политика било потпишувањето на Преспанскиот договор и нормализирање на односите со РС Македонија.

Во **втората глава** од дисертацијата се истражува влијанието на Грчката православна црква врз внатрешната и надворешната политика на Грција. Црквата во текот на времето успеала да заземе посебна и исклучително важна

положба во грчката историја. Религиозната моќ која ја поседувале верските водачи влијаела врз следбениците преку убедување и усвојување на одредени не само религиозни, туку и политички и социјални позиции. За време на Студената војна била забележлива растечката политичка улога на религијата, што подразбира поголемо влијание на одредени верски актери не само во однос на домашните прашања, туку и во однос на надворешната политика, особено во однос на политиката кон Турција. Силниот печат на православието врз грчкиот национален идентитет, различните позиции на Вселенската патријаршија и на Грчката православна црква влијаат врз понатамошниот тек на грчко-турските односи. Грчката православна црква го сметала грчко-турскиот конфликт како ривалство и значаен дел од грчкиот национален и православен религиозен идентитет, спротивставувајќи се на секое приближување и напори и интеграцијата на Турција во ЕУ. Вселенската патријаршија не го смета грчко-турскиот конфликт како дефинирачки елемент на грчкиот идентитет. Овој став ги оживеа аспирациите за прием на Турција во ЕУ, како светла точка за понатамошно решавање на постојните спорови меѓу државите. Спојувањето на државните и верските институции во комбинација со историската заднина придонесува грчко-турските односи да се најдат на раб на безизлезност и безнадежност за каква било идна соработка и разрешување на напластените спорови.

Во **третата глава** се анализираат соседските, билатерални односи на Грција кои претставуваа нова можност за зголемување на тензиите на Балканот. Грчката надворешна политика за време на Студената војна и по нејзиното завршување настојува да ги задржи основните принципи кои ја обликуваат надворешната политика, преку промоција на сопствените национални интереси во контекст на сојузи и обврски, мир и стабилност во регионот, реafirмирање на владеењето на правото и справување со причините и појавата на насилството. Развојот на настаните на Балканот директно влијае врз мирот и стабилноста и на грчкото општество. Покрај напорите за негување на добри билатерални односи со соседните држави, Грција сè уште има отворени прашања со соседните држави Албанија, РС Македонија и Турција. Турција е држава со најдолг кандидатски статус во ЕУ, а РС Македонија и Албанија се држави кои очекуваат старт на преговори со Европската Унија, а во многу наврати имаат тензични односи со Грција што резултирало со низа блокади кон европскиот пат.

Статусот на грчкото малцинство во Албанија е едно од нерешените прашања што постојат меѓу двете земји. Поранешниот комунистички режим му додели ограничени права на грчкото малцинство во специфично одредената малцинска зона која се состои од 99 села. Од падот на комунизмот, прашањата поврзани со третманот на грчкото малцинство често предизвикуваат тензии во односите меѓу Грција и Албанија. Актуелните прашања првенствено вклучуваат почитување на правата на сопственост, пристап до образование на грчки јазик надвор од „зоната на малцинството“, точни пописни бројки и повремени насилни инциденти насочени кон грчкото малцинство. Ставот на грчката влада е дека прашањата со кои се соочува грчкото малцинство треба да се решат како услов за пристапување на Албанија во Европската Унија. Грчкиот премиер Костас Караманлис и албанскиот премиер Сали Бериша во 2004 година го потпишаа Договорот за заштита на нивните поморски граници, со што двете земји дополнително ја унапредуваат соработката од економски аспект. По Договорот, Костас Караманлис ја изрази својата цврста поддршка за интеграцијата на Албанија во Европската Унија заедно со другите балкански земји. Меѓутоа, во текот на 2014 година, само една година по изборот на Рама,

односите меѓу Албанија и Грција се влошија и стануваа сè позатегнати, а Договорот што ги дефинираше поморските граници наиде на непочитување од албанска страна. Под грчкото претседателство со ЕУ, Албанија на 24 јуни 2014 година го доби официјалниот статус на кандидат за ЕУ, што се совпаѓа со 10-годишнината од Агендата 2014, предложена од грчката Влада за зајакнување на интеграцијата на Албанија и сите земји од Западен Балкан во Европската Унија. Во јули 2015 година, грчкиот министер за надворешни работи Никос Косијас ја посетил Албанија како дел од неговата турнеја низ Западен Балкан. За време на неговата посета, двете нации ги потврдиле своите блиски врски, велејќи дека меѓу двете држави нема отворени прашања или табу-теми. Тие се согласиле дека морското прашање ќе се реши во догледно време, но двајцата министри ги истакнале блиските, стратешки и пријателски врски на народот. Косијас истакнал дека грчкото национално малцинство, Албанците во Грција и нивното заедничко минато и иднина биле мостови за одржливи, силни и плодни односи.

Односите меѓу Грција и Турција се обележани со наизменични периоди на меѓусебно непријателство и помирување уште откако Грција ја освои својата независност од Отоманската Империја во 1830 година. Со пристапот на двете држави во НАТО во 1952 година нивниот непријателски однос продолжи да се продлабочува. Пикот на недоразбирањата беше постигнат во 1974 година со кипарскиот државен удар, веднаш проследен со турската инвазија на Кипар во истата година, воената криза Имија/Кардак во 1996 година и последователните воени конфронтации околу спорот со Егејското Море. Период на релативна нормализација започна по 1999 година со т.н. „земјотресна дипломатија“, што особено доведе до промена на дотогашниот цврсто негативен став на грчката влада по прашањето за пристапувањето на Турција во Европската Унија. Грчко-турскиот спор околу Кипар датира години претходно пред пикот на спорот во 1974 година. На 15 јули 1974 година, група националисти од кипарските Грци ја формираа ЕОКА, поддржани од грчката воена хунта во Атина, извршиле државен удар против кипарскиот претседател и надбискупот Макариос. Поранешниот човек на ЕОКА, Никос Сампсон, бил назначен за претседател. На 20 јули, Турција, користејќи го својот статус на гарант што произлегува од трилатералните договори од Цирих и Лондонскиот договор од 1959 до 1960 година, го нападна Кипар без никаков отпор од британските сили со седиште на островот, окупираше 37 % од северниот дел и ги протера Грците од тој дел на островот. Војната меѓу Грција и Турција изгледала неизбежна, но вистинската војна била избегната кога пучот на Сампсон пропадна неколку дена подоцна и Макариос се вратил на власт. Исто така, грчката воена хунта во Атина, која не успеала да се спротивстави на турската инвазија, паднала од власт на 24 јули. Штетата на турско-грчките односи била направена, а окупацијата на Северен Кипар од турските трупи ќе биде точка на заглавување во грчко-турските односи во наредните децении. Официјалните односи меѓу Грција и Турција биле подобрени во 2015 година, главно поради поддржувачкиот став на грчката влада кон напорите на Турција за пристапување во ЕУ, иако одделни прашања никогаш не биле целосно решени и остануваат постојани извори на конфликти. Тензиите продолжиле и во 2015 година поради турските воени активности кои Грција ги сметала за прекршување на грчките национални права на суверенитет на море и во воздух. Неуспешниот државен удар во Турција во 2016 година придонел за зголемување на нетрпеливоста помеѓу двете соседни држави. Од 70-тите години се појавиле дополнителни прашања меѓу двете земји во врска со правата на суверенитет на Егејското Море. Од крајот на Втората светска војна, турските власти инсистирале за разграничување на прашањата поврзани со

територијалните води, воздушниот простор и другите поврзани зони на контрола. Конфликтот бил мотивиран и од размислувањата за воените тактички предности и од прашањата за економската експлоатација на Егејот. Последното прашање стана особено значајно, бидејќи по 1970 година имало очекувања за наоѓање нафта во Егејското Море. Ова било истакнато за време на кризата во 1987 година, кога турски брод требало да влезе во спорните води за да спроведе истражување на нафта. Грчкиот премиер од тоа време, Андреас Папандреу, наредил бродот да биде потопен доколку се најде во спорните води за кои претендира Грција. За ова прашање во Давос се одржале консултации меѓу грчкиот и турскиот премиер. Прашањата што не се решени до денес се однесуваат на меѓусебното разграничување на неколку зони на контрола: ширина на територијалните води, ширина на националниот воздушен простор, разграничување на зоната на континенталниот грбен во меѓународните делови на Егејското Море.

Во **четвртата глава**, акцент се става на односите помеѓу Грција и Југославија кои биле генерално пријателски, но повремено биле затегнати поради настаните по Втората светска војна, учеството на Југославија во Граѓанската војна во Грција и загриженоста околу Социјалистичка Република Македонија, која дополнително беше нагласена по независноста на Македонија. По отцепувањето на Република Македонија од поранешна Југославија во 1991 година, Грција одбива да го признае нејзиното уставно име. Привремената референца Поранешна Југословенска Република Македонија (ПЈРМ) се користеше во односите со Грција од 1991 до 2019 година. Сите земји членки на Обединетите нации се согласиле да го прифатат секој конечен договор што произлегува од преговорите меѓу двете земји. Спорот не ги спречи двете земји да уживаат трговски врски и нивоа на инвестиции. На 13 септември 1995 година, двете земји ја потпишаа Привремената спогодба, со која Грција ја призна Република Македонија под нејзината привремена референца. Преговорите за решавање на спорот продолжија наизменично од 1995 до 2018 година. Под притисок на Грција, Европската Унија и НАТО се согласија дека за да може Република Македонија да добие покана за влез во овие институции, прво треба да се реши спорот за името. Ова резултирало со случај во Меѓународниот суд на правдата против Грција за прекршување на Времената спогодба. Во конфликтот од 2001 година во Република Македонија, Грција испрати мировни сили заедно со другите членки на НАТО и Европската Унија. На 4 октомври 2012 година, грчкиот министер за надворешни работи Димитрис Аврамопулос испрати Меморандум за разбирање до министерот за надворешни работи на Република Македонија, Никола Попоски. На 12 јуни 2018 година, Грција се согласи да го признае својот сосед како Република Северна Македонија, потег што Република Македонија го поздрави, а на 17 јуни 2018 година двајцата премиери Алексис Ципрас и Зоран Заев го потпишаа Договорот од Преспа, со кој заврши спорот за името. Договорот беше предмет на национален референдум одржан во Република Македонија на 30 септември 2018 година, со кој беше одобрен Договорот и земјата беше преименувана во „Северна Македонија“.

Спорот за уставното име на Македонија датира од прогласувањето независност на Република Македонија во 1991 година. Грција тврди дека терминот Македонија се однесува на историското Кралство Македон и дека неговата употреба во името на соседната земја би узурпирала суштински дел од исклучиво „грчката“ култура и наследство. Исто така, од грчка страна се тврди дека употребата на името Македонија подразбира територијални амбиции на северна грчка провинција што го носи истото име. По прогласувањето

независност на Република Македонија во 1991 година, енергичните приговори на Грција за вклучувањето на зборот „Македонија“ во името на земјата го одложија нејзиното признавање од страна на меѓународната заедница и нејзиниот пристап во ОН. Компромисната формула „Поранешна Југословенска Република Македонија“ (ПЈРМ) беше како привремена референца наместо официјално име за земјата. Во април 1993 година, Македонија стана дел од ОН под привремената референца ПЈРМ. Одредени меѓународни организации како ММФ и Светска банка ја усвоиле терминологијата на ОН, а многу други држави ја признале земјата како ПЈР Македонија. Грција првично воопшто не ја призна земјата и вовеле трговско ембарго за Македонија. Ембаргото, кое траело до 1995 година, било особено штетно за македонската економија; како земја без излез на море, таа била зависна од пристапот до грчките пристаништа. Привремената спогодба од 1995 година, во која ниту една земја не се споменува по име, доведе до релативно нормализирање на односите. Република Македонија, преку амандмани во уставот, кои било наведено негирање на какви било претензии на грчка територија. Грција се согласила да не го блокира приемот на Македонија во меѓународните организации чиј член беше и самата Грција, под услов Македонија да пристапи под името „Поранешна Југословенска Република Македонија“. Во април 2008 година, на самитот на НАТО во Букурешт, Грција ги отфрлила сите предлози на македонската влада и посредникот на ОН, Метју Нимиц – вклучително и името „Република Македонија (Скопје)“ – и ставила вето на приемот на Македонија во НАТО. Со оглед на тоа што Македонија би се согласила да пристапи како „Поранешна Југословенска Република Македонија“, грчкото вето не било ништо друго освен јасно прекршување на Привремената спогодба од 1995 година. Во декември 2009 година, Грција ставила вето и на почетокот на преговорите за членство на Македонија во ЕУ. Сржта на проблемот бил целосниот недостаток на доверба. Грција сфаќа дека единствената моќ да ја натера Република Македонија да го промени уставното име е да ја искористи својата позиција како членка на ЕУ за да го блокира патот на Македонија кон членство во ЕУ. Преспанскиот договор, или Договорот од Преспа, е меѓународен договор, потпишан од министрите за надворешни работи на Грција и на Македонија, Никос Косијас и Никола Димитров, и посредникот на ООН за спорот за името Македонија, Метју Нимиц, на 17 јуни 2018 година во селото Нивици, Грција, на Преспанското Езеро. Договорот ја заменува Времената спогодба потпишана во Њујорк на 13 септември 1995 година. Тој треба да биде решение за спорот меѓу Грција и Македонија и да воспостави стратешко партнерство меѓу двете држави. Согласно со Договорот, Македонија го промени официјалното и уставно име во Република Северна Македонија, *erīa omnes*, а Грција го призна државјанството на соседната земја како македонско/граѓанин на Република Северна Македонија, се согласи да го именува официјалниот јазик на соседната земја како македонски и се обврза да не го попречува членството на соседната земја во меѓународните организации. Во грчката и во македонската јавност сè уште има поделени размислувања за Договорот.

Во **заклучокот** се даваат дадат сумарни согледувања на севкупниот анализиран период и ќе се извлечат главни поенти во однос на анализираната тематика.

ОЦЕНКА НА ТРУДОТ

Трудот на м-р Ирена Шуменковска претставува еден од ретките обиди во областа на политичките науки и меѓународните односи за синтетизиран, аналитичен и, пред сè, темелен пристап кон грчката политика и нејзините последици по поширокиот регионален контекст, во формативен период кој е крајно релевантен и за нашата држава, РС Македонија, поточно од 1974 до 2018 година. Во оваа смисла, пристапот на кандидатката е систематичен, хронолошки логичен и информативен, со откривање на детали за кои малку се зборува во стручната јавност.

Обработувањето на внатрешнополитичките прилики во грчката држава во дадениот период и темелна анализа на главните формативни политички, религиозни и, воопшто, општествени фактори, укажува на сеопфатност и широка визија на кандидатката во обработката на темата. Завидниот број извори и референци само ја надополнува сликата за солиден академски труд кој оди над стандардите кои вообичаено се среќаваат во локалната академска средина. Ако кон ова се придодаде и втората клучна димензија, а тоа се најкритичните билатерални спорови на Грција во анализираниот период, се добива целосна и заокружена слика за политичкиот историјат на една држава со која и самата РС Македонија водеше тридецениски спор, без притоа во целост да знае од каде е неговата генеза во самото грчко општество и кои се изворите и социјалната патологија која стои зад тоа.

Самиот избор и обработката на зададената тема за македонскиот академски, но и поширок општествен контекст има огромно значење со оглед на тоа што фрла комплетно ново светло на тема кој веќе се смета за затворена. Докторската дисертација, иако не директно, на специфичен начин предупредува да не се избрзува со таков заклучок. Анализата на политичките прилики во Грција во периодот од 1974 до 2018 година укажува на подлабоки предизвици пред кои самата грчка држава може повторно да се исправи. Дадениот пресек на овој критичен период укажува на една политичка траекторија која и македонското општество секогаш мора да ја калкулира како политичка варијабла во сопствените политички аспирации и надворешнополитички приоритети.

Во таа смисла, трудот не само што дава значаен придонес во домашната литература од областа на политичките науки и меѓународните односи, туку со квалитетот на дадената анализа претставува предизвик за пошироката научна мисла и општествено-политичка практика.

Трудот е напишан со користење на солидна научна методологија, а текстот е презентиран на јасен и разбирлив начин, што е особено значајно заради неговото потенцијално користење во практиката од сите правосудни чинители. Во таа насока, сакаме да посочиме и на обемната користена литература, коректно цитирана, со што трудот уште повеќе добива вредност како на академски, така и на практичен план.

Докторската дисертација на кандидатката м-р Ирена Шуменковска, со наслов: „Грција по падот на хунтата до Преспанскиот договор (1974 – 2018) – внатрешнополитичкиот развој и неговото влијание на односите со соседите“ („Greece from the fall of the junta until the Prespa Agreement (1974-2018) – internal political development and its influence on the relations with its neighbors“), според мислењето на Комисијата за оценка, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд. Трудот несомнено претставува значаен придонес во домашната литература од областа на политичките науки и

меѓународните односи, а ќе претставува и солидна основа за натамошни истражувања во оваа сфера не само на кандидатката, туку и на сите други кои во иднина ќе се посветат на оваа област.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатката м-р Ирена Шуменковска, со наслов: „Грција по падот на хунтата до Преспанскиот договор (1974 – 2018) – внатрешнополитичкиот развој и неговото влијание на односите со соседите“ („Greece from the fall of the junta until the Prespa Agreement (1974-2018) – internal political development and its influence on the relations with its neighbors“

Скопје, 29.2.2024

КОМИСИЈА

Проф. д-р Сашо Георгиевски, с.р.
Проф. д-р Ненад Марковиќ, с.р.
Проф. д-р Ирена Рајчиновска Пандева, с.р.
Проф. д-р Васко Наумовски, с.р.
Проф. д-р Иванка Василевска, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „СЛОБОДАРСТВО, ДРЖАВА И ПРОМЕНА: ОБЕРТОНОВ ПРОЗОРЕЦ ЗА УЛОГАТА НА ДРЖАВАТА ВО МАКЕДОНСКОТО ОПШТЕСТВО (LIBERTARIANISM, STATE AND CHANGE: OVERTON WINDOW ON THE ROLE OF THE STATE IN THE MACEDONIAN SOCIETY)“ ОД М-Р НИКОЛА Љ. ИЛИЕВСКИ, ПРИЈАВЕНА НА ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на седницата одржана на 22.12.2023 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација со наслов: **„Слободарство, држава и промена: Обертонов прозорец за улогата на државата во македонското општество (Libertarianism, state and change: Overton window on the role of the state in the Macedonian society)“** од кандидатот м-р **Никола Љ. Илиевски**, во состав: проф. д-р Зоран Илиевски, проф. д-р Ненад Марковиќ (ментор), проф. д-р Иван Дамјановски, проф. д-р Ана Чупеска и проф. д-р Горан Илиќ. Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатот м-р Никола Љ. Илиевски, со наслов: „Слободарство, држава и промена: Обертонов прозорец за улогата на државата во македонското општество (Libertarianism, state and change: Overton window on the role of the state in the Macedonian society)“, содржи 637 страници компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman, со 1,5 проред и големина на букви 12, со 1192 фуснота и 865 библиографски единици, од кои над 400 книги, статии и написи, и поголемиот број интернет извори меѓу кои документи, анализи, релевантни написи и колумни.

Оправданоста за создавањето на овој труд може да се гледа од две перспективи, и тоа академска (научна) и општествена. Академската оправданост на овој труд се поистоветува со потребата од воведување на слободарски, или либертаријански дискурс во општествените науки, како начин за преиспитување на доминантните научни премиси, а со тоа и збогатување на македонската академска сцена. Општествената оправданост на овој труд, или активистичка перспектива, се поврзува со потребата за проширување на слободарските, односно либертаријанските идеи, како и стратегиите кон (по)слободно општество, посебно помеѓу младите лица, кои (сеуште) имаат порив за општествена промена и постигнување на праведно и просперитетно општество.

Основен предмет на ова истражување е идеолошката свест, односно гледиштата, ставовите и верувањата на поединците за улогата на државата, како специфична организација, во општеството. Овие гледишта, ставови и верувања, и тоа конкретизирани за улогата на државата, се во сржта на концептот наречен идеолошка (пот)свест, која дополнително се разгледува во текстот и се однесува на афинитетите и идентификациите на поединците со конкретна (политичка) идеологија од (политичко) идеолошкиот спектар, наречен идеолошко каро.

Главниот мотив, позади предметот на истражување е Хаековата (хипо)теза дека владеачките идеи во едно општество, на среден и долг рок ги одредуваат општествените институциите како и јавните политики, односно адаптирањето на идеите кај поединците, несомнено влијае врз градењето, моделирањето и контурите на политичкиот систем во конкретното општество. Во таа насока, предметот на ова истражување тесно е поврзано со јавното мислење, посебно на интелектуалната јавност, за она што претставува држава, кои функции треба да ги има, и секако кои се границите на нејзината надлежност, во поглед на човековите делувања и општествените односи кои произлегуваат од истите.

Овој труд има повеќе цели, од кои може да се издвојат четири основни и две посебни. Како основни цели на истражувањето се издвојуваат: 1) да се направи историска и суштинска анализа на широката идеолошка традиција на слободарството, со посебен фокус на идеологијата на либертаријанизмот; 2) да се направи суштинска анализа на општествениот феномен на држава, изразен преку повеќе групи на показатели, во кои е изразена нејзината суштина; 3) да го објасни феноменот на општествена и идеолошка промена, со посебен фокус на субјектите и стратегиите на мирна општествена промена; 4) да подготви емпириски модел на концепот на Овертонов прозорец на политички можности, со посебен фокус на прашањето на улогата на државата во (македонското) општеството.

Како посебни цели на истражувањето се посочени: 1) да поттикне проникнување на слободарските научни поставки во македонската академска средина, изразени низ филозофскиот индивидуализам, природно-правната теорија на правото, Австриската економска школа, теоријата на јавен избор, перспективите за алтернативно владеење, Хаековата теорија на општествена промена, праксеологијата на Мисес, прозорците на јавно мислење, Овертоновиот прозорец на политички можности, стратегиите за слободарска промена, филозофијата на објективизмот и други релевантни традиции, во рамки на пошироката слободарска и 2) да поттикне идеолошка, а, следствено, и општествена промена во македонското општество кон (по)слободно општество.

Во поглед на содржината, дисертацијата е структурирана во пет големи целини (вовед, триесет и четири подглави и заклучок). Содржината е фрагментирана, но детална.

Првиот дел од оваа дисертација (**Слободарство, либерализам и либертаријанизам**) е посветен на идејната (или идеолошката) традиција на слободарството, и тоа сфатено во негова најширока смисла, ограничено со она што се нарекува пристап на филозофски индивидуализам. Истото е претставено преку историска анализа, како и неговите различни толкувања и оправдувања, но и суштинска анализа, преку извлекување на најбитните поставки. На тој начин се врши анализа, преку систематизација и споредба на тоа што претставува индивидуализам, либерализам, либертаријанизам, индивидуалистички анархизам, анархокапитализам, социјален (модерен) либерализам, Австриска економска школа, Чикашка монетарна школа, објективизам, капитализам, отворено слободарство, како и други тенденции, во рамките на широките идејни поставки на слободарството.

Вториот дел (**Држава, власт и критика**) е посветен на државата, како *sui generis* општествена организација, нејзината доминантност и сеприсутност во рамки на општествените процеси, во последните два до три века, проследена со аксиомска поставеност во општествените науки. Дополнително, во овој дел, покрај етимолошкото и суштинското поимање на државата, заедно со различни типологии на државата, инкорпорирани се групирани показатели, со цел обезбедување на методологија за нејзино сеопфатно емпириско мерење и претставување. Секако, мерењето на државата претставува сериозен научен потфат, за кој е потребен сериозен тим составен од различни општествени научници и методолози, и бара далеку поголема академска подготвеност, од онаа што може да ја поседува еден кандидат на докторски студии во полето на политичките науки. На крајот на овој дел се наведени три основни критики на државата, дадени од слободарска призма, и тоа: морална или филозофска, економска или утилитарна, како и правна критика, која се надоврзува на претходните две.

Третиот дел (**Идеолошка и општествена промена**) од трудот се однесува на феноменот на промена, низ призма на општествените науки, кој конкретно се појавува како идеолошка и општествена промена. Идеолошката промена е на ниво на поединците и промена во нивната идеолошка свест, што ги означува гледиштата, ставовите и верувањата на поединците (за улогата на државата во општествените процеси). Општествената промена е промена на основните политичко-правни институции, политички систем и/или промена во рамките на јавните политики, која е доминантно манифестирана како политичка промена. Промената, како предмет на овој дел, е аспектирана низ идејната традиција на слободарството, и тоа како мирољубива промена, канализирана низ постојните институции и поттикната преку идеолошка промена кај мнозинството од граѓаните, или барем кај оние најактивните. Во продолжение, анализирани се и субјектите на промена, како и неколку примери на успешни општествени промени кон (по)слободно општество.

Четвртиот дел (**Идеолошко каро и прозорци на јавно мислење**) од трудот се однесува на политичко-идеолошкиот спектар, наречен идеолошко каро, како и концептите на прозорци на јавно мислење, кои во овој случај се конкретизирани со посебен фокус врз улогата на државата во општеството и идеолошките преференци на поединците. Карото е спектар составен од повеќе видови на идеологии, како и концептуални видови на држава, кои соодветствуваат на првите. Целта на карото, покрај систематизирање и графичко претставување на идеологиите и државите, е и позиционирање на поединците во истото тоа, во зависност од нивните идеолошки преференции (или идеолошка свест). Позиционирањето на поединците во карото се изведува со помош на анкетен прашалник. Прозорците на јавното мислење (за улогата на државата во општеството и идеолошките преференции) претставуваат концептуални модели, кои се креирани со цел да го лоцираат јавното мислење во однос на идеите. Тие се составени од 3, односно 5 прозорци, и тоа: Овертонов прозорец, два чувствителни и два незамисливи прозорци на јавно мислење. Процесот на емпириско претставување на прозорците за улогата на државата и идеолошките преференции започнува со изработка на анкетен прашалник, составен од 28 тврдења, кои испитаниците имаат можност да ги оценат од 1 до 5, каде што 1 е „воопшто не се согласувам“, додека, пак, 5 е „целосно се согласувам со тврдењето“. Покрај тврдењата, во прашалникот има и секција посветена за

лични податоци за испитаникот, односно старосна група, степен на образование, работа, етничка припадност, плата, место на живеење и слично.

Петтиот дел (**Анализа на идеолошко каро и прозорци на јавно мислење**) од трудот се однесува на анализата на резултатите, претставување по однос на категории, како и развивање на идеолошко каро за сите испитаници и прозорци на јавно мислење за улогата на државата во македонското општество и идеолошките преференции во јавното мислење. Тие се проследени со коментари, заклучни согледувања и препораки.

Методологијата на истражувањето се базира врз квалитативно-квантитативен методолошки пристап, во чиј склоп се користат три научни методи, имено анализа на содржина, компаративен метод и собирање и анализа на податоци врз основа на анкетен прашалник.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Разработувањето на една од доминантните идеологии кои доаѓаат од современиот пазарен пристап на западните политички и економски системи, либертаријанизмот, не е тема која е често обработувана како од академска, така и од применета перспектива. Затоа, овој труд претставува пионерски напор во два правца. Првиот е обид целосно, систематично и заокружено да се презентира и да се анализира либертаријанската мисла низ перспективата на нејзиниот историјат, канонски автори и најзначајните правци и школи. Вториот правец е обидот, за прв пат, во македонскиот политички контекст да се измерат ставовите на општата јавност низ призмата на Овертоновиот прозорец за улогата на државата и да се сместат главните групи граѓани, соодветно на истражените демографски категории, на идеолошка скала.

Токму овој прецизен квантитативен пристап што дава исклучително логични резултати, кои се притоа и лесни за интерпретација, е најголемата предност и најсилната страна на овој докторски труд. Аналитиката присутна во докторската дисертација овозможува досега невиден пресек на ставовите на граѓаните по однос на редица политички сензитивни прашања, а низ перспектива на либертаријанските вредности. Осврто на можноста за трансформација на вредностите во македонското општество е, исто така, голем придонес кон научната мисла и реално ги формира очекувањата на академската и стручната аналитичка јавност околу рамките во кои може да се движи интерниот идеолошки курс во македонското општество.

Трудот е напишан со користење на солидна научна методологија, а текстот е презентираан на јасен и разбирлив начин, што е особено значајно заради неговото потенцијално користење во практиката од сите правосудни чинители. Во таа насока, сакаме да посочиме и на обемната користена литература, коректно цитирана, со што трудот уште повеќе добива вредност како на академски, така и на практичен план.

Докторската дисертација на кандидатот м-р Никола Љ. Илиевски, со наслов: **Слободарство, држава и промена: Овертонов прозорец за улогата на државата во македонското општество (Libertarianism, state and change: Overton window on the role of the state in the Macedonian society)**, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд. Трудот несомнено претставува значаен придонес во домашната литература од областа на

теоретските политички науки и политичката филозофија, а ќе претставува и солидна основа за натамошни истражувања во оваа сфера не само на кандидатот, туку и на сите други кои во иднина ќе се посветат на оваа област.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатот м-р Никола Љ. Илиевски, со наслов: **Слободарство, држава и промена: Овертонов прозорец за улогата на државата во македонското општество (Libertarianism, state and change: Overton window on the role of the state in the Macedonian society)**.

Скопје, 29.2.2024, Скопје

КОМИСИЈА

Проф. д-р Зоран Илиевски, с.р.
Проф. д-р Ненад Марковиќ, с.р.
Проф. д-р Иван Дамјановски, с.р.
Проф. д-р Ана Чупеска, с.р.
Проф. д-р Горан Илиќ, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „БИОЛОШКИ ТРЕТМАН НА ОТПАДНИ ВОДИ ОД ПЕТРОХЕМИСКА ИНДУСТРИЈА СО ПРИМЕНА НА ГРАНУЛИРАНИ АЕРОБНИ МИКРООРГАНИЗМИ“ ОД М-Р ИСМАИЛ ЕРДИЛ, ПРИЈАВЕНА НА ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, на седницата одржана на 28.12.2023 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатот м-р Исмаил Ердил со наслов: „Биолошки третман на отпадни води од петрохемиска индустрија со примена на гранулирани аеробни микроорганизми“, во состав: проф. д-р Наталија Атанасова-Панчевска (претседател), проф. д-р Џоко Кунгуловски (ментор), проф. д-р Јане Богданов (член), проф. д-р Ленка Цветановска (член) и проф. д-р Славчо Христовски (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатот м-р Исмаил Ердил, со наслов: „Биолошки третман на отпадни води од петрохемиска индустрија со примена на гранулирани аеробни микроорганизми“, содржи 163 страници компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman, со 1.0 проред и големина на букви 12, со 0 фусноти и 133 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти и интернет-ресурси.

Трудот е структуриран во 6 глави, од кои првата и последната се вовед и користена литература. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во **воведот** на трудот, **првата глава** од докторската дисертација, кандидатот детално го елаборира проблемот со третманот на отпадните води од петрохемиската индустрија, а посебно внимание посветува на фенолот и неговите посложени соединенија како доминантни соединенија во отпадните води од оваа индустрија. Фенолните соединенија се акумулираат во животната средина и ако соодветно не се третираат, најчесто се акумулираат во акватичните и терестичните екосистеми. Кандидатот внимателно ги набројува постојните технологии, односно апликативните физички, хемиски и биолошки методи за отстранување на фенолот од отпадните води. Тој смета дека биолошкото отстранување на фенолот од животната средина е најприфатливо бидејќи тоа е еколошко, заштедува енергија и е еден од најефективните методи за отстранување фенол од отпадна вода која денес се применува во пракса. Особено внимание е посветено на аеробните микроорганизми кои се користат во третманот на отпадните води, посебно на гранулираните аеробни микробни системи кои како конзорциуми од различни групи микроорганизми се сè поактуелни при примената на новите технологии за третман на силно загадени води од петрохемиските индустрии.

Во **втората глава** се презентирани **целите** на докторската дисертација. Имајќи ја предвид сложеноста на процесот на третман на отпадните води од петрохемиската индустрија, главна цел на оваа дисертација е изолација, карактеризација и идентификација на микроорганизми кои имаат способност да вршат биотрансформација и комплетна оксидација на фенолот присутен во отпадните води. Целите на дисертацијата се дефинирани во седум целини, и тоа:

- Иницијален биолошки третман на рафинериска отпадна вода во лабораториски услови со примена на автохтона микробна култура.
- Изолација и карактеризација на автохтона микробна култура (бактерии и квасци).
- Умножување на автохтона микробна култура на минерална отпадна вода во лабораториски услови.

- Адаптација на избрани изолати микроорганизми кон зголемени концентрации фенол во медиумот. Умножувањето ќе се спроведе на минерален раствор збогатен со различни концентрации на фенол од 50, 100, 200, 300, 500, 800, 1000 mg L⁻¹.
- Изолација, селекција и идентификација на микроорганизми издвоени од активна тиња умножена на синтетска отпадна вода. За изолација на таргетираните микроорганизми ќе се користат соодветни селективни подлоги опишани од Celik и соp., 2008, а за нивна идентификација ќе се користи технологијата со MALDI-TOF/Saramis (Erhard и соp., 2008).
- Умножување на аеробни гранули во синтетска отпадна вода или MSM-медиум и одредување на толерантност кон фенол.
- Семиконтинуиран третман на рафинериска отпадна вода со примена на гранулирана микробна култура збогатена со предходно изолирана и адаптирана автохтона микробна култура (фаза 1)
- Континуиран третман на рафинериска отпадна вода со примена на гранулирана микробна култура збогатена со предходно изолирана и адаптирана мешана култура на бактерии и кваци (фаза 2). Овој тест ќе се спроведе во лабораториски биореактор со постепено збогатување на медиумот од 250, 500, 750 и 1000 mg L⁻¹ фенол.

Предмет на истражување на докторската дисертација е изнаоѓање на иновативно решение за биодеградавање на фенолот, присутен во отпадните води од петрохемиската индустрија, со примена на гранулирани аеробни микробни култури.

Краток опис на резултатите од истражувањето

За реализација на целите на оваа докторска дисертација, беа анализирани 264 примероци отпадна вода од рафинерија од РС Македонија. Анализите се спроведени на синтетска и оригинална рафинериска отпадна вода со примена на нативна микробна култура и гранулирани аеробни микроорганизми. По умножување на нативни биогранули во синтетска отпадна вода (MSM медиум) сувите материи во отпадна вода имаа тенденција на зголемување на масата од 607, 0 mg * L⁻¹ до 897, 0 mg * L⁻¹ во текот на три повторувања на експериментот, што укажува на зголемување на биомасата по 24 h аерација. Таложењето на биомасата, изразена како ml биомаса на 30 min, исто така покажува зголемување по аерацијата, од 0, 2 ml/30 min до 0, 7 ml/30 min. ХПК на отпадната вода во текот на експериментот е намалена од 360 mg · L⁻¹ на 270 mg · L⁻¹ во текот на 24 h аерирање. Масните материи во водата се намалени од 2, 4 на 2, 0 mg · L⁻¹. Хлоридите во отпадната вода на почетокот од аерацијата беа 102, 0 mg · L⁻¹ а по завршување на аерацијата 95, 5 mg · L⁻¹. Зголемувањето на NO₃⁻ од 0, 3 до 3, 6 mg L⁻¹ укажува на активен процес на нитрификација во аеробниот сегмент од биореакторот.

Испитувањето на деградациска способност на нативни и гранулирани микроорганизми во контролирани услови е спроведено во биореактор со волумен од 2 L за времетраење од 72 часа. Кинетиката на процесот е следена преку промените на рН-вредноста, концентрацијата на суви материи и промени во концентрациите на вкупни феноли. Концентрацијата на сувите материи во отпадна вода од 584 mg * L⁻¹, на почеток, се зголемиле на 706 mg * L⁻¹. Концентрацијата на ХПК вредноста на отпадната вода во текот на експериментот била зголемена од 59 mg * L⁻¹ до 253 mg * L⁻¹ во текот на 24 h аерирање.

За изолација на микроорганизми кои имаат потенцијал да разградуваат фенолни соединенија, од исталожената биомаса на претходно спроведените лабораториски тестови, беше засеан со техника на L-стапче на соодветни подлоги. За изолација на бактерии беше користена подлога TSA-медиум, а за изолација на квасци YP и Розе Бенгал Агар (анг. Rose Bengal Agar), карактеристични подлоги за селективна изолација на квасци. Беа изолирани вкупно 9 изолати, од кои 5 бактерии (BF 1 – BF 5) и 4 квасци (KvF 4- KvF 9) соодветно означени. Сите изолати покажаа способност да разградуваат фенол во концентрации од 1500 mg * L⁻¹. Изолатот BF-1 е Грам-позитивна бактерија со и можност да разградува фенол до концентрација од 200 mg*L⁻¹, изолатот BF-2 е Грам-позитивна спорогена бактерија со можност да разградува фенол до концентрација од 1500 mg*L⁻¹, изолатот BF-3 е Грам-позитивен кокобацил со можност да разградува фенол до концентрација од 1500 mg*L⁻¹, изолатот BF-4 е Грам-позитивна бактерија со можност да разградува фенол до концентрација од 200 mg*L⁻¹, изолатот BF-5 е Грам-позитивна бактерија со можност да разградува фенол до концентрација од 1500 mg*L⁻¹, изолатот KvF-6 е несакхаромицетен квасец со можност да разградува фенол до концентрација од 1500 mg*L⁻¹,

изолатот KvF-7 е несахаромицетен квасец со можност да разградува фенол до концентрација од $500 \text{ mg} \cdot \text{L}^{-1}$, изолатот KvF-8 е несахаромицетен квасец со можност да разградува фенол до концентрација од $1500 \text{ mg} \cdot \text{L}^{-1}$ и изолатот KvF-8 е несахаромицетен квасец со можност да разградува фенол до концентрација од $1500 \text{ mg} \cdot \text{L}^{-1}$.

Од спроведениот протеомски анализи на изолираните работни микроорганизми користени во оваа докторска дисертација беа идентификувани како *Bacillus subtilis*, *Leclercia adecarboxylata*, *Citrobacter sp.*, *Raoultella sp.*, *Leclercia adecarboxylata*. Интересен е изолатот *Leclercia adecarboxylata*, кој покажа голем потенцијал за биоразградување на фенолни соединенија, а која не се споменува во научната литература дека покажува таква способност.

Финалната биодеградација на фенол на изолираните микроорганизми инкорпорирани во аеробни гранулни системи спроведена е во лабораториски биореактор од 2 литри, на синтетска отпадна вода со почетна концентрација на фенол од 250 mg L^{-1} фенол и почетна концентрација на ХПК од $122 \text{ g} \cdot \text{L}^{-1} \text{ O}_2$. За време од 144 аеробен биотретман, концентрациите на фенолот и вкупната ХПК вредност беше значајно намалена.

Поглавјето **Литература** содржи 160 референци, од кои најголем дел со понов датум, кои се уредно презентирани според важечките стандарди и соодветно се цитирани во текстот.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатот м-р Исмаил Ердил, со наслов: „Биолошки третман на отпадни води од петрохемиска индустрија со примена на гранулирани аеробни микроорганизми“, претставува истражување во микробната биотехнологија. Изработката на темата на оваа докторска дисертација овозможува изнаоѓање на современо решение за третман на отпадните води од петрохемиската индустрија оптоварени со високи вредности на фенол со примена на гранулирани микроорганизми. Фенолот и неговите посложени соединенија како значајни полутанти на животната средина се акумулираат во животната средина и ако соодветно не се третираат, најчесто се акумулираат во акватичните и терестичните екосистеми. Биолошкото отстранување на фенолот од животната средина е најприфатливо бидејќи тоа е еколошко, заштедува енергија и е еден од најефективните методи за отстранување фенол од отпадна вода која денес се применува во пракса.

Докторската дисертација на кандидатот м-р Исмаил Ердил, со наслов: „Биолошки третман на отпадни води од петрохемиска индустрија со примена на гранулирани аеробни микроорганизми“, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатот, пред одбраната на докторскиот труд, ги објавил (како прв автор, во меѓународни научни списанија или еден труд во списание со импакт-фактор) следниве рецензирани истражувачки трудови:

[1]. Erdil Ismail, Kungulovski Ivan, Atanasova-Pancevska Natalija, Kungulovski Dzoko. Isolation adaptation and determination of *Bacillus subtilis* for bioremediation of phenol from wastewater. Institute of knowledge. 2020; 40 (3) 539–545. 1857-923X (e), 2545-4439 (p)

[2]. Erdil Ismail, Todorovska Ivkovikj Marija, Kungulovski Dzoko. Biodegradation of phenol at high concentration by newly isolated adapted and identified bacteria *Leclercia adecarboxylata*. Institute of knowledge. 2022 ; 53 (3) 541–494. 1857-923X (e), 2545-4439 (p)

[3]. Erdil Ismail, Kungulovski Ivan, Atanasova-Pancevska Natalija, Kungulovski Dzoko. Isolation Adaptation and Determination of Microorganisms for Biodegradation of Phenol from Wastewater. WOCOLS. 2019; ISBN: 978-975-6478-98-1 (pg. 43)

[4]. Erdil Ismail, A Review on Biological activities of Essential oils. International Journal Scientific Papers Vol. 2017; 20(2) ISSN 1857-923X - ISSN 2545- 4439

[5]. E. Ismail, D. Kocев, I. Kungulovski, N. Atanasova-Pancevska, Dz. Kungulovski. Biological Treatment of petrochemical wastewater by applying native and granulated microorganisms. FEMS Supported Symposium, Македонски медицински преглед, Списание на Македонското лекарско друштво. 2018; Год: 70 (supl.95), стр. 1 - 199 UDK: 61+061.231=866=20 CODEN: MK MPA 3 ISSN0025-1097

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

По внимателно, целосно и исцрпно разгледување на докторската дисертација на кандидатот м-р Исмаил Ердил со наслов: „Биолошки третман на отпадни води од петрохемиска индустрија со примена на гранулирани аеробни микроорганизми“, Комисијата смета дека се работи за самостоен научноистражувачки труд кој разработува актуелен еколошки проблем во микробната биотехнологија, односно во третманот на индустриски отпадни води со јасно дефинирани мотив и цели, научно подржани и апликативни резултати и релевантни научни заклучоци. Во докторскиот труд, според поставените цели на истражувањето, кандидатот прави обид од талогот од биобазените на прочистителната станица за третман на индустриски отпадни води од петрохемиска индустрија да издвои активни изолати од микрорганзими кои имаат капацитет да разградуваат фенол. Издвоените изолати микроорганизми кандидатот успева да ги адаптира на високи концентрации фенол од 1500 mg L⁻¹. Со користење на современи техники од протеомиката успешно се детерминирани изолираните бактерии. Од анализираната достапна литература, изолатот *Leclercia adecarboxylata*, кој покажа голем потенцијал за биоразградување на високи концентрации фенолни соединенија, досега не се споменува во научната литература дека покажува таква способност.

Анализата на резултатите, компарацијата и воспоставените корелации покажуваат дека докторската дисертација ја потврди примарната цел за биолошко разградување на токсичниот фенол со помош на избрани изолати микроорганизми.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатот **м-р Исмаил Ердил** со наслов „Биолошки третман на отпадни води од петрохемиска индустрија со примена на гранулирани аеробни микроорганизми“.

КОМИСИЈА

Проф. д-р Наталија Атанасова-Панчевска,
претседател, с.р.

Проф. д-р Џоко Кунгуловски, ментор, с.р.

Проф. д-р Јане Богданов, член, с.р.

Проф. д-р Ленка Цветановска, член, с.р.

Проф. д-р Славчо Христовски, член, с.р.

ПРЕГЛЕД

На теми за изработка на магистерски труд прифатени од
Наставно-нучниот совет на Стоматолошки факултет во Скопје
на седницата одржана на 08. 03. 2024 година

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	д-р Гоце Горевски	„Квалитативни и квантитативни разлики при употреба на ПРФ/PRF фибрин и хијалуронска киселина како терапевтски модалитети при зараснување на рана после екстракција”.	„Qualitative and quantitative differences in the use of PRF fibrin and Hyaluronic acid as therapeutic modalities for wound healing after extraction”.	Проф. д-р Едвард Јанев	Бр.02-428/3/ од 08.03.2024
2.	д-р Маџиде Иса	“Влијание на концентрацијата на хијалуронската киселина врз реконструкција на интерденталната папила во естетска зона,	„Influence of the concentration of hyaluronic acid on the reconstruction of interdental papilla in esthetic zone”	Проф д-р Анета Атанасовска Стојановска	Бр.02-601/2 од 08.03.2024
3.	д-р Семра Гурѓевиќ	„Преваленција на постоперативна болка по извршена ендодонтска терапија во една и две посети при примена на два различни цементи за дефинитивна оптурација на коренски канали”.	„Prevalence of postoperative pain after endodontic treatment performed in one and two visits when using two different types of sealing materials”.	проф. д-р Василка Ренцова	Бр.02-598/2 од 08.03.2024
4.	д-р Влора Нуредини	„Клиничко испитување за промена на бојата и на сензитивноста на забите по примена на третманите за негово избелување”.	„Clinical evaluation of color change and tooth sensitivity with bleaching treatment”.	проф. д-р Лидија Поповска	Бр.02-619/2 од 08.03.2024
5.	д-р Катерина Атанасовска	„Употреба на дигиталната технологија во ортодонтската пракса”.	„Use of digital technology in orthodontic practice”.	Проф. д-р Наташа Тошеска Спасова	Бр. 02-707/2 од 08. 03.2024
6.	д-р Верица Гаврилоска	„Влијанието на пуферскиот капацитет на плунката на застапеноста на денталниот кариес кај деца на дванаесетгодишна возраст”.	„The impact of the salivary buffer capacity on the representation in dental caries in twelve-year-old children”.	Проф. д-р Мира Јанкуловска	Бр. 02-731/2 Од 08.03.2024

Прилој бр. 5

**ПРЕГЛЕД
НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА СТОМАТОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ/ИНСТИТУТ**

1. ДОКТОРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Д-р Анета Лазарова	Перинатално и инфатилно орално здравје	Perinatal and infant oral health	Проф.д-р Елизабета Ѓоргиевска	8.3.2024 02-443/4
2.	Д-р Блерина Колгеци	Корелација помеѓу ризик факторите за дентален кариес и забниот статус кај дванаесет годишни деца	Correlation between risk factors for dental caries and dental status in twelve-year-old children	Проф.д-р Мира Јанкуловска	8.3.2024 02-474/2
3.	Д-р Нол Цена	Значењето на хематолошките и инфламаторни биомаркери во детерминирање на тежината на одонтогените инфекции	The significance of hematological and inflammatory biomarkers in determining the severity of odontogenic infections	Проф.д-р Даница Поповиќ Монеvsка	8.3.2024 02-366/3
4.	Д-р Шкипоње Гаши	Дентоалвеоларно периоперативно менаџирање на крвање кај пациенти со тромбоцитна хипоагрегабилност и пациенти кои примаат орална антикоагулациона и антиагрегациона терапија	Dentoalveolar perioperative management of bleeding in patients with thrombocyte hypoaggregability and patients receiving oral anticoagulant and antiaggregant therapy	Проф.д-р Сузана Божовиќ Двојаковска	8.3.2024 02-367/3
5.	Д-р Бојан Попоски	Клиничка, биохемиска и патохистолошка евалуација на ефектот на неензимските антиоксиданти кај орален мукозитис индуциран со 5-флуороурацил – анимален модел	Clinical, biochemical and histopathological evaluation of the effect of non-enzymatic antioxidants on oral mucositis induced by 5-fluorouracil – animal model	Проф.д-р Ќиро Ивановски	8.3.2024 02-189/7

РЕЦЕНЗИЈА
ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА
„МОДЕЛИРАЊЕ И ОПТИМИЗАЦИЈА НА ПРОЦЕСОТ НА
МИКРОЕНКАПСУЛАЦИЈА НА БИОАКТИВНИ КОМПОНЕНТИ ВО
ПОЛИСАХАРИДНИ МАТРИЦИ ПРЕКУ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА ПРИНЦИПОТ
КВАЛИТЕТ СПОРЕД ДИЗАЈН“
ОД М-Р ТАМАРА ГЕОРГИЕВСКА, ПРИЈАВЕНА НА
ТЕХНОЛОШКО-МЕТАЛУРШКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје, на 11. седница одржана на 15.2.2024 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатката м-р Тамара Георгиевска со наслов: „Моделирање и оптимизација на процесот на микроенкапсулација на биоактивни компоненти во полисахаридни матрици преку имплементација на принципот *квалиџеџи сџоред гизајн*“, во состав: д-р Катерина Атковска, вонр. проф. (претседател), д-р Кирил Лисичков, ред. проф. (ментор), д-р Мирко Маринковски, ред. проф. (член), д-р Дарко Димитровски, вонр. проф. (член) и д-р Снежана Филип, вонр. проф. (надворешен член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Технолошко-металуршкиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Тамара Георгиевска, со наслов „Моделирање и оптимизација на процесот на микроенкапсулација на биоактивни компоненти во полисахаридни матрици преку имплементација на принципот *квалиџеџи сџоред гизајн*“, претставува компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman, со 1,15 проред и големина на букви 12.

Трудот е структуриран во 6 тематски целини, и тоа: Вовед, Теоретски дел и литература, Експериментален дел, Резултати и дискусија, Заклучок и Користена литература. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во **воведот**, кандидатката се осврнува кон актуелноста на микроенкапсулацијата како технолошка постапка во фармацевтското процесно инженерство, потенцирајќи ја нејзината широка примена на различни видови енкапсулирани супстанции и ограничен број истражувани енкапсулирачки полимери. Во таа насока е анализиран растечкиот тренд на искористеност на микросферите и зголемената примена на постапките на микроенкапсулација од водечките фармацевтски компании. Во продолжение, направена е споредба на предностите на микрочестични дозирани форми во однос на конвенционални цврсти фармацевтски дозирани форми, кои доминантно се лидери на глобалните пазари на лекови. Во компаративната анализа се наведени предизвиците и недостатоците, потенцирајќи два клучни предизвика: отсуство на јасни и концизни насоки во регулаторните водичи за фармацевтски развој (ICH, EMA и FDA) за постапки засновани на микроенкапсулација и предизвиците поврзани со технолошки трансфер од лабораториски на индустриски услови, кој директно влијае врз комерцијализацијата на вакви препарати. На крајот од овој дел, накусо е наведена целта на истражувањето и избраните алатки од принципот *квалиџеџи сџоред гизајн* (QbD), како и применетите методи за карактеризација.

Првата глава од докторската дисертација е насловена „Теоретски дел и литература“. Во неа студиозно се претставени видовите на микрочестички, постапките за нивно добивање, како и најчесто употребените материјали во процесот на микроенкапсулација. Наведени се главните категории на микрочестички, како и нивните карактеристики. Изборот и составот на материјалите во формулацијата го определуваат механизмот на растворливоста и времетраењето на растворливоста. Следствено, главна компонента за добивање на микрочестични форми со модифициран профил на ослободување на енкапсулирана биоактивна супстанција се полимерите.

Даден е литературен преглед во кој се разработени методите за микроенкапсулација, со посебен акцент на методите: испарување на растворувач од емулзија и јонотропско гелирање. Во оваа глава се обработени и физичко-хемиските својства на избраните енкапсулирачки супстанции од категоријата на полисахаридни полимери (хидрокси пропилцелулоза и натриум алгинат) и енкапсулирани супстанции (ацетаминофен и етерично масло од портокал). Обработени се и шест кинетички модели, кои се карактеристични во областа на фармацевтската аналитика: кинетика од нулти ред, кинетика од прв ред, модел на Нixson-Crowell, модел на Higuchi, модел на Weibull и модел на Korsmayer-Peppas.

Во последниот дел од првата глава, обработени се основните цели на принципот *квалитетни според дизајн*, вклучувајќи ги и главните алатки за негова имплементација во фармацевтското процесно инженерство. Преку неколку достапни публикации е претставена досегашната примена на QbD-принципот во постапката на микроенкапсулација, така што е потенцирана истражувачката празнина за моделирање и оптимизација на процес со примена на D-оптимален дизајн, кој е многу малку разработен во достапната литература, во споредба со останати експериментални дизајни.

Втората глава е насловена „Експериментален дел“. Главната цел на ова истражување е дизајн и оптимизација на постапки на микроенкапсулација за добивање на микрочестични системи со аналгетско дејство. За остварување на поставената цел, истражени се две фармацевтско-технолошки постапки: испарување на растворувач од емулзија и јонотропско гелирање за енкапсулација на супстанции со аналгетско својство, една во цврста агрегатна состојба (ацетаминофен) и друга во течна агрегатна состојба (етерично масло од портокал), соодветно. Во таа насока се наведени работните задачи и предметот на истражувањето, како и хипотетската рамка. Следствено, образложена е и примената на QbD-пристапот во развој на микрочестичните системи со модифициран профил на ослободување. За таа цел, направено е: дефинирање на таргет-профилот на квалитет на производот (QTPP), идентификување на критичните атрибути на квалитет (CQA), евалуирање на влијанијата помеѓу критичните атрибути на квалитет и критичните процесни параметри (CPP) преку ризик-анализа, дизајнирање на експериментите и оптимизација на процесите на микроенкапсулација преку математичко моделирање. Табеларно е претставен QTPP за двата вида на микрочестични системи. Во рамките на ова истражување се испитани системите во однос на: ефикасноста на енкапсулацијата, енкапсулираниот лек и растворливоста на енкапсулираната супстанција. Исто така, направена е карактеризација на добиените системи. Дополнително, опишан е и методот за испитување на растворливоста на комерцијални достапни производи со кои е направена споредба на испитуваните микрочестички.

Третата глава е насловена „Резултати и дискусија“. Во овој дел, изработени се ризик-анализи, со примена на алатката на прелиминарна анализа на опасности (РНА), и тоа: ризик-анализа за влијанието на критични атрибути на материјал врз критични атрибути на квалитет на микрочестички и микрокапсули, ризик-анализа за влијанието на функционалните атрибути на избраните ексципиенти врз критични атрибути на квалитет и влијанието на технолошкиот процес врз критичните атрибути на квалитет и соодветни образложенија. Понатаму, определени се критичните атрибути на квалитет и критични процесни параметри во двете истражувани постапки на микроенкапсулација. Избраните променливи се вградени во дизајн-матрица и направено е математичко моделирање на процесите, со цел избор на најоптимална формулација.

На почетокот на истражувањето се направени претформулациски карактеризации на појдовните суровини, кои се компаративно евалуирани во однос на резултатите од карактеризација на добиените микрочестични системи. Со цел целосна евалуација на пробите, подготвени согласно со софтверски генерираната дизајн-матрица, пробите се евалуирани во однос на количество на инкорпорирана биоактивна компонента во полимерната матрица и енкапсулиран лек. Растворливоста на добиените проби на микрочестичките е евалуирана во фосфатен медиум рН 6,8, додека микрокапсулите се евалуирани во фосфатен медиум рН 7,4 со етанол. Со цел да се заокружат барањата за квалитет за локациско-специфично дејство (испорака на лек во дебело црево), на репрезентативни проби од двата истражувани система направени се испитувања за брзина на ослободување на биоактивната супстанција во рН 1,2. Во насока на

верификација на квалитетот на добиените микрочестички, направена е компарација на профилот на ослободување на активна супстанција со комерцијално достапни препарати со конвенционален и модифициран профил на ослободување.

Оптимизацијата на фармацевтско-технолошкиот процес и формулацијата во истражувањето е изведено симултано. Процесот на оптимизација е започнат со евалуација на ризик-анализа. За оптимизација на двата истражувани процеса користена е статистичка алатка од QbD-принципот, дизајн на експерименти, заснована на методологија на површински одговори, преку кои визуелно и јасно се идентификувани и дискутирани ранговите на независните променливи. Опишувањето на зависноста помеѓу истражуваните независни и зависни променливи, како и интеракцијата помеѓу независните променливи, користени се математички моделни равенки во облик на полиномни равенки, а добиените резултати се прикажани преку: сумарен заклучок од фитување, графикон на ефекти, графикон на главни ефекти, парето графикон на најзначајни статистички корелации и оптимизациони 3D-дијаграми. За потврда на способноста на прогнозата на избраниот модел, како и потврда на соодветноста на направениот избор, изработена е валидација на моделот.

Во **заклучокот**, претставени се клучните согледувања за секоја фаза одделно. Заклучните согледувања се претставени на јасен и концизен начин, интегрирајќи ги сите аспекти од експерименталните истражувања, така што претставуваат верификација на поставените цели и активности за изведување на оваа докторска дисертација.

Прегледот на **литература** е прикажан на крај на докторската дисертација. Референците припаѓаат на потесното подрачје на дисертацијата, додека мнозинството се оригинални трудови од понов датум и регулаторни водичи, што претставуваат основни постулати за развој во фармацевтска технологија.

Предмет на истражување

Предмет на ова истражување е моделирање и оптимизација на две технолошки постапки на добивање микрочестични форми со модифицирано ослободување преку примена на QbD-пристапот. За реализирање на поставената цел, моделирани се два вида на технолошки постапки и формулации, односно испарување на растворувач од емулзија и јонотропско гелирање. Во рамките на ова истражување се испитуваа следниве променливи: брзина на мешање на емулзија во тек на испарување на растворувач и удел на полимер во постапката на испарување на растворувач од емулзија, додека во јонотропско гелирање се истражуваат: време на вмрежување, брзина на мешање во тек на вмрежување, удел на полимер и удел на средство за вмрежување. Како зависни променливи се истражуваат: ефикасност на енкапсулација, енкапсулирана биоактивна супстанција и растворливост во дадена временска точка.

Ова истражување ги дефинира процесните и формулациските варијабли за добивање на оптимизирана проба на микрочестички и микрокапули преку примена на QbD-пристапот, а којашто понатаму може формулациски да се додизајнира. Имено, современите барања во фармацевтската индустрија наметнуваат потреба од иновативни пристапи, преку кои ќе се рационализираат ресурсите во фармацевтската индустрија. Применувањето на QbD-принципот во фармацевтската индустрија и фармацевтското процесно инженерство овозможува развој на нов производ, интегрирајќи научни, емпириски и теоретски искуства преку ризик анализа со цел идентификација на можните опасности и сведување на минимален ризик во тек на животниот циклус на еден препарат за хумана употреба. Во конвенционалното моделирање се користат засебни дизајн-матрици за евалуација на процесни променливи и формулациски променливи, коишто неретко одземаат многу ресурси. Во таа насока, во ова истражување се применети интегрални дизајн-матрици, така што се евалуираат најкритичните процесни и формулациски променливи, согласно со достапната литература, што претставува своевиден придонес кон математичкото моделирање во фармацевтското инженерство.

Дизајн на процес за добивање на потенцијален диететски суплемент со функционални својства (фармаколошки), или хербален препарат за третман на болки е предмет на истражувањето во оваа докторска дисертација. Истата е иницирана земајќи ги предвид тековните регулаторни ограничувања и строгите барања за целокупниот квалитет и безбедност на еден препарат за хумана употреба, освртот на модерното општество кон зелената хемија и зелено процесно инженерство, како и користењето на хомеопатски препарати, алтернативна медицина

и диететски суплементи. Во истражувањето се дефинирани и истражени критичните атрибути на квалитет: ефикасност на енкапсулација и ослободена енкапсулирана супстанција согласно со општите фармакопејски препораки за тестирање на растворливост.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Согласно со расположливите сознанија врз основа на достапната публикувана литература, досегашните истражувања во полето не опфаќаат студии, кои се насочени кон моделирање и оптимизација на постапката испарување на растворувач од емулзија за енкапсулирање на ацетаминофен со модифицирано ослободување со QbD-пристап, ниту, пак, истражувања за хидрокси пропилцелулоза како енкапсулирачка супстанција. Успешноста во дизајнирањето на процес на микрочестички со контролиран профил на ослободување во гастрорезистентна капсула може да придонесе кон формулација со редуциран квантитативен и квалитативен состав, исклучување на најчестиот полнител – лактоза монохидрат во конвенционалните фармацевтски дозирани форми, којашто може да претставува предизвик за пациентите со интолеранција кон лактоза. Дизајнирање на постапката на надворешно јонотропско гелирање со етерично масло од портокал и оптимизација на технологијата преку QbD-принцип не е истражувано од други истражувачки групи. Посебно треба да се потенцира дека истражувањето на примената на етеричното масло може да придонесе и кон истражувањата во областа на животната средина и нулта емисија. Нус-продуктите од цитрусната индустрија, во којашто најголемо учество има портокалот, можат да се искористат за добивање на етерично масло со портокал, коешто може да се инкорпорира во натриум алгинатска матрица и да се конзумира како диететски суплемент со функционални својства или хербален препарат за третман на болка. Истражувањата за диететски суплементи со својства паралелни на генерички лекови не се достапни. Сепак, цврсти хербални препарати со етерични масла за орална употреба се веќе комерцијализирани, но евидентна е истражувачката празнина за нивните својства во согласност со фармакопејските барања.

Краток опис на применетите методи

Методологијата на истражување вклучува дизајн, оптимизација и карактеризација на добиените микрочестични системи. Микрочестичките се добиени со метод на испарување на растворувач од емулзија, додека микрокапсулите се добиени со метод на надворешно јонотропско гелирање. Како енкапсулирачки супстанции се користени полисахаридни матрици, хидроксипропилцелулоза и натриум алгинат, додека како енкапсулирани супстанции се користени ацетаминофен и етерично масло од портокал.

За карактеризација на морфолошки одлики, распределбата на големина на честички и компатибилноста на полимерите со биоактивните супстанции кај добиените системи искористени се методи на: оптичка микроскопија, ласерска дифрактометрија, Фуриеова трансформна инфрацрвена спектроскопија, диференцијално скенирачка калориметрија и термогравиметрија, соодветно. Опередувањето на количество на енкапсулирана биоактивна компонента во микрочестичките и микрокапсулите (ефикасноста на енкапсулација) е направено со директен метод и со помош на ултравиолетова спектрофотометрија, којашто е исто така применета и за определувањето на ослободен ацетаминофен и етерично масло од портокал во студиите на растворливост. Тестовите за растворливост се направени согласно со фармакопејските препораки. Кинетиката на ослободување е определена во Microsoft Excel преку графички метод. За оптимизација на формулациите, во двата истражувани система, е применет D-оптимален дизајн и користен софтверот Modde Pro 12.1., Sartorius. Ризик-анализата е направена со метод на прелиминарна анализа на опасности (Preliminary hazardous analysis – PHA) и рангирање на ризикот на три нивоа: низок, среден и висок.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Врз основа на добиените податоци од експерименталното истражување, може да се утврдат следниве согледувања:

- Микрочестичките и микрокапсулите се одликуваат со тесна распределба на големина на честички со распон од приближно 1.

- Микрографските прикази откриваат формирање на сферична и псевдосферична морфологија за микрочестички и микрокапсули, соодветно.
- Ефикасноста на енкапсулација во постапката на испарување на растворувач од емулзија покажува пропорционална зависност помеѓу брзината на мешање во тек на испарување на растворувачот и уделот на полимерот.
- Ефикасноста на енкапсулација во постапката јотропско гелирање покажува обратнопропорционална зависност помеѓу уделот на полимерот и времето на вмрежување.
- Добиените спектри од IR-ATR спектроскопските анализи ја потврдуваат зависноста помеѓу ефикасноста на енкапсулација и независната променлива.
- Термичката стабилност на микрочестичките и микрокапсулите е до 200 °C согласно со податоците од TGA и DSC-термограмите.
- Врз основа на високиот процент (>80%) на ефикасност на енкапсулација и енкапсулирано етерично масло може да се заклучи дека јотропското гелирање како технолошки процес и натриум алгинат како носач се одликуваат со многу задоволителна подобност.
- Врз основа на добиените релативно високи проценти (>60%) на ефикасност на енкапсулација во испарување на растворувач од емулзија, може да се заклучи дека технолошката постапка е задоволително подобра.
- *In vitro* студијата покажа дека ослободувањето од хидроксипропилцелулозната матрица во рН 1,2 е слична како во фосфатен пуфер рН 6,8, укажувајќи на предлог-дозирана форма – гастрорезистентна капсула.
- Резултатите од *In vitro* студијата покажаа дека ослободувањето од натриум алгинатската матрица во рН 1,2 е ограничено (помалку од 10% за 2 часа), укажувајќи на предлог-дозирана форма – хидроксипропилметилцелулозна капсула.
- Резултатите од *in vitro* ослободување на ацетаминофен и етерично масло од портокал, покажаа дека речиси сите проби имаат модифициран профил на ослободување во тек на четири часа во рН 6,8 и пет часа во рН 7,4, соодветно.
- Резултатите од математичкото моделирање на ослободување на био-активни компоненти од двата дизајнирани системи покажуваат дека моделот на Higuchi најдобро ја опишува кинетиката на ослободување, укажувајќи на формирана матрикс-структура, при што доминантен механизам е процесот на дифузија.
- *In vitro* профилот на растворливост на микрочестички со ацетаминофен е модифициран во споредба со комерцијален препарат на ацетаминофен со конвенционален механизам на ослободување, а во однос на двослојни таблети со продолжено дејство на ослободување се покажа дека микрочестичките ослободуваат побрзо во период од четири часа.
- Коефициентите на регресија во моделирањето се прифатливо високи, укажувајќи на добро фитирање на експерименталните податоци.
- Студијата на оптимизација на постапките на микроенкапсулација беше направена преку дизајн на експерименти, којшто се заснова на методологија на одзивни површини, а врз основа на 3D оптимизационите дијаграми се утврдија оптималните рангови на варирање на независните променливи.
- Разликата помеѓу предвидените и експериментално добиените вредности во оптимизационата студија се слични за истражуваните зависни променливи, што ја потврдува добрата и висока робустност на математичките модели во двата истражувани система.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Тамара Героргиевска, со наслов „Моделирање и оптимизација на процесот на микроенкапсулација на биоактивни компоненти во полисахаридни матрици преку имплементација на принципот *квалиџеи сјоред дизајн*“, претставува истражување во областа на фармацевтско процесно инженерство и фармацевтска технологија. Изработката на оваа докторска дисертација има за цел да моделира постапка за микроенкапсулација преку D-оптимален експериментален дизајн со цел да се добијат

микрочестични системи за носачи на био-активни компоненти. Избраната технологија претставува комплексна фармацевтско-технолошка постапка со која може да се заштитат биоактивните компоненти од надворешно влијание, да се заштити пациентот од несакани појави, да се минимизира учеството на други ексципиенси во формулацијата, да се постигне модифициран профил на ослободување со иновативен пристап во однос на конвенционалните форми. Добиените резултати, покрај научниот придонес, имаат и значаен апликативен придонес, односно тие може да се применат во фармацевтското процесно инженерство за добивање лекови со додадена вредност и во областа на диететски суплементи со функционални својства и/или хербални препарати за орална употреба.

Докторската дисертација на кандидатката м-р Тамара Героргиевска, со наслов: „Моделирање и оптимизација на процесот на микроенкапсулација на био-активни компоненти во полисахаридни матрици преку имплементација на принципот *квалиџеџи сјоред гизајн*“, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатката, пред одбраната на докторскиот труд, ги објавила следниве рецензирани истражувачки трудови:

[1]. Tamara Georgievska; Katerina Atkovska; Kiril Lisichkov, *The influence of stirring rate in emulsion solvent evaporation method on biopharmaceutical properties of microparticles containing acetaminophen*, Contributions, Section of Natural, Mathematical and Biotechnical Sciences, MASA, Skopje, (2024) – прифатено за публикување

[2]. Tamara Georgievska; Katerina Atkovska; Stefan Kuvendziev, Mirko Marinkovski, Erhan Mustafa, Predrag Mišić, Kiril Lisichkov, *Recent advances in microencapsulation of essential oils for textile functionalization with antimicrobial properties*, Advances in applied research on textile and materials – X Proceedings of the 10th International Conference of Applied Research on Textile and Materials (CIRATM), Springer, (2023)

[3]. Tamara Georgievska; Katerina Atkovska; Stefan Kuvendziev, Mirko Marinkovski, Erhan Mustafa, Predrag Mišić, Kiril Lisichkov, *Design of aromatherapy and medical functional textile by microcapsules with green repellents and essential oils*, 15th Scientific-Professional Symposium Textile Science and Economy, Zagreb, pp.156-160, (2023)

[4]. Tamara Georgievska, Kiril Lisičkov, Mirko Marinkovski, Stefan Kuvendziev, *Microencapsulation of active pharmaceutical ingredients in biomaterial encapsulating agents*, Šesti naučno-stručni skup POLITEHNIKA, Belgrad: Akademija tehničkih strukovnih studija Beograd, pp.221-225, (2021)

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Главни научни придонеси на докторската дисертација се моделирање и оптимизација на процеси на микроенкапсулација на биоактивни компоненти со примена на принципот QbD, така што придонесуваат кон негово подобро разбирање и имплементирање во комплексни фармацевтско-технолошки постапки, за кои постојат лимитирани насоки во водичите. Придонесот дополнително е насочен кон примена на D-оптимален експериментален дизајн за поставување на неконвенционално редуцирани дизајн-матрици во кои се вградени формулациски и процесни променливи, во споредба со конвенционален пристап во кој засебно се истражуваат овие две категории на променливи.

Податоците добиените од изведените експериментални истражувања укажуваат на успешност во дизајнирање на микрочестични системи со биоактивни компоненти. Подрајчето на примена на оваа докторска дисертација е во областа на фармацевтското процесно инженерство и фармацевтската технологија со акцент на принципот *квалиџеџи сѝоред дизајн* и постапки на микроенкапсулација. Како можни поважни понатамошни истражувања наведени се: изведба на клинички и токсиколошки студии на етерично масло од портокал, студии на стабилност на добиените системи, технолошки трансфер од лабораториски услови во полуиндустриски и индустриски услови.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Технолошко-металуршкиот факултет да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатката м-р Тамара Георгиевска со наслов: „Моделирање и оптимизација на процесот на микроенкапсулација на биоактивни компоненти во полисахаридни матрици преку имплементација на принципот *квалиџеџи сѝоред дизајн*“.

КОМИСИЈА

**Д-р Катерина Атковска, вонр. проф., претседател, с.р.
Технолошко-металуршки факултет, УКИМ, Скопје**

**Д-р Кирил Лисичков, ред. проф., ментор, с.р.
Технолошко-металуршки факултет, УКИМ, Скопје**

**Д-р Мирко Маринковски, ред. проф., член, с.р.
Технолошко-металуршки факултет, УКИМ, Скопје**

**Д-р Дарко Димитровски, вонр. проф., член, с.р.
Технолошко-металуршки факултет, УКИМ, Скопје**

**Д-р Снежана Филип, вонр. проф., член, с.р.
Технички факултет „Михајло Пупин“, Универзитет во
Нови Сад, Р Србија**

Прилог бр. 5

ПРЕГЛЕД
НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ДРАМСКИ УМЕТНОСТИ – СКОПЈЕ

1. МАГИСТЕРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Хакан Даци	“Процесот на создавање на унифицираниот лик на Макбет и Лејди Макбет од современ аспект”	“The process of creating the unified character of Macbeth and Lady Macbeth from a contemporary perspective”	проф. м-р Зоја Бузалковска	Бр. 0202-133/5 06.03.2024 година

РЕЦЕНЗИЈА
НА РАКОПИСОТ „СИСТЕМИ ЗА УПРАВУВАЊЕ НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКИ
ОБЈЕКТИ“ – УЧЕБНО ПОМАГАЛО ОД АВТОРКАТА
НЕВЕНКА КИТЕВА РОГЛЕВА

Врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ од Скопје, од 24.1.2024 год., бр. 02-135/46, за членови на Рецензентската комисија за рецензирање на учебното помагало **Системи за управување на електроенергетски објекти** од авторката вонр. проф. д-р Невенка Китева Роглева, наменето за студентите на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје, за предметот Управување на електроенергетски објекти, избрани се: проф. д-р Вангел Фуштиќ и проф. д-р Антон Чаушевски.

По добивањето на ракописот и неговото детално разгледување и анализа, до Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје, рецензентите го поднесуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ

IV. ОПШТ ДЕЛ

Основни податоци за ракописот

Назив на ракописот:	Системи за управување на електроенергетски објекти – учебно помагало
Назив на предметната програма:	Управување на електроенергетски објекти (прв циклус студии)
Назив на студиската програма:	Електроенергетика и проектен менаџмент
Фонд на часови и ЕКТС-кредити (доколку ракописот е наменет за повеќе предмети, да се наведат сите предмети):	3+2+0 (6 ЕКТС)***
Предметот Управување на електроенергетски објекти на Факултетот за електротехника и информациски технологии е задолжителен предмет со фонд на часови 3+2+0, број на ЕКТС-кредити – 6 и се слуша во VII семестар.	
Реден број на изданието:	прво издание
Општи податоци за ракописот:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 105 страници (формат А4), напишани во MS Word, со големина на фонтот 12. Текстот е поделен во 6 поглавја (заедно со користената литература) и содржи 57 слики и 1 табела.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Вангел Фуштиќ, с.р.
Проф. д-р Антон Чаушевски, с.р.

I. Посебен дел од рецензентот: проф. д-р Вангел Фуштиќ

<p>Краток опис на содржината:</p>	<p>Скриптата по предметот Управување на електроенергетски објекти е составена од шест поглавја, илустрирани со електрични шеми, слики, табели и математички формули. Првото поглавје е воведно во областа и се однесува на системите за управување и аквизиција на податоци во електроенергетски системи; второто поглавје се однесува на системите за автоматизација на хидроцентрали; третото поглавје е наменето за системи за автоматизација и управување на трафостаници. Во четвртото поглавје е даден приказ на стандардите и протоколите за комуникација во енергетски постројки, додека петтото поглавје се однесува на регулација на фреквенција и напон во електроенергетскиот систем. На крајот од скриптата е дадена листа на ознаки кои се користени во целиот ракопис, како и користена литература, во која се наведени 70 референци.</p> <p><u>I. Системи за управување и аквизиција на податоци во електроенергетски систем</u> Во теоретскиот дел од ова поглавје, дефинирани се основните управувачки системи кои се користат во електроенергетските постројки, и тоа: распределени управувачки системи, програмабилни логички управувачи и современи SCADA-системи.</p> <p><u>II. Системи за автоматизација и управување на хидроцентрали и термоцентрали</u> Првиот дел од второто поглавје се однесува на системите на управување на агрегатите во хидроцентралите и нивните карактеристики. Во вториот дел се анализирани регулаторите на брзина кои се користат во електричните централи, а во последниот дел од ова поглавје е анализирана регулацијата на фреквенција и моќност кај различни хидраулични и парни турбини.</p> <p><u>III. Развој на системи за автоматизација и управување на трафостаници</u> Во ова поглавје, авторката се фокусира на развојот на комуникациските технологии и функциите на системот на управување во трафостаниците.</p> <p><u>IV. Стандарди и протоколи за комуникација и далечинско управување во електроенергетски постројки</u> Стандардите и протоколите за комуникација и далечинско управување во електроенергетски постројки се разработени во четвртото</p>
--	---

	<p>поглавје. Разработени се стандардите IEC 61850 и IEC 60870-5-101. На крајот од оваа поглавје е разработен начинот на далечинско управување на прекинувач</p> <p><u>V. Регулација на фреквенција и напон во ЕЕС</u></p> <p>Во ова поглавје се анализира погонската состојба на ЕЕС и можните нарушувања кои доведуваат до премин во транзиентна и нарушена состојба на електроенергетскиот систем. За да се обезбеди испорака на квалитетна електрична енергија, потребно е да се регулираат фреквенцијата, како глобален параметар, и напонот, како локален параметар, во дадените граници. Па затоа во ова поглавје прво се анализира водењето на агрегатот при примарна и секундарна регулација на фреквенција. Последниот дел се однесува на регулација на напон и реактивна моќност.</p>
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Ракописот е усогласен со предметната содржина на предметот Управување на електроенергетски објекти за прв циклус студии на Факултетот за електротехника и информациски технологии.
Предлози за потребни корекции:	Забелешките на текстот, печатни и технички грешки, како и останатите предлози и сугестии за подобрување на квалитетот на ракописот, се внесени во добиениот материјал и ѝ се доставени на авторката.
Оцена на ракописот:	Учебникот целосно и успешно ги покрива темите дефинирани во предметната програма согласно со акредитираните студиски програми на првиот циклус студии. Со овој учебник, студентите ги добиваат потребните технички предзнаења од областа на управување со електроенергетски постројки. Материјалот кореспондира со програмата за предметот Управување на електроенергетски објекти за студентите од седми семестар од студиската програма Електроенергетика и проектен менаџмент (ЕЕПМ).
Категоризација:	учебно помагало
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот на учебното помагало „Системи за управување на електроенергетски објекти“, кој е предаден на рецензија, содржи 105 страници (формат А4), напишани во MS Word, со големина на фонтот 12. Текстот е поделен во 6 поглавја и содржи 57 слики и 1 табела. Објавувањето на оваа скрипта ќе биде од голема корист за студентите на Факултетот за

	<p>електротехника и информациски технологии во Скопје, за полесно разбирање и совладување на материјалот по предметот Управување на електроенергетски објекти. Стилот на пишување на учебникот е јасен и разбирлив, со што се олеснува неговото користење и го прави достапен за студентите при совладувањето на изнесената материја. Според погоре изнесеното, сметам дека учебникот ги задоволува и ги исполнува сите критериуми за користење како учебник на Факултетот за електротехника и информациски технологии, каде што се изучува предметот Управување на електроенергетски објекти.</p>
--	--

Врз основа на изнесеното во овој извештај, предлагам ракописот „Системи за управување на електроенергетски објекти“ да се издаде како учебно помагало по предметот Управување на електроенергетски објекти, примарно наменет за студентите на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје.

Во Скопје, 8.3.2024 година

РЕЦЕНЗЕНТ

Проф. д-р Вангел Фуштиќ, с.р.

II. Посебен дел од рецензентот: проф. д-р Антон Чаушевски

<p>Краток опис на содржината:</p>	<p>Скриптата по предметот Управување на електроенергетски објекти е составена од шест поглавја, илустрирани со електрични шеми, слики, табели и математички формули. Првото поглавје е воведно, и во него е даден краток историски вовед за системите за управување и аквизиција на податоци кои се користат во електроенергетски постројки; второто поглавје се однесува за системи за автоматизација на хидро- и термоцентрали. Системите за автоматизација и управување на трафостаници авторката ги обработува во третото поглавје, за во четвртото поглавје да продолжи со приказ на стандардите и протоколите за комуникација во енергетски постројки. Последното петто поглавје ја обработува регулацијата на фреквенција и напон во електроенергетскиот систем, како основа за стабилна и безбедна работа на системите. На крајот од скриптата е дадена листа на ознаки кои се користени во целиот ракопис, како и користена литература, во која се наведени 70 референци.</p> <p><u>I. Системи за управување и аквизиција на податоци во електроенергетски систем</u> Водењето и управувањето на електроенергетските системи е предмет на обработка во првото поглавје. Разработени се карактеристиките и функциите на: распределени управувачки системи (DCS), програмабилни логички управувачи (PLC) кои се користат за локално управување во постројките и современи SCADA-системи, како најнова генерација на системи за управување.</p> <p><u>II. Системи за автоматизација и управување на хидроцентрали и термоцентрали</u> Во овој дел прво се анализира работата на турбинските регулатори кои се користат во хидро- и термоелектричните централи. Потоа со соодветни модели и структурни шеми е прикажана регулацијата на фреквенција и активна моќност.</p> <p><u>III. Развој на системи за автоматизација и управување на трафостаници</u> Развојот на комуникациските технологии е од особена важност за системите за автоматизација и управување на трафостаници. Со нивната имплементација во SCADA-системи, постројките ја зголемуваат функционалноста и сигурноста. Во ова</p>
--	---

	<p>поглавје, анализирани се управувачките и функции, како и условите за блокирање на расклопната опрема.</p> <p><u>IV. Стандарди и протоколи за комуникација и далечинско управување во електроенергетски постројки</u></p> <p>Во четвртото поглавје, авторката ги разработува поважните стандарди за комуникација и далечинско управување во електроенергетски постројки, како, на пример, стандардите IEC 61850 и IEC 60870-5-101. Понатаму се дава преглед на карактеристиките на дистрибутивниот протокол DNP3.</p> <p><u>V. Регулација на фреквенција и напон во ЕЕС</u></p> <p>Во последното поглавје, авторката ги разработува нарушувањата во мрежата и нивното влијание врз стабилноста на електроенергетскиот систем. Во вториот дел се анализира работата на агрегатите во примарна, односно секундарна регулација на активна моќност и фреквенција и примарна, односно секундарна фреквенција на напон.</p>
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Ракописот е усогласен со предметната содржина на предметот Управување на електроенергетски објекти за прв циклус студии на Факултетот за електротехника и информациски технологии.
Предлози за потребни корекции:	Забелешките на текстот, печатни и технички грешки, како и останатите предлози и сугестии за подобрување на квалитетот на ракописот, се внесени во добиениот материјал и ѝ се доставени на авторката.
Оцена на ракописот:	Учебникот целосно и успешно ги покрива темите дефинирани во предметната програма согласно со акредитираните студиски програми на првиот циклус студии. Со овој учебник, студентите ги добиваат потребните технички предзнаења од областа на управување со електроенергетски постројки. Материјалот кореспондира со програмата за предметот Управување на електроенергетски објекти за студентите од седми семестар од студиската програма Електроенергетика и проектен менаџмент (ЕЕПМ).
Категоризација:	учебно помагало
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот на учебното помагало „Системи за управување на електроенергетски објекти“, кој е предаден на рецензија, содржи 105

	<p>страници (формат А4), напишани во MS Word, со големина на фонтот 12. Текстот е поделен во 6 поглавја и содржи 57 слики и 1 табела.</p> <p>Ракописот на учебното помагало по предметот Управување на електроенергетски објекти, кој е предаден на рецензија, содржи 105 страници (формат А4), напишани во MS Word, со големина на фонтот 12. Текстот е поделен во 6 поглавја и содржи 57 слики и 1 табела.</p> <p>Објавувањето на оваа скрипта ќе биде од голема корист за студентите на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје, за полесно разбирање и совладување на материјалот по предметот Управување на електроенергетски објекти.</p>
--	--

Врз основа на изнесеното, имам задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се издаде како учебно помагало по предметот Управување на електроенергетски објекти, примарно наменет за студентите на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје.

Во Скопје, 8.3.2024 година

РЕЦЕНЗЕНТ

Проф. д-р Антон Чаушевски, с.р.

Прилог бр. 3

РЕЦЕНЗИЈА
НА РАКОПИСОТ „ДИГИТАЛНО ПРОЦЕСИРАЊЕ ЗВУК“
ОД АВТОРОТ БРАНИСЛАВ ГЕРАЗОВ

Врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет од 21.2.2024, бр. 02-362/33, за членови на Рецензентската комисија за рецензирање на учебникот **Дигитално процесирање звук** од авторот **Бранислав Геразов**, наменет за студентите на Факултетот за електротехника и информациски технологии, за предметот **Дигитално процесирање на аудио**, избрани се: проф. д-р Зоран Ивановски и проф. д-р Димитар Ташковски.

По добивањето на ракописот и неговото детално разгледување и анализа, до Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје, рецензентите го поднесуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ

I. ОПШТ ДЕЛ

Основни податоци за ракописот

Назив на ракописот:	Дигитално процесирање звук
Назив на предметната програма:	Електротехника и информациски технологии
Назив на студиската програма:	Компјутерско хардверско инженерство и електроника
Фонд на часови и ЕКТС-кредити (доколку ракописот е наменет за повеќе предмети, да се наведат сите предмети):	Дигитално процесирање на аудио (3+1+1)
Предметот Дигитално процесирање звук на Факултетот за електротехника и информациски технологии е изборен предмет со фонд на часови 3+1+1, број на ЕКТС-кредити – 6 и се слуша во VI семестар.	
Реден број на изданието:	прво издание
Општи податоци за ракописот:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 246 страници (формат В5), напишани на компјутер, со големина на фонтот 11. Текстот е поделен во 13 глави (вклучувајќи 3 додатака и литература) и содржи 80 слики и 6 табели.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Зоран Ивановски, с.р.
Проф. д-р Димитар Ташковски, с.р.

I ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р ЗОРАН ИВАНОВСКИ

<p>Краток опис на содржината:</p>	<p>Учебникот „Дигитално процесирање звук“, од авторот Б. Геразов, кој го добив на рецензија, содржи 9 глави, кои вклучуваат формули, блок дијаграми, графикони, електрични шеми и табели. Во воведната глава, авторот ги образложува предностите на дигиталниот звук во однос на аналогниот домен. Во втората глава ги презентира основите на процесот на дигитализација, насочувајќи го своето внимание на дигитализацијата на звукот. Во третата глава, на практичен начин, тој покажува како може да се вчита, да се запише и елементарно да се процесира еден аудиосигнал. Четвртата глава го сублимира начинот на кој Фуриеовата трансформација се употребува за пресметка на спектарот и спектрограмот на аудиосигналите. Петтата глава е посветена на филтрирањето на аудиосигналите. Во шестата глава, авторот разгледува различни аудиоэффекти кои ги проследува со практична имплементација. Седмата глава зборува за компресија на звукот, со посебен фокус на алгоритмот за компримирање mp3, како и компресијата на говорни сигнали. Во осмата глава се прикажани пристапи на синтеза на аудиосигналите, односно говорот. Деветтата и последна глава дава вовед во областа на машинското учење и ја демонстрира неговата применливост за процесирање звук со практичен развој на систем за препознавање на звучен извор и систем за препознавање на говор. Како дополнение на материјалот, авторот вклучува три додатоци. Првиот додаток зборува за поимот слободен софтвер и дава преглед на слободниот софтвер кој е наменет за инженерска и научна работа, дел од кој се користи во практичната работа во учебникот. Вториот додаток дава основни насоки за работа во GNU/Linux околина, за во третиот додаток да ги претстави основите за инсталирање и работа со Python во оваа околина. На крајот од учебникот е даден кус преглед на литературата.</p>
<p>Оцена за усогласеноста со предметната програма:</p>	<p>Предметот Дигитално процесирање на аудио, за кој е наменет овој учебник, се слуша во петтиот семестар на студиската програма Компјутерско хардверско инженерство и електроника на Факултетот за електротехника и информациски технологии при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Согласно со акредитацијата на оваа студиска програма на првиот циклус студии, учебникот целосно и успешно ги покрива темите дефинирани во предметната програма. Со овој учебник, студентите ги добиваат потребните теориски, но и практични предзнаења од областа на дигиталното процесирање на аудио со кои им се продлабочуваат знаењата во</p>

	пошироката област на работа со мултимедиските сигнали.
Предлози за потребни корекции:	Забелешките на текстот, воочените технички грешки, предлозите во однос на воведената терминологија, како и останатите предлози за подобрување на квалитетот на ракописот му се доставени на авторот.
Оцена на ракописот:	Учебникот е добро структуриран и квалитетно и стручно напишан. Во него, теориските разлагања се комплементирани со практични имплементации на низа на алгоритми за процесирање на звук. Теоријата е јасна и математички поткрепена, на ниво пристапно за студентите на додипломски студии. Практичната имплементација на алгоритмите е постапно објаснета и богато илустрирана со графикони на кои се прикажани аудиосигналите и нивното процесирање. На мислење сум дека ракописот ги задоволува високите критериуми за квалитетен универзитетски учебник од областа на дигиталното процесирање звук.
Категоризација:	учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Учебникот „Дигитално процесирање звук“ ги задоволува и ги исполнува сите критериуми како универзитетски учебник и со големо задоволство го предлагам за објавување. Овој учебник ќе биде корисен не само за студентите, но и за инженерите кои работат во пошироката област на работа со мултимедиски сигнали.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебник по предметот Дигитално процесирање на аудио, примарно наменет за студентите на Факултетот за електротехника и информациски технологии при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Во Скопје, 6.3.2024 година.

РЕЦЕНЗЕНТ

Проф. д-р Зоран Ивановски, с.р.

II. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р ДИМИТАР ТАШКОВСКИ

<p>Краток опис на содржината:</p>	<p>Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 13 глави (вклучувајќи 3 додатоци и литература). Првата глава е воведна во областа дигитален звук. Во втората глава се сублимирани процесите на дискретизација и квантизација, со примери од дигитализацијата на аудиосигналите. Предмет на третата глава е претставување на основните операции со аудиосигналите кои ќе служат како основа за имплементација на алгоритмите за процесирање на аудиосигналите во понатамошниот материјал. Во четвртата и петтата глава е претставен математичкиот апарат и имплементирани се алгоритми за пресметување на спектарот на аудиосигналите и нивното филтрирање. Во шестата глава се претставени дигиталните аудио ефекти во временски и трансформационен домен со низа примери од двете категории. Седмата глава зборува за компресија на аудиосигналите, а во последните две глави се претставени основите на синтезата на аудиосигналите и нивното препознавање, со посебен акцент на говорните сигнали. На крајот од ракописот се приложени 3 додатоци кои служат за воведување на основните алатки и поставки за работата со аудиосигналите во текстот. Конечно, даден е краток преглед на релевантната литература.</p>
<p>Оцена за усогласеноста со предметната програма:</p>	<p>Учебникот е целосно усогласен со предметната програма, но е и од значење за студенти од други технички факултети, како и инженери во индустријата на кои им се потребни познавања од областа дигитално процесирање звук.</p>
<p>Предлози за потребни корекции:</p>	<p>Забелешките и предлозите за унапредување на текстот му се доставени на авторот.</p>
<p>Оцена на ракописот:</p>	<p>Стилот на пишување на учебникот е стручен, јасен и разбирлив. Теоријата за областа на дигитално процесирање звук е соодветно опфатена во ракописот. Притоа, во текстот е даден преглед и на основите од пошироката област дигитално процесирање сигнали, и тоа Фуриеовата анализа и филтрирањето, кои се неопходни за совладување на материјалот. На тој начин, авторот го направил учебникот да биде пристапен и за читателите кои немаат претходни познавања од оваа област. Дополнително, ракописот содржи бројни примери од практична имплементација на алгоритми за процесирање звук. Примерите се постапно претставени и соодветно илустрирани. На овој начин, тие се направени достапни за читателот, а особено за студентите кои го слушаат предметот Дигитално процесирање на звук. Сметам дека учебникот има висок квалитет и ги задоволува и исполнува сите</p>

	критериуми за користење како учебник на Факултетот за електротехника и информациски технологии по предметот Дигитално процесирање звук.
Категоризација:	учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Учебникот „Дигитално процесирање звук“, кој е предмет на рецензија, е со висок квалитет и е вредна литература за студентите по предметот Дигитално процесирање на аудио кој се предава на Факултетот за електротехника и информациски технологии. Исто така, мислам дека учебникот ќе биде од интерес и за студентите кои студираат на другите технички факултети, но и на факултетите кои во својата настава го третираат дигиталниот звук. Пошироко, учебникот е применлив и за инженерите во индустријата чија работа е поврзана со дигитален звук. Поради тоа, чест ми е да му предложам на Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии, ракописот „Дигитално процесирање звук“, од авторот вонр. проф. д-р Бранислав Геразов, да го одобри за издавање како учебник.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебник по предметот Дигитално процесирање на аудио, примарно наменет за студентите на Факултетот за електротехника и информациски технологии при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Во Скопје, 6.3.2024 година

Рецензент
Проф. д-р Димитар Ташковски, с.р.

Прилој бр. 5

**ПРЕГЛЕД
НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ФИЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ,
СПОРТ И ЗДРАВЈЕ**

2. МАГИСТЕРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Нена Гонтарева	Физичкиот фитнес, физичката активност и седентарното однесување кај учениците на возраст од 6 до 8 години	Physical fitness, physical activity and sedentary behavior among students aged 6 to 8 years	Георги Георгиев	29.02.2024 година Број на Одлука 0201-255/9.2

**ПРЕГЛЕД
НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ФАРМАЦЕТСКИ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ**

СПЕЦИЈАЛИСТИЧКИ ТРУД ПО ФАРМАЦЕВТСКА РЕГУЛАТИВА

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1	Цветанка Трпеноска	Вештачка интелигенција во клиничките испитувања-етички и регулаторни гледишта		Проф. д-р Кристина Младеновска	02-102/17 13.02.2024
2	Иван Настев	Податоци од постмаркетиншкиот период на лековите во реално време (Real World Data), докази што произлегуваат од нивната анализа (Real World Evidence) и искористување на истите во регионални цели	Data from post-marketing period of medicinal products in real time (Real World Data), evidence resulting from their analysis (Real World Evidence) and their use in regulatory	Проф. д-р Анета Димитровска	02-102/18 13.02.2024
3	Мартин Цветаноски	Ризик, бенефит и регулатива за издавање на лекови преку Интернет	Risks, benefit and regulation of the online trade of medicines	Проф. д-р Катерина Брезовска	02-102/20 13.02.2024

ПРЕГЛЕД
НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ФАРМАЦЕТСКИ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ
СПЕЦИЈАЛИСТИЧКИ ТРУД ПО ФАРМАКОВИГИЛАНЦА

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1	Венера Комони	Модул VI и негово значење во фармацевтската индустрија	Modul vi and its importance in the pharmaceutical industry	Проф. д-р Љубица Шутуркова	02-102/19 13.02.2024

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ОД
НАСТАВНО-НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ: ИНТЕГРАЛНА БЕЗБЕДНОСТ (шифра 51503) И
ДРУГО
(шифра 51610) НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Во согласност со конкурсот за избор на наставник во сите наставно-научни звања од наставно-научните области: интегрална безбедност (шифра 51503) и друго (шифра 51610) на Филозофскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, објавен во дневните весници „Слободен печат“ и „Коха“ на 19.2.2024 година, и врз основа на одлуката на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, со арх. бр. 04-166/10 од 6.3.2024 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Оливер Бакрески, претседател на Комисијата, Филозофски факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, проф. д-р Зоран Нацев, член, Филозофски факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, и академик проф. д-р Неџад Корајлиќ, Факултет за криминалистика, криминологија и безбедносни студии, Универзитет во Сараево, кој е државјанин на РСМ и го познава македонскиот јазик.

Комисијата за избор, до Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, со особено задоволство го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

На конкурсот објавен во дневните весници „Слободен печат“ и „Коха“ на 19.2.2024 година за избор на наставник во сите наставно-научни звања од наставно-научните области: интегрална безбедност (шифра 51503) и друго (шифра 51610) на Филозофскиот факултет во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, во предвидениот рок се пријавил само еден кандидат, и тоа д-р Марјан Ѓуровски, доктор по општествени науки од полињата на безбедност и одбрана и вонреден професор на Филозофскиот факултет во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Рецензентската комисија ги зеде предвид вкупните научни, научноистражувачки, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот кои се важни за изборот, а се документирани во поднесениот материјал. Комисијата констатира дека во определениот временски рок се поднесени потребните документи и се целосни, и дека се исполнети сите услови предвидени според Законот за високото образование и актите на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ од Скопје. Потоа пристапи кон разгледување на целокупната документација, ја проучи и подготви Извештај за избор на наставник до Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје.

БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатот д-р Марјан Ѓуровски е роден на 14.9.1976 година во Штип. Сите степени на студии ги оформил на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Дипломски студии завршил на Институтот за безбедност, одбрана и мир при Филозофскиот факултет со просечен успех 9,19. Постдипломски студии завршил на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања со просек од 9,55, со што се здобил со научен степен – магистер на политички науки. На Институтот за безбедност, одбрана и мир при Филозофскиот факултет на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје во 2014 година ги завршил докторските студии со просечен успех од 9,44 и по одбранетата докторска дисертација на тема „Анализа на современите теориско концепциски пристапи во креирање на безбедносната политика на Република Македонија“ се стекнал со звањето доктор по општествени науки од полињата на безбедност и одбрана – безбедност.

Професионалниот развој и ангажман д-р Марјан Ѓуровски го остварува на Филозофскиот факултет во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, каде што со одлука на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет од 4.5.2022 година е потврден изборот во наставно-научно звање – вонреден професор за време од пет години, сметано од 18.9.2019, кога е

избран во наставно-научното звање вонреден професор на Факултетот за безбедност во Скопје при Универзитетот „Св. Климент Охридски“ во Битола. Д-р Ѓуровски работел десетина години на Факултетот за безбедност при Универзитетот „Св. Климент Охридски“ во Битола. Во рамките на неговиот ангажман на Факултетот за безбедност, извршувал повеќе функции, и тоа: со одлука од страна на Ректорската управа на Универзитетот „Св. Климент Охридски“ во Битола, на 30.9.2019 година, д-р Ѓуровски бил избран за проректор за студентски работи на Универзитетот „Св. Климент Охридски“. Претходно ја остварувал функцијата продекан за наука и развој на Факултетот за безбедност во Скопје, со одлука на Наставно-научниот совет на Факултетот за безбедност во Скопје при УКЛО. Кандидатот учествувал и во работата на бројни комисији, а активно се служи со англискиот, српскиот и со хрватскиот јазик.

НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТОТ

Наставно-образовна дејност

Врз основа на согледувањата за наставно-образовната дејност може да се констатира дека кандидатот д-р Марјан Ѓуровски, во периодот 2019 – 2024 година, на Филозофскиот факултет во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и на Факултетот за безбедност во Скопје при Универзитетот „Св. Климент Охридски“ во Битола, има реализирано бројни активности на планот на одржувањето настава во сите три циклуси студии.

На прв циклус студии, неговите ангажмани се поврзани со предметите: Вовед во безбедноста, Национална безбедност, Контрола на вооружувањето и разоружувањето, Асиметрични закани на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и предметите: Безбедносни политики, Основи на безбедност, Безбедносни стратегии, Кризен менаџмент, Управување со кризи, Дипломатија и меѓународна безбедност, Современи теории и концепти за безбедност на Универзитетот „Св. Климент Охридски“.

Во делот на наставата на втор циклус студии, д-р Марјан Ѓуровски бил носител на предметни програми за следниве предмети: Безбедносни стратегии и менаџмент, Асиметрични закани, Теориско-концепциски пристапи и политики во безбедноста, Безбедноста во национален и регионален безбедносен комплекс, Одбранбено-воени и вооружени системи и трансатлантски односи, Секуритизација и десекуритизација, Креирање на јавни политики во безбедноста, Одбранбено-воени и вооружени системи и трансатлантски односи.

Во рамките на наставата за трет циклус студии, д-р Ѓуровски бил носител на предметните програми Мултилатерални европски организации и Безбедност и меѓународно јавно право на Универзитетот во Битола, а во рамките на студиската програма на трет циклус студии по безбедност на Институтот за безбедност, одбрана и мир ја реализира наставата по предметот Теориско-концепциски пристапи во безбедноста.

Во рамките на наставно-образовната дејност кандидатот Ѓуровски е претпознатлив по грижата за студентите да им се излезе во пресрет при совладувањето на предметните програми. Така кандидатот д-р Ѓуровски остварил консултации со голем број на студенти со што е постигната потребната интерактивност и обезбедување на потребниот квалитет во работењето.

Врз основа на Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, (Универзитетски гласник, број 411 од 5 ноември 2018 година), д-р Марјан Ѓуровски има остварено 132,46 поени од наставно-образовната дејност што значи ги исполнува во целост потребните услови.

Други активности кои припаѓаат во наставно-образовната дејност, релевантни за изборот.

Научноистражувачка дејност

Во делот на научноистражувачката дејност, д-р Марјан Ѓуровски од приложената документација јасно се гледа дека остварил бројни активности со што во голема мера овозможил да се остварат поголем збир поени кои повеќе пати го надминуваат предвидениот минимум. Неговиот ангажман е олицетворен преку реализација на повеќе менторства, односно реализирал менторство и коменторство на докторски дисертации, реализирал менторства на магистерски

трудови, а бил и раководител на повеќе меѓународни проекти, два научноистражувачки проекта на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје во последните две години, а учествувал и во други национални научни проекти кои ќе бидат прикажани во самата рецензија. Во рамките на остварување на активностите на меѓународни и национални проекти, бил во улога на раководител или учествувал во истражувачкиот тим. Еден дел од проектите се поддржани и финансирани од програми и фондови на Европската Унија, НАТО и УНДП и др.

По изборот за вонреден професор во 2019 година до денес, д-р Ѓуровски учествувал во: проектот „Lets Learn about NATO“, финансиран од Одделот на НАТО, а имплементиран од ГАУС Институтот во периодот јуни – декември 2020 година; „Democratic values and media freedom-DeMed values“ Програма Еразмус + Клучна акција 1, Универзитет „Св. Климент Охридски“ – Битола и Институт за јавни политики – Софија, Република Бугарија; проектот Intelligence Sector Reform Programme in North Macedonia (2018-2021), DCAF; проектот „PREVEX“ Project funded by the EU Horizon 200 Research and Innovation Programme under grand adreement No 870724, Centre for Advanced Study-Sofia. Кога станува збор за меѓународните проекти, во Извештајот неопходно е да се потенцира дека кандидатот д-р Ѓуровски е главен координатор и дел од академскиот тим на проектот „Отпорност и заштита на критичните субјекти во Европа РЕЦИШЕ 2024, финансиран од програмата Интерег ИПА АДРИОН на Европската Унија, каде што Филозофскиот факултет е проектен водечки партнер заедно со универзитети и институции од Република Италија, Република Хрватска, Република Словенија, Република Србија и Црна Гора.

Покрај учеството во меѓународни проекти, треба да се потенцира дека кандидатот д-р Ѓуровски реализирал повеќе учества во својство на раководител на проекти и како учесник во повеќе национални научноистражувачки проекти, и тоа: проектот „Истражување на безбедносните ризици во Република Македонија (мапирање, етиологија, феноменологија и третман на безбедносни ризици); потоа проектот „Парламентарна контрола и надзор над безбедносниот систем во Република Македонија“; проектот „Регионалните безбедносни ризици и новите државни актери за време и по кризата од пандемијата ковид-19“; проектот „Функционирањето на безбедносниот систем на Република Северна Македонија во кризна и сложена безбедносна состојба – менаџирање и справување со кризи“, како и проектот „Анализа на кризната состојба и справувањето со пожарите во Република Северна Македонија низ призма на функционалноста на системот за управување со кризи и заштита и спасување“. Во национални рамки, кандидатот Ѓуровски бил дел од главниот истражувачки тим на научноистражувачкиот проект „Безбедноста во училиштата – градење механизми на превенција од ризици и рано предупредување“ во академската 2022/2023 година и главен истражувач на научноистражувачкиот проект „Креирање на индикатори за мерење на безбедноста во Република Северна Македонија и регионот“ во академската 2023/2024 година, финансирани од Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Творечкиот ангажман на кандидатот д-р Марјан Ѓуровски е исклучителен, а ваквата констатација се заснова на објавените учебници, книги и монографии, како и повеќе трудови објавени во меѓународни списанија. Во овој контекст, кандидатот има објавено универзитетски учебник и шест монографии, како и повеќе научни и стручни трудови во земјата и во странство во меѓународни научни списанија предвидени со Законот за високото образование кои ги утврдува како релевантни за избор во наставно-научни звања. Од увидот и анализата на објавените книги и научни и стручни трудови во меѓународни и во домашни списанија, евидентно е дека тие претставуваат значаен придонес во науката за безбедност и одбрана и се јасен индикатор за напорите и настојувањата да се исполнат предвидените предуслови за избор. По неговиот избор за вонреден професор во 2021 година го има напишано изданието „Основи на безбедност – концептски безбедносни пристапи“, кое се користи како универзитетски учебник затоа што е издаден во согласност со барањата за издавање на универзитетски учебници. Потоа заедно со група автори ја имаат издадено книгата „Функционирањето на безбедносниот систем на РСМ во време на вонредна и кризна состојба – студија на случај“.

По изборот за вонреден професор, поточно во 2020 година е издадена монографијата „Безбедносни ризици и закани – третман, феноменологија и мапирање“, од проф. д-р Марјан Ѓуровски, проф. д-р Марјан Николовски и проф. д-р Саше Герасимоски. Оваа монографија е испечатена на два јазика, и на македонски и на англиски јазик, и е во издание на Факултетот за безбедност во Скопје и на Фондацијата „Конрад Аденауер“. Исто така, во истата година

испечатена е и монографијата „Безбедноста и КОВИД-19: Политичко-безбедносен систем, регионални безбедносни предизвици, нови државни актери пред и за време на пандемијата“, во издание на Канцеларијата на Фондацијата „Конрад Аденауер“ во Скопје и Универзитетот „Св. Климент Охридски“ во Битола, и е коавторство на тројца универзитетски професори и експерти по безбедност, проф. Марјан Ѓуровски од Факултетот за безбедност во Скопје, проф. Драган Ѓукановиќ од Факултетот за политички науки во Белград и проф. Татјана Дронзина од Филозофскиот факултет при Софискиот универзитет.

Кандидатот д-р Марјан Ѓуровски има објавено вкупно 14 научни трудови во соодветната област како вонреден професор. Називите на трудовите со потребните податоци каде тие се објавени, се дадени во Анекс 2. Во најголем дел од нив, кандидатот д-р Марјан Ѓуровски се појавува во улога на автор или како коавтор, а во трудовите се изнесуваат најновите теоретски сознанија за конкретни прашања од областа на безбедноста и одбраната.

Во рамките на ангажманите, Ѓуровски зема активно учество и во научни и стручни конференции и трибини во земјата и во странство. Од приложените материјали за учество на домашни и на странски стручни собири, може да се заклучи дека кандидатот д-р Ѓуровски активно учествува на голем број научни и стручни собири, при што презентира научни и стручни сознанија од областа која претставува негов научен и стручен интерес, при што успешно ги сублимира резултатите од богатата практична и истражувачка дејност. Сите информации за учеството во проектите и на конференциите се презентирани во Анекс 2.

Врз основа на изнесеното, може да се констатира дека кандидатот д-р Марјан Ѓуровски ги исполнува критериумите предвидени во Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Така, приложените активности од научноистражувачката работа посочуваат дека кандидатот д-р Марјан Ѓуровски, во периодот 2019 – 2024 година, има остварено **206,90 поени**, со што ги исполнува условите за избор во наставно-научно звање предвидени во Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Стручна-апликативна дејност и дејности од поширок интерес

Кандидатот д-р Марјан Ѓуровски остварил и стручно-применувачка дејност и дејност од поширок интерес. Меѓу позначајните е изборот за член на Одборот за акредитација на високото образование на Република Северна Македонија од 13.2.2024 година. Тој во 2024 година е избран за раководител на Советот за докторски студии на студиската програма Безбедност на Филозофскиот факултет во Скопје.

Кандидатот д-р Марјан Ѓуровски бил вклучен во стручно-применувачката дејност и остварил повеќе експертски активности. Така, Ѓуровски бил член на главниот тим за креирање на Националната развојна стратегија на Република Северна Македонија за периодот 2023 – 2043 година, во делот на градење отпорност, безбедност, одбрана и надворешна политика. Проектот беше реализиран преку УНДП, Владата на Велика Британија, Словачка и на Република Северна Македонија. Претседател е на Комитетот МКД НАТО 2030 во рамки на Министерството за одбрана на Република Северна Македонија, каде што се спроведуваат значајни реформи и трансформација на системот за безбедност и одбрана на државата. Значаен придонес дава и како член на Стратешкиот совет на Министерството за надворешни работи на Република Северна Македонија.

Ѓуровски е член на уредувачки одбор на меѓународни списанија, и тоа во меѓународното научно списание „Американски журнал за истражување“ – American Journal of Research-AJR”, во меѓународното научно списание на Националниот универзитет за јавни услуги од Унгарија, „Criminal Geographical Journal”, и во меѓународното научно списание „Воено дело“ на Универзитетот за одбрана на Република Србија. Потоа, бил претседател на програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир, учествувал во изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект и бил член на организационен или програмски одбор на меѓународни научни и стручни собири.

Кандидатот д-р Марјан Ѓуровски одржал предавања пред студентите од прв и втор циклус студии во рамките на „Теми за основи на надворешната и безбедносна политика“ во студиската 2023/2024 година на Факултетот за политички науки при Универзитетот во Белград, а бил предавач по покана и на Факултетот за безбедност при Белградскиот универзитет. Овие активности претставуваат значаен придонес во меѓународната универзитетска соработка и трансфер на нови знаења и вештини преку размена на наставен кадар и предавања. Покрај тоа, по покана на Центарот за напредни студии, на Универзитетот во Софија, д-р Марјан Ѓуровски во 2021 година гостувал како предавач на тема за насилниот екстремизам и радикализам во Република Северна Македонија и во регионот.

Кандидатот д-р Марјан Ѓуровски бил и член на Универзитетска комисија за настава и квалитет и студентски работи. Учествовал и во изработка на Акционен план и програма за развој на приватното обезбедување на РСМ, бил институционален Еразмус+координатор на УКЛО, член во повеќе факултетски комисији, бил претседател на неколку комисији за изработка на студиски програми на прв, втор и трет циклус студии, ја предводел Комисијата за стручно и за професионално усовршување на Факултетот за безбедност и Агенцијата за разузнавање на РСМ. Учествовал и во подготовка на национални документи и неколку закони од областа на безбедноста и одбраната.

Претседател е на Комисија за одликувања и признанија на претседателот на РСМ со Одлука на претседателот на Република Северна Македонија од 1.8.2019 година, а учествува и во Комисијата за десиминација и промоција на МХП на Црвен крст на Република Северна Македонија.

Во периодот 2019 – 2024 година, меѓу другото, има реализирано повеќе значајни активности на Филозофскиот факултет во Скопје и Факултетот за безбедност во Скопје, како и во други институции во Република Северна Македонија, со што има дадено видлив придонес во областа на креирањето политики, безбедносно-одбранбената сфера, како и во информирањето и комуникациите, соработката со државни и академски институции од земјата и од странство и поттикнува јавна дебата за актуелни теми од областа на безбедноста и сродни области кои ги покрива.

Кандидатот д-р Марјан Ѓуровски бил член на комисиите за изработка на Закон за војска и воена состојба на Министерството за правда на РСМ, Закон за критична инфраструктура, Концепт за интеграција на системот за управување со кризи и заштита и спасување, Стратегија за резервен состав на Армијата на РСМ и др. Можат да се истакнат и активностите на кандидатот како член на Евроатлантскиот совет на Македонија, а учествува и во работата на Стручниот совет на Комората на Република Северна Македонија за приватно обезбедување.

Со учество во стручно-применувачката дејност и дејноста од поширок интерес, д-р Марјан Ѓуровски остварил **64,5 поени**, и со тоа ги исполнува критериумите во член 11 од Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Оценки од самоевалуација

Од спроведената внатрешна евалуација на Факултетот за безбедност во Скопје на првиот циклус студии од страна на Комисијата за евалуација, која е релевантна за да се потврди оценката од самоевалуацијата, севкупниот работен ангажман на вонр. проф. д-р Марјан Ѓуровски е оценет со 4,36299716, односно со средна оценка 4 (четири). Вреднувањето на успехот е согледан од одговорот на 15 анкетни прашања и е направен со посебна методолошка постапка за пресметување на средната оценка за наставниците од 1 до 5 (просечна вредност). Согласно со извршената евалуација, видно е дека кандидатот е соодветно подготвен за квалитетна реализација на предавања, за време на нив е подготвен и предизвикува интерес кај студентите, користи интерактивни методи на наставата и ги мотивира студентите за вклучување во наставниот процес, стимулира дополнителна активност кај студентите, кои се во функција на зголемување и продлабочување на знаењата по предметот, предметната настава и ги проширува и продлабочува знаењата на студентите. Фондот на предавања и вежби соодветствува со тежината и со обемот на предметната програма. Кандидатот редовно ги изведува обврските од наставниот процес како вонреден професор, отворен е и достапен за консултации и соработка, а личната култура и односот на кандидатот му се на соодветно ниво. Овие елементи ги ценеше како позитивни Рецензентската комисија и целокупната оценка ја смета за позитивна од самоевалуацијата за кандидатот од Комисијата за самоевалуација на Факултетот за безбедност во Скопје.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на реализираната наставно-научна, научноистражувачка и стручно-апликативна дејност, ангажираноста во наставниот процес, како и високото ниво на остварување на професионалните задачи, Комисијата констатира дека кандидатот д-р Марјан Ѓуровски ги исполнува условите во согласност со Законот за високото образование на РСМ и Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Проверката на поднесената документација и направената анализа на Образец 2 кои се во прилог на Извештајот за избор во наставно-научно, наставно-стручно и соработничко звање, јасно говорат дека д-р Марјан Ѓуровски ги исполнува потребните услови за избор во наставно-научно звање според Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, а тоа се потврдува и во делот на наставно-образовната дејност, научноистражувачката работа, делот на стручно-применувачката дејност и во делот на дејности од поширок интерес.

Врз основа на севкупната научна, стручна и воспитно-образовна дејност на д-р Марјан Ѓуровски, Комисијата констатира дека кандидатот д-р Марјан Ѓуровски, од последниот избор во наставно-научно звање во 2019 до денес, 2024 година, има **вкупно 403,86 поени** како професионални референци за избор во звање, со што се потврдува дека поседува наставни, научни и стручни квалитети и во целост ги исполнува условите според Законот за високото образование и Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Според изнесеното, Комисијата има чест и задоволство на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје да му предложи **д-р Марјан Ѓуровски да биде избран во звањето редовен професор за научните области: интегрална безбедност (шифра 51503) и друго (шифра 51610)** на Филозофскиот факултет во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

КОМИСИЈА

Проф. д-р Оливер Бакрески, претседател, с.р.

Проф. д-р Зоран Нацев, член, с.р.

Акад. проф. д-р Неџад Корајлиќ, член, с.р.

ОБРАЗЕЦ 1

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат:

д-р Марјан Бранко Ѓуровски

Институција:

Филозофски факултет – Скопје, Универзитет „Св.Кирил и Методиј“ во Скопје

Научна област:

интегрална безбедност (шифра 51503), друго (шифра 51610)

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – РЕДОВЕН ПРОФЕСОР/НАУЧНО ЗВАЊЕ – ВИШ НАУЧЕН СОРАБОТНИК

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	<p>Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус *</p> <p>Просечниот успех на прв циклус изнесува: 9,19.</p> <p>Просечниот успех на втор циклус изнесува: 9,55.</p> <p>Просечниот успех изнесува 9,44 на трет циклус, интегрирани студии.</p>	ДА
2	<p>Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира</p> <p>Назив на научната област: интегрална безбедност (51503) и друго (шифра 51610).</p>	ДА
3	<p>Објавени најмалку шест рецензирани научни труда во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор</p>	ДА
3.1	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <p>1. Назив на научното списание: SECURITY HORIZONS,</p> <p>2. Назив на електронската база на списанија: Ebsco</p> <p>3. Наслов на трудот: SHAPING THE FUTURE OF THE BALKANS THROUGH DIFFERENTIATED INTEGRATION: THE EU EXPERIENCE,</p> <p>4. Година на објава: ISSN 2671-3624 , 2020</p> <p>1. Назив на научното списание: SECURITY HORIZONS,</p> <p>2. Назив на електронската база на списанија: Ebsco</p> <p>3. Наслов на трудот: “THE EURO-ATLANTIC VALUES IN THE BALKAN COUNTRIES”,</p> <p>4. Година на објава: ISSN 2671-3624 , 2020</p> <p>1. Назив на научното списание: International Scientific journal HORIZONTI, Series A, Social Sciences and Humanities</p> <p>2. Назив на електронската база на списанија: Ebsco</p>	ДА

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<p>3. Наслов на трудот: “The security system of the Republic of North Macedonia and the Covid-19 pandemics-19”, 4. Година на објава: ISSN 2671-3624 , 2021</p> <p>1. Назив на научното списание: KNOWLEDGE –International Journal, 2. Назив на електронската база на списанија: Ebsco 3. Наслов на трудот: “THE IMPORTANCE OF CRISIS COMMUNICATIONS AS A PART OF THE CRISIS MANAGEMENT SYSTEM THROUGH THE PRISM OF THE CONFLICT IN 2001 IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA”, 4. Година на објава: 2021</p> <p>1. Назив на научното списание: International Scientific journal HORIZONTI, Series A, Social Sciences and Humanities 2. Назив на електронската база на списанија: Ebsco 3. Наслов на трудот: “Challenges and priorities of cooperation between highen education and business community” 4. Година на објава: 2021</p> <p>1. Назив на научното списание: SECURITY HORIZONS, 2. Назив на електронската база на списанија: Ebsco 3. Наслов на трудот: “Security Challenges of the Republic of North Macedonia After the NATO Accession”, 4. Година на објава: (1). стр. 111-122. ISSN 2671-3624, 2022</p>	
3.2	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови</p> <p>1. Назив на научното списание: Political Thought 2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): 10, 7, Slovenia, USA, United Kingdom, Croacia, Serbia, Schweiz, Emirates, 3. Наслов на трудот: „Future of the Balkans in the time of integration and globalization-dangers and challenges of contemporary times”, 4. Година на објава: 2021</p>	ДА
3.3.	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е објавено во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД</p> <p>1. Назив на научното списание: Journal for measuring competence, Sofia University 2. Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД: Република Бугарија 3. Наслов на трудот: “Career development through the prism of the development of students” 4. Година на објава: 2020</p> <p>1. Назив на научното списание: Jean Monnet Centre of Excellence, Faculty of Philosophy at Sofia University “St. Kliment Ohridski 2. Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД: Република Бугарија</p>	ДА

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<p>3.Наслов на трудот: “Regional Approach of the European Union in a Potential New Cycle of Enlargement a Case Study of the Western Balkans”</p> <p>4.Година на објава: 2023</p>	
3.5.	<p>Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународен академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји</p> <p>1.Назив на зборникот: Sector security</p> <p>2.Назив на меѓународниот собир: Critical infrastructure protection-state obligations and private security sector opportunities”</p> <p>3.Имиња на земјите: Хрватска, Србија, Северна Македонија, Босна и Херцеговина</p> <p>4. Наслов на трудот: “The role of corporate security in the protection of critical infrastructure and social security”,</p> <p>5. Година на објава:2021</p> <p>1.Назив на зборникот: Towards a Better Future: Peace, Justice, and Strong Institutions</p> <p>2.Назив на меѓународниот собир: International Scientific Conference “Towards a Better Future: Peace, Justice, and Strong Institutions” 2024</p> <p>3.Имиња на земјите: Естонија, Романија, Хрватска, Саудиска Арабија, Италија, Словенија, НР Кина, Унгарија, БиХ, Словачка, Велика Британија, Бангладеш, Русија, Црна Гора,Португалија, Србија</p> <p>4.Наслов на трудот: Conclusion of the Council for National Security of the Republic of Serbia Adopted on the Occasion of the Armed Conflict on the Territory of Ukraine That Began on 24 February 2022</p> <p>5. Година на објава: 2024</p> <p>1.Назив на зборникот: Predrag Maric , University in Belgrade</p> <p>2.Назив на меѓународниот собир: International scientific conference Predrag Maric 2023</p> <p>3.Имиња на земјите: Естонија, Романија, Хрватска, Италија, Словенија, НР Кина, Унгарија, БиХ, Словачка, Велика Британија, Бангладеш, Србија</p> <p>4.Наслов на трудот:” Harmonization of Legislative Efforts for Protection of Critical Infrastructure Within the European Union and Potential Effects for Candidate Countries”</p> <p>5. Година на објава: 2023</p> <p>1.Назив на зборникот: ARCHIBALD REISS</p> <p>2.Назив на меѓународниот собир: International scientific conference , University of Criminal Investigation and Police StudiesBelgrade, 2023</p> <p>3.Имиња на земјите: САД, Словачка, Унгарија, Словенија, НР Кина, Унгарија, БиХ, Бугарија, Велика Британија, Србија</p> <p>4.Наслов на трудот:” Impacts of Organised Crime on Citizens and National Security”</p> <p>5. Година на објава: 2022</p> <p>1.Назив на зборникот: EU ENLARGEMENT, GEOPOLITICS, AND THE RUSSIAN-UKRAINE WAR</p>	<p>ДА</p> <p>ДА</p> <p>ДА</p> <p>ДА</p>

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<p>2.Назив на меѓународниот собир: Annual International Conference of the Serbian Political Science Association University of Belgrade – Faculty of Political Science 21-22 October 2023</p> <p>3.Имиња на земјите: САД, Словачка, Унгарија, Словенија, НР Кина, Унгарија, БиХ, Бугарија, Велика Британија, Србија</p> <p>4.Наслов на трудот:”Европске интеграције Severne Makedonije: kandidat-svedok transformacije Европске уније”</p> <p>5. Година на објава: 2022</p>	
4.	<p>Објавен рецензиран учебник, монографија, практикум или збирка задачи од научната област за која се избира ***</p> <p>1. Наслов на учебникот, монографијата, практикумот или збирката задачи: Основи на безбедност - Концепциски безбедносни пристапи</p> <p>2. Место и година на објава: Универзитет „Св.Климент Охридски“-Битола и Фондација „Конрад Аденауер“ 2021</p> <p>1.Наслов на учебникот, монографијата, практикумот или збирката задачи: Функционирањето на безбедносниот систем на РСМ во време на вонредна и кризна состојба Факултет за безбедност-Скопје 2021</p> <p>1.Наслов на учебникот, монографијата, практикумот или збирката задачи: Анализа на кризната состојба и справување со пожарите во Република Северна Македонија низ призма на функционалноста на системот за управување со кризи и заштита и спасување</p> <p>2. Место и година на објава: Факултет за безбедност-Скопје, 2022</p> <p>1. Наслов на учебникот, монографијата, практикумот или збирката задачи: Безбедносни ризици и закани – третман, феноменологија и мапирање</p> <p>2. Место и година на објава: Факултет за безбендост-Скопје и Фондација „Конрад Аденауер“, 2020 година</p> <p>1. Наслов на учебникот, монографијата, практикумот или збирката задачи: Безбедноста и КОВИД-19: Политичко-безбедносен систем, регионални безбедносни предизвици, нови државни актери пред и за време на пандемијата</p> <p>2. Место и година на објава: Канцеларијата на Фондацијата „Конрад Аденауер“ во Скопје и Универзитетот „Св. Климент Охридски“ во Битола, 2020</p>	ДА
5	<p>Претходен избор во наставно-научно звање Вонреден професор со одлука на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет на Универзитетот „Св.Кирил и Методиј“ – Скопје на 04.05.2022 година е потврден изборот во наставно-научно звање Вонреден професор за време од пет години сметано од 18.09.2019 кога е избран во наставно-научното звање Вонреден професор на Факултетот за безбедност-Скопје при Универзитетот „Св.Климент Охридски“ – Битола</p>	ДА
6	<p>Има способност за изведување на високообразовна дејност</p>	ДА

* На лицата кои имаат заснован работен однос на Универзитетот или на некој од универзитетите во Република Македонија во моментот на стапување во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр.82/2018), нема да се применуваат одредбите од Законот кои се однесуваат на просекот, односно дека лицата треба да имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус. Во овој случај, полето под реден број 1 не се пополнува.

** За кандидатот/ите кој има повеќе од 5 (пет) научни труда во референтна научна публикација, рецензентската комисија научните труда ќе ги наведе, ќе ги оцени и ќе ги вреднува во Образец 2.

ОБРАЗЕЦ 2

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: д-р Марјан Ѓуровски

Институција: Филозофски факултет – Скопје

Научна област: интегрална безбедност (51503) и друго (51610)

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. бр.	Назив на активност:	Поени
	Одржување на настава на I циклус студии (ч*15*0,04)	49,20
1.	Основи на безбедност (3+2) (студиска програма Безбедност), зимски семестар 2019/2020	1,8
2.	Управување со кризи (2+1) (студиска програма Безбедност), зимски семестар 2019/2020	1,2
3.	Безбедносни стратегии политики (2+1) (студиска програма Безбедност), зимски семестар 2019/2020	1,2
4.	Безбедносни стратегии политики (2+1) (студиска програма Безбедност), зимски семестар 2019/2020	1,2
5.	Кризен менаџмент (2+2) (студиска програма Криминалистика), зимски семестар 2019/2020	1,2
6.	Основи на безбедност (3+2) (студиска програма Криминалистика), зимски семестар 2019/2020	1,8
7.	Безбедносни политики (2+2) (студиска програма Криминалистика), зимски семестар 2019/2020	1,2
8.	Безбедносни стратегии (2+2) (студиска програма Криминалистика), летен семестар 2019/2020	1,2
9.	Основи на безбедност (3+2) (студиска програма Безбедност), зимски семестар 2020/2021	1,8
10.	Управување со кризи (2+1) (студиска програма Безбедност), зимски семестар 2020/2021	1,2
11.	Современи теории и концепти за безбедност (3+2) (студиска програма Безбедност), летен семестар 2020/2021	1,8
12.	Дипломатија и меѓународна безбедност (2+1) (студиска програма Безбедност), летен семестар 2020/2021	1,2
13.	Основи на безбедност (3+2) (студиска програма Безбедност), зимски семестар 2021/2022	1,8
14.	Управување со кризи (2+1) (студиска програма Безбедност), зимски семестар 2021/2022	1,2
15.	Основи на безбедност (3+2) (студиска програма Криминалистика), зимски семестар 2020/2021	1,8
16.	Кризен менаџмент (2+2) (студиска програма Криминалистика), зимски семестар 2020/2021	1,2

17.	Безбедносни стратегии политики (2+1) (студиска програма Безбедност), зимски семестар 2021/2022	1,2
18.	Безбедносни политики (2+2) (студиска програма Криминалистика), зимски семестар 2020/2021	1,2
19.	Безбедносни стратегии (2+2) (студиска програма Криминалистика), летен семестар 2020/2021	1,2
20.	Современи теории и концепти за безбедност (3+2) (студиска програма Безбедност), летен семестар 2021/2022	1,8
21.	Кризен менаџмент (2+2) (студиска програма Криминалистика), зимски семестар 2021/2022	1,2
22.	Безбедносни политики (2+2) (студиска програма Криминалистика), зимски семестар 2021/2022	1,2
23.	Основи на безбедност (3+2) (студиска програма Криминалистика), зимски семестар 2021/2022	1,8
24.	Безбедносни стратегии (2+2) (студиска програма Криминалистика), летен семестар 2021/2022	1,2
25.	Вовед во безбедноста (3+1) (студиска програма Безбедност), летен семестар 2022/2023	1,8
26.	Контрола на вооружување и разоружување (4+2) (студиска програма Безбедност, одбрана и мир), летен семестар 2021/2022	2,4
27.	Корпоративна безбедност ((3+1) (студиска програма Приватна и корпоративна безбедност), летен семестар 2021/2022	1,8
28.	Вовед во безбедноста (3+1) (студиска програма Безбедност), летен семестар 2023/2024	1,8
29.	Контрола на вооружување и разоружување (4+2) (студиска програма Безбедност, одбрана и мир), летен семестар 2021/2022	2,4
30.	Национална безбедност (3+1) (студиска програма Безбедност), летен семестар 2023/2024	1,8
31.	Асиметрични закани (3+1) (студиска програма Безбедност), летен семестар 2023/2024	1,8
32.	Безбедносни проценки (3+1) (студиска програма Безбедност), летен семестар 2023/2024	1,8
	Одржување на вежби од I циклус студии (ч*15*0,03)	25,80
1.	Основи на безбедност (3+2) (студиска програма Безбедност), зимски семестар 2019/2020	0,90
2.	Управување со кризи (2+1) (студиска програма Безбедност), зимски семестар 2019/2020	0,45
3.	Безбедносни стратегии и политики (2+1) (студиска програма Безбедност), зимски семестар 2019/2020	0,45
4.	Дипломатија и меѓународна безбедност (2+1) (студиска програма Безбедност) летен семестар 2019/2020	0,45
5.	Безбедносни стратегии и политики (2+1) (студиска програма Безбедност) зимски семестар 2019/2020	0,45
6.	Кризен менаџмент (2+2) (студиска програма Криминалистика), зимски семестар 2019/2020	0,90
7.	Основи на безбедност (3+2) (студиска програма Криминалистика), зимски семестар 2019/2020	0,90
8.	Безбедносни политики (2+2) (студиска програма Криминалистика), зимски семестар 2019/2020	0,90
9.	Безбедносни стратегии (2+2) (студиска програма Криминалистика), летен семестар 2020/2021	0,90
10.	Безбедносни стратегии (2+2) (студиска програма Криминалистика), летен семестар 2021/2022	0,90

11.	Безбедносни политики (2+2) (студиска програма Криминалистика), зимски семестар 2020/2021	0,90
12.	Безбедносни политики (2+2) (студиска програма Криминалистика), зимски семестар 2021/2022	0,90
13.	Основи на безбедност (3+2) (студиска програма Безбедност), зимски семестар 2020/2021	0,90
14.	Управување со кризи (2+1) (студиска програма Безбедност), зимски семестар 2020/2021	0,45
15.	Основи на безбедност (3+2) (студиска програма Криминалистика), зимски семестар 2020/2021	0,90
16.	Современи теории и концепти за безбедност (3+2) (студиска програма Безбедност), летен семестар 2020/2021	0,90
17.	Дипломатија и меѓународна безбедност (2+1) (студиска програма Безбедност), летен семестар 2020/2021	0,45
18.	Основи на безбедност (3+2) (студиска програма Безбедност), зимски семестар 2021/2022	0,90
19.	Основи на безбедност (3+2) (студиска програма Безбедност), зимски семестар 2021/2022	0,90
20.	Управување со кризи (2+1) (студиска програма Безбедност), зимски семестар 2021/2022	0,45
21.	Безбедносни стратегии политики (2+1) (студиска програма Безбедност), зимски семестар 2021/2022	0,45
22.	Кризен менаџмент (2+2) (студиска програма Криминалистика), зимски семестар 2020/2021	0,90
23.	Современи теории и концепти за безбедност (3+2) (студиска програма Безбедност), летен семестар 2021/2022	0,90
24.	Основи на безбедност (3+2) (студиска програма Криминалистика), зимски семестар 2021/2022	0,90
25.	Кризен менаџмент (2+2) (студиска програма Криминалистика), зимски семестар 2021/2022	0,90
26.	Вовед во безбедноста (3+1) (студиска програма Безбедност), летен семестар 2022/2023	1,8
27.	Контрола на вооружување и разоружување (4+2) (студиска програма Безбедност, одбрана и мир), летен семестар 2021/2022	2,4
28.	Корпоративна безбедност ((3+1) (студиска програма Приватна и корпоративна безбедност), летен семестар 2021/2022	0,45
29.	Вовед во безбедноста (3+1) (студиска програма Безбедност), летен семестар 2023/2024	0,45
30.	Контрола на вооружување и разоружување (4+2) (студиска програма Безбедност, одбрана и мир), летен семестар 2021/2022	0,45
31.	Национална безбедност (3+1) (студиска програма Безбедност), летен семестар 2023/2024	0,45
32.	Асиметрични закани (3+1) (студиска програма Безбедност), летен семестар 2023/2024	0,45
33.	Безбедносни проценки (3+1) (студиска програма Безбедност), летен семестар 2023/2024	0,45
Одржување на настава на II циклус студии (25*0,05)		15,70
1.	Асиметрични закани (студиска програма Безбедност 60 и 120 ЕКСТ), вкупно 24 часа, зимски семестар 2019/2020	1,2
2.	Теориско-концепциски пристапи и политики во безбедноста (студиска програма Безбедност 60 и 120 ЕКСТ), вкупно 24 часа, зимски семестар 2019/2020	1,2

3.	Безбедноста во национален и регионален безбедносен комплекс (студиска програма Безбедност 60 и 120 ЕКСТ), вкупно 10 часа, летен семестар 2019/2020	0,5
4.	Одбранбено-воени и вооружени системи и трансатлантски односи (студиска програма Безбедност 60 и 120 ЕКСТ), вкупно 10 часа, летен семестар 2019/2020	0,5
5.	Безбедносни стратегии и менаџмент (студиска програма Безбедност 60 и 120 ЕКСТ), вкупно 10 часа, летен семестар 2019/2020	0,5
6.	Креирање на јавни политики во безбедноста (студиска програма Безбедност 60 и 120 ЕКСТ), вкупно 10 часа, летен семестар 2019/2020	0,5
7.	Секуритизација и десекуритизација (студиска програма Безбедност 60 и 120 ЕКСТ), вкупно 10 часа, летен семестар 2019/2020	0,5
8.	Секуритизација и десекуритизација (студиска програма Безбедност 60 и 120 ЕКСТ), вкупно 10 часа, летен семестар 2020/2021	0,5
9.	Креирање на јавни политики во безбедноста (студиска програма Безбедност 60 и 120 ЕКСТ), вкупно 10 часа, летен семестар 2020/2021	0,5
10.	Безбедносни стратегии и менаџмент (студиска програма Безбедност 60 и 120 ЕКСТ), вкупно 10 часа, летен семестар 2020/2021	0,5
11.	Одбранбено-воени и вооружени системи и трансатлантски односи (студиска програма Безбедност 60 и 120 ЕКСТ), вкупно 10 часа, летен семестар 2020/2021	0,5
12.	Безбедноста во национален и регионален безбедносен комплекс (студиска програма Безбедност 60 и 120 ЕКСТ), вкупно 10 часа, летен семестар 2020/2021	0,5
13.	Теориско-концепциски пристапи и политики во безбедноста (студиска програма Безбедност 60 и 120 ЕКСТ), вкупно 24 часа, зимски семестар 2020/2021	1,2
14.	Асиметрични закани (студиска програма Безбедност 60 и 120 ЕКСТ), вкупно 24 часа, зимски семестар 2020/2021	1,2
15.	Асиметрични закани (студиска програма Безбедност 60 и 120 ЕКСТ), вкупно 24 часа, зимски семестар 2021/2022	1,2
16.	Теориско-концепциски пристапи и политики во безбедноста (студиска програма Безбедност 60 и 120 ЕКСТ), вкупно 24 часа, зимски семестар 2021/2022	1,2
17.	Безбедноста во национален и регионален безбедносен комплекс (студиска програма Безбедност 60 и 120 ЕКСТ), вкупно 10 часа, летен семестар 2021/2022	0,5
18.	Одбранбено-воени и вооружени системи и трансатлантски односи (студиска програма Безбедност 60 и 120 ЕКСТ), вкупно 10 часа, летен семестар 2021/2022	0,5
19.	Безбедносни стратегии и менаџмент (студиска програма Безбедност 60 и 120 ЕКСТ), вкупно 10 часа, летен семестар 2021/2022	0,5
20.	Секуритизација и десекуритизација (студиска програма Безбедност 60 и 120 ЕКСТ), вкупно 10 часа, летен семестар 2021/2022	0,5
21.	Современи теории и системи за безбедност (студиска програма Криминалистика), вкупно 20 часа, летен семестар 2021/2022	1
22.	Креирање на јавни политики во безбедноста (студиска програма Безбедност 60 и 120 ЕКСТ), вкупно 10 часа, летен семестар 2021/2022	0,5
Одржување на настава на III циклус студии (број на часови*0,06)		7,20
1.	Мултулатерални европски организации (студиска програма Меѓународно право и меѓународна политика на УКЛО), 20 часа, 2019 – 2020	1,2
2.	Безбедност и меѓународно јавно право (студиска програма Безбедност), вкупно 20 часа, 2019/2020	1,2

3.	Безбедност и меѓународно јавно право (студиска програма Безбедност), вкупно 20 часа, 2020/2021	1,2
4.	Мултулатерални европски организации (студиска програма Меѓународно право и меѓународна политика на УКЛО) 20 часа, 2020 – 2021	1,2
5.	Мултулатерални европски организации (студиска програма Меѓународно право и меѓународна политика на УКЛО), 20 часа, 2021 – 2022	1,2
6.	Безбедност и меѓународно јавно право (студиска програма Безбедност), вкупно 20 часа, 2021/2022	1,2

	Консултации со студенти (*0.0002 студенти)	1,45
	Консултации со студенти 2019/2020 (350 студенти)	0,35
	Консултации со студенти 2020/2021 (350 студенти)	0,35
	Консултации со студенти 2021/2022 (350 студенти)	0,35
	Консултации со студенти 2022/2023 (70 студенти)	0,20
	Консултации со студенти 2023/2024 (80 студенти)	0,20
	Ментор на дипломска работа (8*0.20)	1,60
	Ментор на специјалистичка работа (1*1.00)	1,00
	Член на комисија за оцена или одбрана на докторски труд работа (2*0,7)	1,40
	Член на комисија за оцена или одбрана на магистерски труд работа (5*0,32)	1,60
	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа (8*0,1)	8,01
	Раководител на школа 3*1,5 (Регионална зимска и летна школа за безбедност на Фондацијата „Конрад Аденауер“ и Факултетот за безбедност во Скопје)	4,50
	Учесник (предавач) на школа 3*1 (Регионална зимска и летна школа за безбедност на Фондацијата „Конрад Аденауер“ и Факултетот за безбедност во Скопје – 2020, 2021, 2022)	3,00
	Интерна стрипта на предавања 1 * 4 (Асиметрични закани)	4,00
	Позитивно рецензиран универзитетски учебник- 1*8 (Основи на безбедност – Концепциски безбедносни пристапи)	8,00
	Вкупно	132,46

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. бр.	Назив на активност:	Поени
1.	Ментор на докторски труд 1*5	5,00
2.	Коментор на докторски труд (УниБит-Софија) 1*2,5	2,5
3.	Ментор на магистерски труд 4*2	8,00
4.	Раководител на национален научен проект 5*6	30
	Научноистражувачки проект: „Истражување на безбедносните ризици во Република Македонија (мапирање, етиологија, феноменологија и третман на безбедносни ризици“, 2019/2020	6,00
	Научноистражувачки проект: „Регионалните безбедносни ризици и новите државни актери за време и по кризата од пандемијата Ковид-19“, 2020	6,00
	Научноистражувачки проект: „Функционирањето на безбедносниот систем на Република Северна Македонија во кризна и сложена безбедносна состојба-менаџирање и справување со кризи“, 2020/2021	6,00
	Научноистражувачки проект: „Анализа на кризната состојба и справувањето со пожарите во Република Северна Македонија низ призма на функционалноста на системот за управување со кризи и заштита и спасување“, 2021/2022	6,00
	Креирање на индикатори за мерење на безбедноста во Република Северна Македонија и регионот 2023/2024, финансиран од УКИМ	6,00
4.	Учесник во национален (научен) проект: (Resilient Skopje:Scaling up for Sustainability, innovation, and climate change” 74-2021, RFQ41-2021, UNDP/UKLO, Безбедноста во училиштата – градење механизми на превенција од ризици и рано предупредување, финансиран од УКИМ, 2022 – 2023) 2*3	6,00
6.	Учесник во меѓународен научен проект 4*5	20,00

	Учесник во проектот „Учиме за НАТО/Lets Learn about NATO“, финансиран од Одделот на НАТО, а имплементиран од ГАУС-институтот во периодот јуни – декември 2020 година	5,00
	„Democratic values and media freedom-DeMed values“ Програма Еразмус + Клучна акција 1, Универзитет „Св. Климент Охридски“ – Битола и Институт за јавни политики, Софија, Република Бугарија, 2020	5,00
	Intelligence Sector Reform Programme in North Macedonia (2018-2021), DCAF	5,00
	Учесник во проектот „PREVEX“ Project funded by the EU Horizon 200 Research and Innovation Programme under grand adreement No 870724, Centre for Advanced Study-Sofia, 2020	5,00
6.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание во кое трудовите се објавуваат подлежат на рецензија и кое е објавено во земја членка на Европската унија и/или ОЕЦД 2*5	10,00
7.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank, MathSciNet (Mathematical Reviews), Zentralblatt fur Mathematik и Реферативный журнал "Математика" или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование 6*5 поени	30,00
8.	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови 1* 5 поени	5,00
9.	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји 5*5	25,00
10.	Монографија	21,40
	1. Безбедносни ризици и закани – третман, феноменологија и мапирање, проф. д-р Марјан Ѓуровски, проф. д-р Саше Герасимовски, проф. д-р Марјан Николовски, Факултет за безбедност – Скопје и Фондација „Конрад Аденауер“, 2020	6,4
	2. Безбедноста и ковид-19: Политичко-безбедносен систем, регионални безбедносни предизвици, нови државни актери пред и за време на пандемијата, УКЛО и Фондација „Конрад Аденауер“, 2020	6,4
	3. Функционирањето на безбедносниот систем на РСМ во време на вонредна и кризна состојба – студија на случај, проф. д-р Марјан Ѓуровски и други автори, Факултет за безбедност – Скопје, 2021	4,8
	4. Анализа на кризната состојба и справување со пожарите во Република Северна Македонија низ призма на функционалноста на системот за управување со кризи и заштита и спасување	4,8
11.	Одржано предавање по покана на референтен странски универзитет (Факултет за политички науки при Белградскиот универзитет, Факултет за безбедност при Белградскиот универзитет, Филозофски факултет при Софискиот универзитет) 2*3	6,00

12.	Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество 1*3	3,00
13.	Секциско предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество 1*2	2,00
14.	Учество на научен/стручен собир со реферат 8*1	8,00
15.	Апстракт објавен во зборник на конференција-меѓународна 1*1	1,00
16.	Пленарно предавање на научен/стручен собир 10*2	20,00
17.	Секциско предавање на научен/стручен собир 4*1	4,00
Вкупно		206,90

ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

Ред. бр.	Назив на активност:	Поени
1.	Член на уредувачки одбор на меѓународно научно списание: меѓународно научно списание „Американски журнал за истражување” - American Journal of Research-AJR”, меѓународно рецензирано научно списание на Националниот универзитет за јавни услуги од Унгарија, „Criminal Geographical Journal”, меѓународно научно списание „Воено дело“ на Универзитетот за одбрана на Република Србија 3*1,00	3,00
2.	Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект (Балканска мрежа за култура, уметност и креативно знаење ЕАСЕА 39/2019, Швајцарска агенција за развој и соработка, Еразмус + Клучна акција) 3*2,00	6,00
3.	Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир 10 *1,00:	10,00
4.	Уредник на зборник на трудови од научен/ стручен собир 3*1	3,00
5.	Студиски престој во странство (до три месеци): СР Германија 1*0,5	0,50
6.	Проректор на Универзитетот „Св.Климент Охридски“ во Битола, 2019 – 2022, 1 *7,00:	7,00
7.	Член на Универзитетски сенат на Универзитетот „Св. Климент Охридски“ во Битола, 2019 – 2022, 1 *2,00:	2,00
8.	Член на Универзитетска комисија на Универзитетот „Св. Климент Охридски“ во Битола, 2020 – 2022, (настава и квалитет*2, наука, студентски работи) 2*1	2,00
9.	Учество во изработка на национална програма за одредена област (Концепт за развој на резервниот состав на АРСМ)	3,00
10.	Раководител на внатрешна организациона единица (институционален Еразмус + координатор на УКЛО)	3,00
11.	Член на факултетска комисија 4* 0,5: Наставнички совет за втор циклус студии на Факултетот за безбедност во Скопје	2,00
	1.Претседател на Комисија за изработка на Стратегија за развој на Факултетот за безбедност во Скопје	0,50
	2.Претседател и член на Одбор за соработка и доверба со јавноста на Факултетот за безбедност во Скопје	0,50
	3. Член на Комисија за меѓународна соработка на Филозофскиот факултет во Скопје	0,50
	4. Претседател на Работната група за изработка на студиска програма за трет циклус студии – Безбедност на Филозофскиот факултет во Скопје	0,50
12.	Раководител на Совет за докторски студии по безбедност на Филозофскиот факултет во Скопје 1*2	2,00
13.	Подготовка на национални документи (1. Национална развојна стратегија 2023 – 2043; 2. Закон за воена и вонредна состоја, 3. Закон за	8,00

	критична инфраструктура на РСМ, 4. Национален концепт за градење на интегриран систем за управување со кризи и заштита и спасување на РСМ) 4*2	
14.	Претседател на здружение поврзано со структурата (претседател на Македонско политолошко друштво) 1*2	2,00
15.	Учество во комисии и тела на државни и други органи: 11*1	11,00
	Претседател на Комисија за одликувања и признанија на претседателот на РСМ со Одлука на претседателот на Република Северна Македонија од 1.8.2019 година 1*1	1,00
	Член на Комисија за десиминација и промоција на МХП на Црвен крст на Република Северна Македонија 1*1	1,00
	Претседател на Комитетот МКД НАТО 2030 при Министерството за одбрана на РСМ 1*1	1,00
	Член на Националниот тим за изработка на Националната развојна стратегија на Република Северна Македонија 2023 – 2043 1*1	1,00
	Член на Стратешкиот совет на Министерството за надворешни работи на РСМ 1*1	1,00
	Член на Поткомитетот за кризен менаџмент на Министерството за одбрана на РСМ 1*1	1,00
	Член на поткомитетот „НАТО и бизнис-заедницата“ на Министерството за одбрана на РСМ 1*1	1,00
	Член на поткомитетот „НАТО – Наука за мир“ на Министерството за одбрана на РСМ 1*1	1,00
	Член на Поткомитетот за креирање на Стратегија за сајбер-безбедност и справување со лажни вести на Министерството за одбрана на РСМ 1*1	1,00
	Претседател на Поткомитетот за градење на програма за демократска и цивилна контрола на Министерството за одбрана на РСМ 1*1	1,00
	Член на Поткомитетот за изработка на Концепт и Стратегија за одбранбена дипломатија на Министерството за одбрана на РСМ 1*1	1,00
	Вкупно	64,50

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	132,46
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	206,90
ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	64,50
Вкупно	403,86

КОМИСИЈА

Проф. д-р Оливер Бакрески, претседател, с.р.
Проф. д-р Зоран Нацев, член, с.р.
Акад. проф. д-р Неџад Корајлиќ, член, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ: ПЛАНИРАЊЕ НА СЕМЕЈСТВОТО (ШИФРА 50207) И СОВРЕМЕНИТЕ ПРЕДИЗВИЦИ НА СЕМЕЈСТВОТА ВО ЕВРОПА, СЕМЕЈСТВОТО ВО СТРАТЕГИИТЕ НА ЕУ (ДРУГО, ШИФРА 51128) НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Филозофскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, објавен во дневните весници „Слободен печат“ и „Коха“ од 13.II 2024 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научните области: планирање на семејството (шифра 50207) и современите предизвици на семејствата во Европа, семејството во стратегиите на ЕУ (друго, шифра 51128), и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, донесена на XXIX седница одржана на 6.III 2024 година, бр. 04-161/10, формирана е Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Аница Драговиќ, редовен професор на Филозофскиот факултет во Скопје, проф. д-р Зоран Матевски, редовен професор на Филозофскиот факултет во Скопје и проф. д-р Татјана Стојановска Иванова, редовен професор на Филозофскиот факултет во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научните области: планирање на семејството под шифра (50207) и современите предизвици на семејствата во Европа, семејството во стратегиите на ЕУ под шифра сруго (51128), во предвидениот рок се пријави д-р Македонка Радуловиќ, вонреден професор.

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката Македонка Радуловиќ, доктор на европски студии за интеграција, е родена 1981 година, во Скопје. Средно образование завршила во Скопје, во 1999 година, во средното економско и правно училиште „Арсени Јовков“. Д-р Македонка Радуловиќ со високо образование се стекнала на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, во 2004 година, каде што дипломирала на секторот новинарство, со просечен успех 8,53.

Кандидатката д-р Македонка Радуловиќ активно се служи со англискиот јазик.

Во учебната 2005/2006 година се запишала на втор циклус (магистерски) студии на Филозофскиот факултет во Скопје, Институт за социологија – постдипломски студии за европска интеграција и комуникација. Студиите ги завршила во 2009 година, со просечен успех 9,33. Во март 2009 година го одбрала магистерскиот труд на тема: „Европска здравствена политика во доменот на подобрување на заштитата на правата на пациентите и нејзиното влијание врз политиката на РМ“.

Д-р Македонка Радуловиќ пријавила докторска дисертација во септември 2009 година на Филозофскиот факултет во Скопје, Институт за социологија, на Европски студии за интеграција. Дисертацијата на тема: „Влијанието на Европската Унија врз почитувањето и остварувањето на правото на здравје во Република Македонија како фундаментален дел од човековите права“ ја одбрала на 1.12.2011 година, пред Комисија во состав: проф. д-р Милева Ѓуровска, ментор, проф. д-р Ило Трајковски, член, проф. д-р Нелко Стојановски, член, проф. д-р Бранислав Саркањац, член, и проф. д-р Моме Спасовски, член. Со тоа се стекнала со научниот степен доктор на науки од научната област доктор на европски студии по интеграција.

Од септември 2007 до мај 2013 година работела како соработник/асистент на Европскиот универзитет во Скопје, РМ. Во текот на наставниот ангажман, одржувала вежби на повеќе предмети и учествувала во подготовка на учебни помагала за потребите на студиските програми.

Од декември 2014 година е вработена на Филозофскиот факултет во Скопје, на Институтот за семејни студии, како доцент. Избрана е во звањето доцент во научните области: семејството во стратегиите на ЕУ, семејството и образовните институции во ЕУ и планирање на семејството (Билтен бр.1088, 14.11.2014 г.). Како доцент, одржува предавања и вежби по предметите: Современите предизвици на семејствата во Европа, Семејните вредности и моралот, Семејството во стратегиите на Европската Унија, Семејно здравје и здравствена заштита, Семејна и брачна едукација и комуникација и Традицијата во европските и македонските семејства.

Во септември 2019 година е избрана во звањето вонреден професор, во научните области: планирање на семејството, современите предизвици на семејствата во Европа и семејството во стратегиите на ЕУ (Билтен бр. 1197, од 15.8.2019). Во моментот, таа е ангажирана како вонреден професор на Институтот за семејни студии, при Филозофскиот факултет во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката (објавени во Билтен бр. 1088, 14.11.2014 година и Билтен бр. 1197, 15.8.2019 година), како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документацијата која е од важност за изборот.

2. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Филозофски факултет, кандидатката д-р Македонка Радуловиќ изведува настава и вежби на прв циклус студии на студиската програма Семејни студии, на следниве предмети:

- СС1023/18/ СС1/102-3-23 Современите предизвици на семејствата во Европа;
- СС4013/18 Семејството во стратегиите на ЕУ;
- СС5013/18/ СС3/516/-3-23 Семејно здравје и здравствена заштита;
- СС8013/18 Семејна, брачна едукација и комуникација;
- СС604И/18 Традиција во европските и македонските семејства.

На студиите од втор циклус студии, д-р Македонка Радуловиќ е наставник на предметот на студиската програма на Родови студии 2023 :

- РС1/205-И/23 Родови аспекти на семејната едукација .

Д-р Македонка Радуловиќ била ментор на 31 дипломски труд, а член на комисија за одбрана на 73 дипломски трудови.

Други активности кои припаѓаат во наставно-образовната дејност, релевантни за изборот

Во изминатиов период, д-р Македонка Радуловиќ има изготвено интерни материјали за сите предмети кои ги држи. Покажува извонредно одговорен и сериозен пристап и кон други задачи поврзани со наставно-образовната дејност, пред сè при подготовка на нови предмети и материјали за нив кои ги реализира на прв циклус студии, на студиската програма Семејни студии, како и на втор циклус студии, на студиската програма Родови студии.

Конкретните активности што се дел од наставно-образовната дејност, а кои се релевантни за изборот, се наведени во табелата во Образец 2 кон Извештајот за избор во наставно-научно, научно и наставно-стручно звање.

Според член 11 од Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, може да се констатира дека д-р Македонка Радуловиќ од делот наставно-образовна дејност остварила 131,41 поен, и со тоа го надминува минималниот број поени (20) што е неопходно да ги оствари за да биде избрана во звањето редовен професор по оваа основа.

Научноистражувачка дејност

Д-р Македонка Радуловиќ има објавено вкупно **31** научен труд, кои обработуваат теми од областа на семејството, планирањето на семејството, предизвиците со кои се соочува, како и стратешките документи во македонски европски контекст. Од тоа, кандидатката е коавтор на **1** научен труд во научно списание со импакт-фактор (фактор на влијание 3,752); **11** труда, во меѓународни научни списанија, објавени во стручни списанија во кои трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кои се индексирани во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет; коавтор на **2** труда со оригинални научни резултати, објавени во научно списание во кое трудовите подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји; коавтор е на **1** труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е објавено во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД и автор или коавтор на **9** труда со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научениот комитет се од најмалку три земји; коавтор на **1** труд со оригинални научни/стручни собири, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир.

Д-р Македонка Радуловиќ е коавтор и автор, и тоа на: **2** монографии на македонски јазик, **2** монографии објавени во странство на англиски јазик, дел од **1** монографија објавена во земјава на македонски и англиски јазик и автор на дел од **1** монографија објавена во странство на англиски јазик:

Д-р Македонка Радуловиќ била член на тим на **5** национални научни проекти, како член на тимот. Проектите ги истражуваат проблематиките на семејството со фокус на типот на европското семејството и согледувајќи го македонското во тој контекст.

Кандидатката д-р Македонка Радулевоќ е и национален координатор на **2** меѓународни научни проекта, под наслов:

- „The European Family Support Network. A bottom-up, evidence-based and multidisciplinary approach“, и
- A quality assurance implementation protocol for family support services in Europe. An evidence-based and culturally informed model for professional practice, 2023-2024, и двата од акцијата COST-проекти кои се осврнуваат на семејството и актуелните предизвици со кои се соочува тоа.

Активно учествува и во проектот „Learning in COVID-19“, во соработка со Универзитетот од Виена, Австрија, како член на тимот, давајќи свој научен придонес во вклучување на искуството во македонски контекст и негово споредување со другите европски земји.

Кандидатката има одржано и секциско предавање на научен и стручен собир, зема активно учество како говорник на пленарно предавање на научен собир со меѓународно учество на темата „Family transformations and the future of social sciences“ за време на меѓународната конференција „Future of Social Sciences“, одржана во Прага, а има учествувано и на 18 секциски предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество, каде што го истакнува своето научно и академско искуство во областите за кои се избира, а тоа се планирање на семејството и предизвиците на семејствата и стратегиите во Европа.

Називите на трудовите, проектите и слично се наведени во табелата во Образец 2 кон Извештајот за избор во наставно-научно, научно и наставно-стручно звање.

Во поглед на научноистражувачката работа се констатира дека кандидатката д-р Македонка Радуловиќ покажува значајни ангажмани и истовремено остварува забележителни резултати. На овој начин, д-р Македонка Радуловиќ успешно го претставува Институтот за семејни студии, Филозофскиот факултет и Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и истовремено ги афирмирала своите научни-стручни квалитети, при што континуирано се занимава со прашања врзани за областите за кои е распишан конкурсот.

Според член 11 од Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, може да се констатира дека д-р Македонка Радуловиќ од научноистражувачката дејност остварила 195,85 поени, и со тоа повеќекратно го надминала минималниот број поени (20) што се неопходни за избор во звањето редовен професор по оваа основа.

Стручно-применувачка дејност

Д-р Македонка Радуловиќ активно е вклучена во стручно-апликативната работа во повеќе области.

Д-р Радуловиќ е коавтор на една стручна монографија објавена во странство на англиски јазик:

- Mešl, N., Polić Penavić, S., Žegarac, N., Antunes, A., Radulović, M., Martins, C. and Nunes, C. (2023). Catalogue of family support skills. EurofamNet. ISBN 978-84-09-53598-9.

Била експерт говорник на институции од јавен интерес, културно-информативни центри во седум наврати. Исто така, била дел од национална жири-комисија во шест наврати. Под дејностите од поширок интерес, таа била:

- член на организационен и програмски одбор на Првата меѓународна конференција по повод 10 години постоење на Институтот за семејни студии: „Современите предизвици на семејствата“;
- учествувала во изготвување и пријавување на четири научно-образовни национални проекти.

Особена активност кандидатката покажува во дејноста од поширок интерес. Активно е вклучена во работата на стручни комисии и работни групи на Филозофскиот факултет

Македонка Радуловиќ врши низа активности како член на комисии на Филозофскиот факултет (Комисија за изработка на монографија по повод јубилејот 100 години Филозофски факултет, Комисија за одбор за одбележување на 100 години Филозофски факултет, октомври, претседател на поткомисија за спроведување студентски избори, Комисија за настава, Комисија за развојна стратегија на Филозофскиот факултет, Поткомисија за евалуација на Филозофскиот факултет, претседател на избирачка поткомисија за избор на членови на Студентско собрание, претседател на поткомисија за избори на Студентско собрание, Комисија за избор на демонстратори).

Таа била член на комисија за избор во звање.

Д-р Македонка Радуловиќ била раководител на Институтот за семејни студии (два мандата, од 2017 до 2021 година), како и два мандата (од 3 месеци) вршител на должноста раководител.

Д-р Македонка Радуловиќ е претседател на Здружението за семејна поддршка – ЕСТИА, потпретседател на Европското движење во Република Северна Македонија, како и член на Управниот одбор на *Ротари клубот Скопје Академија*.

Конкретните активности се наведени во табелата во Образец 2 кон Извештајот за избор во наставно-научно, научно и наставно-стручно звање.

Според член 11 од Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Комисијата констатира дека д-р Македонка Радуловиќ од стручно-применувачката дејност остварила 30,40 поени, и со тоа го надминала минималниот број поени (5) што се неопходни за избор во звањето редовен професор по оваа основа.

Оценка од самоевалуација

Во однос на педагошките аспекти на наставната дејност на кандидатката, приложени се резултатите од самоевалуацијата спроведени на Филозофскиот факултет, според кои Радуловиќ има добиено позитивна евалуација: СС1023/18 Современите предизвици на семејствата во Европа 9,54; СС4013/18 Семејството во стратегиите на ЕУ 9,32; СС5013/18 Семејно здравје и здравствена заштита 2018 9,47; СС8013/18 Семејна, брачна едукација и комуникација 9,82; СС604И/18 Традиција во европските и македонските семејства 9,22.

3. ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-применувачката дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Македонка Радуловиќ.

Од изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Македонка Радуловиќ поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во наставно-научното звање **редовен професор** во научните области: планирање на семејството (шифра 50207) и современите предизвици на семејствата во Европа, семејството во стратегиите на ЕУ (друго, шифра 51128).

Според член 11 од Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, д-р Македонка Радуловиќ ги исполнува општите услови предвидени во Законот за високото образование (пренесени во Образец 1), односно: просечен успех од најмалку 8,00 на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно; научен степен – доктор од областа за која се избира; објавени најмалку пет рецензирани научни труда во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор; претходен избор во звање – вонреден професор (Билтен бр. 1197, од 15.8.2019); има способност за изведување на високообразовна дејност.

Според член 11, вонр. проф. д-р Македонка Радуловиќ ги исполнува и посебните услови од Анекс 1 на наведениот правилник (пренесени во Образец 2), постигнувајќи вкупно 357,66 поени. Таа неколкукратно го надминува минималниот број поени, поединечно по сите три основи (наставно-образовна, научноистражувачка и стручно-применувачка дејност), како и минималниот вкупен број поени (80) што се потребни за да биде избрана во звањето редовен професор.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, д-р Македонка Радуловиќ да биде избрана во наставно-научното звање редовен професор во научните области: планирање на семејството (шифра 50207) и современите предизвици на семејствата во Европа, семејството во стратегиите на ЕУ (друго, шифра 51128).

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Аница Драговиќ, претседател, с.р.

Проф. д-р Зоран Матевски, член, с.р.

Проф. д-р Татјана Стојаноска Иванова, член, с.р.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Македонка Ѓорѓија Радуловиќ
(име, татково име и презиме)

Институција: Филозофски факултет/ Институт за семејни студии
(назив на факултетот/институтот)

Научна област: планирање на семејството (под шифра 50207) и современите предизвици на семејствата во Европа, семејството во стратегиите на ЕУ (друго, со шифра 51128).

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – РЕДОВЕН ПРОФЕСОР/ НАУЧНО ЗВАЊЕ –
НАУЧЕН СОВЕТНИК

Ред. Број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1.	<p>Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус *</p> <p>Просечниот успех на прв циклус изнесува: 8,53. Просечниот успех на втор циклус изнесува: 9,33. Просечниот успех изнесува за интегрираните студии:</p>	Кандидатот д-р Македонка Радуловиќ има заснован работен однос на Универзитетот „Св. Кирили и Методиј“ во моментот на стапување во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр. 82/2018).
2.	<p>Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира Назив на научната област: европски студии; поле: социологија; подрачје: општествени науки.</p>	Да
3.	Објавени најмалку шест рецензирани научни труда** во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор	Да
3.1	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование	Да

Ред. Број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<p>1. Назив на научното списание: <i>EU and comparative law issues and challenges series Vol 4.</i></p> <p>2. Назив на електронската база на списанија: Web of Science</p> <p>3. Наслов на трудот: <i>Work-Life Balance: Challenges of gender equality in the labor market in the The Republic of North Macedonia VS European Union.</i> https://doi.org/10.25234/eclic/11926</p> <p>4. Година на објава: 2020</p> <p style="text-align: center;">***</p> <p>1. Назив на научното списание: <i>73th Issue of Faculty of Philosophy Annual</i></p> <p>2. Назив на електронската база на списанија: EBSCO</p> <p>3. Наслов на трудот: <i>Work-family balance as the Main Pillar of Family Politics</i></p> <p>4. Година на објава: 2020</p> <p style="text-align: center;">***</p> <p>1. Назив на научното списание: <i>Prizren Social Science Journal</i> Vollume 4 Issue 1.</p> <p>2. Назив на електронската база на списанија: EBSCO</p> <p>3. Наслов на трудот: <i>Adolescent Pregnancy: Occurrence and Consequences.</i> https://doi.org/10.32936/pssj.v4i1.131</p> <p>4. Година на објава: 2020</p> <p style="text-align: center;">***</p> <p>1. Назив на научното списание: <i>PloS ONE.</i></p> <p>2. Назив на електронската база на списанија: EBSCO</p> <p>3. Наслов на трудот: <i>Distance learning in higher education during COVID-19: The role of basic psychological needs and intrinsic motivation for persistence and procrastination—a multi-country study.</i> https://doi.org/10.1371/journal.pone.0257346 .</p> <p>4. Година на објава: 2021.</p> <p style="text-align: center;">***</p> <p>1. Назив на научното списание: <i>Prizren Social Science Journal</i> Vollume 5, Issue 1.</p> <p>2. Назив на електронската база на списанија: EBSCO.</p> <p>3. Наслов на трудот: <i>Some Aspects of the Social Security System in the Republic of North Macedonia During Coronavirus Pandemic,</i> https://doi.org/10.32936/pssj.v5i1.204.</p> <p>4. Година на објава: 2021.</p> <p style="text-align: center;">***</p> <p>1. Назив на научното списание: <i>74th Issue of Faculty of Philosophy Annual.</i> Faculty of Philosophy, Скопје.</p> <p>2. Назив на електронската база на списанија: EBSCO.</p>	

Ред. Број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<p>3. Наслов на трудот: "The position of families in the Netherlands" UDK:316.362(492). 4. Година на објава: 2021.</p> <p style="text-align: center;">***</p> <p>1. Назив на научното списание: <i>Macedonian International Journal of Marketing</i>, Year 7, No.14. 2. Назив на електронската база на списанија: EBSCO 3. Наслов на трудот:). Gender Perspectives of Commercials in Republic of North Macedonia. 4. Година на објава: 2021.</p> <p>1. Назив на научното списание: <i>KNOWLEDGE - International Journal Scientific Papers</i> Vol 44 No.3 2. Назив на електронската база на списанија: EBSCO 3. Наслов на трудот:). The Effect of the COVID-19 Pandemic on the Gender Perspective of Labor Relations. 4. Година на објава: 2022.</p> <p>.....</p> <p>1. Назив на научното списание: <i>New Trends in Qualitative Research</i>, Vol.14. 2. Назив на електронската база на списанија: EBSCO. 3. Наслов на трудот: "Family support workforce skills: Contributions of a review of books and manuals" https://doi.org/10.36367/ntqr.14.2022.e622. 4. Година на објава: 2022.</p> <p style="text-align: center;">***</p> <p>1. Назив на научното списание: <i>75th Issue of Faculty of Philosophy Annual</i>. Faculty of Philosophy, Skopje. 2. Назив на електронската база на списанија: EBSCO. 3. Families in the Global World: A Comparative Analysis of Families in Germany and the Republic of North Macedonia (case study analysis), UDK: 316.362.3-027.511(430); 316.362.3-027.511(497.7). 4. Година на објава: 2022.</p>	
3.2	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови</p> <p>1. Назив на научното списание: <i>72 Issue of Faculty of Philosophy Annual</i>. Faculty of Philosophy, Skopje. 2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): 11; Србија (2); Велика Британија (1); Ирска (1); Полска (2); Македонија (1); Германија (2); Бугарија (1); Хрватска (1). 3. Наслов на трудот: Family Allowance for Social Child Protection Referral to the Right to Child Allowance 4. Година на објава: 2019.</p> <p style="text-align: center;">***</p>	Да

Ред. Број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<p>1. Назив на научното списание: <i>Journal Religious Dialogue and Cooperation</i>, No 2. Volume II</p> <p>2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): 23: North Macedonia (5), Serbia(2), Poland (2), Italy(2), Croatia (2), Bosnia and Herzegovina (1), England (2), Bulgaria (1), Netherlands (1), Finland (1), USA (1), Romania (1), Hungary (1), France (1).</p> <p>3. Наслов на трудот: Does the Role of Religious Rites and Rituals Diminish its Significance for Muslim Families in the Republic of North Macedonia?</p> <p>4. Година на објава: 2021.</p>	
3.3	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е објавено во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД</p> <p>1. Назив на научното списание: <i>Postmodernisam problems</i> Vol 11. No2.</p> <p>2. Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД Бугарија.</p> <p>3. Наслов на трудот: Family Support in the Republic of North Macedonia https://doi.org/10.46324/PMP2102157.</p> <p>4. Година на објава: 2021.</p>	Да
3.4	<p>Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји</p> <p>1. Назив на зборникот: Proceedings of the International Scientific Conference "Social Changes in the Global World" Vol No 6.</p> <p>2. Назив на меѓународниот собир: Sixth International Scientific Conference: "Social Change in the Global World"</p> <p>3. Имиња на земјите: North Macedonia, Kosovo, Russia, Poland, Croatia, Bulgaria, Romania, Albania etc.</p> <p>4. Наслов на трудот: Support to families of children with disabilities UDK 364-787.24-056.26-053.2</p> <p>5. Година на објава: 2019</p> <p style="text-align: center;">***</p> <p>1. Назив на зборникот: Proceedings of the International Scientific Conference "Social Changes in the Global World" Vol No 6.</p> <p>2. Назив на меѓународниот собир: Sixth International Scientific Conference: "Social Change in the Global World"</p> <p>3. Имиња на земјите: North Macedonia, Kosovo, Russia, Poland, Croatia, Bulgaria, Romania, Albania etc.</p> <p>4. Наслов на трудот: United Nations' Contribution to Families (Focus on Family International Day). UDK 316.812:341.123"1996/2019"</p> <p>5. Година на објава: 2019</p> <p style="text-align: center;">***</p>	Да

Ред. Број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<p>1. Назив на зборникот: <i>Science and Society: Contribution of Humanities and Social Sciences</i></p> <p>2. Назив на меѓународниот собир: Jubilee conference of the Faculty of Philosophy - "Science and Society: Contribution of Humanities and Social Sciences",</p> <p>3. Имиња на земјите: North Macedonia, Austria, Italy, Portugal. Croatia, Turkey, Russia, Bulgaria etc.</p> <p>4. Наслов на трудот: Contemporary Families in North Macedonia: Transformations and New Realities,</p> <p>5. Година на објава: 2020.</p> <p style="text-align: center;">***</p> <p>1. Назив на зборникот: <i>Proceedings of International Scientific Conference Social Changes in the Global World, Vol 2 No 7.</i></p> <p>2. Назив на меѓународниот собир: 7th International Scientific Conference „Social Changes in the Global World“.</p> <p>3. Имиња на земјите: North Macedonia, Kosovo, Russia, Poland, Croatia, Bulgaria, Romania, Albania etc.</p> <p>4. Наслов на трудот: Characteristics of the Family Models in Urban and Rural Areas https://doi.org/10.46763/SCGW207-20693r</p> <p>5. Година на објава: 2020.</p> <p style="text-align: center;">***</p> <p>1. Назив на зборникот: <i>Породица и савремено друштво-изазови и перспективи</i></p> <p>2. Назив на меѓународниот собир: Друштвене дивизијације</p> <p>3. Имиња на земјите: Босна и Херцеговина, Чешка, Северна Македонија, Србија, Црна Гора, Словенија, Шведска, Хрватска.</p> <p>4. Наслов на трудот: “Услугите на првиот семеен центар на град Скопје во врска со жртвите и сторителите на семејното насилство” https://doi.org/10.7251/ZCMZ2001240R</p> <p>5. Година на објава: 2020</p> <p style="text-align: center;">***</p> <p>1. Назив на зборникот: <i>Improving the quality of life of children and youth</i></p> <p>2. Назив на меѓународниот собир: XI International scientific conference „Improving the quality of life of children and youth“, 25-27.06. 2021. Sunny Beach, Bulgaria</p> <p>3. Имиња на земјите: Bulgaria, Slovenia, Russia, North Macedonia, Serbia, Montenegro</p> <p>4. Наслов на трудот: Students and family functioning during the COVID 19 pandemic,</p> <p>5. Година на објава: 2021.</p> <p style="text-align: center;">***</p>	

Ред. Број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<p>1. Назив на зборникот: <i>Proceedings of the Tenth International Scientific Conference Social Changes in the Global World</i>.Vol 2 No.10.</p> <p>2. Назив на меѓународниот собир: Tenth International Scientific Conference Social Changes in the Global World Stip, 2023.</p> <p>3. Имиња на земјите: North Macedonia, Kosovo, Russia, Poland, Croatia, Bulgaria, Romania, Albania etc.</p> <p>4. Наслов на трудот: Understanding the Key Factors that Impact the Quality of Partnership Relations. .</p> <p>5. Година на објава: 2023.</p> <p style="text-align: center;">***</p> <p>1. Назив на зборникот: <i>Proceedings of The World Conference on Social Sciences</i>,</p> <p>2. Назив на меѓународниот собир: 5th World Conference on Social Sciences, 8-10 December, Berlin, Germany.</p> <p>3. Имиња на земјите: Croatia, United Arab Emirats, Malesya, Indonesia, Egypt, Turkey, Romania, India, Shri Lanka, Portugal etc.</p> <p>4. Наслов на трудот: “Youth Perception of Extramarital and Homosexual Unions in North Macedonia”, https://doi.org/10.33422/worldcss.v1i1.34</p> <p>5. Година на објава: 2023.</p> <p style="text-align: center;">***</p> <p>1. Назив на зборникот: <i>Educational Challenges and Future Prospects:Conference Proceedings</i></p> <p>2. Назив на меѓународниот собир: International Scientific Conference “75th Anniversary of the Institute of Pedagogy – Educational Challenges and Future Prospects”, 16-18 may, Ohrid</p> <p>3. Имиња на земјите: North Macedonia, Montenegro, Slovakia, Poland, Albania, Hungary, Croatia, Turkey, Israel, etc.</p> <p>4. Наслов на трудот: Adaptation of Students to Distance Learning During the Covid 19 Pandemic.</p> <p>5. Година на објава: 2023.</p>	
3.5	<p>Објавен рецензиран учебник, монографија, практикум или збирка задачи од научната област за која се избира</p> <p>.....</p> <p>1.Наслов на учебникот, монографијата, практикумот или збирката задачи: <i>Map of international agencies on skills standards</i></p> <p>2. Место и година на објава: Brussels, Belgium 2020.</p> <p style="text-align: center;">***</p> <p>1.Наслов на учебникот, монографијата, практикумот или збирката задачи: <i>A review of books and handbooks related to the workforce skills in family support.</i></p> <p>2. Место и година на објава: Brussels, Belgium 2021.</p> <p style="text-align: center;">***</p> <p>1. Наслов на учебникот, монографијата, практикумот или збирката задачи: <i>Перцепции за бракот и разводот на младите во Република Северна Македонија.</i></p> <p>2. Место и година на објава: Скопје, 2023.</p>	Да

Ред. Број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	*** 1. Наслов на учебникот, монографијата , практикумот или збирката задачи: Catalogue of family support skills. 2. Место и година на објава: Brussels, Belgium 2023. 1. Наслов на учебникот, монографијата , практикумот или збирката задачи: <i>Современото македонско семејство</i> . 2. Место и година на објава: Скопје, 2024.	
4.	Претходен избор во наставно-научно звање – вонреден професор , датум и број на Билтен: 15, август, 2019 година, Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје бр. 1197.	Да
5.	Има способност за изведување на високообразовна дејност	Да

* На лицата кои имаат заснован работен однос на Универзитетот или на некој од универзитетите во Република Македонија во моментот на стапување во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр. 82/2018), нема да се применуваат одредбите од Законот кои се однесуваат на просекот, односно дека лицата треба да имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус. Во овој случај, полето под реден број 1 не се пополнува.

** За кандидатот/ите кој има повеќе од 6 (шест) научни труда во референтна научна публикација, рецензентската комисија научните труда ќе ги наведе, ќе ги оцени и ќе ги вреднува во Образец 2.

*** Наведениот услов ќе се применува по истекот на три години од денот на стапувањето во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр. 82/2018).

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Аница Драговиќ, претседател, с.р.

Проф. д-р Зоран Матевски, член, с.р.

Проф. д-р Татјана Стојаноска Иванова, член, с.р

ОБРАЗЕЦ 2

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Македонка Ѓорѓија Радуловиќ
(име, татково име и презиме)

Институција: Филозофски факултет/Институт за семејни студии
(назив на факултетот/институтот)

Научна област: планирање на семејството (шифра 50207) и современите предизвици на семејствата во Европа, семејството во стратегиите на ЕУ (друго, шифра 51128).

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активностa:	Поени
	Одржување настава (предавања и вежби) на прв циклус студии	
1.	Современите предизвици на семејствата во Европа (СС1023/18), 3+2, зимски семестар, 2019/2020. Предавања: $3 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,8$ поени. Вежби: $2 \cdot 15 \cdot 0,03 = 0,9$ поени.	2,7
2.	Семејството и здравјето (СС5023), 3+2, зимски семестар, 2019/2020. Предавања: $3 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,8$ поени. Вежби: $2 \cdot 15 \cdot 0,03 = 0,9$ поени.	2,7
3.	Семејството во Стратегиите на Европската Унија (СС 7033), 3+2, зимски семестар, 2019/2020. Предавања: $3 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,8$ поени. Вежби: $2 \cdot 15 \cdot 0,03 = 0,9$ поени.	2,7
4.	Семејно здравје и здравствена заштита (СС/ 5013/18), 3+2, зимски семестар, 2019/2020. Предавања: $3 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,8$ поени. Вежби: $2 \cdot 15 \cdot 0,03 = 0,9$ поени.	2,7
5.	Семејството во стратегиите на ЕУ (СС403/18), 3+2, летен семестар, 2019/2020. Предавања: $3 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,8$ поени. Вежби: $2 \cdot 15 \cdot 0,03 = 0,9$ поени.	2,7
6.	Семејството и образовните институции (СС8013), 3+2, летен семестар, 2019/2020. Предавања: $3 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,8$ поени. Вежби: $2 \cdot 15 \cdot 0,03 = 0,9$ поени.	2,7
7.	Општествени аспекти на родителските улоги (СС607И), 2+2, летен семестар, 2019/2020. Предавања: $2 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,2$ поени. Вежби: $2 \cdot 15 \cdot 0,03 = 0,9$ поени.	2,1
8.	Современите предизвици на семејствата во Европа (СС1023/18), 3+2, зимски семестар, 2020/2021. Предавања: $3 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,8$ поени. Вежби: $2 \cdot 15 \cdot 0,03 = 0,9$ поени.	2,7
9.	Семејно здравје и здравствена заштита (СС503/18), 3+2, зимски семестар, 2020/2021. Предавања: $3 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,8$ поени. Вежби: $2 \cdot 15 \cdot 0,03 = 0,9$ поени.	2,7
10.	Семејството во Стратегиите на Европската Унија (СС 7033), 3+2, зимски семестар, 2020/2021. Предавања: $3 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,8$ поени.	2,7

	Вежби: $2 * 15 * 0,03 = 0,9$ поени.	
11.	Семејството и здравјето (СС5023), 3+2, зимски семестар, 2020/2021. Предавања: $3 * 15 * 0,04 = 1,8$ поени. Вежби: $2 * 15 * 0,03 = 0,9$ поени.	2,7
12.	Семејството во стратегиите на ЕУ (СС403/18), 3+2, летен семестар, 2020/2021. Предавања: $3 * 15 * 0,04 = 1,8$ поени. Вежби: $2 * 15 * 0,03 = 0,9$ поени.	2,7
13.	Семејството и образовните институции (СС8013), 3+2, летен семестар, 2020/2021. Предавања: $3 * 15 * 0,04 = 1,8$ поени. Вежби: $2 * 15 * 0,03 = 0,9$ поени.	2,7
14.	Општествени аспекти на родителските улоги (СС607И), 2+2, летен семестар, 2020/2021. Предавања: $2 * 15 * 0,04 = 1,2$ поени. Вежби: $2 * 15 * 0,03 = 0,9$ поени.	2,1
15.	Традицијата во европските и македонските семејства (СС604И/18), 2+2, летен семестар, 2020/2021. Предавања: $1 * 15 * 0,04 = 1,2$ поени. Вежби: $2 * 15 * 0,03 = 0,9$ поени.	2,1
16.	Современите предизвици на семејствата во Европа (СС1023/18), 3+2, зимски семестар, 2021/2022. Предавања: $3 * 15 * 0,04 = 1,8$ поени. Вежби: $2 * 15 * 0,03 = 0,9$ поени.	2,7
17.	Семејно здравје и здравствена заштита (СС503/18), 3+2, зимски семестар, 2021/2022. Предавања: $3 * 15 * 0,04 = 1,8$ поени. Вежби: $2 * 15 * 0,03 = 0,9$ поени.	2,7
18.	Семејството во Стратегиите на Европската Унија (СС 7033), 3+2, зимски семестар, 2021/2022. Предавања: $3 * 15 * 0,04 = 1,8$ поени. Вежби: $2 * 15 * 0,03 = 0,9$ поени.	2,7
19.	Семејството и здравјето (СС5023), 3+2, зимски семестар, 2021/2022. Предавања: $3 * 15 * 0,04 = 1,8$ поени. Вежби: $2 * 15 * 0,03 = 0,9$ поени.	2,7
20.	Семејството во стратегиите на ЕУ (СС403/18), 3+2, летен семестар, 2021/2022. Предавања: $3 * 15 * 0,04 = 1,8$ поени. Вежби: $2 * 15 * 0,03 = 0,9$ поени.	2,7
21.	Семејна брачна едукација и комуникација (СС8013/18), 3+2, летен семестар, 2021/2022. Предавања: $3 * 15 * 0,04 = 1,8$ поени. Вежби: $2 * 15 * 0,03 = 0,9$ поени.	2,7
22.	Општествени аспекти на родителските улоги (СС607И), 2+2, летен семестар, 2021/2022. Предавања: $1 * 15 * 0,04 = 1,2$ поени. Вежби: $2 * 15 * 0,03 = 0,9$ поени.	2,1
23.	Традицијата во европските и македонските семејства (СС604И/18), 2+2, летен семестар, 2021/2022. Предавања: $2 * 15 * 0,04 = 1,2$ поени. Вежби: $2 * 15 * 0,03 = 0,9$ поени.	2,1
24.	Семејството и образовните институции (СС8013), 3+2, летен семестар, 2021/2022.	2,7

	Предавања: $3 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,8$ поени. Вежби: $2 \cdot 15 \cdot 0,03 = 0,9$ поени.	
25.	Современите предизвици на семејствата во Европа (СС1023/18), 3+2, зимски семестар, 2022/2023. Предавања: $3 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,8$ поени. Вежби: $2 \cdot 15 \cdot 0,03 = 0,9$ поени.	2,7
26.	Семејно здравје и здравствена заштита (СС5013/18), 3+2, зимски семестар, 2022/2023. Предавања: $3 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,8$ поени. Вежби: $2 \cdot 15 \cdot 0,03 = 0,9$ поени.	2,7
27.	Семејството во Стратегиите на Европската Унија (СС 7033), 3+2, зимски семестар, 2022/2023. Предавања: $3 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,8$ поени. Вежби: $2 \cdot 15 \cdot 0,03 = 0,9$ поени.	2,7
28.	Семејството и здравјето (СС5023), 3+2, зимски семестар, 2022/2023. Предавања: $3 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,8$ поени. Вежби: $2 \cdot 15 \cdot 0,03 = 0,9$ поени.	2,7
29.	Семејството во стратегиите на ЕУ (СС403/18), 3+2, зимски семестар, 2022/2023. Предавања: $3 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,8$ поени. Вежби: $2 \cdot 15 \cdot 0,03 = 0,9$ поени.	2,7
30.	Семејна брачна едукација и комуникација (СС8013/18), 3+2, зимски семестар, 2022/2023. Предавања: $15 \cdot 0,04 = 1,8$ поени. Вежби: $2 \cdot 15 \cdot 0,03 = 0,9$ поени.	2,7
31.	Општествени аспекти на родителските улоги (СС607И), 2+2, летен семестар, 2022/2023. Предавања: $2 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,2$ поени. Вежби: $2 \cdot 15 \cdot 0,03 = 0,9$ поени.	2,1
32.	Традицијата во европските и македонските семејства (СС604И/18), 2+2, летен семестар, 2022/2023. Предавања: $2 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,2$ поени. Вежби: $2 \cdot 15 \cdot 0,03 = 0,9$ поени..	2,1
33.	Семејството и образовните институции (СС8013), 3+2, летен семестар, 2022/2023. Предавања: $3 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,8$ поени. Вежби: $2 \cdot 15 \cdot 0,03 = 0,9$ поени.	2,7
34.	Современите предизвици на семејствата во Европа (СС1/102-3-23 и СС1023/18), 2+2, зимски семестар, 2023/24. Предавања: $2 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,2$ поени. Вежби: $2 \cdot 15 \cdot 0,03 = 0,9$ поени.	2,1
35.	Семејно здравје и здравствена заштита (СС3/516/-3-23 и СС5013/18), 2+2, зимски семестар, 2023/2024. Предавања: $2 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,2$ поени. Вежби: $2 \cdot 15 \cdot 0,03 = 0,9$ поени.	2,1
36.	Семејството во Стратегиите на Европската Унија (СС 7033), 3+2, зимски семестар 2023/2024. Предавања: $3 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,8$ поени. Вежби: $2 \cdot 15 \cdot 0,03 = 0,9$ поени.	2,7
	Подготовка на нов предмет	
37.	Прв циклус студии за студиската програма по Семејни студии 2023, предавања и вежби за предметот:	1,5

	Современите предизвици на семејствата во Европа (СС1/102-3/23), 2+2.	
38.	Прв циклус студии за студиската програма по Семејни студии 2023, предавања и вежби за предметот: Семејството во стратегиите на ЕУ/ EU Strategies on family (СС2/413-3/23), 2+2.	1,5
39.	Прв циклус студии за студиската програма по Семејни студии 2023, предавања и вежби за предметот: Семејно здравје и здравствена заштита/ Family health and health protection (СС3/516-3/23), 2+2.	1,5
40.	Прв циклус студии за студиската програма по Семејни студии 2023, предавања и вежби за предметот: Семејна, брачна едукација и комуникација (СС4/825-3/23), 2+2.	1,5
41.	Прв циклус студии за студиската програма по Семејни студии 2023, предавања и вежби за предмет Традицијата во европските и македонските семејства/ European and Macedonian family traditions (СС3/620-И/23), 2+2.	1,5
42.	Втор циклус на студии за студиската програма по Родови студии 2023 Родови аспекти на семејната едукација (РС1/205-И/23) 11 часа неделен фонд часови	1
	Консултации со студенти	
43.	Прв циклус студии, академска година 2019/2020 112 студенти по семестар *0,002 бода* 2 семестра = 0,45	0,45
44.	Прв циклус студии, академска година 2020/2021 100 студенти по семестар*0,002 бода* 2 семестра = 0,40	0,40
45.	Прв циклус студии, академска година 2021/2022 80 студенти по семестар *0,002 бода* 2 семестра = 0,40	0,32
46.	Прв циклус студии, академска година 2022/2023 90 студенти по семестар *0,002 бода* 2 семестра = 0,29	0,36
47.	Прв циклус студии, академска година 2023/2024 (зимски семестар) 39 студенти по семестар *0,002 бода* 1 семестра = 0,08	0,08
48.	Ментор на дипломска работа 31 студент *0,2 поена = 6,2	6,2
49.	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа 73 студенти *0,1 поена = 7,3	7,3
	Интерна скрипта од предавања	
50.	Интерна скрипта за предметот Современите предизвици на семејството во Европа (СС1/102-3/23), на студиската програма Семејни студии 23.	4
51.	Интерна скрипта за предметот Семејно здравје и здравствена заштита (СС3/516-3/23), на студиската програма Семејни студии 23.	4
52.	Интерна скрипта за предметот Семејна, брачна едукација и комуникација (СС4/825-3/23), на студиската програма Семејни студии 23.	4
52.	Интерна скрипта за предметот Семејството во стратегиите на ЕУ (СС2/413-3/23), на студиската програма Семејни студии 23.	4
Вкупно		131,41

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
	Национален координатор на меѓународен научен проект	
1.	14.3.2019 – 13.9.2023. <i>The European Family Support Network. A bottom-up, evidence-based and multidisciplinary approach</i> , COST Action Project: CA18123 – Assigned Grant Holder: University in Sevilla, Spain, Management Committee Member from North Macedonia and WG4 participant in EurofamNet) (https://www.cost.eu/actions/CA18123/) (прев. Европска мрежа за поддршка на семејството. Пристап базиран на принцип од долу нагоре, на евиденција и мултидисциплинираност. Носител на проектот: Универзитет во Севилја, Шпанија, под број CA18123, финансиски поддржан од акцијата COST). (1*6= 6 поена)	6
2.	1.9.2023 – 31.10.2024. <i>A quality assurance implementation protocol for family support services in Europe. An evidence-based and culturally informed model for professional practice</i> COST Innovators Grant IG18123. (https://www.cost.eu/actions/IG18123/) (прев. Протокол за обезбедување на квалитетот на услугите за поддршка на семејството во Европа и нејзина имплементација. Носител на проектот: Универзитет во Севилја, Шпанија, под број IG18123, финансиски поддржан од акцијата COST) (1*6= 6 поена)	6
	Учесник во национален научен проект	
3.	2019. <i>Национална конвенција за Европска Унија во Република Северна Македонија, Европско движење во РСМ</i> , како експерт, 2019- . (1*3)	3
4.	2020, проектен координатор, <i>Огбележување на 9 Мај – Денои на Евроја</i> (носител на проектот: Европско движење РСМ, Делегација на Европска Унија и Фондација „Конрад Аденауер“). (1*3)	3
5.	2021, проектен координатор, <i>Огбележување на 9 Мај – Денои на Евроја</i> ” (носител на проектот: Европско движење РСМ, Делегација на Европска Унија и Фондација „Конрад Аденауер“). (1*3)	3
6.	2021 – 2022, <i>Перцепции за бракови и разводи кај младите во Република Северна Македонија</i> , Филозофски факултет во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ Скопје, како член на тимот. (1*3)	3
7.	2022, <i>Огбележување на 9 Мај – Денои на Евроја</i> (како проектен координатор, носител на проектот: Европско движење РСМ, Делегација на Европска Унија и Фондација „Конрад Аденауер“). (1*3)	3
	Учесник во меѓународен научен проект	
8.	2020-2025 “Learning in COVID-19”, project holder University of Wien, Austria, Research partner for the RNM, 17 countries, funded by the Vienna Science Technology Fund (WWTF) [https://www.wwtf.at/]&MEGABildungsstiftung[https://www.mega-bildung.at/] through project COV20-025, the Academy of Finland	5

	[https://www.aka.fi] through project 308351, 336138, &345117. BS - grant recipient of COV20-025. KSA - grant recipient of 308351, 336138, and 345117 (член на тимот). (1*5)	
	Монографија	
9.	Авировиќ, Бундалевска, Ирена, Радуловиќ, Македонка , и Кескинова, Ангелка. 2023. <i>Перцепции за бракови и разводи на младите во Република Северна Македонија</i> , Филозофски факултет, Универзитет Св. Кирил и Методи, во Скопје, ISBN 978-608-238-230-2, COBISS.MK-ID 59854085, Скопје. (80% од 8 поена = 6,4 поена)	6,4
10.	Радуловиќ, Македонка. , Авировиќ Бундалевска, Ирена, и Кескинова, Ангелка. 2024. <i>Современото Македонско семејство</i> , Здружение за семејна поддршка ЕСТИА. ISBN 978-608-67162-0-2, COBISS.MK-ID 62704389, Скопје. (80% од 8 поена = 6,4 поена)	6,4
	Монографија објавена во странство	
11.	Buciuceanu-Vrabie, Mariana., Mešl, Nina, Kodele, Tadeja, Zegarac, Nevenka., Grigoraş, Ekaterina, Radulovic, Makedonka. , Witec, Smaranda., Sequeira, Joana, Ray-Kaeser, Sylvie.,& Gagauz, Olga. 2020. <i>Map of international agencies on skills standards</i> . COST Action CA 18123 The European Family Support Network, supported by COST, European Cooperation in Science & Technology, EurofamNet, ISBN 978-84-09-28178-7. (60% од 12 поена = 7,2 поена)	7,2
12.	Antunes, Ana, Pereira, Avirovic Bundalevska, Irena, & Radulovic, Makedonka. 2021. <i>Family Support workforce skills: Contribution of a Review of Books and manuals</i> во A review of books and handbooks related to the workforce skills in family support. EurofamNet. ISBN 978-84-09-37294-2. (80% од 12 поена = 9,6 поена)	9,6
	Дел од монографија	
13.	Radulovikj, Makedonka. 2023. <i>Social Policy and Employment Chapter 19: Social Policy and Employment from the Perspective of Gender Equality</i> во National convention on the European Union in The Republic of North Macedonia: second book of recommendations, (edit. Mileva Gjurovska), European Movement in the Republic of North Macedonia. ISBN 978-9989-2285-3-7, COBISS.MK-ID 60277253 (стр. 103-115) (1*4)	4
	Дел од монографија објавена во странство	
14.	Radulovic, Makedonka. 2021. 18 NORTH MACEDONIA - <i>National report on family support policy & provision</i> , во, : Abela, Agela, (et. all) Child and family support policies across Europe: National reports from 27 countries. EurofamNet, стр.568-603. (1*6)	6
	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science,	

	Journal Citation Report, SCImago Journal Rank, MathSciNet (Mathematical Reviews), Zentralblatt fur Mathematik и Реферативный журнал “Математика” или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование	
15.	Radulovic, Makedonka&Todorova, Biljana. (2020). „Work-family balance as the Main Pillar of Family Politics”. <i>73rd issue of Faculty of Philosophy’s Annual. Faculty of Philosophy.</i> Skopje. ДК: 316.362.3:364–787.4 316.362.3:331.5.024.4 (4–67EY) 331.5:316.362.3(497.7). ISSN 0350-1892. (90%од 5=4,5)	4,5
16.	Todorova, Biljana., & Radulovikj, Makedonka. 2020). „Work-Life Balance: Challenges of Gender Equality in the Labor Market in the North Macedonia VS European Union” <i>EU and comparative law issues and challenges series, Vol.4 ISSN (Online) 2459-9425.</i> Faculty of Law Osijek DOI: https://doi.org/10.25234/eclic/11926 ; Web of Science. (90%од 5=4,5)	4,5
17.	Radulovic, Makedonka., Todorova, Biljana., & Avirovic Bundalevska, Irena. 2020. „Adolescent Pregnancy: Occurrence and Consequences”. <i>Prizren Social Science Journal, Volume 4, Issue 1.</i> ISSN 2616-387 X, https://doi.org/10.32936/pssj.v4i1.131 EBSCO (90%од 5=4,5)	4,5
18.	Radulovic. Makedonka., Todorova, Biljana, 2021. „Gender Perspectives of Commercials in Republic of North Macedonia”, <i>Macedonian International Journal of Marketing, Year 7, No14,</i> УДК 659.14:654.172]:305(497.7) ISSN 1857-9787, Macedonian Marketing Association “MARKETING”, Skopje; (90%од 5=4,5)	4,5
19.	Radulovic, Makedonka, Todorova, Biljana. 2021. „The Effect of the COVID-19 Pandemic on the Gender Perspective of Labor Relations.” <i>KNOWLEDGE - International Journal Scientific Papers Vol. 44.3</i> ISSN 1857-923X (for e-version) ISSN 2545 – 4439 (for printed version); EBSCO (90%од 5=4,5)	4,5
20.	Radulovic, Makedonka., Mishevska, Sanja. 2021. "The position of families in the Netherlands". <i>Годишен зборник на Филозофскиот факултет / Annuaire de la Faculté de Philosophie</i> 74: 723-735. EBSCO (90%од 5=4,5)	4,5
21.	Todorova, Biljana, Radulovic, Makedonka. 2021. „Some Aspects of the Social Security System in the Republic of North Macedonia During Coronavirus Pandemic”. <i>Prizren Social Science Journal, VOLUME 5, Issue 1.</i> EBSCO. https://doi.org/10.32936/pssj.v5i1.204 (90%од 5=4,5)	4,5
22.	Antunes, Ana. Pereira., Avirovic Bundalevska, Irena., & Radulovic, Makedonka. 2022. Competências dos profissionais de apoio à família: Contributos de uma revisão de livros e manuais . <i>New Trends in Qualitative Research, 14,</i> e622. https://doi.org/10.36367/ntqr.14.2022.e622 (Family support workforce skills: Contributions of a review of books and manuals); EBSCO (80% од 5=4)	4

23.	Radulovic, Makedonka , Mitevski, Martin, 2023. <i>The Importance of Men's Health Care</i> . Faculty of Philosophy Annual. Faculty of philosophy, Skopje Issue 76 стр. 831-842 UDK: 613.956-055.1, https://doi.org/10.37510/godzbo . (90% од 5 = 4,5)	4,5
24.	Radulovic, Makedonka , Avirovic Bundalevska, Irena, & Keskinova, Angela. 2024. „Changes in the structure of the Macedonian family (Research on young people's perceptions of their family of origin)”. во <i>International Journal of Social Sciences "VISIONS"</i> , Grafiotex, Skopje, Issue No 42 Skopje, ISSN: 1409-8962- printed form; ISSN 1857- 9221- electronic form. (80% од 5 = 4)	4
	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание кое има импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите кои се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот соцет за високо образование	
25.	Pelikan Elisabteh, et all. Radulovic, Makedonika коавтор 2021. „Distance learning in higher education during COVID-19: The role of basic psychological needs and intrinsic motivation for persistence and procrastination—a multi-country study”. PLoS ONE https://doi.org/10.1371/journal.pone.0257346 (if 3.752) https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0257346 (8+3,752=11,752) (60% од 11,752 = 7,0512)	7,0512
	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови	
26.	Radulovic, Makedonka. 2021. „Does the Role of Religious Rites and Rituals Diminish its Significance for Muslim Families in the Republic of North Macedonia?”. <i>Religious Dialogue and Cooperation/ Релиџиски дијалог и соработка</i> , Vol. II No 2. стр. 105-116. Center for Intercultural Studies and Research, Faculty of Philosophy at the Ss. Cyril and Methodius University, Skopje. UDC: 28-05:28-5(497.7). (100% од 5=5)	5
27.	Radulovic, Makedonka , Todorova, Biljana, 2019. „Family Allowance for Social Child Protection Referral to the Right to Child Allowance”. <i>The Annual of 72 Issue of Faculty of Philosophy Annual</i> . Faculty of Philosophy, Skopje. ISSN 0350-1892, УДК: 364.66-053.2:340.13. стр. 601-610. (90% од 5=4,5)	4,5

	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е објавено во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД	
28.	Avirovic Bundalevska, Irena, Radulovic, Makedonka , Keskinova, Angela. 2021. „Family Support in the Republic of North Macedonia”. Стр. 157-169., Postmodernism Problems / Проблеми на постмодерноста Vol. 11, No. 2, 2021, ISSN: 1314-3700, https://pmpjournal.org https://doi.org/10.46324/PMP2102157 (80% од 5 = 4)	4
	Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји	
29.	Keskinova, Angelka., Radulovic, Makedonka. , Avirovic Bundalevska, Irena., Dragovic, Ivana. 2019. Support to families of children with disabilities. <i>Sixth International Scientific Conference: Social Change in the Global World– Proceedings</i> . Stip: University Goce Delcev. pp. 815-826. ISBN 978-608-244-647-9, COBISS MK-ID 110919178. стр.815-827 (60% од 5 = 3)	3
30.	Radulovic, Makedonka , Avirovic Bundalevska, Irena., Keskinova, Angelka. 2019. United Nations’ Contribution to Families (Focus on Family International Day). <i>Sixth International Scientific Conference: Social Change in the Global World – Proceedings</i> . Stip: University Goce Delcev. pp. 901-912. ISBN 978-608-244-647-9, COBISS MK-ID 110919178. стр.901-912. (80% од 5 = 4)	4
31.	Radulovic, Makedonka & Misevska, Sanja. (2020). Characteristics of the Family Models in Urban and Rural Areas. <i>Conference Proceedings, 7th International Scientific Conference „Social Changes in the Global World“</i> . University Goce Delchev, Stip. ISBN 978-608-244-778-0. стр. 693-711 (90% од 5 = 4,5)	4,5
32.	Radulovic, Makedonka. 2020. „Contemporary Families in North Macedonia: Transformations and New Realities”, 757, SCIENCE AND SOCIETY CONTRIBUTION OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES <i>Proceedings of the International Conference on the occasion of the centennial anniversary of the Faculty of Philosophy</i> . стр. 757-766. (100% од 5)	5
33.	Keskinova, Angelka, Radulovic, Makedonka , Avirovic Bundalevska, Irena, Ajdinski, Goran, 2021. Students and family functioning during the COVID 19 pandemic, Improving the quality of life of children and youth. <i>XI International scientific conference „Improving the quality of life of children and youth”</i> , 25-27. 06 Sunny Beach, Bulgaria, стр.333-341. (60% од 5 = 3)	3
34.	Keskinova, Angelka, Avirovic Bundalevska, Irena, Radulović, Makedonka . 2022. „Adaptation of Students to Distance Learning During the Covid 19 Pandemic”. Educational Challenges and Future Prospects: <i>Conference Proceedings. International Scientific Conference “75th Anniversary of the</i>	4

	<i>Institute of Pedagogy – Educational Challenges and Future Prospects</i> ”, Ohrid, 16-18 May2022. Skopje: Institute of Pedagogy / Faculty of Philosophy, Ss. Cyril and Methodius. стр. 262-272. (80% од 5 = 4)	
35.	Radulovic. Makedonka. , Ilievski. Vladimir, & Avirovic Bundalevska, Irena. 2022. First Family Services of the City of Skopje Regarding the Victims and Perpetrators of Domestic Violence. Family and Modern Society Challenges and Perspectives. Vol.5 No1.ISSN 2566-3224. стр. 240-252. (80% од 5 = 4)	4
36.	Radulovic, Makedonka , Avirovic Bundalevska, Irena & Keskinova, Angelka. 2023. „Youth Perception of Extramarital and Homosexual Unions in North Macedonia”. <i>Proceedings of The World Conference on Social Sciences</i> , 1(1), стр, 1–15. https://doi.org/10.33422/worldcss.v1i1.34 Diemond Scientific Publishing. (80% од 5 = 4)	4
37.	Radulovic, Makedonka&Krstic , Kamelija. (2023). „Understanding the Key Factors that Impact the Quality of Partnership Relations”. <i>Proceedings of the Tenth International Scientific Conference Social Changes in the Global World</i> . Vol 2 No.10. Faculty of Law, University Goce Delcev Stip. стр. 555-567 (90% од 5 = 4,5)	4,5
	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир	
38.	Keskinova, Angelka, Radulovic, Makedonka , Bundalevska Avirovic, Irena. 2019. Family and intellectual disability. <i>International Scientific Conference: 70 years - organized education, rehabilitation, and employment of persons with disability in Republic North Macedonia</i> . Bitola: Association of special educators and rehabilitators of RNM, pg. 223-231. ISBN 978-608-65438-6-0. (80% од 2=1,6)	1,6
39. (3)	Рецензија на научен/стручен труд 1. Current issues of the Social status and protection of the family in the Republic of North Macedonia-труд пријавен на conference proceedings “Science and Society: Contribution of Humanities and Social Sciences, to be published by the Faculty of Philosophy, Skopje. 2. New Marriage Dynamics in the Republic of North Macedonia-труд пријавен на conference proceedings “Science and Society: Contribution of Humanities and Social Sciences, to be published by the Faculty of Philosophy, Skopje. 3. Family support workforce skills: pathways towards (new) conceptualizations -труд пријавен за Children and Youth Services Review Journal (3*0,2)	0,6
	Секциско предавање на научен/стручен собир	
40.	„Концептот на предбрачно советување во Република Северна Македонија”, Национална конференција на тема „Дали и зошто законодавецот ги заборава реформите во семејното право“. <i>Iuridica Prima</i> , март 2021, Скопје. (1*1)	1

	Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество	
41.	“Family transformations and the future of social sciences”, During The 6th International Conference on Future of Social Sciences (ICFSS), Prague - Czech Republic, 15 - 17 September 2023. (keynote) (1*3)	3
	Учество на научен/стручен собир со реферат	
42.	“United Nations’ Contribution to Families (Focus on Family International Day)”, Sixth International Scientific Conference: “Social Change in the Global World” 5-6 September 2019 in Stip. (1*1)	1
43.	“Does the Role of Religious Rites and Rituals Diminish its Significance for Muslim Families in the Republic of North Macedonia? “, 1 st European Conference for Religious dialogue and Cooperation, Center for Intercultural Studies and Research, Faculty of Philosophy, University of Ss. Cyril and Methodius, Skopje, 14-17.10.2019, Struga. (1*1)	1
44.	“Family Support in the Republic of North Macedonia”, Barcelona International Academic Conference. 10.02.2020, Barcelona. (1*1)	1
45.	Work-Life Balance: Challenges of gender equality in the labor market in the The Republic of North Macedonia VS European Union ECLIC International Scientific Conference “EU 2020 – lessons from the past and solutions for the future“, 10 - 11 September 2020 Josip Juraj Strossmayer University of Osijek Faculty of law Osijek. (1*1)	1
46.	“Услугите на првиот семеен центар на град Скопје во врска со жртвите и сторителите на семејното насилство” V Меѓународна konferencija Društvene devijacije, na temu "Porodica i savremeno društvo - izazovi i perspektive" 18.-19. 09, 2020, Banja Luka. (1*1)	1
47.	“Characteristics of the Family Models in Urban and Rural Areas”, 7th International Scientific Conference „Social Changes in the Global World “. September, 3 – 4, 2020. Stip. (1*1)	1
48.	Students and family functioning during the COVID 19 pandemic, Improving the quality of life of children and youth. XI International scientific conference „Improving the quality of life of children and youth”, 25-27. 06 .2021, Sunny Beach, Bulgaria. (1*1)	1
49.	"Women’s Mental Health during the Covid-19 Pandemic in North Macedonia", 8th Qualitative Research in Mental Health conference, 9-11, September 2021, Malta. (1*1)	1
50.	Gender Perspective of Commercials in Republic of North Macedonia, Eight International scientific conference - GLOBAL WORLD TRENDS -2021, September, 2021, Skopje. (1*1)	1
51.	“Youth Perception of Extramarital and Homosexual Unions in North Macedonia”, 5 th World Conference on Social Sciences, 8-10 December,2022, Berlin, Germany. (1*1)	1

52.	Distance Learning During the Covid 19 Pandemic. Educational Challenges and Future Prospects: Conference Proceedings. International Scientific Conference “75th Anniversary of the Institute of Pedagogy – Educational Challenges and Future Prospects”, Ohrid, 16-18 May 2022. (1*1)	1
53.	“Multiculturalism in North Macedonia: Current Issues and Challenges”, Second European Conference for Religious Dialogue and Cooperation, June 13-16, 2022. (1*1)	1
54.	“Changes in the structure of the Macedonian family (Research on young people’s perceptions of their family of origin)”, 5 th International Conference on Future of Social Sciences, Acavent, Vienna, Austria, March 2023. (1*1)	1
55.	“Understanding the Key Factors that Impact the Quality of Partnership Relations”, Tenth International Scientific Conference Social Changes in the Global World, 28-29.09. 2023, Stip. (1*1)	1
56.	“New models of employee leave of absences and their impact on family-work balance”, International Conference “Social Work and Social Policy in Times of Global Crises” Ohrid, Republic of North Macedonia, 19-22 September 2023. (1*1)	1
57.	“The Macedonian Family Through the Lens of the 2021 Census” International Scientific-Practical Conference Economic Growth in the Conditions of Globalization-, "Migration and Demographic Changes: Challenges and Public Policies" 17th edition October 12-13, 2023, Chisinau, Moldova. (1*1)	1
Учество на научен/стручен собир со реферат		
58.	Poster presentation “Family support workforce skills. Research and practice”, 4.07.2023, Madrid, Spain. (1*0,5)	0.5
Апстракт објавен во зборник на конференција		
59.	Avirovic Bundalevska, Irena., Radulovic, Makedonka. , Keskinova, Angelka, 2021. „ Women’s Mental Health during the Covid-19 Pandemic in North Macedonia” Abstract book of 8th Qualitative Research in Mental Health conference, 9-11, September 2021, Malta. (1*1)	1
Вкупно		195,85

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Стручна монографија објавена во странство	
1.	Mešl, Nina, Polić, Penavić, Sanja, Žegarac, Nevenka, Antunes, Ana, Radulović, Makedonka, Martins, Catia, and Nunes, Cristina. 2023. Catalogue of family support skills. EurofamNet. ISBN 978-84-09-53598-9. https://eurofamnet.eu/sites/default/files/toolbox/compendium-outputs/WG4_CatalogueFSSkills.pdf (60% од 12 =7,2)	7,2

	Студија, физибилити-студија, истражување на пазарот	
2.	2023-. Neuroscience research about family models, организирана и финансирана од Impala Research, како учесник, соработник од областа на семејството. (1*1)	1
	Член на национална жири-комисија	
3. (6)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Член на жири-комисија за Квиз на знаење за Европската Унија, Европско движење во РСМ, мај 2020. 2. Член на жири-комисија за Натпревар за најдобар средношколски есеј на тема:” Заедно за иднината на Европската унија”, Европско движење во РСМ, мај 2020 3. Член на жири-комисија за Квиз на знаење за Европската Унија, Европско движење во РСМ, мај 2021. 4. Член на жири-комисија за Натпревар за најдобар средношколски есеј на тема:” Имам нешто да кажам за Европската Унија”, Европско движење во РСМ, мај 2021. 5. Член на жири-комисија за избор на најдобар ораторски текст „Мојата порака за подобра иднина на мојата земја“, Европско движење во РСМ, Фондација „Конрад-Адхенауер“ и Центар за европски студии „Вилфрид Мартенс“ од Брисел, мај 2022. 6. Член на жири-комисија за Квиз на знаење за Европската Унија, Европско движење во РСМ, Фондација „Конрад-Адхенауер“ и Центар за европски студии „Вилфрид Мартенс“ од Брисел, мај 2022 година. (6*1=6)	6
	Предавање на институции од јавен интерес	
4. (7)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Експерт говорник на тема „Родовата перспектива на пазарот на труд“, Национална конвенција за Европска Унија во Република Северна Македонија, седма сесија, Работна група 2-Социјална политика и вработување (Поглавје 19) Тема: Перформанси на пазарот на трудот: Меѓу очекувањата на работодавачите и барателите на работа (вработените), 23.1.2020, Скопје. 2. Предавач на тема „Родителството како предизвик на семејствата денес“, градинка „Орце Николов“, декември 2020 Скопје. 3. Говорник на регионалното одбележување на Меѓународниот ден на семејството. “Međunarodnom danu porodice”. 15.05. 2020. Fakultet Politickih Nauka, Белград, Србија 4. Експерт говорник на тема „Ефектите од пандемијата со ковид-19 врз родовата перспектива на работните односи“, Национална конвенција за Европска Унија во Република Северна Македонија, осма сесија на Работна Група 2/ NCEU-МК, „Правните механизми за регулирање на работните односи во услови на пандемија предизвикана од КОВИД 19: лекции што ги научивме и лекции што треба да се научат“, 27.1 2021. 5. Експерт говорник на тема „Влијанието на семејството врз работните перформанси на младите“, Национална конвенција за Европска Унија во Република Северна Македонија, деветта сесија на Работна група 2/ NCEU-МК–Социјална политика и вработување (Поглавје 19), Младите и 	3,5

	<p>вработувањето: Што стои на патот да се добие достоинствена работа?15.6.2021.</p> <p>6. Воведно предавање “Porodica ili razvod od vospitanja do otudjena”, Zdruzenie Vitezovi Osmeha, Novi Sad, 22.11.2023.</p> <p>7. Стручно-научна трибина “Предизвиците на семејствата во Република Северна Македонија за време на пандемијата со ковид-19, Институт за семејни студии, Филозофски факултет, Скопје.</p> <p style="text-align: right;">(7*05)</p>	
Дејности од поширок интерес		
	Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир	
5.	<p>Прва меѓународна конференција по повод 10 години постоење на Институтот за семејни студии: „Современите предизвици на семејствата“, член на организационен и програмски одбор, Институт за семејни студии, Филозофски факултет, УКИМ, Скопје. Конференцијата ќе се одржи на 29.30 10. 2024. Одлука за член, јануари 2024.</p> <p style="text-align: right;">(1*1)</p>	1
	Изготвување и пријавување на научно/образовен национален проект	
6. (4)	<p>1. Научен проект: „Перцепции за бракот и разводот кај младите во Република Северна Македонија“, Филозофски факултет, 2021/2022 (како носител на проект)</p> <p>2. Образовен национален проект: „Одбележување на Денот на Европа – 9 Мај“, 2020, Европско движење во Република Северна Македонија, Скопје, Република С. Македонија (како соработник)</p> <p>3. Образовен национален проект: „Одбележување на Денот на Европа – 9 Мај“, 2021, Европско движење во Република Северна Македонија, Скопје, Република С. Македонија (како соработник)</p> <p>4. Образовен национален проект „Одбележување на Денот на Европа – 9 Мај“, 2022, Европско движење во Република Северна Македонија, Скопје, Република С. Македонија (како соработник).</p> <p style="text-align: right;">Носител на проект (1*1=1) Соработник: (3*0,5=1,5)</p>	2,5
	Раководител на внатрешна организациона единица	
7.	<p>1. Раководител на Институтот за семејни студии, Филозофски факултет (15.9.2017 – 14.9.2021)</p> <p>В.д. раководител на Институтот за семејни студии, Филозофски факултет (11.11 2022 – 11.2.2023)</p> <p>В.д. раководител на Институтот за семејни студии, Филозофски факултет (13.5 – 4.7.2023) (1*3)</p>	3
	Член на факултетска комисија	
8. (12)	<p>1. Комисија за изработка на монографија по повод јубилејот 100 години Филозофски факултет, член, октомври 2019.</p> <p>2. Комисија за одбор за одбележување на 100 години Филозофски факултет, октомври 2019.</p> <p>3. Претседател на поткомисија за спроведување студентски избори, ноември 2019.</p> <p>4. Комисија за избор на демонстратор на студиската програма Семејни студии, февруари 2019/2020</p>	3,6

	5. Комисија за настава, 2019 – 2021. 6. Комисија за настава, 2021 – 2024. 7. Комисија за развојна стратегија на Филозофскиот факултет, 2019/2020. 8. Поткомисија за евалуација на Филозофски факултет, 2020. 9. Претседател на избирачка поткомисија за избор на членови на Студентско собрание, октомври 2020. 10. Комисија за избор на демонстратор на студиската програма Семејни студии, академска 2021/2022. 11. Претседател на поткомисија за избори на Студентско собрание, ноември 2022. 12. Комисија за избор на демонстратор на семејни студии, академска 2022/2023. (12*0,3)	
	Комисија за избор во звање	
9.	За избор во звањето вонреден професор на д-р Ирена Авировиќ Бундалевска, Институт за семејни студии, Филозофски факултет, УКИМ, февруари 2020. (1*2)	0,2
	Претседател на здружение поврзано со струката	
10.	Здружение за семејна поддршка ЕСТИА, Скопје, Република Северна Македонија (2021 – актуелен) (1*2)	2
	Член на Управен одбор на здружение поврзано со струката	
11. (2)	1. Здружение: Европско движење во Република Северна Македонија, Скопје Република С. Македонија (2018 – актуелен) 2. Здружение: Ротари клуб Скопје Академија, Скопје, Република Северна Македонија (2018 – актуелен) (2*0,3)	0,3
	Вкупно	30,40

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	131,41
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	195,85
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	30,40
Вкупно	357,66

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Аница Драговиќ, претседател, с.р.
Проф. д-р Зоран Матевски, член, с.р.
Проф. д-р Татјана Стојаноска Иванова, член, с.р.

ПРЕГЛЕД
НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“
2024

3. МАГИСТЕРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Андреј Стојановски	„Синтаксичките фигури во македонскиот јазик“	“Syntactic figures in Macedonian”	проф. д-р Анета Дучевска	26.2.2024 10-108/8
2.	Елена Ѓорѓиовска	„Сказни во ново руво (македонска најнова сказна за деца и стереотипите)“	“Stories about the new age (Macedonian literature for children, and the stereotypes included)”	проф. д-р Весна Мојсова-Чепишевска	26.2.2024 10-105/6
3.	Анеса Рамадани	„Аспекти на психоанализата во прозното творештво на Ернест Колиќи“	“The aspects of psychoanalysis in the prose work of Ernest Koliqi”	проф. д-р Мирлинда Крифца-Беќири	26.2.2024 10-15/4

**ПРЕГЛЕД
НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ, „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“
2024**

4. ДОКТОРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	м-р Душко Деспотовски.	„Називите за релјеф и геолошки состав на земјата во македонскиот јазик – дијахронија и синхронија“	“The names for the relief and geological composition of the earth in the Macedonian language”	проф. д-р Веселинка Лаброска	26.2.2024 10-229/8
2.	м-р Сунчица Трифуновска-Јаниќ.	„Етимолошка анализа на лексеми од тематската област хидрографија“,	“Etymological analysis of lexems from the thematic area of hydrography”	проф. д-р Гоце Цветановски	26.2.2024 10-238/6

ПРЕГЛЕД
НА ПРИФАТЕНИ ТЕМИ НА ИНСТИТУТ ЗА ЗЕМЈОТРЕСНО ИНЖЕНЕРСТВО И
ИНЖЕНЕРСКА СЕИЗМОЛОГИЈА-ИЗИИС, СКОПЈЕ

1. Докторски труд

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на одлука на НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1	М-р Елена Делова	Проценка на временска рамка и средства за враќање на функционалноста на постојни АБ објекти	Functional and cost recovery for existing reinforced concrete structures	Проф. д-р Вероника Шендова	09-455/1 од 29.02.2024